

SLUŽBENI VJESNIK

Broj 2/2009.

BISKUPIJA
MOSTARSKO-DUVANJSKE
I TREBINJSKO-MRKANSKE

SLUŽBENI VJESNIK

Biskupijâ
Mostarsko-duvanjske i
Trebinjsko-mrkanske

Nakladnik

Biskupski ordinarijat Mostar
Ulica nadbiskupa Čule b.b., 88000 Mostar

Glavni urednik

Don Ivan Kovač
biskupov tajnik

Odgovorni urednik

Msgr. Tomo Vukšić
generalni vikar

Grafička obrada

Crkva na kamenu

Tisak

Suton, Široki Brijeg

Slika na naslovnici

Katedrala i Biskupski ordinarijat u Mostaru

Slika na zadnjoj korici

Katedrala u Trebinju

SADRŽAJ

U ČEMU JE SVEĆENIČKA GODINA?	103
I. DOKUMENTI SVETE STOLICE	105
Svećenička godina	
Svećenici - neprocjenjivi dar za Crkvu i čovječanstvo	
Pismo pape Benedikta XVI. uz proglašenje Svećeničke godine u povodu 150. obljetnice smrti Ivana Marije Vianneya	106
Uskrsnuće Kristovo naša je nada!	
Papin nagovor uz blagoslov Urbi et Orbi, na Uskrs, 12. travnja 2009.	112
Poruka pape Benedikta XVI. za svjetski dan molitve za duhovna zvanja 2009.	
Pouzdanje u Božju inicijativu i čovjekov odgovor	113
Pismo pape Benedikta XVI. biskupima Katoličke Crkve o ukidanju ekskomunikacije četvorici biskupa koje je zaredio nadbiskup Lefebvre	115
II. BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE	119
Priopćenje s 46. redovnog zasjedanja Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine	120
Biskupska konferencija i Konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica	
Priopćenje za javnost	121
III. MOSTARSKO-DUVANJSKA I TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA	123
Biskupova uskrsna čestitka Papi	124
Zahvala Državnog tajništva za uskrsnu čestitku upućenu Papi	125
Potvrda Državnog tajništva o primljenu "Petrovu novčiću"	126
Svećeničke duhovne vježbe u Emausu (I.)	127
Svećeničke duhovne vježbe u Emausu (II.)	127
DEKRETI - IMENOVANJA, RAZRJEŠENJA, POTVRĐENJA	129
SVEĆENICIMA U PASTORALU I VJEROUČITELJIMA U ŠKOLAMA NA PODRUČJU MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANSKE BISKUPIJE:	
Obavijest o novoj školskoj godini i susretima po dekanatima	132
KIUMOVE VIJESTI	134
Aladinići: Pavlov križni put	134
Mostar: Cvjetnica	134
Trebinje i Mostar: Svećenički dan	135
Mostar: Križni put uz Humsku "Kalvariju"	136
Katedrala: Sedam Isusovih riječi s križa	137
Don Srečkova homilija na Veliki petak	138
Mostar: Vazmeno bdjenje	139
Don Božina homilija	139
Mostar: Svetkovina Uskrsa	140
Dračevo/Čeljevo: Zajednička krizma	141
Buna: Sakramentalna svečanost	142
Domanovići: Dva crkvena slavlja	142
Grljevići: Višestruko svečano	143

Čerin: Krizmeno slavlje	144
Široki Brijeg: Nedjelja Dobroga Pastira	145
Kruševo: Obnavlja se crkva, u dvorani krizma	145
Gorica-Struge/Čapljina: Zajedničke krizme i vizite	146
Čitluk: Tri životne svijeće	146
Humac: Rezanje radi više roda	147
Ledinac: Kateheza svim uzrastima	148
Izbično: Svetkovina s krizmom	148
Vitina: O stožernim krjepostima	149
Drinovci: Nekad zlatni rudnik duhovnih zvanja	150
Gorica-Sovići: O otpadniku i izabraniku	151
Duvno: Pobožno, pozorno, dostojno	151
Katedrala: Svetkovina Marije Majke Crkve	152
Gabela Polje: Slavlje Presvetoga Trojstva	153
Blagaj-Buna: Proslava Presvetoga Trojstva	153
Aladinići/Prenj: Poslušni u Gospodinu!	155
Sutina: Sedamdeset godina župe	155
Rasno: Tri razreda zajedno	156
Studenci: Proslava Presvetoga Srca Isusova	157
Prisoje: Četiri župe na krizmi	157
Nevesinje-Seljani: Sv. Ivan Krstitelj	158
Stjepan Krst: Ivandan	158
Posuški Gradac: Dostojni stotnik	160
Rotimlja: Svršetak "Godine sv. Pavla"	160
Gradnići: Tri napasti - tri krjeposti	161
Nevesinje-Ulog: Sv. Ana i sv. Joakim	161
Studenci-Zvirovići: Crkva u čast Gospinim roditeljima	162
Gradac: Uočnica Velike Gospe	163
Posušje: Slavlje Velike Gospe	164
Drinovci: 25. duhovni susret	164
Popis svećenika iz Drinovaca	165
Časne sestre iz Drinovaca	166
Pokojni svećenici i braća iz Drinovaca	167
Preminule redovnice iz Drinovaca	168
BISKUPOVE HOMILIJE, NAGOVORI, PREDAVANJA	169
In memoriam ratnim i poratnim žrtvama	169
Znati čekati, slušati i trpjeti	172
Ređenja i jubileji	174
DEKRET <i>ROMANIS PONTIFICIBUS</i>	176
Krizma podijeljena u kršćanskoj inicijaciji - nevaljana bez biskpova odobrenja	176
Poziv vjernicima da ne sudjeluju u nevaljanoj krizmi	177
MEĐUGORSKI FENOMEN	179
Tomislav Vlašić otpušten iz redovništva i svećeništva	179
Biskupov osvrt: Vlašićeva upletenost u "međugorski fenomen"	181
Crkva nije priznala "međugorska ukazanja"	190
Biskupovo pismo fra Petru Vlašiću, župniku u Međugorju	192
Biskupovo pismo fra Danku Perutini, župnom vikaru u Međugorju	194

USNUŠE U NADI USKRSNUĆA	195
Fra Ivo Bagarić	195
Don Petar Leventić	195
Biskupova homilija na sprovodnoj misi don Petra Leventića	196
Fra Blago Brkić	197
BISKUPOVA KRATKA KRONIKA	199
SVEĆENIČKI BISKUPIJSKI KANDIDATI	203
POPIS SVIH VJEROUČITELJA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA NA PODRUČJU HERCEGOVAČKIH BISKUPIJA (ŠKOLSKA GODINA 2009.-2010.)	204

U ČEMU JE SVEĆENIČKA GODINA?

Papa Benedikt XVI. od samoga početka svoga petogodišnjeg pontifikata - Bog ga podržao u dobru zdravlju i duhovnom raspoloženju! - u svojim je nastupima, audijencijama, propovijedima, angelusima naglasak stavljao i na svećeništvo. Obrađivao sustavno Apostole, jednoga po jednoga, kojima je Isus dao svećeništvo u punini, pa svete oce, jednoga po jednoga. I knjige s takvim nagovorima objavljavao, na primjer "Misli o svećeništvu", koja je izišla u lipnju ove godine. Nije svećenicima posvetio samo pojedine nagovore, upozorio na bit i potrebu svećeništva u suvremenom svijetu, nego je odlučio posvetiti im i cijelu godinu. Pa i u početku ove "Svećeničke godine" uputiti im srdačno očinsko pismo iznoseći čudesni primjer svećenika Ivana Marije Vianneya, župnika arškoga, kod Lyona. Pismo donosimo u ovom Vjesniku. I ne bi smio biti nijedan svećenik, mlađi ili stariji, a da ga ne samo pročita nego i da razmatra o njemu. Neka nas zanese bogatstvo nauka i poruke. Primijenimo iz njega na sebe ono što nas direktno pogađa. Osvrnuli smo se na sadržaj Pisma, osobito na uzorna župnika Ivana Mariju Vianneya, kojega Papa stavlja kao primjer svima nama (*Crkva na kamenu*, 8-9/2009.). I iznijeli više točaka za koje bismo željeli da budu poticajne i za razmišljanje i za djelovanje, i *ad intra* - u nutrini i *ad extra* - u vanjštini.

Ad intra: što ti koristi da čitav svijet zadobiješ, a duši svojoj naudiš?!, riječi su Onoga koji je živa Istina i koji ima Riječi Života.

Ad extra: svećenik je pozvan da druge odgaja, poučava, spašava. U tu je svrhu Gospodin Isus ustanovio svećeništvo zajedno s Euharistijom na Posljednjoj večeri. Između ta dva pojma unutarnjega života i vanjskoga svijeta proteže se svećenički život i rad. To je dvoje svetac Božji Vianney ostvario onim svojim ustrajnim životnim stavovima i zazivima: O Bože, molim Te, obrati mene! O Bože, molim Te, obrati moju župu Ars! Pa opet: O Bože, obrati mene! O Bože, obrati moj Ars! Što je drugo molio pred svetohraništem? I uvijek potrebu svoga obraćenja na prvo mjesto.

Nema nijedan od nas svećenika koji u svome otkrivanju i njegovanju zvanja nije pred sobom imao kojega

svećenika kao ideala: i dok si bio dječak na župi, i kao gimnazijalac u sjemeništu, i kao student u bogosloviji, pa i kao svećenik u praksi. I uvijek smo pričali kako smo oduševljeni pojedinim svećeničkim likovima, divći se ne samo njihovoj kulturi i jasnoći izražavanja, propovijedanja, nego osobito svećeničkom djelu, žrtvi, peru, čestitu glasu. Zahvalimo u ovoj godini za takve svećenike; ako su preminuli, prikažimo koju sv. Misu za njihove duše. Papa nam 11. listopada prigodom kanonizacije Damiana de Vestaura stavlja još jedan divni svećenički lik pred oči.

Ali isto tako nema nijednoga od nas a da se negdje nekada nije začudio, da ne kažem sablaznio, nad nekim svećenikom, bilo da je o njemu buknila glasina u župi ili ustanovi, bilo da su beskrupulozne novine o njemu razvukle i razvikale najpogrdnije prikaze.

Radost i žalost. I kao što se Sveti Otac raduje da ima dobar episkopat u Crkvi, kao svoju ispruženu ruku, a duboko se žalosti kada čuje za kakav biskupski nered, tako se i biskup u svojoj biskupiji raduje kada ima dobar svećenički kadar, a žalosti se kada čuje za kakvo svećeničko ruglo. Raduje se sveta majka Crkva s odaziva mladih u svećeništvo i redovništvo.

Starozavjetno je svećenstvo bilo biološko, krvno, prezimeno. Ako je potekao iz plemena Aronova, ne čak od njegova brata Mojsija, nego samo od toga Arona, a muško je, automatski je svećenik, aronit. Može biti aktivan, ako je sposoban i moćan i ako ima svojstva fizička i duhovna. A ako nije bio sposoban i aktivan, opet je primao trećine, desetine, plodine kao da žrtvuje u Hramu!

Novozavjetno je svećenstvo izborno, iz svakoga plemena, roda i jezika Bog bira one kojima želi po Crkvi povjeriti uzvišenu svećeničku službu. A Bog se u svome izboru osvrće i na zazive onih koji mole Gospodara žetve da on pošalje radnike u žetvu svoju. Isus od svoje izreke i nauka ne odstupa!

Suvremena Crkva izradila je Direktorij za svećeničku službu i život (1994.). U njemu sav život i službu svodi na tri temeljna pojma i naslova: Identitet svećenika, njegova Duhovnost i Trajna izobrazba - bitak,

srce i mozak. Pročitaj još jednom taj svećenički *vademecum!*

Konkretne sugestije. Dok sam pisao ovaj uvodnik, obratih se svomu suradniku, ima li kakvih sugestija. Rado ih prepisujem i preporučujem:

- Bi li bilo moguće tijekom Svećeničke godine organizirati jedno hodočašće svećenika, dijecezanskih i redovničkih zajedno, u Svetu Zemlju, s posebnim naglaskom na mjesto i događaj nastanka Svećeništva i Euharistije!?

- Predložiti da se tijekom godine održavaju duhovne vježbe na kojima bi dominirala tema svećeništva. Imamo i vremena i prostora.

- Preporučiti župnicima da uoči župnih patrona, kada se obično organiziraju trodnevnicе ili devetnice,

sve propovjednike zamole da svoje propovijedi posвете temi svećeništva i duhovnih zvanja.

- Preporučiti da se na dvama koronskim sastancima raspravlja na temu svećeništva: jednom teološki i duhovno, a drugi put pod vidom pastoralara.

- Organizirati susret cijeloga prezbiterija, koji bi potom mogao postati tradicionalan jednom godišnje, na kojemu bi neki pozvani gost predavač izložio jednu ozbiljnu temu a u drugom dijelu moglo bi se raspravljati i izlagati na teme i probleme iz konkretnoga svećeničkoga života i rada.

Drugi suradnik sugerira povrh:

- Bi li se moglo upriličiti koje svećeničko hodočašće u Vianneyev Ars?

Evo tema, sugestija, poticaja, poziva.

+ Ratko Perić, biskup

I.
DOKUMENTI SVETE STOLICE

SVEĆENIČKA GODINA

SVEĆENICI - NEPROCJENJIVI DAR ZA CRKVU I ČOVJEČANSTVO

Pismo pape Benedikta XVI. uz proglašenje Svećeničke godine u povodu 150. obljetnice smrti Ivana Marije Vianneya

Draga braćo u svećeništvu!

Prigodom predstojeće svetkovine Presvetog Srca Isusova, u petak 19. lipnja - na dan koji je tradicionalno posvećen molitvi za posvećenje svećenika - odlučio sam službeno proglasiti "Svećeničku godinu" u prigodi 150. obljetnice "rođenja za nebo" ("dies natalis") Ivana Marije Vianneya (Jean-Baptiste Marie Vianney), sveca zaštitnika svih župnika na svijetu.¹ Ta godina, koja želi potaknuti snažniju zauzetost za duhovnu obnovu svih svećenika u cilju njihova snažnijeg i prodornijeg svjedočenja evanđelja u današnjem svijetu, završit će se na istu svetkovinu 2010. godine. "Svećeništvo je ljubav Isusova srca", običavao je govoriti sveti arški župnik.² Taj dirljivi izraz omogućuje nam prije svega s nježnošću se i zahvalnošću spomenuti neprocjenjivog dara kojeg svećenici predstavljaju ne samo za Crkvu, već i za samo čovječanstvo. Mislim na sve one prezbitere koji vjernicima i čitavome svijetu ponizno i svakodnevno nude Kristove riječi i geste, nastojeći se sjediniti s Njim u svojim mislima, volji, osjećajima i čitavim svojim životom. Kako im ne odati priznanje za njihove apostolske napore, njihovo neumorno i samozatajno služenje, njihovu ljubav kojom teže zagrliti sve? I kako ne pohvaliti vjernu odvažnost tolikih svećenika koji usprkos svim poteškoćama i nerazumijevanjima ostaju vjerni svojem pozivu biti "Kristovi prijatelji", koje je on po imenu pozvao, sebi odabrao i poslao?

Još uvijek čuvam u svom srcu uspomenu na prvoga župnika uz kojeg sam vršio svoju službu kao mladi svećenik: on mi je ostavio primjer bespridržajnog posvećenja svojoj pastoralnoj službi; u njoj ga je snašla i smrt dok je nosio popudbinu jednom teškom bolesniku. U sjećanje mi se vraćaju bezbrojna subraća koju sam susretao i s kojima se i dalje susrećem, također u tijeku svojih pastoralnih putovanja u razne države, koji iz dana u dan velikodušno i predano obavljaju svoju svećeničku službu. Ali, spomenuti izraz koji koristi sveti župnik doziva u svijest također probodeno Kristovo srce i trnovu krunu kojom je ono obavijeno. Pred mojim su očima, stoga, i bezbrojne patnje kroz koje prolaze svećenici, bilo zato što su dionici ljudskih iskustava boli i trpljenja u raznoraznim njihovim očitovanjima, bilo zato što su neshvaćeni od strane onih kojima služe. Kako ne spomenuti također tolike svećenike čije se dostojanstvo gazi, koje se sprječava da obnašaju svoje poslanje i katkad progoni, čak do te mjere da daju najviše svjedočanstvo prolivene krvi za Krista?

Ima, nažalost, također žaljenja vrijednih situacija, u kojima sama Crkva trpi zbog nevjernosti nekih svojih službenika. Razlog je to zbog kojeg se svijet sablažnjava i okreće leđa Crkvi. Ono što ponajviše može koristiti u tim slučajevima Crkvi nije toliko detaljno otkrivanje svih slabosti svojih službenika, koliko obnovljena i radosna svijest o veličini Božjega dara, konkretiziranog u izvanrednim primjerima velikodušnih pastira, redovnika koji izgaraju od ljubavi prema Bogu i duša-

¹ Svecem zaštitnikom svih župnika na svijetu proglasio ga je vrhovni svećenik Pio XI. 1929. godine.

² "Le Sacerdoce, c'est l'amour du coeur de Jesus" (u: *Le curé d'Ars. Sa pensée - Son cœur*. Présentés par l'Abbé BERNARD NODÉ, izd. Xavier Mappus, Foi Vivante, 1966., str. 98). U nastavku: NODÉ. Ista je rečenica citirana također u *Katekizmu Katoličke Crkve*, 1589.

ma te mudrih i strpljivih duhovnika. Učenja i primjeri svetog Ivana Marije Vianneya mogu u tome pogledu pružiti svima značajnu uporišnu točku: Arški župnik bio je veoma ponizan, ali itekako svjestan, kao svećenik, da je neizmjerni dar za svoj narod: “Dobri pastir, pastir po Božjem srcu, je najveće blago koje dobri Bog može dati nekoj župi i jedan od najdragocjenijih darova božanskog milosrđa”.³ Kada bi govorio o svećeništvu naprosto nije nalazio riječi da opiše veličinu dara i zadaće povjerene jednom ljudskom stvorenju. “O kako je svećenik velik! ... Kada bi to shvatio, umro bi... Bog ga sluša: on izgovori dvije riječi a Naš Gospodin silazi s neba na njegov glas i zatvara se u malu hostiju...”⁴ Objlašnjavajući svojim vjernicima važnost sakramenta, govorio je: “Bez sakramenta Reda, ne bismo imali Gospodina. Tko ga je stavio tamo u sveto-hranište? Svećenik. Tko je dočekaao vašu dušu kada je prvi put ulazila u život? Svećenik. Tko je hrani i krijepi na njezinu zemaljskom putovanju? Svećenik. Tko će je pripremiti da se pojavi pred Božjim licem, perući je po posljednji put u krvi Isusa Krista? Svećenik, uvijek svećenik. A ako bi ta duša umrla (zbog grijeha) tko će je podići na novi život, tko će joj vratiti spokoj i mir? Ponovno svećenik... Poslije Boga, svećenik je sve! ... On će sama sebe shvatiti tek u nebu”.⁵ Te riječi, koje su izašle iz svećeničkog srca jednog župnika, mogu se činiti pretjeranima. Ipak, iz njih se da nazrijeti koliko je on mnogo cijenio sakrament svećeništva. Kao da ga je preplavljivao bezgranični osjećaj odgovornosti. “Ako bismo dobro shvatili što je svećenik na zemlji, umrli bismo, ali ne od straha, već od ljubavi... Bez svećenika, smrt i muka Našega Gospodina bili bi beskorisni. Svećenik je taj koji nastavlja djelo otkupljenja na zemlji... Kakve bi koristi bilo od kuća pune zlata kada ne bi bilo nikoga da otvori njezina vrata? Svećenik posjeduje ključ nebeskih blaga: on otvara vrata; on je ekonom dobroga Boga; upravitelj njegovih dobara... Ostavite župu dvadeset godina bez svećenika i u njoj će se na koncu klanjati životinjama... Svećenik nije svećenik za sebe, već za vas”.⁶

Došao je u Ars, seoce od 230 stanovnika. Biskup ga je unaprijed upozorio da se ondje do vjere malo drži. “U toj župi nema mnogo Božje ljubavi, ali ćete je vi ondje donijeti”. Bio je, stoga, potpuno svjestan da odlazi tamo utjeloviti Kristovu prisutnost i svjedočiti

njegovu spasenjsku nježnost: “(Bože moj), udijelite mi obraćenje moje župe; voljan sam trpjeti sve što hoćete, čitav svoj život!” tom je molitvom započeo svoje poslanje.⁷ U obraćenje svoje župe sveti je župnik uložio sve svoje snage, uvijek mu je na prvome mjestu bio odgoj kršćanskog puka koji mu je povjeren. Draga braćo u svećeništvu, zamolimo Gospodina Isusa milost da i mi uzmognemo usvojiti pastoralnu metodu svetog Ivana Marije Vianneya! U prvom redu moramo naučiti potpuno se poistovjetiti sa svojom službom. U Isusu, osoba i poslanje teže tome da budu jedno: cjelokupno njegovo spasenjsko djelovanje bilo je i jest izraz njegove “sinovske svijesti” da, od vječnosti, stoji pred Ocem u stavu pokoravanja njegovoj volji s ljubavlju. Svećenik također mora - ponizno i zbiljski - težiti tom poistovjećivanju. To zacijelo ne znači zaboraviti da je bitna učinkovitost službenika neovisna o svetosti njegove službe; ali ne smije se također smetnuti s uma izvanrednu plodnost koju ima susret između stvarne svetosti službe i osobne svetosti poslužitelja. Arški je župnik odmah prionuo toj poniznoj i strpljivoj zadaći usklađivanja svoga života poslužitelja sa svetošću povjerene mu službe, odlučivši “prebivati”, čak i fizički, u svojoj župnoj crkvi: “Netom što je došao izabrao je crkvu za dom u kojem će boraviti... Ulazio je u crkvu prije zore i iz nje izlazio tek nakon večernjeg Anđelova pozdravljenja. Ondje ga se moralo tražiti kada ga se trebalo”, čita se u njegovu prvom životopisu.⁸

Pobožno pretjerivanje njegova životopisca ne smije nas navesti da zanemarimo činjenicu da je sveti župnik znao također aktivno “prebivati” na čitavom području svoje župe: redovito je pohodio bolesnike i obitelji; organizirao je pučke misije i proslave zaštitnika župe; prikupljao je i raspolagao novcem za karitativna i misionarska djela; objeljivao je svoju crkvu i opskrbljivao je crkvenim namještajem; brinuo se za siromašne djevojke i odgajateljice iz “Providencia” (ustanova koju je sam osnovao); brinuo za obrazovanje djece; osnivao bratovštine i pozivao laike da surađuju s njim.

Njegov me primjer nekako sam od sebe potiče da istaknem prostore suradnje koje treba sve više proširivati na vjernike laike, s kojima prezbiteri čine jedan svećenički narod⁹ i usred kojeg se, snagom ministrijalnog svećeništva, nalaze “da sve vode k jedinstvu ljubavi ‘po tome što se svi uzajamno ljube bratskom ljubavlju i idu ususret jednim drugima s poštovanjem’

³ NODET, str. 101.

⁴ Ibid., str. 97.

⁵ Ibid., str. 98-99.

⁶ Ibid., str. 98-100.

⁷ Ibid., str. 183.

⁸ A. MONNIN, *Il Curato d'Ars. Vita di Gian-Battista-Maria Vianney*, sv. I, izd. Marietti, Torino, 1870., str. 122.

⁹ Usp. *Lumen gentium*, 10.

(Rim 12,10).¹⁰ U vezi s tim treba podsjetiti na topli poziv kojim Drugi vatikanski koncil potiče prezbitere da "iskreno priznaju i promiču dostojanstvo laika i poseban udio koji laici imaju u poslanju Crkve... Rado neka slušaju laike i bratski promatraju njihove želje, priznavajući njihovo iskustvo i mjerodavnost na raznim poljima ljudske djelatnosti, da bi tako mogli zajedno s njima razabirati znakove vremena".¹¹

Svoje je župljane sveti župnik poučavao prije svega svjedočanstvom života. Na njegovu su primjeru vjernici učili moliti, zadržavajući se rado pred svetohraništem radi pohoda euharistijskom Isusu.¹² "Nema potrebe mnogo govoriti već treba dobro moliti", tumačio im je župnik, "Zna se da je Isus ondje, u svetom tabernakulu: otvorimo mu svoje srce, radujmo se njegovoj svetoj prisutnosti. To je najbolja molitva".¹³ I opominjao je: "Dođite na pričest, braćo moja, dođite k Isusu. Dođite živjeti od Njega da biste mogli živjeti s Njim...".¹⁴ "Točno je da niste toga dostojni, ali vam je to potrebno".¹⁵ Taj način odgoja vjernika euharistijskoj prisutnosti i pričesti bio je najučinkovitiji kada bi ga promatrali dok slavi svetu misnu žrtvu. Oni koji su tome svjedočili kazuju da "nije bilo moguće pronaći lik koji bi bolje izrazio bogoslužjenje... Promatrao je hostiju s beskrajnom ljubavlju".¹⁶ "Sva dobra djela zajedno nisu ravna misnoj žrtvi, jer su to ljudska djela, dok je sveta misa Božje djelo".¹⁷ govorio je. Bio je uvjeren da o misi ovisi sav žar svećenikova života: "Razlog svećenikove malaksalosti leži u tome što ne slavi misu s dužnom pažnjom! Moj Bože, kako samo treba žaliti svećenika koji slavi misu kao da radi neku rutinsku stvar!".¹⁸ Stekao je isto tako naviku da, dok slavi, uvijek prinosi također žrtvu vlastitog života: "Kako je dobro da svećenik svakog jutra prinese samoga sebe Bogu u žrtvi!".¹⁹

U toj dubokoj osobnoj poistovjećenosti sa žrtvom križa s jednakim je duhovnim poletom slavio i misu na oltaru i ispovijedao pokornike. Svećenici se ne bi smjeli nikada pomiriti s praznim ispovjedaonicama ili prividnom ravnodušnošću vjernika prema tome sakramentu. U doba svetog župnika u Francuskoj ispovijed nije bila ni lakša, niti joj se češće pristupalo no u naše dane, jer je revolucionarni vjhor dugo vremena zatirao vjersku praksu. Ali, on je na svaki način, propovijedu i uvjeravanjima, pokušavao pomoći svojim vjernicima da ponovno otkriju značenje i ljepotu sakramenta pokore, predstavljajući je kao duboki zahtjev euharistijske prisutnosti. Stvorio je tako kreposni krug. Provodeći dugo vremena u crkvi pred svetohraništem, potaknuo je vjernike da se povedu za njegovim primjerom i dolaze pohoditi Isusa, znajući istodobno da će ondje sigurno naći svoga župnika, spremna saslušati ih i udijeliti im oprostjenje. Kasnije je počelo dolaziti sve veće mnoštvo pokornika iz cijele Francuske zbog čega je u ispovjedaonici znao boraviti i po 16 sati dnevno. Govorilo se tada da je Ars postao "velika bolnica duša".²⁰ Njegov prvi životopisac je napisao: "Milost koju je postizao (za obraćanje grešnika) bila je toliko snažna da ih je išla tražiti ne ostavljajući im ni tren predaha".²¹ Sveti župnik na isto misli kada kaže: "Nije grešnik taj koji se vraća Bogu da traži od njega oprostjenje, već sam Bog hita za grešnikom i vraća ga k sebi".²² "Taj dobri Spasitelj je tako pun ljubavi da nas traži posvuda".²³

Svi mi, svećenici, moramo osjetiti da se one riječi, koje je on stavio u usta Kristu, tiču nas osobno: "Dajem u zadatak mojim poslužiteljima da naviještaju grešnicima da sam uvijek spreman primiti ih, da je moje milosrđe neizmjereno".²⁴ Od svetog arškog župnika mi se svećenici možemo naučiti ne samo nepokolebljivom

¹⁰ *Presbyterorum ordinis*, 9.

¹¹ *Ibid.*

¹² "Promatranje (kontemplacija) je pogled vjere. 'Ja gledam njega i on gleda mene', kazao je svom svetom župniku seljak iz Arsa moleći pred svetohraništem" (*Katekizam Katoličke Crkve*, 2715).

¹³ NODET, str. 85.

¹⁴ *Ibid.*, str. 114.

¹⁵ *Ibid.*, str. 119.

¹⁶ A. MONNIN, *nav. dj.*, II, str. 430 sl.

¹⁷ NODET, str. 105.

¹⁸ *Ibid.*, str. 105.

¹⁹ *Ibid.*, str. 104.

²⁰ A. MONNIN, *nav. dj.*, II, str. 293.

²¹ *Ibid.*, II, str. 10.

²² NODET, str. 128.

²³ *Ibid.*, str. 50.

²⁴ *Ibid.*, str. 131.

pouzdanju u sakrament pokore koje nas potiče ponovno ga staviti u središte naših pastoralnih briga, već također metodu "dijaloga spasenja" koji taj sakrament za sobom povlači. Arški se župnik s različitim pokornicima različito ophodio. Svakog onoga koji bi dolazio u njegovu ispovjedaonicu nošen dubokom i poniznom potrebom za Božjim oprostjenjem, on bi bodrio da uroni u "bujicu Božjega milosrđa" koja u svojoj silini sve nosi. I ako bi tko bio ožalošćen vlastitom slabošću i nestalnošću i plašio se budućeg novog pada, župnik mu je otkrivao Božje tajne riječima koje plijene svojom dirljivom ljepotom: "Dobri Bog sve zna. I prije no što ste pristupili ispovjedi, on već zna da ćete ponovno sagriješiti a ipak vam oprašta. Kako je velika ljubav našega Boga: tolika je da rado zaboravlja budućnost, samo da bi nam oprostio!"²⁵ Onima koji bi se, naprotiv, optuživali mlako i ravnodušno vlastitim bi bolnim suzama ozbiljno pokazao koliko je taj stav "odbojan": "Plačem zato što vi ne plaćete",²⁶ znao bi reći. "Kad ne bi samo Gospodin bio tako dobar! Ali on je tako dobar! Treba biti beščutan pa se tako ophoditi s tako dobrim ocem!"²⁷ Budio je kajanje u srcu mlakih, prisiljavajući ih da vide vlastitim očima Božje trpljenje zbog njihovih grijeha koje se odražava na licu svećenika koji ih je ispovijedao. Onome, pak, koji bi mu dolazio željan i spreman za dublji duhovni život, širom je otvarao bezdan Božje ljubavi, objašnjavajući neizrecivu ljepotu koju donosi život u sjedinjenosti s Bogom i u njegovoj prisutnosti: "Sve pred Božjim očima, sve s Bogom, sve kako bi omiljeli Bogu... Kako je to lijepo!"²⁸ Učio ih je ovako moliti: "Bože moj, udijeli mi milost da te ljubim onoliko koliko mi je moguće ljubiti te".²⁹

Arški je župnik u svome vremenu znao preobraziti srce i živote tolikih ljudi, jer im je pomogao da iskuše Gospodinovu milosrdnu ljubav. I u našem je dobu prijeko potreban takav jedan navještaj i takvo jedno svjedočanstvo istine ljubavi: *Deus caritas est* (1 Iv 4,8). Ivan Marija Vianney je riječju i sakramentima svoga Isusa izgrađivao svoj narod, premda ga je često obuzimala strepnja jer je bio uvjeren da je nedorastao toj službi, tako da je više put poželio pobjeći od odgovor-

nosti župne službe za koju se smatrao nedostojnim. Usprkos tome, primjernom je poslušnošću ostao uvijek na svome mjestu, jer je izgarao u apostolskom žaru za spasenje duša. Strogim je isposništvom nastojao potpuno prionuti vlastitom pozivu i poslanju: "Velika je nesreća za nas župnike - žalio se svetac - da nam duša otupi"³⁰; pod tim je mislio na opasnost da se pastir navikne na grešnost ili ravnodušnost u kojem mnogi u njegovu stadu žive. Bdjenjem i postom obuzdavao je tijelo, kako se ono ne bi pobunilo protiv njegove svećeničke duše. Nije bježao ni od mrtvljenja za dobro duša koje su mu bile povjerene i kako bi time pridonio okajanju tolikih grijeha koje je čuo na ispovijedi. Nekom je subratu svećeniku tumačio: "Reći ću vam koji je moj recept: zadajem grešnicima malu pokoru a ostalo ja činim namjesto njih".³¹ Pored konkretne pokore kojima se arški župnik podvrgavao, za sve ostaje valjana srž njegova nauka: Isus je za duše prolio svoju krv i svećenik se ne može posvetiti njihovu spasenju ako odbija imati osobni udio u "dragocjenoj žrtvi" otkupljenja.

I današnjem svijetu, kao i u teškim vremenima u kojima je živio arški župnik, potrebno je da se prezbiteri u svom životu i djelovanju ističu odlučnim svjedočenjem evanđelja. S pravom primjećuje Pavao VI.: "Suvremeni čovjek radije sluša svjedoke no učitelje, i ako sluša učitelje čini to jer su svjedoci".³² Kako ne bismo iskusili egzistencijalnu prazninu u sebi i kako djelotvornost naše službe ne bi bila ugrožena, trebamo se uvijek iznova pitati: "Jesmo li doista prožeti Božjom riječju? Je li to hrana od koje živimo, više no što su to kruh i stvari ovoga svijeta? Poznajemo li je doista? Ljubimo li je? Je li naš duh toliko zaokupljen tom Riječju da ona ostavlja traga u našem životu i oblikuje našu misao?"³³ Kao što je Isus pozvao dvanaesticu da budu s njim (usp. Mk 3,14) a tek kasnije ih poslao propovijedati, tako su i u našim danima svećenici pozvani prigrliti taj "novi način života" koji je uveo Gospodin Isus i kojeg su usvojili apostoli.³⁴

²⁵ Ibid., str. 130.

²⁶ Ibid., str. 27.

²⁷ Ibid., str. 139.

²⁸ Ibid., str. 28.

²⁹ Ibid., str. 77.

³⁰ Ibid., str. 102.

³¹ Ibid., str. 189.

³² *Evangelii nuntiandi*, 41.

³³ BENEDIKT XVI., Homilija na misi s podjelom sakramenta potvrde, 9. 4. 2009.

³⁴ Usp. BENEDIKT XVI., *Discorso all'Assemblea plenaria della Congregazione del Clero* (Govor na Plenarnoj skupštini Kongregacije za kler), 16. 3. 2009.

Upravo to bespridržajno prijanjanje uz taj “novi način života” karakterizirao je svećeničku službu arškog župnika. Papa Ivan XXIII. u enciklici *Sacerdotii nostri primordia*, koja je objavljena 1959. godine, na 100. obljetnicu smrti Ivana Marije Vianneya, predstavio ga je kao isposnika s posebnim osvrtom na “tri evanđeoska savjeta”, koje Papa smatra nužnim također za prezbitere. “Premda svećenici zbog kleričkog staleža nisu dužni prigrliti evanđeoske savjete, oni im se ipak nude, kao i svim ostalim vjernicima, kao redoviti put kršćanskog posvećenja”.³⁵ Arški je župnik znao živjeti “evanđeoske savjete” na način primjeren svom prezbiterskom zvanju. Njegovo siromaštvo, naime, nije bilo siromaštvo jednog redovnika ili monaha, već siromaštvo koje se traži od svećenika: premda je raspolagao s mnogo novca (budući da su imućniji hodočasnici davali izdašna sredstva za njegova karitativna djela), znao je da je sve darovano njegovoj crkvi, njegovim siromasima, njegovoj siročadi, djevojkama iz njegove “Providence” (Providnost).³⁶ obiteljima koje su najviše oskudijevale. Zato je on “bio bogat kada je trebalo davati drugima, a vrlo siromašan prema sebi”.³⁷ Ovako bi to tumačio: “Moja je tajna jednostavna: sve dati i ništa ne zadržati”.³⁸ Kada ne bi imao novca, siromasima koji su mu se obraćali govorio je zadovoljan: “danas sam siromašan kao i vi, jedan sam od vas”.³⁹ Tako je, na kraju života, potpuno mirno mogao reći: “Nemam više ništa. Dobri Bog me sada može pozvati kada hoće!”⁴⁰ I njegova je čistoća bila čistoća koja se traži od svećenika za njegovu službu. Može se reći da je to bila čistoća koja priliči onome koji mora svakoga dana doticati euharistiju i koji je svakoga dana gleda sa svim zanosom srca i s istim je zanosom daje svojim vjernicima. O njemu su govorili da je “čistoća zračila iz njegova pogleda”; vjernici su to opažali kada bi gledao svetohranište zaljubljenim pogledom.⁴¹ I poslušnost svetog Ivana Marije Vianneya, na kraju, našla je svoj puni izraz u svjesnom prihvaćanju svakodnevnih

zahtjeva njegove službe. Poznato je koliko ga je mučila da je neprikladan za župnu službu i želja da pobjegne i “negdje u osami plače čitav život”.⁴² Samo poslušnost i velika ljubav prema dušama uspjeli su ga uvjeriti da ostane na svome mjestu. Samom sebi i svojim vjernicima je tumačio: “Ne postoje dva dobra načina da se služi Bogu, već samo jedan: služiti mu kako on želi da mu se služi”.⁴³ Njegovo zlatno pravilo za život u poslušnosti glasilo je: “Čini samo ono što se može prinijeti dobrom Bogu”.⁴⁴

U kontekstu duhovnosti jačane vršenjem evanđeoskih savjeta, želim svećenicima, u ovoj godini koja je njima posvećena, uputiti poseban poziva da prihvate novo proljeće koje Duh u našim danima budi u Crkvi, među ostalim, također kroz crkvene pokrete i nove zajednice. “Duh daje mnoge darove... On puše gdje hoće. Čini to na neočekivan način, na neočekivanim mjestima i u nepredviđenim i novim oblicima... ali nam pokazuje također da On djeluje zbog jedinog Tijela i u jedinstvu jedinoga Tijela”.⁴⁵ U vezi s tim, vrijedi izjava dekreta *Presbyterorum ordinis*: “Ispitujući duhove jesu li od Boga, s osjećajem vjere neka (prezbiteri) otkriju mnogovrsne karizme laika, kako one neznatne tako i one više, te ih radosno priznaju i brižljivo promiču”.⁴⁶ Ti darovi koji mnoge potiču na uzvišeniji duhovni život, mogu koristiti ne samo vjernicima laicima, već i samim poslužiteljima. Iz zajedništva zaređenih poslužitelja i karizmi, naime, može proizići “vrijedan poticaj za novu zauzetost Crkve u naviještanju i svjedočenju evanđelja nade i ljubavi u svakom kutku zemlje”.⁴⁷ Htio bih nadalje nadodati, tragom apostolske pobudnice *Pastores dabo vobis* pape Ivana Pavla II., da zaređena služba ima duboku “zajedničarsku (komunitarnu) formu” i može se vršiti samo u zajedništvu prezbitera s njihovim biskupom.⁴⁸ Potrebno je da se to zajedništvo svećenika s njihovim biskupom, koje se temelji na sakramentu reda i biva vidljivo u euharistijskom slavlju,

³⁵ Prvi dio.

³⁶ Naziv koji je dao kući u kojoj je bilo smješteno i odgajano više od 60 napuštenih djevojaka. Da bi je održao bio je spreman na sve: “J’ai fait tous les commerces imaginables”, govorio je sa smijehom (NODET, str. 214).

³⁷ NODET, str. 216.

³⁸ Ibid., str. 215.

³⁹ Ibid., str. 216.

⁴⁰ Ibid., str. 214.

⁴¹ Usp. *ibid.*, str. 112.

⁴² Usp. *ibid.*, str. 82-84; 102-103.

⁴³ Ibid., str. 75.

⁴⁴ Ibid., str. 76.

⁴⁵ BENEDIKT XVI., *Omelia nella Veglia di Pentecoste* (Homilija na duhovskom bdjenju), 3. 6. 2006.

⁴⁶ Br. 9.

⁴⁷ BENEDIKT XVI., *Discorso ai Vescovi amici del Movimento dei Focolari e della Comunità di Sant’Egidio* (Govor biskupima prijateljima Pokreta fokolara i Zajednice svetog Egidija), 8. 2. 2007.

⁴⁸ Usp. br. 17.

pretvori u razne konkretne oblike stvarnog i prisnog svećeničkog bratstva.⁴⁹ Jedino će tako svećenici znati živjeti u punini dar celibata i biti kadri izgrađivati kršćanske zajednice u kojima će se ponavljati čudesa što su se događala pri prvom navještanju evanđelja.

Pavlova godina koje se primiće svom kraju poziva nas upraviti svoj pogled također prema Apostolu naroda, koji predstavlja divni primjer svećenika, koji se potpuno "dao" svojoj službi. "Jer ljubav nas Kristova obuzima - pisao je - kad promatramo ovo: jedan za sve umrije, svi dakle umriješe" (2 Kor 5,14). I dodaje: "i za sve umrije da oni koji žive ne žive više sebi, nego onomu koji za njih umrije i uskrsnu" (5,15). Ima li boljeg programa od toga za svećenika koji je odlučio zaputiti se putom kršćanskog savršenstva?

Dragi svećenici, proslava 150. obljetnice smrti svetog Ivana Marije Vianneya (1859.) slijedi neposredno nakon upravo završenih proslava 150. obljetnice lurdskih ukazanja (1858.). Već godine 1959. blaženi papa Ivan XXIII. primijetio je: "Neposredno prije no što će arški župnik zaključiti svoj dugi životni vijek ispunjen zaslugama, Djevica se Marija, na drugom kraju Francuske, ukazala jednoj poniznoj i čistoj djevojčici i prenijela joj poruku molitve i pokore koja i stotinu godina kasnije još uvijek nastavlja donositi obilne plodove. Život toga svećenika, čije se stote obljetnice smrti spominjemo, već je unaprijed bio živa ilustracija velikih nadnaravnih istina kojima je bila poučena vidjelica iz Massabiellea. On sam je prema Bezgrešnom začecu Presvete Djevice gajio veliku pobožnost; godine 1836. posvetio

je svoju župu Mariji začetoj bez grijeha i dočekao s velikom vjerom i radošću proglašenje te dogme 1854. godine".⁵⁰ Sveti je župnik uvijek svoje vjernike podsjećao da "Isus Krist nakon što nam je dao sve ono što nam je mogao dati, želi nama sada ostaviti ono što mu je najdragocjenije, to jest svoju svetu Majku".⁵¹

Presvetoj Djevici povjeravam ovu Svećeničku godinu. Molim je da probudi u srcu svakog prezbitera veliku dušnu i novu zauzetost za one ideale potpunog predanja Kristu i Crkvi koji su nadahnjivali misao i djelo svetog arškog župnika. Svojim gorljivim molitvenim životom i svojom žarkom ljubavlju prema raspetom Isusu Ivan Marija Vianney rastao je iz dana u dan u svojem bespridržajnom predanju Bogu i Crkvi. Neka njegov primjer probudi u svećenicima ono svjedočanstvo jedinstva s biskupom, jednih s drugima i s laicima koje je, danas kao i uvijek, toliko nužno. Usprkos zlu koje je u svijetu, Kristove riječi upućene njegovim apostolima na Posljednjoj večeri i dalje su aktualne: "U svijetu imate muku, ali hrabri budite - ja sam pobijedio svijet!" (Iv 16,33). Vjera u božanskog Učitelja daje nam snagu gledati s povjerenjem u budućnost. Dragi svećenici, Krist računa na vas. Po primjeru svetog arškog župnika, pustite da vas On osvoji. Tako ćete i vi, u današnjem svijetu, biti glasnici nade, pomirenja i mira!

S mojim blagoslovom.

Iz Vatikana, 16. lipnja 2009.

BENEDIKT PP. XVI.

⁴⁹ Usp. IVAN PAVAO II., Ap. pobudnica *Pastores dabo vobis*, 74.

⁵⁰ Enc. *Sacerdotii nostri primordia*, III. dio.

⁵¹ NODET, str. 244.

USKRSNUĆE KRISTOVO NAŠA JE NADA!

Papin nagovor uz blagoslov Urbi et Orbi, na Uskrs, 12. travnja 2009.

Draga braćo i sestre iz Rima i cijeloga svijeta!

Svima vam od srca upućujem najljepše uskrsne želje riječima svetog Augustina: “Resurrectio Domini, spes nostra - uskrsnuće Gospodinovo naša je nada” (AUGUSTIN, *Sermo*, 261, 1). Ovom izjavom taj veliki biskup protumačio je svojim vjernicima da je Isus uskrsnuo da mi, premda na putu prema smrti, na očajavamo, misleći da je smrću život u potpunosti dovršen; Krist je uskrsnuo da nam dade nadu (usp. *ibid.*).

Ustvari, jedno od pitanja koje najviše pritišće čovjekovo postojanje upravo je ovo: što ima nakon smrti? Današnja svetkovina dozvoljava nam da na tu enigmu odgovorimo da smrt nema posljednju riječ, jer je na kraju Život taj koji pobjeđuje. A ta naša sigurnost nije utemeljena na običnom ljudskom razmišljanju, nego na povijesnoj činjenici vjere: Isusu Krist, raspet i pokopan, uskrsnuo je svojim slavnim tijelom. Isus je uskrsnuo da i mi, vjerujući Njemu, možemo imati život vječni. Ovaj navještaj u srcu je evanđeoske poruke. Snažno ga ponavlja sveti Pavao: “Ako Krist nije uskrsnuo, uzalud je propovijedanje naše, uzalud je vjera naša”, te dodaje: “Ako se samo u ovom životu u Krista ufamo, najbjedniji smo od svih ljudi” (1 Kor 15,14.19). Od uskrsnje zore novo proljeće nade obuzima svijet; od tog dana naše je uskrsnuće već započelo, jer Uskrs ne označuje samo jedan povijesni trenutak, nego početak novog stanja: Isus je uskrsnuo, ne da bi njegov spomen ostao živ u srcu njegovih učenika, nego da On sam živi u nama, te u njemu mogemo iskusiti radost vječnoga života.

Uskrsnuće stoga nije neka teorija, nego povijesna stvarnost koju je objavio Isus Krist po svojoj “pashi”, svome “prelasku”, koji je otvorio “novi put” između zemlje i Neba (usp. Heb 10,20). Nije to ni mit ni san, nije ni viđenje ni utopija, nije bajka, nego jedinstveni i neponovljivi događaj: Isus iz Nazareta, sin Marijin, koji je u petak navečer bio skinut s križa i pokopan, pobjedonosno je napustio grob. Doista, u zoru prvoga

dana nakon subote, Petar i Ivan našli su prazan grob. Magdalena i ostale žene susrele su Isusa uskrsloga; prepoznali su ga i dvojica učenika iz Emausa u lomljenju kruha; Uskrsli se ukazao apostolima te večeri u Dvorani Posljednje večere, a potom i mnogim drugim učenicima u Galileji.

Navještaj uskrsnuća Gospodinova rasvjetljuje tamna područja svijeta u kojem živimo. Mislim posebice na materijalizam i na nihilizam, na ono viđenje svijeta koje ne zna nadići ono što se može spoznati iskustvom, te se neutješno sagiba u osjećaju ništavosti koji bi bio konačan kraj ljudskoga postojanja. Činjenica je da bi ta praznina, da Krist nije uskrsnuo, nadvladala. Uklonimo li Krista i njegovo uskrsnuće, nema izlaza za čovjeka i svaka njegova nada ostaje iluzija. No upravo danas snažno se probija navještaj uskrsnuća Gospodina, koji je odgovor na često pitanje skeptika, što ga donosi i Knjiga Propovjednikova: “Ima li išta o čemu bi se moglo reći: ‘Gle, ovo je novo?’” (Pr 1,10). Da, odgovaramo: u uskrsno jutro sve je obnovljeno. “Mors et vita / duello confluxere mirando: dux vitae mortuus / regnat vivus - Sa životom smrt se sasta / i čudesna borba nastaje: / Vođa živih pade tada / i živ živcat opet vlada.” To je novost! Novost koja mijenja život onomu tko je prihvati, kako se to događa kod svetaca. Tako se, primjerice, dogodilo sa svetim Pavlom.

Više puta u ovoj Pavlovoj godini imali smo prilike razmišljati o iskustvu toga velikoga apostola. Savao iz Tarza, oštar progonitelj kršćana, na putu prema Damasku susreo je uskrsloga Krista koji ga je “osvojio.” Ostalo je poznato. U Pavlu se dogodilo ono što će kasnije opisati kršćanima u Korintu: “Je li tko u Kristu, nov je stvor. Staro uminu, novo, gle, nastalo!” (2 Kor 5,17). Pogledajmo toga velikoga evangelizatora koji je hrabrim poletom svoga apostolskog djelovanja donio Evanđelje tolikim narodima tadašnjega svijeta. Njegov nauk i njegov primjer neka nas potaknu da tražimo Gospodina Isusa. Neka nas ohrabre da se povjerimo Njemu, jer je osjećaj ništavosti koji nastoji zatrovati

čovječanstvo, pobijeden svjetlom i nadom koji proi-
zlaže iz uskrsnuća. Istinite su i stvarne riječi Psalma:
“Ni tmina tebi neće biti tamna: noć sjaji kao dan i
tama kao svjetlost” (Ps 139,12). Nije više ništavost to
što obuzima sve, nego prisutnost Boga puna ljubavi.
Čak i samo kraljevstvo smrti oslobođeno je, jer i u
“podzemlje” je stigla Riječ života, potaknuta dahom
Duha (r. 8).

Ako je istina da smrt više nema vlasti nad čovje-
kom i nad svijetom, ipak još ostaju toliki, premnogi
znakovi njezine stare vlasti. Ako je svojim Vazmom
Krist iščupao korijen zla, potrebni su mu muškarci i
žene koji će mu u svakom vremenu i mjestu pomoći
da potvrdi svoju pobjedu njihovim vlastitim oružjem:
oružjem pravde i istine, milosrđa, praštanja i ljubavi.
To je poruka koju sam, za nedavnog apostolskog pu-
tovanja u Kamerun i Angolu, nakanio donijeti cijelom
afričkom kontinentu koji me primio s velikim entu-
zijazmom i raspoloživošću u slušanju. Afrika, doista,
neizmjereno trpi zbog okrutnih i neprekidnih sukoba
- često zaboravljenih - koji ranjavaju i oblijevaju kr-
vlju razne narode, ali i zbog rastućeg broja svoje djece
koja završavaju kao žrtve gladi, siromaštine ili bolesti.
Istu ću poruku snažno ponoviti u Svetoj zemlji kamo
ću se s radošću zaputiti za nekoliko tjedana. Teško ali
neizbježno pomirenje, koje je preduvjet za budućnost
u zajedničkoj sigurnosti i mirnom suživotu, neće moći
postati stvarnošću osim kroz obnovljeni ustrajan i
iskren napor oko rješavanja izraelsko-palestinskog su-
koba. Od Svete zemlje pogled se širi prema okolnim

zemljama, prema Bliskom istoku i prema cijelom svi-
jetu. U vrijeme globalnog nedostatka hrane, financij-
skog kraha, starih i novih siromaština, zabrinjavajućih
klimatskih promjena, nasilja i bijede koji mnoge prisi-
ljavaju da napuste svoju zemlju u potrazi za manje ne-
sigurnim životom, u vrijeme terorizma koji još uvijek
prijeti, u vrijeme rastućih strahova pred nesigurnošću
sutrašnjice, valja žurno otkriti perspektive koje mogu
dati nadu. Nitko se ne smije povlačiti u toj miroljubi-
voj borbi što ju je započeo Kristov Vazam. Krist - po-
navljam - traži muškarce i žene koji će mu pomoći da
potvrdi svoju pobjedu svojim vlastitim oružjem, oru-
žjem pravde i istine, milosrđa, praštanja i ljubavi.

Resurrectio Domini, spes nostra! Uskrsnuće Kristo-
vo naša je nada! To Crkva danas radosno proglašava:
navješćuje nadu koju je Bog učinio čvrstom i nepobje-
divom uskrisivši Isusa Krista od mrtvih; donosi nadu
koju ona sama u srcu nosi i želi podijeliti sa svima, na
svakom mjestu, posebice ondje gdje kršćani trpe pro-
gonstvo zbog svoje vjere i svojeg zauzimanja za pravdu i
mir; zaziva nadu sposobnu uskrsnuti hrabrost za dobro
pa i onda, osobito onda, kad to nije jednostavno. Danas
Crkva pjeva o “danu što ga učini Gospodin” i poziva na
radost. Danas Crkva moli, zaziva Mariju, Zvijezdu spa-
senja koje je srce Krista, pashalne žrtve, Jaganjca koji je
“svijet otkupio”, Nevinoga koji “nas je pomirio s Ocem”.
Njemu, pobjednome Kralju, Njemu raspetome i uskr-
slome, mi radosno kličemo svoj Aleluja!

BENEDIKT PP. XVI.

PORUKA PAPE BENEDIKTA XVI. ZA SVJETSKI DAN MOLITVE ZA DUHOVNA ZVANJA 2009.

Pouzdanje u Božju inicijativu i čovjekov odgovor

U prigodi predstojećega Svjetskoga dana molitve
za duhovna zvanja, koji se obilježava 3. svibnja 2009.,
na Četvrtu uskrsnu nedjelju, pozivam Božji puk da
razmišlja o temi “Pouzdanje u Božju inicijativu i čov-
jekov odgovor”. U Crkvi odzvanja trajni Isusov poziv
učenicima: “Molite dakle gospodara žetve da pošalje
radnike u žetvu svoju” (Mt 9,38). Molite! Taj urgentni
Gospodinov poziv ističe kako molitva za zvanja mora
biti neprekidna i puna povjerenja. Jedino ako bude
nadahnjivana molitvom, kršćanska će zajednica zaista
moći “imati veću vjeru i nadu u božansku inicijativu”
(posinodska apostolska pobudnica *Sacramentum ca-
ritatis*, 26).

Poziv na svećeništvo i posvećeni život poseban je
dar Božji koji se uključuje u sveudiljni naum ljubavi i
spasenja koji Bog ima za svakoga čovjeka i cijelo čov-
ječanstvo. Apostol Pavao, kojega se na poseban način
spominjemo u ovoj Pavlovoj godini o dvijetisućitoj
obljetnici njegova rođenja, piše Efežanima: “Bog i Otac
Gospodina našega Isusa Krista, koji nas blagoslovi
svakim blagoslovom duhovnim u nebesima, u Kristu.
Tako: u njemu nas sebi izabra prije postanka svijeta,
da budemo sveti i bez mane pred njim” (Ef 1,3-4). U
sveopćem pozivu na svetost ističe se posebni Božji
zahvat, kojim odabire neke da izbliza slijede njegova
Sina Isusa Krista i budu njegovi povlašteni službenici

i svjedoci. Božanski je učitelj osobno pozvao Apostole “da budu s njime i da ih šalje propovijedati s vlašću da izgone đavle” (Mk 3,14-15); njima su se, malo po malo, pridružili ostali učenici, vjerni suradnici u misionarskoj službi. I tako su se, odgovarajući na Gospodinov poziv i poslušni djelovanju Duha Svetoga, čete bezbrojnih svećenika i posvećenih osoba u tijeku stoljeća stavile u Crkvi u posvemašnju službu evanđelju. Zahvaljujemo Gospodinu da i danas nastavlja pozivati radnike u svoj vinograd. Premda je istina da se u nekim krajevima svijeta bilježi zabrinjavajući nedostatak svećenika i da Crkva na svojem putu nailazi na teškoće i prepreke, jača nas nepokolebljiva sigurnost da nas na putovima vremena prema konačnome ostvarivanju Kraljevstva čvrsto vodi On, Gospodin, koji slobodno bira i poziva da ga nasljeđuju ljudi svih kultura i svih životnih dobi, prema nedokučivoj promisli svoje milosrdne ljubavi.

Naša prva obveza je neprestanom molitvom održavati živim taj poziv božanske inicijative u obiteljima i župama, u pokretima i udrugama zauzetim u apostolatu, u redovničkim zajednicama i u svim strukturama dijecezanskoga života. Moramo se moliti da se cijeli Božji puk sve više pouzdaje u Boga, uvjeren da “gospodar žetve” ne prestaje tražiti da neki svoj život slobodno založe kako bi tješnje s njim surađivali u djelu spasenja. A od pozvanih se iziskuje pozorno slušanje i mudro prosuđivanje, velikodušno i spremno prihvaćanje božanskoga nauma te ozbiljno produbljivanje onoga što je svojstveno svećeničkom i redovničkom zvanju kako bi na nj odgovorno i uvjerenom odgovorili. Katekizam Katoličke Crkve u vezi toga podsjeća da slobodna Božja inicijativa zahtijeva slobodan čovjekov odgovor. Taj pozitivan odgovor uvijek pretpostavlja prihvaćanje i udioništvo u naumu koji Bog ima sa svakim od nas. Taj odgovor, isto tako, prihvaća inicijativu Gospodinove ljubavi a za pozvanoga postaje obvezujući moralni zahtjev, izraz zahvalnog poštovanja Boga i potpuna suradnja u naumu koji On ostvaruje u povijesti (br. 2062).

Razmišljajući o euharistijskom otajstvu, koje na najbolji način očituje dar koji je Otac u osobi svoga jedinorođenoga Sina podario za spas ljudi, te potpunoj i poslušnoj Kristovoj odanosti u kojoj je ispio do dna “kalež” Božje volje (usp. Mt 26,39), bolje shvaćamo kako “pouzdanje u Božju inicijativu” oblikuje i daje vrijednost “ljudskome odgovoru”. U euharistiji, savršenom daru koji ostvaruje naum ljubavi za otkupljenje svijeta, Isus se slobodno žrtvuje za spas čovječanstva. “Crkva je - pisao je moj ljubljani prethodnik Ivan Pavao II. - primila euharistiju od Krista svoga Gospodina

ne kao dar, premda se među mnogim drugima ističe svojom dragocjenošću, već kao najuzvišeniji dar, jer je dar njega samog, dar njegove osobe u njegovu svetom čovještvu, kao i njegova djela spasenja” (enc. *Ecclesia de Eucharistia*, 11).

Svećenici su određeni da vrše to spasonosno otajstvo kroz vjekove, sve do ponovnoga Gospodinova dolaska u slavi. Oni upravo u euharistijskome Kristu mogu kontemplirati izvrstan obrazac “pozivnoga dijaloga” između slobodne Očeve inicijative i Kristova odgovora danog s punim pouzdanjem. U euharistijskome slavlju Krist djeluje u onima koje je pozvao da mu budu službenici; podupire ih kako bi njihov odgovor bio u znaku pouzdanja i zahvalnosti koja raspršuje svaki strah, čak i onda kad čovjek snažno osjeća koliko je slab i nemoćan (usp. Rim 8,26-30) ili je neshvaćen pa čak i izložen progonu (usp. Rim 8,35-39).

Svijest da smo po ljubavi Kristovoj spašeni, koju svaka misa jača u vjernicima i svećenicima, nužno u njima potiče pouzdano predanje Kristu koji je položio svoj život za nas. Vjerovati u Gospodina i prihvatiti njegov dar potiče nas, dakle, povjeriti mu se zahvalna duha prianjajući uz njegov naum spasenja. Ako se to uspije postići, onaj tko je pozvan dragovoljno se prepusti i stupa u školu božanskoga učitelja; tada otpočinje plodan dijalog između Boga i čovjeka, otajstveni susret između ljubavi Gospodina koji zove i slobode čovjeka koji ljubavlju odgovara, slušajući kako u njegovoj nutrini odzvanjaju Isusove riječi: “Ne izabraste vi mene, nego ja izabrah vas i postavih vas da idete i rod donosite i rod vaš da ostane te vam Otac dadne” (Iv 15,16).

To ispreplitanje Božje inicijative i ljudskoga odgovora prodahnuto ljubavlju također je na čudesan način prisutno u pozivu na posvećeni život. Drugi vatikanski koncil uči: “Evandeoski savjeti Bogu posvećene čistoće, siromaštva i poslušnosti - kako su utemeljeni u riječima i primjerima Gospodinovim i kako ih apostoli, crkveni oci, naučitelji i pastiri preporučuju - božanski su dar koji je Crkva primila od svojega Gospodina i koji njegovom milošću uvijek čuva” (konst. *Lumen gentium*, 43). Isus je još jednom primjeren uzor posvemašnjega i pouzdanog prihvaćanje volje Očeve, u kojega se svaka posvećena osoba mora ugledati. Privučeni njime, već od prvih stoljeća kršćanstva mnogi su muškarci i žene napustili obitelj, posjede, materijalna bogatstva i sve što je ljudski poželjno, da bi velikodušno slijedili Krista i beskompromisno živjeli evanđelje, koje je za njih bilo škola radikalne svetosti. Brojni idu i danas tim zahtjevnim putem evandeoskoga savršenstva i ostvaruju svoje poslanje isповijedanjem evandeoskih savjeta.

Svjedočanstvo te naše braće i sestara, u samostanima kontemplativnoga života kao i u ustanovama i društvima apostolskoga života, podsjeća Božji puk na "onu tajnu Božjega kraljevstva koje već djeluje u povijesti, ali očekuje svoje puno ostvarenje u nebu" (posinodska apostolska pobudnica *Vita consecrata*, 1).

Tko se može smatrati dostojnim pristupiti svećeničkoj službi? Tko može prigrliti posvećeni život oslanjajući se samo na ljudske snage? Korisno je još jednom ustvrditi kako čovjek u svojem odgovoru na Božji poziv, budući da smo svjesni da je inicijativa na Božjoj strani i da On ostvaruje svoj naum spasenja, nikada ne smije postupiti poput bojažljivog lijenog sluga koji je zakopao u zemlju povjerene mu talente (usp. Mt 25,14-30), već mora spremno prihvatiti Gospodinov poziv, po uzoru na Petra koji, pouzdavši se u Učiteljeve riječi, nije oklijevao ponovno baciti mreže, premda čitavu noć nije ništa ulovio (usp. Lk 5,5). Nipošto ne poričući osobne odgovornosti, slobodan čovjekov odgovor Bogu postaje "suodgovornost", odgovornost u Kristu i s Kristom, u snazi djelovanja njegova Duha Svetoga; postaje zajedništvo s Onim koji nas čini kardima donijeti obilat plod (usp. Iv 15,5).

Primjeran ljudski odgovor, pun povjerenja u Božju inicijativu jest onaj velikodušni i potpuni Amen - Neka

mi bude - Nazaretske Djevice, izgovoren poniznim i odlučnim prihvaćanjem planova Svevišnjega, koje joj je priopćio glasnik s neba (usp. Lk 1,38). Njen spremni "da" omogućio joj je da postane Majkom Božjom, Majkom našega Spasitelja. Marija, nakon tog prvog "fiat" - neka mi bude, morala ga je još mnogo put ponoviti, sve do trenutka Isusova razapinjanja, kada je "stajala pod križem", kako bilježi evanđelist Ivan, sudjelujući u užasnoj boli svoga nevinog Sina. Upravo s križa, umirući Isus ju je svima, a osobito nama svećenicima i posvećenim osobama, dao za Majku i njoj nas je povjerio kao sinove (usp. Iv 19,26-27). Želio bih njoj povjeriti sve koji osjećaju Božji poziv krenuti putom ministerijalnoga svećeništva ili posvećenog života.

Dragi prijatelji, ne dajte se obeshrabriti u teškoćama i sumnjama; uzdajte se u Boga i vjerno slijedite Isusa i bit ćete svjedoci radosti koju daje prisno zajedništvo s njim. Nasljeđujući Djevicu Mariju, koju naraštaji proglašavaju blaženom jer je povjerovala (usp. Lk 1,48), trudite se svom duhovnom snagom ostvariti spasonosni naum nebeskoga Oca, gajeći u svom srcu, poput Marije, sposobnost divljenja i štovanja Onoga koji ima moć činiti "velika djela" jer sveto je ime njegovo (usp. isto, 1, 49). (KTA/IKA)

Vatikan, 2. svibnja 2009.

BENEDIKT PP. XVI.

PISMO PAPE BENEDIKTA XVI. BISKUPIMA KATOLIČKE CRKVE

*o ukidanju ekskomunikacije četvorici biskupa
koje je zaredio nadbiskup Lefebvre*

Draga subraćo u biskupskoj službi!

Ukidanje ekskomunikacije četvorici biskupa koje je godine 1988. bez mandata Svete Stolice zaredio nadbiskup Lefebvre, zbog različitih je razloga u Katoličkoj Crkvi i izvan nje uzrokovalo žestoke rasprave kakve već dugo nismo doživjeli. Mnoge je biskupe zbunio događaj koji se dogodio sasvim neočekivano i kojeg je teško pozitivno smjestiti u pitanja i zadaće današnje Crkve. Premda su mnogi pastiri i vjernici načelno pozitivno ocijenili Papinu želju za pomirenjem, ipak se nametnulo pitanje o prikladnosti takve geste spram stvarnih i važnijih potreba vjerničkoga života u našem vremenu. Tako su različite skupine posve otvoreno spočitavale Papi da želi napraviti korak natrag, u sta-

nje prije Koncila. Pokrenula se tako lavina prosvjeda, a njihova gorčina očitovala je rane koje nadilaze sadašnji trenutak. Stoga se osjećam dužnim da vam, draga subraćo, uputim riječi pojašnjenja koje trebaju pomoći da shvatite nakanu kojom smo se ja i odgovorna tijela Svete Stolice vodili pri toj odluci. Nadam se da ću na taj način pridonijeti miru u Crkvi.

Spletom nesretnih okolnosti, koje nisam mogao predvidjeti, objava ukidanja ekskomunikacije poklopila se sa slučajem Williamson. Tiha gesta milosrđa prema četvorici valjano, ali nedopušteno zaređenih biskupa odjednom se pretvorila u nešto sasvim drugo: odreknuće od kršćansko-židovskoga pomirenja i odstupanje od svega onoga što je Koncil u vezi s tim zacrtao kao put Crkve. Poziv na pomirenje s razdvo-

jenom skupinom preokrenuo se u nešto suprotno: u prividni povratak na stanje koje je bilo prije svih onih koraka koji su nakon Koncila učinjeni prema pomirenju kršćana i Židova, a što je bio oduvijek cilj mojega teološkog rada. Mogu samo izraziti svoje duboko žaljenje što su se istodobno pojavila dva suprotna događaja koja su u jednom trenutku narušila mir kako između kršćana i Židova, tako i mir u Crkvi. Rečeno mi je da bi pozorno praćenje vijesti dostupnih na Internetu omogućilo pravodobno se upoznati s tim problemom. Iz toga učim da ubuduće u Svetoj Stolici moramo biti pozorniji prema tomu izvoru informacija. Ražalostila me činjenica da su i katolici, koji bi sve to trebali bolje znati, mislili da me moraju spremno napasti neprijateljstvom. Stoga još više zahvaljujem svojim židovskim prijateljima koji su pomogli spremno otkloniti nesporazum te ponovno uspostavili ozračje prijateljstva i povjerenja, koje je postojalo te koje i dalje, hvala Bogu, traje za vrijeme moga pontifikata, kao i u vrijeme Ivana Pavla II.

Druga pogreška, zbog koje mi je iskreno žao, bila je ta da se kod objavljivanja odluke nisu dovoljno jasno predstavile granice i opseg mjere od 21. siječnja 2009. godine. Ekskomunikacija se odnosi na osobe, a ne na institucije. Biskupsko ređenje bez papinskoga dopuštenja znači opasnost šizme, jer dovodi u pitanje jedinstvo biskupskoga kolegija s Papom. Stoga Crkva mora reagirati najtežom kaznom, ekskomunikacijom, i to radi toga da kažnjene osobe pozove na pokajanje i na jedinstvo. Nažalost, ni dvadeset godina nakon tih ređenja taj cilj još nije postignut. Povlačenje ekskomunikacije služi istomu cilju kao i sama kazna: želi se još jednom pozvati četvoricu biskupa na povratak. Ta je gesta bila moguća nakon što su navedena četvorica biskupa izrazila svoje načelno priznanje Pape i njegove pastirske vlasti, premda sa zadržkom s obzirom na poslušnost spram njegova učiteljskog autoriteta i spram Koncila. Time se ponovno vraćam razlikovanju između osobe i institucije. Ukinuće ekskomunikacije bila je mjera u području crkvene discipline. Osobe su bile oslobođene od tereta savjesti koji je predstavljala najteža crkvena kazna. Područje nauka treba razlikovati od te disciplinarnih razina. Razlozi, pak, kanonskoga nepriznavanja Bratstva Pija X. nisu disciplinarni nego doktrinarni. Dokle god Bratstvo ne dobije kanonsko priznanje, njihove zaredene osobe vrše svoju službu nedopušteno. Stoga treba razlikovati između disciplinirane razine, koja se odnosi na osobe kao takve i doktrinarnih razina kod koje je u pitanju služba i institucija. Da još jednom pojasnimo: sve dotle dok se ne pojasne doktrinarna pitanja, Bratstvo nema kanonski status u Crkvi, a njegove zaredene osobe, premda su oslobođene od crkvene kazne, ne vrše svoju službu dopušteno.

U svjetlu te situacije u budućnosti namjeravam povezati Papinsku komisiju "Ecclesia Dei" - koja je od godine 1988. zadužena za sve one zajednice i osobe koje dolaze iz Bratstva Pija X. ili iz sličnih skupina a žele se vratiti u puno zajedništvo s Papom - s Kongregacijom za nauk vjere. Tako bi trebalo postati jasnije da su navedeni problemi bitno doktrinarni naravi i tiču se prije svega prihvaćanja Drugoga vatikanskog sabora i papinskog učiteljstva nakon Sabora. Kolegijalni organi s kojima Kongregacija obrađuje postojeća pitanja jamče uključenost pročelnika različitih rimskih kongregacija i episkopata diljem svijeta u donošenje određenih odluka (posebice redovito okupljanje kardinala srijedom i zajednička skupština koja se održava jednom do dvaput godišnje). Ne može se učiteljski autoritet Crkve zamrznuti na godini 1962. - to mora biti jasno Bratstvu. Ali, i one koji se predstavljaju kao veliki branitelji Koncila treba podsjetiti da Drugi vatikanski koncil nosi u sebi cjelokupnu učiteljsku povijest Crkve. Tko želi biti poslušan Koncilu, mora prihvatiti i stoljetnu vjeru i ne smije rezati korijene od kojih živi stablo.

Nadam se, draga subraćo, da sam time uspio pojasniti pozitivno značenje i granicu odluke od 21. siječnja 2009. godine. Ipak ostaje pitanje: je li to bilo nužno? Je li to bio stvarni prioritet? Nema li mnogo važnijih stvari? Naravno, postoje važnije i hitnije stvari. Mislim da sam prioritete svojega pontifikata jasno izrekao na početku svoje papinske službe. Ono što sam tada rekao, ostaje i dalje moja nepromijenjena misao vodilja. Prvi prioritet za Petrova nasljednika sam je Gospodin jasno naznačio: "Učvrsti svoju braću" (Lk 22,32). Sam Petar je u svojoj prvoj poslanici taj prioritet nanovo formulirao: "Budite uvijek spremni na odgovor svakomu koji od vas zatraži obrazloženje nade koja je u vama" (1 Pt 3,15). U našem vremenu u kojem je u mnogim dijelovima svijeta vjera u opasnosti da se ugasi poput plamena dogorjele svijeće, prioritet ima uprisutnjivanje Boga u tome svijetu i otvarati ljudima pristup Bogu. I to ne bilo kojem Bogu, nego Bogu koji je govorio na Sinaju; onom Bogu čije smo lice spoznali u ljubavi do kraja (Iv 13,1), u raspetom i uskrsлом Isusu Kristu. Stvarni problem sadašnjega povijesnog trenutka jeste taj da Bog nestaje iz čovjekova obzorja i da gašenjem Božjega svjetla nastupa dezorijentiranost u čovječanstvu, čije ćemo razorne posljedice sve više osjećati.

Vrhovni i temeljni prioritet Crkve i nasljednika sv. Petra u ovom vremenu je dovoditi ljude Bogu, Bogu koji govori u Bibliji. Stoga je sasvim razumljivo da nam mora biti važno jedinstvo vjernika. Njihove razmirice, njihovo nutarnje proturječenje dovodi u pitanje vjerodostojnost njihova govora o Bogu. Zato napor

oko zajedničkoga svjedočenja vjere svih kršćana, ekumena, spada među najviše prioritete. Uz to je nužno da svi koji vjeruju u Boga zajednički traže mir, nastoje se jedni drugima približiti kako bi, premda imaju različite predodžbe o Bogu, zajedno koračali prema izvoru svjetla - to je međureligijski dijalog. Tko naviješta Boga kao ljubav do kraja, taj mora svjedočiti ljubav: s ljubavlju se posvetiti onima koji trpe, odbacivati mržnju i neprijateljstvo. Dakle, riječ je o socijalnoj dimenziji kršćanske vjere o kojoj sam govorio u enciklici "Deus caritas est".

Ako, dakle, veliko nastojanje oko vjere, nade i ljubavi u svijetu predstavlja istinski prioritet za Crkvu u ovom trenutku (u različitim oblicima), tada se u to ubrajaju i manja ili veća pomirenja. Moramo uzeti na znanje da se oko te tihe geste ispružene ruke podigla silna prašina i tako se pretvorila u nešto sasvim suprotno od pomirenja. Ipak postavljam pitanje: je li stvarno bilo i je li pogrešno izaći u susret bratu "koji ima nešto protiv tebe" (usp. Mt 5,23s) i tražiti pomirenje? Ne treba li i građansko društvo pokušavati sprječavati radikalizacije i njihove moguće pristaše, ako je ikako moguće, ponovno uključiti u snažne silnice koje oblikuju društveni život kako bi se izbjeglo njihovu izolaciju sa svim onim što to za sobom povlači? Je li potpuno pogrešno nastojati razbiti krutost i ograničenosti koji sputavaju te davati prostor svemu onom pozitivnom što se može uklopiti u cjelinu? U godinama nakon 1988. osobno sam doživio kako se povratkom zajednica, koje su se odijelile od Rima, u njima promijenilo ozračje; kako je povratak u veliku i široku zajedničku Crkvu prevladao jednostranosti i razriješio zgrčenosti te su tako iz toga nastale pozitivne snage za cjelinu. Možemo li biti ravnodušni prema zajednici u kojoj je 491 svećenik, 215 bogoslova, 6 sjemeništa, 88 škola, dva sveučilišna instituta, 117 braće i 164 sestre i tisuće vjernika? Trebamo li ih zaista mirno odbaciti iz Crkve? Posebice mislim na 491 svećenika. Nepoznate su nam njihove motivacije. No, mislim da se oni ne bi odlučili za svećeništvo da u njima, uz ono što je krivo i bolesno, nije bilo ljubavi prema Kristu i volje da se naviješta njega i s njim živoga Boga. Trebamo li ih kao predstavnike radikalne rubne skupine jednostavno isključiti iz traganja za pomirenjem i jedinstvom? Što će biti nakon toga?

Dakako, već duže, a i u toj konkretnoj prigodi, čuli smo mnoge teške riječi predstavnika te zajednice - oholost i pametovanje, isključivost i jednostranost itd. Ali, istini za volju, moram nadodati da sam primio čitav niz dirljivih svjedočanstva zahvalnosti, u kojima sam osjetio otvaranje srca. Ne treba li i velika Crkva biti također velikodušna zbog strpljivosti koju posjeduje, zbog obećanja koje joj je dano? Zar ne bismo

trebali postupiti poput pravih odgajatelja koji mogu prećuti ponešto od onoga što nije dobro i potruditi se pomoći osobi da se oslobodi svojih uskih okvira? Zar si ne moramo priznati da često i iz crkvenih krugova dolaze teške riječi? Ponekad se stječe dojam da je našem društvu potrebna skupina prema kojoj ono ne treba biti tolerantno, na kojoj može mirno iskaliti svoj bijes. A ako im se netko usudi približiti, u ovom slučaju Papa, i on gubi pravo na toleranciju i prema njemu se ophodi s mržnjom, bez straha i opreza.

Draga subraćo, u danima kada mi je na pamet pala misao da napišem ovo pismo, sasvim slučajno se dogodilo da sam u bogoslovnom sjemeništu morao tumačiti i komentirati Gal 5, 13-15. Bio sam iznenađen koliko taj tekst govori o sadašnjem trenutku: "Doista vi ste, braćo, na slobodu pozvani! Samo neka ta sloboda ne bude izlikom tijelu, nego - ljubavlju služite jedni drugima. Ta sav je Zakon ispunjen u jednoj jedinosti riječi, u ovoj: Ljubi bližnjega svoga kao sebe samoga! Ako li pak jedni druge grizete i glodete, pazite da jedni druge ne proždrete." Uvijek sam težio tu rečenicu promatrati kao jedno od retoričkih pretjerivanja koje se mogu pronaći kod Pavla. U određenom smislu to može i biti slučaj. No, nažalost, postoji i u današnjoj Crkvi "griženje i glodanje", što je izričaj pogrešno shvaćene slobode. Treba li iznenaditi da nismo ništa bolji od Galaćana? Da nam u najmanju ruku prijete iste kušnje? Da se moramo uvijek iznova učiti pravilno služiti vlastitom slobodom? Da se uvijek iznova moramo učiti najvišem prioritetu: ljubavi? Toga dana kada sam govorio o tome u bogoslovnom sjemeništu, u Rimu smo slavili blagdan Gospe od Pouzdanja. Marija nas stvarno uči pouzdanju. Ona nas vodi Sinu u kojega se svi smijemo uzdati. On će nas voditi i u nemirnim vremenima. Stoga, na kraju, želim od srca zahvaliti svim biskupima koji su mi u ovom trenutku ukazali dirljive znakove povjerenja i naklonosti, a prije svega mi zajamčili svoju molitvu. Tu zahvalnost dugujem svim vjernicima koji su u ovom trenutku posvjedočili svoju nepokolebljivu vjernost nasljedniku sv. Petra. Neka ih Gospodin čuva i vodi putem mira. To je želja koja spontano proizlazi iz mogega srca, upravo sada, na početku korizme, liturgijskoga vremena koje nas posebno potiče na nutarnje pročišćavanje te nas poziva da novom nadom promatramo svijetli cilj Uskrsa.

S posebnim apostolskim blagoslovom ostajem vaš u Gospodinu.

U Vatikanu 10. ožujka 2009.

BENEDIKT PP. XVI.

II.
BISKUPSKA KONFERENCIJA
BOSNE I HERCEGOVINE

PRIOPĆENJE

s 46. redovnog zasjedanja Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine održala je, 13. i 14. srpnja 2009. u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci svoje 46. redovno zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića. Osim članova BK BiH, na zasjedanju su sudjelovali: delegat Hrvatske biskupske konferencije mons. Ante Ivas, biskup šibenski, delegat Slovenske biskupske konferencije mons. Andrej Glavan, biskup iz Novog Mesta, i mons Ilija Janjić, biskup kotorski, kao delegat Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda sa sjedištem u Beogradu. Delegati su izvijestili biskupe o aktualnim događanjima na području svojih biskupskih konferencija. Na zasjedanju je, također, sudjelovao domaći sin mjesne banjolučke Crkve mons. Berislav Grgić, biskup prelature Tromso u Norveškoj, koji je upoznao biskupe sa životom najsjevernije dijeceze odnosno prelature u svijetu koja je povjerena njegovoj pastirskoj skrbi.

Dijelu zasjedanja pridružio se i apostolski nuncij u BiH nadbiskup Alessandro D'Errico koji je upoznao biskupe s radom Mješovitog povjerenstva za provedbu Temelnog ugovora između BiH i Svete Stolice. Posebno je zahvalio mjesnom biskupu mons. Franji Komarici za radosna događanja u Banjoj Luci tijekom obilježavanja 140. obljetnice dolaska otaca Trapista u Banju Luku.

Biskupi su izrazili svoje zajedništvo i blizinu s biskupom Komaricom i cijelom Banjolučkom biskupijom, a sa zabrinutošću saslušali njegovu izvješće o stanju povratka tek neznatna broja prognanika. Izrazili su radost što, unatoč poteškoćama, prepoznaju znakove nade u obnovi nekih srušenih crkava i u organiziranju više važnih crkvenih događanja u biskupiji.

Biskupi su odlučili uputiti pastirsko pismo u povodu proslave 800. obljetnice Franjevačkog pokreta vrednujući doprinos franjevaca tijekom njihovog višestoljetnog djelovanja na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Prihvatili su novu zbirku (prva: 1990.-1997.) zajedničkih pastirskih poslanica, izjava i apela, koje su

uputili tijekom posljednjih dvanaest godina u odnosu na crkvena i društvena događanja u poratnom vremenu na ovim prostorima.

Odobrili su molitvenik pod nazivom: "Obitelj - zajednica života, vjere i ljubavi" kao plod trogodišnje duhovne obnove obitelji (2006.-2009.) s nakanom da ga ponude obiteljima kao pomagalo za osobnu te osobito zajedničku obiteljsku molitvu.

Saslušali su izvješća svojih delegata: s Međunarodnog foruma sveučilišta u Rimu, sa zasjedanja Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu; s godišnjeg susreta Europske službe za zvanja u Rimu; s redovnog zasjedanja Talijanske biskupske konferencije u Rimu; sa Susreta biskupa i delegata za komisije "Justitia et Pax" u Zagrebu; s Europskog susreta osoba odgovornih za katehezu u Rimu.

Saslušali su izvješće predsjednika Organizacijskog odbora o Drugom susretu hrvatske katoličke mladeži u BiH, koji je održan 9. i 10. svibnja 2009. u Livnu i župama Banjolučke biskupije. Očitovali su zadovoljstvo što se odazvao velik broj mladih u pratnji svojih svećenika, redovnika i redovnica, a pohvaljena je dobra suradnja Ureda za mlade BK BiH i Odbora za mlade HBK.

Odobrili su sastave novog saziva vijeća i komisija BK BiH.

Upoznavši se sa zaključcima i smjernicama predsjednika Biskupskih konferencija Jugoistočne Europe (Turska, od 3. do 7. ožujka 2009.), biskupi potiču vjernike na još veći rast u vjerskom znanju, redovno sudjelovanje na nedjeljnim misnim slavljinama, revniju osobnu i zajedničku molitvu te osobito na sudjelovanje u župnoj katehezi kao nezaobilaznu načinu za upoznavanje temeljnih vjerskih istina, na kojima svaki kršćanin treba graditi vlastiti život. Također potiču na otvorenost prema drugima i drugačijima i na promicanje zajedničkih vrijednosti za dobro svih naroda i svakog čovjeka u Bosni i Hercegovini.

Biskupima je prezentirana nedavno objavljena enciklika pape Benedikta XVI. "Ljubav u istini", koja pruža

pomoć cijelom čovječanstvu u vrednovanju naravnog zakona, u izgradnji društava utemeljenih na pravdi i poštivanju čovjekova dostojanstva.

Biskupi su razmotrili Pismo svećenicima pape Benedikta XVI. uz nedavno proglašenu Godinu svećenika. Pozivaju sve svećenike da s ljubavlju čitaju ovo meditativno štivo te da, dok ga čitaju, razmišljaju nad vlastitim svećeničkim životom. Čitajući Papino pismo neka nastoje svakog dana usklađivati življenje i djelovanje s onim što Krist od njih želi i za što ih šalje, imajući pri tom kao uzor svetog svećenika i župnika arškog Ivana Mariju Vianneya koji je pokazao da svećeničko srce, usklađeno sa Srcem Isusovim, može sve

izdržati i nadvladati sve poteškoće na putu spasenja.

Biskupi su odobrili projekt izgradnje crkve Uznesenja B.D. Marije u misiji Muleba, u biskupiji Kamina, koju vodi fra Ante Kutleša te preporučili akciju koja će se provoditi pod geslom "Izgradimo crkvu u Kongu".

Biskupi su sudjelovali na svečanom bogoslužju u banjolučkoj katedrali u srijedu, 15. srpnja u na svetkovinu sv. Bonaventure, zaštitnika banjolučke katedrale i biskupije. Predsjedao je kardinal Puljić, a propovijedao biskup Grgić. Nazočnima se obratio i nuncij D'Er-rico.

Banja Luka, 15. srpnja 2009.

Generalno tajništvo BK BiH

BISKUPSKA KONFERENCIJA I KONFERENCIJA VIŠIH REDOVNIČKIH POGLAVARA I POGLAVARICA

Sarajevo, 29. travnja 2009.

Priopćenje za javnost

Biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i članovi Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH održali su 29. travnja svoj četvrti redovni godišnji susret u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića. Sudjelovali su svi biskupi BK BiH i svi provincijalni poglavari i poglavarice u BiH.

Na početku zasjedanja upućene su čestitke novomenovanom provincijalu Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Lovri Gavranu i nedavno izabranoj provincijskoj predstojnici Školskih sestara franjevki Bosansko-hrvatske provincije s. Ivanki Mihaljević kao novim članovima redovničke Konferencije.

Imajući pred očima Godinu sv. Pavla, biskupi i provincijalni poglavari i poglavarice u središte svog razmišljanja stavili su ponajprije misionarsko djelovanje ovog apostola naroda koji je neumorno naviještao Krista te postao uzor i nadahnuće svim propovjednicima koji pronose radosnu vijest spasenja. Razmišljajući o povjerenoj službi te o poslanju navjestitelja Božje riječi i onih koji služenjem kroz redovničku karizmu svjedoče Krista i služe Crkvi i svojoj zajednici, nastojali su prepoznati važnost čekanja odnosno strpljivosti u pripravi kroz molitvu i rad. U sposobnosti sv. Pavla da sluša i posluša prije svega apostole i njihova prvaka sv. Petra, uočavaju potrebu u današnje vrijeme da oni sami ali i svi članovi povjerenih im zajednica budu

otvoreni iznad svega za slušanje Božje riječi ali i poslušnost Svetom Ocu i biskupima kao nasljednicima apostola. U tom duhu svjesni su problema i bolnih rana s kojima se suočava krajevna Crkva u Bosni i Hercegovini te smatraju svojom obvezom učiniti sve što je potrebno da bi se očuvalo jedinstvo vjere i crkveno zajedništvo. Želja im je da katolici ali i svi ljudi u Bogu posvećenim osobama nađu uho spremno čuti i srce pripravno razumjeti njihove poteškoće te ih ohrabriti i osnažiti na putu dobra. Na osobit način potiču sve navjestitelje Evanđelja da budu uvijek spremni propovijedati poput sv. Pavla te se nikad ne umore govoriti o Kristu. Svjesni odgovornosti u povjerenoj im službi, biskupi te provincijali i provincijalke promatrali su način Pavlova zapovijedanja koje je, poštujući neotuđivo dostojanstvo ljudske osobe, bilo u službi zajednice i u službi Evanđelja. Na osobit način žele biti nadahnuti Pavlovom spremnošću na trpljenje kako bi i oni sami i svi svećenici, redovnici i redovnice bili nošeni njegovim žarom u svom življenju i podnošenju svega što ih u životu susreće.

U povodu osamstote obljetnice franjevačkog pokreta biskupi, provincijali i provincijalke razmišljali su i o liku sv. Franje koji je sa sv. Pavlom imao puno zajedničkog iako su ih razdvajala stoljeća: obojici je bio presudan susret s Kristom koji im je postao mjerilo, kriterij i sudbina njihova života; cijeli život im je bio služenje Gospodinu i preko Gospodina ljudima;

obojica su doživjela najdublje iskustvo unutarnje preobrazbe. Ova dva velika lika - po vjeri u Krista dva blizanca - poziv su i osobama u duhovnom pozivu da najprije služe Gospodinu i da je najsnažniji poziv vlastito obraćenje i unutarnja preobrazba kroz osobni odnos prema Isusu Kristu. U ovome vremenu kada se i kod pojedinih osoba u duhovnome zvanju zamjećuje svojevrsni zazor i strah od vjerodostojnoga naviještanja Evanđelje, napose njegova svjedočenja i življenja u krajevima gdje su katolici manjina, biskupi, provincijali i provincijalke traže da svaki svećenik, redovnik i redovnica odišu duhom širine i otvorenosti prema svima u duhu Evanđelja i služenja.

Svjesni da u je u današnjem vremenu recesije, koja je velikim dijelom uzrokovana stavom kako je važnije imati nego biti, čovjeku više od svega potrebno

ohrabrenje i putokaz prema duhovnim vrednotama, biskupi, provincijali i provincijalke potiču sve koji su izabrali izbliza slijediti Krista kroz svećeništvo ili redovnički poziv da budu nositelji neuništive nade i ohrabrenja. Stoga pozivaju na duboku obnovu duha i istinsko oslanjanje na Boga po služenju svakom čovjeku a osobito onima na rubu društva. Svjesni su potrebe da oni sami i svi koji su izabrali poziv naviještati i svjedočiti Krista riječju, pisanjem, karizmom, odijevanjem..., sve više žive iz same biti svog života i poslanja: Krista raspetoga i uskrsloga.

Želeći vlastitim primjerom pokazati svoju vjeru u moć molitve, biskupi i poglavari su svoj jednodnevni susret završiti hodočasničkim Misnim slavljem u franjevačkoj samostanskoj crkvi Sv. Pavla na Nedžarićima. (KTA)

III.
MOSTARSKO-DUVANJSKA
I
TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA

Msgr. RATKO PERIĆ

Biskup mostarsko-duvanjski i Upravitelj trebinjsko-mrkanski

Episcopus Mandetriensis-Dumnensis et Administrator Tribuniensis-Marcanensis

A SUA SANTITÀ
PAPA BENEDETTO XVI
Felicemente regnante
CITTÀ DEL VATICANO

Mostar, 23 marzo 2009

BEATISSIMO PADRE,

avvicinandosi

- la solenne Festa della Pasqua del Signore, il 12 aprile,
- il Genetliaco di Vostra Santità, 16 aprile e
- l'Anniversario della Vostra Elezione al Sommo Pontificato, 19 aprile,

a nome dei Sacerdoti diocesani, Religiosi e Religiose e di tutti i Fedeli delle Diocesi di Mostar-Duvno e Trebinje-Mrkan, e al mio nome personale, inviamo a Vostra Santità i migliori auguri accompagnati dalle fervide preghiere al Signore Risorto di confortarLa in ogni bene nel governo di tutta la sua Chiesa.

Ringrazio di cuore Vostra Santità della Lettera del 10 marzo corrente in cui abbiamo letto tutto il dolore che ha colpito la Santità Vostra ed anche tutta la speranza nell'azione della Provvidenza Divina.

Insieme alle Vostre sofferenze associamo anche le nostre completando quel che "manca ai patimenti di Cristo, a favore del suo corpo che è la Chiesa" (Col 1,24).

Augurando di nuovo le prossime Feste di Gesù Cristo, nostro Redentore, e di Vostra Santità, Suo Vicario e Successore del Principe degli Apostoli San Pietro, chiediamo la Benedizione Apostolica, confermandoci grati e devoti nel Signore

+ Ratko Perić
perić

SEGRETERIA DI STATO

PRIMA SEZIONE - AFFARI GENERALI

Vatikan, 18. travnja 2009.

Br. 103.900

Preuzvišeni gospodine,

prigodama svetkovine uskrsnuća Gospodinova, rođendana Svetoga Oca te obljetnice Njegova izbora za Prvosvećenika, Vi ste, u ime svećenika, redovnika i redovnica kao i svih vjernika Biskupijâ mostarsko-duvanjske i trebinjsko-mrkanske, uputili Njegovoj Svetosti vrlo srdačnu čestitku, praćenu molitvom i dobrim željama.

Vrhovni Svećenik Vam najljepše zahvaljuje na tom činu pažnje i odanosti te želi da susret s Uskrslim Kristom bude radost i nada svih naših koraka na putu kroz život.

S tim mislima, Petrov Nasljednik, dok zaziva majčinski zagovor Kraljice neba, od srca rado udjeljuje apostolski blagoslov Vama, Preuzvišeni, te svima koji su povjereni Vašoj pastirskoj brizi.

Priopćujući Vam ovo, koristim prigodu da Vas, uz osobito poštovanje, srdačno pozdravim

odani u Kristu Gospodinu

✠ Fernando Filoni
zamjenik za opće poslove

Preuzvišeni gospodin
Mons. Ratko PERIĆ
Biskup mostarsko-duvanjski i
apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski
Biskupa Petra Čule bb, p.p. 54
BIH - 88000 MOSTAR

SEGRETERIA DI STATO

PRIMA SEZIONE - AFFARI GENERALI

Dal Vaticano, 20 aprile 2009

N. 112.529-112.530

Eccellenza Reverendissima,

è regolarmente pervenuta a questa Segreteria di Stato la somma complessiva di € 10.000,00, che Ella, a nome delle diocesi di Mostar-Duvno e di Trebinje-Mrkan, per il cortese tramite della Nunziatura Apostolica in Bosnia e Erzegovina, ha inviato al Santo Padre Benedetto XVI, in conformità al Can. 1271 del C.I.C., per l'anno 2009 e così ripartita:

- dalla diocesi di Mostar-Duvno: € 7.000,00;
- dalla diocesi di Trebinje-Mrkan: € 3.000,00.

Il Sommo Pontefice ha accolto con viva gratitudine l'attestato di spirituale vicinanza e di devoto ossequio ed il gesto di solidarietà ecclesiale e, mentre auspica che la celebrazione della morte e risurrezione del Signore costituisca occasione propizia di rinnovamento interiore, di cuore invia a Vostra Eccellenza ed a quanti sono affidati alle sue cure pastorali la propiziatrice Benedizione Apostolica.

Nel significarLe che l'offerta figurerà nel bilancio del Fondo del Can. 1271 C.I.C. per l'anno 2009, mi valgo della circostanza per confermarmi con sensi di distinto ossequio

dell'Eccellenza Vostra Rev.ma
dev.mo nel Signore

A Sua Eccellenza Reverendissima
Mons. Ratko PERIĆ
Vescovo di Mostar-Duvno
e Amministratore Apostolico di Trebinje-Mrkan
BOSNIA E ERZEGOVINA

SVEĆENIČKA GODINA

SVEĆENIČKE DUHOVNE VJEŽBE U EMAUSU (I.)

U ovoj “Svećeničkoj godini”, od nedjelje, 5. srpnja uvečer do srijede 8. srpnja popodne, Caritasova kuća susreta “Emaus” u Potocima kod Mostara ugostila je skupinu dijecezanskih hercegovačkih svećenika koji su obavili svoje godišnje trodnevne duhovne vježbe. Kapelica Kristova uzašašća za koncelebraciju i druge molitve, dvorana za razmatranja i predavanja, sobe za odmore, prostrana recepcija i sala za susrete, aleje ispred zgrade za šetnju uz Neretvu, parking za vozila, osoblje za spremanje obroka omogućuju pravo i tjelesno i duhovno osvježenje.

Tema razmatranja: Isusovi sugovornici s posebnom primjenom na svećenike. Što moramo naučiti od Isusa, a što od njegovih sugovornika, zamislio je razmatranja voditelj biskup Ratko. Početak je bio u nedjelju

navečer s razmišljanjem o razgovoru između Isusa i napasnika u Kvarantani. Tu se mora naučiti od Isusa sve, a od napasnika ništa - daleko mu kuća! A kroz ostale dane promatrani su likovi sv. Josipa, sv. Ivana Krstitelja, Šimuna u hramu, Isusov susret sa svećenicima u hramu, Nikodem, Rimski stotnik, Bezimeni pozvani mladić, Herod Antipa, Šimun Cirenac, Isus i razbojnici, i završilo s razmatranjem o Isusovu susretu s dvojicom braće na putu u Emaus. I pravo je da uvijek bude jedna takva tema u kući koja nosi naslov “Emaus”. Čovjek i čita i čuje i zna toliko toga iz Biblije, pa opet kad se pojedini tekstovi i likovi fokusiranjem približe k očima, vide se bolje i vlastite mane i griješi, koji se priznaju i praštaju u uzajamnu svećeničkom ispovijedanju, veli jedan sudionik (KIUM).

SVEĆENIČKE DUHOVNE VJEŽBE U EMAUSU (II.)

U kući susreta “Emaus” u Bijelom Polju kod Mostara, od 18. do 21. kolovoza 2009. godine, održan je drugi ciklus duhovnih vježbi za dijecezanske svećenike hercegovačkih biskupija od početka ove “Svećeničke godine”. Voditelj duhovnih vježbi bio je dr. don Ivan Tadić, svećenik Splitsko-makarske nadbiskupije i profesor filozofije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu.

Tema duhovnih vježbi bila je svećenički identitet i svećenička duhovnost. Polazeći od suvremene, postmoderne, kulture i oskudna vremena koji pripremaju pustinju duha, voditelj je ovo vrijeme u kojem živimo, ovaj konkretan trenutak nazvao *kairosom* za svakoga posvećenog službenika. Svatko od nas, naglasio je, svećenik je u ovom vremenu i za ovo vrijeme. Prije smo funkcionirali više kao Crkva opozicije koja se branila od napada izvana i zatvarala u samu sebe i uske pro-

store slobode, a sada trebamo funkcionirati više kao Crkva inicijative koja novom evangelizacijom nastoji da božanska poruka spasenja dopre do ljudi svih vremena i svega svijeta te da evandeoskim duhom prožme poredak vremenitih stvari.

Iznoseći glavne značajke svećeničkog identiteta i duhovnosti, slijedeći *Direktorij za službu i život prezbitera* Kongregacije za kler iz 1994. godine, voditelj je orisao lik posvećenoga službenika. Svećenik bi, u svome životu i djelovanju, trebao biti:

1. **Čovjek molitve.** Svećeništvo treba biti ukorijenjeno u molitvi. Suvremeni je svećenik izložen opasnostima prevelika aktivizma koji ga može razoriti, zaboravljajući da je Isusova prva nakana bila pozvati učenike da budu s njim, a potom da idu propovijedati. On bi trebao naći vremena za susret s Isusom u molitvi, a svoju samoću shvatiti kao povlašteno mjesto i

vrijeme susreta s Bogom. Ne smije zaboraviti da svećenik, i kada je sam, najmanje je sam!

2. Navjestitelj Božje riječi. Uloga svećenika nije da bude zabavljač nego navjestitelj Riječi. Možda su ponekada i svećenici suodgovorni za nedostatak vjere kod vjernika, jer naviještaju, kako reče, nezanimljivo i nestvarno božanstvo. Zanimaraju svoju permanentnu izobrazbu, dapače, poneki se pohvale da od ređenja nisu pročitali ni jedne knjige. A izvor koji se ne puni, on se brzo isprazni!

3. Slavitelj Božjih otajstava. Euharistija je srce svećeničkoga življenja i služenja. Ona je središnji trenutak svakoga dana i svakodnevnog služenja. I na tom području zna se kod svećenika pojaviti nemarnost, nerazboritost. Tko loše služi, prema voditeljevim riječima, pokazuje slabost svoje vjere i ne odgaja druge u vjeri, jer to je prva i najvažnija katehizacija koju svećenik čini. S druge strane, sakrament pokore danas je u velikoj krizi. Suvremeno društvo gubi osjećaj za grijeh, pa onda i za ispovijed. U određenom smislu svećenik bi se trebao poistovjetiti s tim sakramentom i znati se milosrdno prigibati prema ranjenom čovječanstvu, kako je to činio i sveti Ivan Marija Vianney, kojega je Papa svećenicima postavio kao uzor u ovoj "Svećeničkoj godini". Svećenik bi i sam trebao često pristupati tom sakramentu, kako bi ga njegovo primanje jačalo u vjeri i ljubavi.

4. Voditelj povjerene zajednice. Svećenik za nju postoji i živi, za nju moli i radi, za nju se, poput Krista,

žrtvuje, ne štedeći sebe i vlastite snage. Služiti zajednici, znači prosvjetljivati savjesti povjerenih mu vjernika svjetlom Božje istine. Imajući pred očima Krista, koji je bio poslušan volji Očevoj, svećenik kao služitelj Crkve njoj bi se trebao staviti na raspolaganje, prihvaćajući od nje povjerene zadaće i polazeći tamo gdje ga ona najviše treba.

Nije moguće u kratku izvještaju niti spomenuti sve teme koje je u svojim razmatranjima razvijao don Ivan Tadić. Ovdje je vrijedno istaknuti one misli vodilje koje su se protezale kroz sva don Ivanova razmišljanja, propovijedi i molitve u ova tri dana duhovne sabrarnosti.

Na kraju duhovnih vježbi, u ime nazočnih svećenika, voditelju su se na uloženu trudu i vremenu zahvalili mons. Ratko Perić, biskup, i don Luka Pavlović, katedralni župnik. Svi su svećenici pokazali zahvalnost vlč. Tadiću za riječi poticaja koje je uputio, nastojeći nazočnima dozvati u svijest ono što Crkva od svećenika očekuje u svakodnevnom pastoralnom djelovanju u ovom nadasve teškom i izazovnom vremenu. Ono što su slušali i o čemu su razmatrali u ugodnu ambijentu uz "modru rijeku", moći će sada sve na sebe primjenjivati i provjeravati u rijeci života. Želja je i molitva svih sudionika da sve svećenike u tome prati nebeski zagovor svetoga Ivana Marije Vianneya da, nasljeđujući njegov primjer, budu stalno i duboko svjesni odgovornosti svoje službe koja je znak i nazočnost beskrajnoga Božjeg milosrđa (KIUM).

DEKRETI - IMENOVANJA, RAZRJEŠENJA, POTVRĐENJA

Dekretima biskupa i apostolskoga upravitelja mons. Ratka Perića, izvršena su sljedeća imenovanja i razrješenja:

- fra Stjepan Neimarević razriješen je službe župnika u Drinovcima, br. 272/2009., i službe dekana Grudskoga dekanata, br. 273/2009., od 17. ožujka 2009.

- fra Ivan Boras razriješen je službe župnika na Širokom Brijegu i imenovan župnikom u Drinovcima, br. 274/2009., te je također razriješen službe dekana Širokobriješkoga dekanata, i imenovan dekanom Grudskoga dekanata, br. 275/2009., od 17. ožujka 2009.

- fra Stipe Biško imenovan je župnikom na Širokom Brijegu, br. 276/2009., od 17. ožujka 2009.

- fra Nikola Rosančić, đakon, imenovan je za đakonsku službu u župi Humac, br. 277/2009., od 17. ožujka 2009.

- fra Dražan Boras, đakon, imenovan je za đakonsku službu u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, br. 360/2009., od 8. travnja 2009.

- fra Stipe Biško imenovan je dekanom Širokobriješkoga dekanata, br. 459/2009., od 1. svibnja 2009.

- fra Ivan Matijašević imenovan je župnim vikarom u Veljacima, br. 498/2009., od 8. svibnja 2009.

- fra Valentin Vukoja imenovan je župnim vikarom na Širokom Brijegu, br. 848/2009., od 16. srpnja 2009.

- fra Nikola Rosančić imenovan je župnim vikarom na Širokom Brijegu, br. 849/2009., od 16. srpnja 2009.

- fra Dražan Boras imenovan je župnim vikarom na Humcu, br. 850/2009., od 16. srpnja 2009.

- fra Vine Ledušić, đakon, imenovan je za đakonsku službu u župi Duvno, br. 851/2009., od 16. srpnja 2009.

- don Stipe Gale razriješen je službe župnoga vikara u Katedrali u Mostaru i stavljen na raspolaganje za vicerektora u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu u Sarajevu, ostajući bilježnik Biskupijskoga crkvenoga suda do 1. listopada 2009., br. 852/2009., od 16. srpnja 2009.

- don Ivan Kovač imenovan je Biskupovim osobnim tajnikom, br. 970/2009., od 17. kolovoza 2009.

- mons. Srećko Majić razriješen je službe generalnoga vikara, moderatora Kurije i članstva u Prezbiterialnom vijeću, i umirovljen, ostajući član Konzultorskoga zbora do isteka sadašnjega saziva, br. 971/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Tomo Vukšić imenovan je generalnim vikarom, voditeljem Kurije i potvrđen kao član Prezbiterialnog vijeća, br. 976/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Mihovil Zrno razriješen je službe župnika u Prisoju, i umirovljen, br. 978/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Gordan Božić razriješen je službe župnika u Rotimlji i župnoga upravitelja na Stjepan Krstu i imenovan župnikom u Prisoju, br. 979/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Damjan Raguč razriješen je službe župnika u Studencima i upravitelja svetišta Presvetoga Srca Isusova i imenovan župnikom u Rotimlji i župnim upraviteljem na Stjepan Krstu, br. 980/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Ivo Šutalo razriješen je službe župnika u Blagaj-Buni i imenovan župnikom u Studencima, i upraviteljem svetišta Presvetoga Srca Isusova, br. 981/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Bernard Marijanović razriješen je službe župnoga vikara na Gradini i imenovan župnim upraviteljem u župi Blagaj-Buna, br. 982/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Slaven Ćorić razriješen je službe župnoga vikara u Neumu i imenovan župnim upraviteljem u Sutini, br. 983/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Stjepan Ravlić razriješen je službe župnika u Sutini i imenovan župnikom u Raskrižju, br. 986/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Ante Luburić razriješen je službe župnika u Katedrali u Trebinju i imenovan župnikom u Nevesinju, br. 987/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Milenko Krešić razriješen je službe župnoga vikara u Aladinićima i imenovan župnim upraviteljem u Katedrali u Trebinju, br. 988/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Ante Luburić imenovan je Biskupovim osobnim delegatom za graditeljsku djelatnost u Trebinju, Stocu, Stjepan Krstu i Nevesinju, te mu je ostavljena služba dekana Trebinjskoga dekanata, br. 989/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Mile Vidić razriješen je službe župnoga vikara u Blagaj-Buni i imenovan župnim vikarom na Gradini, br. 990/2009., od 17. kolovoza 2009.

- don Ante Luburić razriješen je službe glavnoga urednika Službenoga vjesnika, br. 1066/2009., od 28. kolovoza 2009.

- don Ivan Kovač imenovan je glavnim urednikom Službenoga vjesnika, br. 1067/2009., od 28. kolovoza 2009.

Dekretima biskupa i apostolskoga upravitelja mons. Ratka Perića, podijeljene su kanonske misije za predavanje vjeronauka u osnovnim i srednjim školama:

- S. Branka Gabrić - diplomirana katehista, u Osnovnoj školi I. Mažuranića u Tomislavgradu, područna škola u Kongori, do premještaja ili opoziva, br. 1070/2009.

- S. Marija Jovanović - diplomirana katehista, u Osnovnoj školi T. Ujevića u Vitini, do premještaja ili opoziva, br. 1071/2009.

- Don Mile Vidić - diplomirani teolog, u Osnovnoj školi fra D. Buntića u Čitluku i Srednjoj školi u Čitluku, do premještaja ili opoziva, br. 1073/2009.

- Don Slaven Ćorić - diplomirani teolog i župni upravitelj župe Sutina, u Osnovnoj školi Rakitno, područna škola u Sutini, do premještaja ili opoziva, br. 1074/2009.

- Fra Stipe Biško - diplomirani teolog i župni upravitelj u župi Široki Brijeg, u Gimnaziji, Prvoj osnovnoj školi i Drugoj osnovnoj školi u Širokom Brijegu, do premještaja ili opoziva, br. 1075/2009.

- Fra Valentin Vukoja - diplomirani teolog i župni vikar u župi Široki Brijeg, u Drugoj osnovnoj školi u Širokom Brijegu, do premještaja ili opoziva, br. 1076/2009.

- Fra Nikola Rošančić - diplomirani teolog, u Prvoj osnovnoj školi u Širokom Brijegu, do premještaja ili opoziva, br. 1077/2009.

- Fra Dražan Boras - diplomirani teolog i župni vikar u župi Humac, u Osnovnoj školi I. Brlić Mažuranić u Ljubuškom, do premještaja ili opoziva, br. 1078/2009.

- Stjepana Bošnjak - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi fra P. Bakule u Mostaru do premještaja ili opoziva, br. 1080/2009.

- Daniela Raguž - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi V. Pavlovića u Čapljini, do premještaja ili opoziva, br. 1081/2009.

- Ruža Menalo - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi V. Pavlovića u Čapljini, u školskoj godini 2009./2010., br. 1082/2009.

- Katarina Matić - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi kardinala A. Stepinaca u Neumu, do premještaja ili opoziva, br. 1083/2009.

- Marija Čule, profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi I. Gundulića u Mostaru, do premještaja ili opoziva, br. 1084/2009.

- Željko Bušić - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi u Cimu i Osnovnoj školi I. Jakovljevića u Mostaru, u školskoj godini 2009./2010., br. 1085/2009.

- Mario Rozić - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Srednjoj strukovnoj školi u Širokom Brijegu, do premještaja ili opoziva, br. 1086/2009.

- Marija Soldo - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Drugoj osnovnoj školi u Širokom Brijegu, do premještaja ili opoziva, br. 1087/2009.

- Magdalena Vukoja - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi Kočerina, do premještaja ili opoziva, br. 1088/2009.

- Darija Đolo - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi Biograca, do premještaja ili opoziva, br. 1089/2009.

- Dragica Mikulić - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi Franice Dall'Era u Viru, do premještaja ili opoziva, br. 1090/2009.

- Stoja Vasilj - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi I. Brlić Mažuranić u Ljubuškom, do premještaja ili opoziva, 1091/2009.

- Jelena Parlov - diplomirana katehista, u Osnovnoj školi I. Mažuranića u Tomislavgradu, do premještaja ili opoziva, br. 1092/2009.

- Ivana Malić - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi fra M. Čuića u Bukovici, do premještaja ili opoziva, br. 1093/2009.

- Maja Mioč - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi fra M. Čuića u Bukovici i Osnovnoj školi I. Mažuranića u Tomislavgradu, u školskoj godini 2009./2010., br. 1094/2009.

- Ivana Čuić - diplomirana katehista, u Osnovnoj školi fra M. Čuića u Bukovici, u školskoj godini 2009./2010., br. 1095/2009.

- Ivana Kovač - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi I. Mažuranića u Posušju, do premještaja ili opoziva, br. 1096/2009.

- Iris Šunjić - vjeroučiteljica, u Osnovnoj školi T. Ujevića u Vitini, u školskoj godini 2009./2010., br. 1097/2009.

- Irena Knezović - vjeroučiteljica, u Osnovnoj školi T. Ujevića u Vitini, u školskoj godini 2009./2010., br. 1098/2009.

- Mirela Primorac - diplomirani teolog, u Osnovnoj školi A.B. i S. Šimića u Drinovcima, u školskoj godini 2009./2010., br. 1099/2009.

- Dragana Raič - vjeroučiteljica, u Osnovnoj školi fra D. Buntića u Čitluku, u školskoj godini 2009./2010., br. 1100/2009.

- Marin Džidić - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi fra D. Buntića u Čitluku, u školskoj godini 2009./2010., br. 1101/2009.

- Kristina Ivanković - vjeroučiteljica, u Osnovnoj školi Lipanjske zore u Višićima, u školskoj godini 2009./2010., br. 1102/2009.

- Stojanka Rajič - vjeroučiteljica, u Osnovnoj školi Lipanjske zore u Višićima - područne škole u Šuškovu i Bobanovu, u školskoj godini 2009./2010., br. 1103/2009.

- Anita Goluža - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi Crnici, u školskoj godini 2009./2010., br. 1104/2009.

- Stjepan Rozić - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi Kruševo, do premještaja ili opoziva, br. 1105/2009.

- Dario Gulin - profesor vjeronauka - diplomirani kateheta, u Osnovnoj školi B. Kašića, Osnovnoj školi I. Gundulića i Trećoj osnovnoj školi u Mostaru, u školskoj godini 2009./2010., br. 1106/2009.

- Nada Zelenika - vjeroučiteljica, u Osnovnoj školi u Biograticima, u školskoj godini 2009./2010., br. 1115/2009.

Mostarsko-duvanjska i Trebinjsko-mrkanska biskupija
KATEHETSKI URED
(Nikole Šubića Zrinskog 7, 88000 MOSTAR, tel./fax: ++387 36 326690)

Mostar, 20. lipnja 2009.
Prot.: 37/2009.

**SVEĆENICIMA U PASTORALU I VJEROUČITELJIMA
U ŠKOLAMA NA PODRUČJU MOSTARSKO-DUVANJSKE
I TREBINJSKO-MRKANSKE BISKUPIJE**

Predmet: Obavijest o novoj školskoj godini i susretima po dekanatima.

Poštovani vjeroučitelji i vjeroučiteljice!

Na kraju tekuće nastavne godine, prenosimo vam nekoliko obavijesti i zamolba:

1. Susreti s vjeroučiteljima po dekanatima. Nova školska godina 2009./2010. trebala bi u svim našim županijama početi u ponedjeljak 7. rujna. Katehetski ured će iza Velike Gospe, u dogovoru s dekanima, po dekanatima održati uobičajene susrete sa svećenicima u pastoralu i vjeroučiteljima u školama radi usklađivanja vjeronaučnog rada u školama i župama u novoj vjeronaučnoj godini. Molimo sve svećenike, vjeroučiteljice i vjeroučitelje da dođu na zakazane susrete po svojim dekanatima:

- 25. VIII. 2009. u 10 sati - broćanski dekanat - u župnom uredu u Čitluku;

- 25. VIII. 2009. u 18 sati - čapljinški dekanat - u župnom uredu u Gabeli;

- 26. VIII. 2009. u 10 sati - posuški dekanat - u župnom uredu u Rakitnu;

- 26. VIII. 2009. u 16,30 sati - duvanjski dekanat - u samostanu u Tomislavgradu;

- 27. VIII. 2009. u 10 sati - ljubuški dekanat - u župnom uredu u Studencima;

- 27. VIII. 2009. u 16,30 sati - grudski dekanat - u župnom uredu u Drinovcima;

- 31. VIII. 2009. u 10 sati - Širokobriješki dekanat - u samostanu na Š. Brijegu;

- 1. IX. 2009. u 10 sati - mostarski dekanat u prostorijama Teološkog instituta, ulica N. Š. Zrinskog 7 u Mostaru.

- 1. IX. 2009. u 18 sati - stolački i trebinjski dekanat - u župnom uredu u Stocu.

2. Prvi razred devetogodišnje osnovne škole - susret s vjeroučiteljima. Svi vjeroučitelji koji će održavati nastavu katoličkoga vjeronauka u prvom razredu de-

vetogodišnje škole dužni su se do srijede 25. kolovoza prijaviti Katehetskom uredu radi održavanja kratkog jednodnevnog seminarara za vjeronaučni rad s djecom u tom razredu. Seminar će se održati u Mostaru u srijedu 2. rujna 2009. u 10 sati u katedralnim prostorijama.

3. Vjeronaučni udžbenici za osnovnu školu.

a) Prvi razred devetogodišnje škole. U prvom razredu devetogodišnje škole nema vjeronaučnih udžbenika. Vjeroučitelji u tom razredu trebaju nabaviti priručnik za vjeroučitelje: B. Blažević - K. Pišković, *Njihovo je Kraljevstvo nebesko*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2006. U tom priručniku nalaze odgojne i didaktičko-metodičke upute za sve teme donesene za prvi razred u Nastavnom planu i programu katoličkoga vjeronauka za devetogodišnje osnovne škole u BiH.

b) Vjeronaučni udžbenici za osmogodišnju školu ostaju kao i do sada i koriste se od 1. do 8. razreda, kako je na njima i napisano. U devetogodišnjim osnovnim školama, koje već imaju učenike koji pohađaju drugi, treći i četvrti razred, u 2. razredu koristi se udžbenik od 1. razreda osmogodišnje, u 3. od drugoga, u 4. od trećega razreda.

c) Povrat udžbenika. Kako je to uobičajeno, vjerujem da ste uredno prikupili i uskladištili besplatne vjeronaučne udžbenike koji su učenicima distribuirani na početku školske godine. Molimo vjeroučitelje da nastoje i sljedeće školske godine optimalno iskoristiti te udžbenike kako bi olakšali roditeljima troškove oko nabavke novih udžbenika. Kako se u nekim sredinama i školama, nažalost, smanjuje broj učenika po godištima, molim vjeroučitelje da se uzajamno informiraju i tamo gdje je manjak udžbenika za neki razred, iz neke druge bliže škole preuzmu mogući višak udžbenika za taj isti razred.

d) Radne bilježnice se rade za jednokratnu uporabu, pa učenici **ne vraćaju vjeronaučne radne bilježnice.**

e) Povjerenstvo BK BiH za vjeronauk u školi naručilo je dovoljan broj novih vjeronaučnih udžbenika za pojedine razrede osnovne škole. Naručen je i puni broj radnih bilježnica za sva godišta. Vjeronaučni udžbenici i radne bilježnice mogu nabaviti (kupiti) u knjižarama kao i ostale knjige, a za eventualne poteškoće i narudžbe obratite se distributeru udžbenika: Logovita, Mostar (Viktor Zubac - tel. 036 328 020).

f) **Srednje škole - novi vjeronaučni udžbenik.** Ove godine iz tiska izlazi novi vjeronaučni udžbenik za četvrti razred srednjih škola **Svjetlom vjere**. Taj udžbenik, kao i oni za 1. i 2. razred srednjih škola mogu se nabaviti u Logoviti i u navedenim knjižarama. Iduće godine 2010. izići će udžbenik i za treći razred koji je sada u izradi. Molimo vjeroučitelje u srednjoj školi da nastoje da svi učenici nabave vjeronaučne udžbenike, i da prilagode nastavne teme donesene u udžbenicima jednom satu vjeronauka tjedno dok se ne uvede i drugi sat.

4. Povjerenstvo za kanonske mandate. Obavješćujemo vas da je biskup ordinarij mons. dr. Ratko Perić pri Katehetskom uredu u Mostaru ustanovio **Povjerenstvo za kanonske mandate vjeroučiteljima katoličkoga vjeronauka u školama.** Povjerenstvo ima savjetodavnu zadaću rješavanja pitanja zapošljavanja vjeroučitelja u školama, praćenja njihova rada te oko dodjeljivanja i opoziva kanonskih mandata vjeroučitelja u skladu s odredbama *Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i BiH*, školskoga zakonodavstva, školskih

pedagoških standarda te uputa BK BiH o postavljanju i zapošljavanju vjeroučitelja katoličkoga vjeronauka u školama.

5. Upis studenata na Teološki institut. Izvješćujemo vas da studij na Teološkom institutu Mostar od akademske 2007. godine, u skladu s instrukcijama Svete Stolice i Bolonjskog procesa, traje pet godina i podijeljen je u dva ciklusa (3+2). U prvom trogodišnjem dodiplomskom ciklusu provodi se filozofsko-teološki program studija kao na bogoslovnim fakultetima, a u drugom dvogodišnjem diplomskom ciklusu provodi se teološko-pastoralni i religijsko-pedagoški program. Katolička Crkva na ovaj način želi razlučiti teološki studij za buduće svećenike od teološkog i religijsko-pedagoškog studija za vjernike laike i redovnice kako bi stekli što bolje kompetencije za vjersko-odgojni rad u pastoralu, odnosno na području vjerskog odgoja u školi i župi. Završeni studenti dobivaju stručni naslov magistra (master) iz religijske pedagogije i katehetike. Svake godine na Institut upisujemo **15** novih studenata. Molimo vas da u vašoj sredini potaknete srednjoškolce, dobre vjernike i učenike, na studij na ovoj našoj visokoškolskoj ustanovi kako bismo stekli kvalitetan kadar za pastoralne i evangelizacijske potrebe i zadaće naše Crkve u Hercegovini.

Dr. don Ante Pavlović,
ravnatelj Katehetskog ureda

KIUMOVE VIJESTI

ALADINIĆI: PAVLOV KRIŽNI PUT

To je bila tema Biskupova predavanja mladima u župnoj dvorani na Aladinićima u nedjelju navečer, 5. travnja 2009., u ovoj "Godini sv. Pavla", koja je na izmaku.

- **Svaka osoba** na ovome svijetu ima svoj križ i križni put. I svaki čovjek može gledati na svoj križ na trostruki način - tumačenje je Pavlovo: jedni gledaju kao na nešto što je protulogično, to umni Grci nazivaju "ludošću", ili na nešto što je protiv časti religije, to pobožni Židovi nazivaju "skandalom", ili na nešto što je za vječno spasenje, to je kršćanska pozicija, pa dolazila ona iz grčkoga ili židovskoga okružja. Pavao, kao pravi židovski Savao, živio je u uvjerenju da je križ "scandalum". A do te je spoznaje došao i svojim vlastitim iskustvom nesnosna križa. Nekom je Božjom intervencijom, piše on u jednoj Poslanici, dospio u "treće nebo" i molio troosobnoga Boga da mu iščupa neki tjelesni trn, *stimulus carnis*, "anđeo Sotonin" (2 Kor 12,7), koji ga je užasno probadao, a nitko ni danas ne zna što je bilo posrijedi. Pa eto kako ga je taj ubod mučio da ništa drugo nije molio osim rješenje toga "kompleksa". Bog mu je na to odgovorio da ga ne će osloboditi toga trna, ostana ili boljke, jer se Božja milost u ljudskoj "slabosti usavršuje", upotpunjuje, očituje (r. 9). Nakon toga Božjeg odgovora, Pavao je udario u posve druge cimbale. Ne će se više nikada potužiti na križ, nego

će se od sada ponositi samo križem Gospodina Isusa Krista i, razumije se, svojim križem, koji postaje - kada se prihvati - subjektivnim sredstvom spasenja.

- **Biskup** je Ratko mladima govorio o Savlu kao studentu u Jeruzalemu, o njegovim intelektualnim talentima, rezultatima i perspektivama. Zatim o njegovim životnim "stajalištima": o padu pred Damaskom gdje se odvijao dramatičan razgovor između Savla Taržanina, progonitelja, i Isusa Nazarećanina, progonjenoga. I pobijedio je Nazarećanin: Savao se obratio u Pavla! Govorio je o Pavlovu trogodišnjem povlačenju u arabijsku pustinju, o njegovu dvotjednom boravku i razmjeni mišljenja s prvakom apostolskim Petrom - Kefom, o njegovu povratku u rodni mu Tarz, gdje je ostao više godina, ni sam ne zna zašto. O njegovu pozivu u Antiohiju da pomogne novokršćanima na putu mlade Crkve.

- **Križ je Pavlu** bio orijentir, kompas: gdje bi god vidio da nema nevolje i križa, zaključivao bi da tu nema ni Duha Božjega, ni životnoga uspjeha. A gdje je križ nalazio, tu bi ostajao, propovijedao, Crkvu zasađivao, križ prihvaćao i druge tomu učio. Upravo to i tako treba naglašavati i suvremenoj mladeži, makar se mladi željeli provući kroz život sa što više lagodnosti i sa što manje križnih postaja.

MOSTAR: CVJETNICA

Svečana preduskrsna nedjelja na latinskom nazvana *dominica in palmis* (*dominica palmarum*) ima svoje evanđeosko mjesto: "Sutradan silan svijet koji dođe na Blagdan, čuvši da Isus dolazi u Jeruzalem, uze palmove grančice i iziđe mu u susret. Vikahu: Hosana!" (Iv 12,12-13). Drugi evanđelisti ne spominju palme nego

"grane sa stabala" (Mt 21,8) i "zelene grane po poljima" (Mk 11,8), a nijedan ne govori o cvijeću. A naši su stari tu Nedjelju palmi, početak Velikoga tjedna, na hrvatski preveli Cvjetnicom ili Cvjetnom nedjeljom.

U Mostaru, na Cvjetnicu, 5. travnja 2009., nije bilo cvijeća, ali svaki je vjernik držao maslinovu grančicu.

Svečano slavlje u katedrali Marije Majke Crkve otpočelo je u 10 sati blagoslovom grančica s oltara. Potom ophod crkvenim dvorištem s katedralnim zborom koji je predvodio psalme i pučke korizmene pjesme. Podsjećaj na onaj svečani Kristov ulazak u Jeruzalem i početak njegove slavne Muke. Pjevana Muka dala je posebno religiozno raspoloženje cijelom slavlju. Iako se zbog duljine Muke propovijed može izostaviti, “ako je prikladno”, mjesni je biskup Ratko, predvoditelj euharistijskoga slavlja, kratko prikazao Isusa šutljivoga na njegovu procesu pred trojicom sudaca:

Pred Kajfom. Nakon više lažnih svjedoka na Isusovu religioznom procesu u dvoru Kajfe, velikoga svećenika, nastupiše i dvojica krunskih, koji optuživahu Isusa zbog razvaljenja i sagrađenja Hrama, o čemu je Isus nekom prilikom govorio. Nato velesvećenik vikne na Isusa: “Zar ništa ne odgovaraš?” Evanđelist samo bilježi: “Isus je šutio” (Mt 27,63). Nije odgovorio ni podgovorenim lažljivcima ni velikomu lažovu! Ali jest on govorio o Hramu, “hramu svoga tijela” (Iv 2,21), koji oni mogu srušiti, a on će ga za tri dana ponovno podići ne sa zemlje, nego iz zemlje!

Pred Pilatom: Započeo je i politički proces. Pilat je postavio više pitanja Isusu o njegovu kraljevstvu, o naslovu kralja. Sve je tečno teklo. Ali Isus na tome sudu na optužbe glavara svećeničkih i starješina narodnih “ništa nije odgovarao”. Pilat ga upita zašto šuti. Ni njemu ne odgovori “ni na jednu riječ, te se upravitelj silno čudio” (Mt 27,12.14). I silno zamislio! Ali kad je Pilat pustio Isusa “bez krivice” da ga izbiču, i da mu vojnici stave trnovu krunu, Židovi zagraje da se razapne jer se pravi “Sinom Božjim”. Pilat na to upita

Isusa: “Odakle si ti?” Isus mu ne dade odgovora. Već je pola osude izrekao, zamjenom za Barabu i bičevanjem, i onda stao voditi istražni! Nato Pilat vrisnu: “Zar meni ne odgovaraš: Znaš li da imam vlast pustiti te i da imam vlast razapeti te?” Isus ga se nije nimalo prepaio, a jest mu dokazao da on nije nikakvo “božanstvo” tumačeći mu: Ne bi ti imao nada mnogom nikakve vlasti da ti nije dano odozgor. Ali veći grijeh ima onaj koji me predade tebi (Iv 19,9-11).

Pred Herodom. Pilat je vidio kako se, ne htijući, zapleo u proces. Želio se svakako izvući, pogotovo nakon što mu je to i njegova supruga preporučila (Mt 27,19). Ali u tom je uzmicanju poduzimao korake sve gori od gorega. Kad je čuo da je tih pashalnih dana u Jeruzalemu galilejski kralj Herod Antipa, te da je iz Galileje i sam Isus, Pilat odluči poslati Isusa Galilejca Herodu Galilejcu, pa neka se oni galilejski sporazumiju. A Herod, ubojica Ivana Krstitelja, zloglasni sin još zloglasnijega oca Heroda “velikoga”, odavno je htio ne samo od Isusa koju čuti, nego zaželio vidjeti “koje čudo” (Lk 23,8), da Isusa ismije. Ali kroz sve vrijeme Herodova ispitivanja, a “postavljao je mnoga pitanja” (r. 9), Isus nije odgovorio ni na jedan upit. Nije znao odgovoriti? Kako nije znao! Zašto nije odgovorio? Zato jer je Isus svojom šutnjom odgajao ciničnoga kralja. Zapravo oštro ga upozorio na njegovu zlonamjernost!

Zaključak: “Ne varajte se: Bog se ne da izrugivati!” poručuje sv. Pavao (Gal 6,7). Bog nas odgaja za spasenje ne samo svojim govorom, nego i svojom božanskom šutnjom! Znamo li je čitati?

TREBINJE I MOSTAR: SVEĆENIČKI DAN

Misu posvete ulja - *Missa chrismatis* - predvodio je biskup Ratko u koncelebraciji u srijedu 8. travnja u katedrali Male Gospe u Trebinju za Trebinjsku biskupiju, a u četvrtak 9. travnja u katedrali Marije Majke Crkve u Mostaru za Mostarsko-duvanjsku biskupiju. U Trebinju je u koncelebraciji bilo deset, a u Mostaru osamdeset svećenika.

Biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjski pozdravio je nazočne svećenike i vjernike koji su se okupili u katedralnim crkvama, unatoč radnom danu. Napose je pozdravio ovogodišnje kandidate za krizmu, koji su u veliku broju došli u mostarsku katedralu da pribivaju Misi posvete ulja kojim će na Duhove primiti pečat dara Duha Svetoga. Čak su donijeli i svoje darove za siromahe! U izgovorenoj

homiliji biskup je istaknuo dvije ideje, koje se provlače i kroz liturgiju riječi *Missae chrismatis*: pomazanje i poslušnost.

Pomazanje: Kad su se u Starom zavjetu posvećivali kandidati za kralja, onda ih je svećenik pomazivao uljem uz molitvu za upravljanje narodom. Jednako tako i svećenike za prikazivanje žrtava i proroke za službu naviještanja Božje riječi. Ulje je simbol snage, moći, a u Novom Zavjetu materija većine sakramenata.

Ali izvorni Svećenik, Prorok i Kralj jest Krist Gospodin. Je li Isus bio pomazan? To je njegovo ime: Mesija - Krist - Pomazanik! Tko je njega pomazao? Duh Sveti! Ne posudom ulja, nego svojom božanskom snagom. Duh je Sveti osjenio Blaženu Djevicu Mariju u

trenutku Isusova začeca, Duh je Sveti u obliku goluba sišao nad Isusa na rijeci Jordanu u trenutku krštenja, a začuo se Očev glas: Ovo je Sin moj, Miljenik moj! Duh je Sveti uskrisio Isusa od mrtvih.

Od Isusove punine moći izravno primiše punomoć apostoli, a u sakramentu svetoga reda primaju tu moć apostolski nasljednici i svećenici: za službu naučavanja, službu posvećivanja i službu vođenja duša koje su im povjerene u hijerarhijskom redu svećenika s biskupom i biskupa s Papom.

Poslušnost: Od stvaranja nevidljivoga svijeta do dana današnjega uvijek je bilo onih poslušnih bića među anđelima pa među ljudima, među crkvenim osobama - vjernicima, svećenicima, biskupima, koji su poštovali zapovijedi svojih nadređenih. Sam je Isus pokazao prema svomu Ocu vrhunsku poslušnost, čak do smrti, i to smrti na križu (Fil 2,8). Tako je bila savršeno poslušna Gospa, sv. Josip, Apostoli, sveti i svetice Božje. I svaka zajednica, napose Crkva, može funkcionirati samo zato što se u njoj obdržava zakon poslušnosti i poštovanja, koji se u sakramentu ređenja izri-

čito traži i prihvaća slobodno i svjesno izgovorenim blagoslovljenim "Hoću, s Božjom pomoću"!

Ali postoji i onaj neblagoslovljeni "ne ću": od stvaranja nevidljivoga svijeta do dana današnjega - među nekim anđelima koji su se odmetnuli od Boga, prvi su se ljudi okrenuli od Božje zapovijedi, sva je povijest, pa i povijest Crkve prožeta i tim negativnim glasovima neposlušnika, među svim slojevima. Zato je potrebno obnavljanje onoga ređeničkog "hoću", one "prve ljubavi" (Otk 2,4) radi ustrajnosti i vjernosti u učiteljskoj, posvetiteljskoj i upraviteljskoj službi.

U ovoj sv. Misi predvoditelj poziva i sve vjernike da uzdignu svoje molitve Bogu da ojača svećenike i biskupe u izvršenju njihove sakramentalne službe.

Nakon sv. Mise svećenici su preuzeli za svoje župe blagoslovljeno ulje kojim će opremati bolesnike i posvećeno ulje kojim će krštavati djecu, a biskup krizmavati pripravnike za sv. potvrdu i rediti svećenike.

Katedralni župnik u Trebinju don Ante Luburić, a u Mostaru msgr. Luka Pavlović priredili su za svećenike koncelebrante bratsku agapu u župnim dvoranama.

MOSTAR: KRIŽNI PUT UZ HUMSKU "KALVARIJU"

Većina sudionika Križnoga puta na Veliki petak, ove godine 10. travnja, uz brdo Hum iznad Mostara izašla je pješke iz grada do Prvoga stajališta: pučkoškolci, srednjoškolci, mladež, pa i starije osobe. Oko 2.700 metara treba potegnuti pješke na Hum, od Prve postaje do Jubilarnoga križa. Roditelji povelu i manju djecu, drže ih za ruku, a kada se umore, očevi ih stave na ramena. Mora to za mališane biti više od nezaboravna događaja, to je za njih kao neka "inicijacija", u kojoj ih roditelji uvode u bitnu dionicu životnoga puta, a to je Križni put! Povorka od nekoliko stotina metara između onih prvih i posljednjih, s tisućama vjernika svih uzrasta od trogodišnjaka do osamdesetgodišnjaka sa štapom, negdje u sredini svećenici predvode molitve i pjesme.

Čuje se svećenikov poziv mladima da ne skaču izvan staze, neasfaltirane ceste, i idu prečacima, jer još uvijek nije sigurno da ne eksplodira kakva zalutala i zaostala mina. Do sada nije bilo nikakva slučaja, srećom, ali nikada se ne zna što se može dogoditi. Don Ivan na svakoj postaji čita biblijski tekst izabran prema uobičajenih 14 postaja koje smo naslijedili još iz 14. stoljeća. Drugi don Ivan nastavlja: "Pomolimo se" i kazuje nakane koje su uključene u zajednički Križni put, već prema postajama. Smiluj nam se, Gospodine! Don Dragan podiže: "Stala plačuć tužna mati"... Fra Ši-

mun predmoli otajstva Žalosne krunice. Mikrofon je s početka malo bi - ne bi, ali se tijekom vremena ustalio. Sunce obasjalo prisojsku stranu Huma. Sva je mladež uglavnom u lakoj odjeći. Divlje bilje propupalo, prozelenilo, procvalo, vjetar pomalo potpiruje i nanosi ugodan proljetni miris.

Počelo je u 15,00 a završilo kod 14. postaje u 16,45. Ide se na poklon Križu koji se izdiže iznad Huma 33 m od svoga postolja, u čast 33 godine Isusova života. Podignut je 2000. godine u čast rođenja Isusova. Jubilarni!

Biskup je kod Križa izrekao nagovor na evanđeosku temu "Krist Gospodin i trojica razbojnika", kako su prikazani u Muci Isusovoj. Sažeto rečeno:

Razbojnik Baraba godišnjom je povlasticom pašalnoga pomilovanja pušten na slobodu, nekom čudnom razmjenom. A Isus, koji se zove Krist, bio je osuđen na sramotnu smrt na križu. Veličanstveni uskrsni "Nek usklikne" pjeva o ljubavi Oca nebeskoga: da roba otkupi, Sina predade! Evo, da Barabu oslobodi, Sina predade da se razapne!

"Treba li podsjećati da se povijest i ovdje, osobito ovdje, ponavlja, tj. da

i onaj ondašnji Baraba ima svoje svestremene predstavnike i namjesnike,

i ona ondašnja skupina naroda ima svoje suvremene zavedene dvojnike i nasljednike,

i oni ondašnji narodni glavari imaju svoje današnje klonirane sljedbenike. A suvremeni su raspoznatljivi ne samo u odnosu na čašćenje Barabe, i njegova rušenja ljudskih prava i sigurnosti, nego osobito u odnosu na ignoriranje Isusa i njegova otkupljenja, na javno blaćenje i razapinjanje njegove Crkve! I cijeloga naroda koji ne smije imati svoga glasačkoga prava u gradu kao i drugi narodi u drugim gradovima; koji ne smije imati svoga medijskoga jezičnog instrumentarija kao što imaju i drugi narodi; koji ne smije imati svoga vlastitog odgojnog i obrazovnog plana i programa za djecu i mladež kao što i drugi narodi imaju!”

Razbojnik Gizma - kako ga kršćanska predaja zove - jedan je od one dvojice osuđenika, koji su dovedeni na Kalvariju, a Isusa je nesmiljeno vrijeđao do posljednjega daha na mučilu križa. Kako ga je vrijeđao, tako je i završio: nema u Evanđelju govora ni o kakvu njegovu kajanju i obraćenju.

Mogao je, dakle, taj žalosni Gizma na toj veličanstvenoj Isusovoj krvnoj žrtvi - Misi sudjelovati raskajana srca i duha tražeći oprostjenje za svoje životne grijehе, priznati Isusa Pravednikom moleći ga da ga u Nebu zagovora. Isus bi mu to rado učinio. Ali Gizma to nije htio učiniti.

Razbojnik Dizma u određenom je trenutku, na zaprepaštenje svih, zamolio od umirućega Krista oprostjenje. I Isus mu se smilovao, dapače obećao mu je raj nebeski. Tko se ponizi, Bog ga uzvisi!

Dizma, odnosno desni “dobri razbojnik”, jest prvi sveti spašenik proglašen izravno od Isusa Krista. I to na križu. I to za svoga zemaljskog života.

Osim čina zdrave pobožnosti, gdje se osjeća zajedništvo glasa, molitve, žrtve, sabranosti, kajanja, mladima je ovo doista poželjan hodočasnički izlet na Hum i prekrasan pogled na rodni im grad. Dan za pamćenje i obraćenje.

To što Jubilarni križ na Humu još uvijek napadaju poneki građani Mostara, koji u tome vide srednjovjekovne “križare”, to im se može - prešutjeti. Kako ćeš na takve besmislice odgovarati! Ali nije uopće jasno da su ti spomenuti građani u svojim “Hercegovačkim novinama” (16. I. 2009.) ugodili i jednoga člana Franjevačke provincije Bosne Srebrene **Svetoga Križa** da taj **Jubilarni križ** naziva “prkos križ”: “Moje mišljenje, a i većina ljudi ovakvih kao što sam ja - i vjernika katolika i posebno franjevac, smatra da je neprikladno bilo da se onakav križ postavi nad Mostarom. Mostar je grad u kojem postoji mješovitost te tri vjerske skupine, pa on djeluje kao prkos križ. On kao takav - kao prkos križ - protivan je kršćanskoj vjeri, a mi tu, prije svega, želimo i propovijedamo ljubav, ljubav, ljubav, povezanu s patnjom. Za nas je, dakle, križ ljubav prema ljudima i kod katolika, i kod pravoslavnih, i kod protestanata”, veli fratar Svetoga Križa. Uredništvo je uslikalo fra Luku pokraj Jubilarnoga križa, samo onako kako on nikako ne bi želio. I sada se fra Luki mora ponavljati da onim Jubilarnim Kristovim i kršćanskim križem “želimo i propovijedamo ljubav, ljubav, ljubav, povezanu s patnjom”. Ništa drugo! Zašto se onda fra Luka ne slaže sa samim sobom?! Nikada nitko nije tumačio - osim njega i onakvih koji misle kao on - da je Križ podignut ikako drukčije osim isključivo kao mjesto gdje će se katolici okupljati na molitvu i kajanje, kao mjesto na koje se gleda i zaziva Božje milosrđe!

Jubilarni križ bez ikakva insinuirana prkosa, bez ikakva falsificirana straha i bez ikakva dodvoračkog mentaliteta! Dokaz je tomu i onih sedam-osam tisuća katoličkih vjernika koji su molitvom i pjesmom sudjelovali u Križnome putu uz humsku Kalvariju.

KATEDRALA: SEDAM ISUSOVIH RIJEČI S KRIŽA

Prema liturgijskim knjigama, Rimski Crkva nije slavila sv. Misu na Veliki petak od 9. stoljeća, a čini se da je takva praksa bila i prije toga vremena. Taj je dan Velikoga tjedna posvećen čitanju Muke Isusove, klanjanju i ljubljenju Križa Isusova i primanju sv. pričesti. Sveta je pričest, međutim, novijega datuma, tek od 1955. godine za sve vjernike koji to žele.

Večernji obredi Velikoga petka u katedrali Marije Majke Crkve, kao i u drugim mostarskim župama, započeli su u 19,00 sati, zbog Križnoga puta na brdu Humu, koji je bio u popodnevnim satima.

Obrede je u stolnici predvodio biskup Ratko sa svojim bližim suradnicima i svećenicima iz katedrale. Među opće molitve vjernika, koje je pjevao don Ivan Štironja, pastoralni vikar, biskup je uključio i molbenu Božjemu milosrđu na sve poginule u potresu u talijanskom gradu L'Aquila, kamo je upravo na Veliki petak papa Benedikt XVI., iskazujući osobitu sućut, poslao svoga posebnog izaslanika, kardinala Tarcisija Bertonea, državnoga tajnika, da slavi sv. Misu za duše pokojnih, unatoč crkvenim pravilima o neslavljenju Mise na dan Isusove smrti.

Poslije pročitane Muke po Ivanu kratku je propovijed u katedrali održao don Srećko Majić, generalni vikar, zaustavljajući se na značenju sedam Isusovih riječi izgovorenih na križu.

Narod je ljubljenošću Isusova križa iskazao svoje religiozno poštovanje prema tom najraširenijem i najosnovnijem kršćanskom znaku, te dao svoj milodar koji se šalje kršćanima u Svetoj zemlji, Isusovoj domovini.

Katedralni zbor pratio je svete obrede svojim pjesmama stvarajući poseban doživljaj liturgijskog događanja.

Don Srećkova homilija na Veliki petak

Liturgiju Velikoga petka započeli smo u potpunoj sabranosti i tišini, a tako ćemo se svi na kraju opet i razići u tišini. I ta nam tišina glasno govori o ozbiljnosti, veličini i svetosti trenutka. Možda bi šutnja, nakon što smo čuli izvještaj o muci i smrti našega Gospodina, bila prikladnija nego bilo koja riječ. Pa ipak, zastanimo pred neshvatljivom tajnom Božje ljubavi, čujmo i razmislimo što nam Raspeti govori. Prisjetimo se još jednom njegovih posljednjih riječi, koje je izgovorio sa svoje uzvišene propovijedaonice, krvavoga križa. Posljednje se riječi umirućega pamte, prepričavaju i kao oporuka obvezuju.

Stojimo, dakle, pred tajnom Isusove Muke i smrti. Ništa ne možemo shvatiti ako vjerom ne prihvatimo, da je njegova muka i smrt svjedočanstvo i mjera njegove Božanske ljubavi. Ljubio nas je do kraja, do smrti, smrti na križu. "Nema veće ljubavi, nego kad netko daje život svoj za prijatelje svoje."

Nasuprot tajni ljubavi druga je tajna ljudskoga grijeha. Grijeh mora biti nešto strašno kad su tako strašne posljedice, koje su se svom silinom i strahotom sručile na Isusa. "Za naše grijehе on je proboden, za opacine naše satrt"; "Gospodin je svalio na nj bezakonja nas sviju"; "On grijehе mnogih ponese na sebi i zauze se za zločince" (Iz 52,5-6.12).

Ljubav nadilazi zloću. Raspeti Isus sa svoje uzvišene i krvave katedre upućuje svima nama svoju oporuku, svoje posljednje upute, daje svoj testament. Poslušajmo:

1. Najprije ono što nas uči naš Učitelj s križa jest ljubav i prema neprijateljima. Cijeli je svijet bio pod grijehom, u neprijateljstvu s Bogom, a on, dok još bijasmo grješni, za nas umrije. Nitko nikada nije toliko trpio kao Isus i u najvećim mukama njegovi mučitelji i svjetina mu se rugaju. A on? On izdišući za njih moli: "**Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine**". Do tada nečuvano i neviđeno. Od tada đakon Stjepan i toliki mučenici, sveci i Kristovi vjernici, na čuđenje svijeta, opraštaju i mole za svoje mučitelje. Jedan visoki vojni

časnik smrtno ranjen umire, i medicinskoj sestri daje novac da dadne odslužiti jednu svetu misu za pokoj njegove duše, a drugu nakanu za njegova ubojicu.

2. Desni razbojnik javno priznaje Isusovu nevinost i svoju grješnost pa moli Isusa: "Sjeti me se, kada dođeš u kraljevstvo svoje". Brzo je dobio odgovor: "**Danas ćeš biti sa mnom u raju**" (Lk 23,43). Isus nam poručuje da je on milosrđe i praštanje za sve koji skrušeno priznaju svoje grijehе i mole oprostjenje da skrušeno mole. Tu nadu pohranio je i u naša srca. S tom nadom Crkva moli: "Mariju si opravdao, raj zločincu obećao, pa i meni nadu dao."

3. Treća poruka i dar umirućega s Križa upućena je ljubljenošću učeniku i voljenoj majci: "**Ženo, evo ti sina! Sinko, evo ti majke!**" (Iv 19,26). Ivan je pod križem bio predstavnik ljudskoga roda, pa je preko njega Isus svima nama dao Mariju za Majku. U času umiranja jedino je još imao nju, najljepšu, najsvetiju i najdražu među stvorenjima, svoju Majku, i nju nam daje da bude naša majka. Nikada svojim umom ne ćemo moći dokučiti veličinu dara i kroz cijelu vječnost ne ćemo se moći dovoljno zahvaliti za taj dar. Znakovito je da nam je darovana u času Isusova umiranja. Molimo je ponizno i smjerno, puni svetog ufanja, za naš smrtni čas, danas na Isusov i naš Veliki petak, da u njezinu naručju prijedemo s ovoga svijeta na bolji. "Moli za nas grješnike, sada i na času smrti naše". I kada danas poljubimo znak Krista raspetoga, i kad se s njim sjedinimo u Svetoj pričesti, zahvalimo Isusu za taj neizmjerni dar i recimo mu: "Hvala Ti, što si nam dao Mariju za majku!" Svjesni da nam je Marija doista majka, za nas je obaveza truditi se da budemo njezina prava djeca.

4. Isus na križu osjeća strašnu muku i napuštenost, zato s pouzdanjem moli: "**Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio.**" Kad i nas snađu teški časovi muke i tjeskobe, vapimo i molimo Gospodina koji nam je uvijek blizu. Danas posebno molimo za one koji su doista od ljudi napušteni.

5. U strašnim mukama Isus iscrpljen, izmrcvaren, iznemogao vapi s križa: "**Žedan sam.**" (Iv 19,28.) Raspeti je doista trpio fizičku žeđ poslije zlostavljanja, mučnoga križnog puta, poslije tolikoga gubitka krvi. Povrh te fizičke žeđi, Ivan želi istaknuti onu duhovnu žeđ, koja se odnosi na spasenje naših duša. A tjelesnu žeđ Isusovu utažit ćemo kad žednomu bratu pružimo čašu hladne vode i pomognemo ga u potrebi.

6. Prije nego će predati Duh svoj, Isus govori "**Dovršeno je**". Dovršio je sve što mu je Otac povjerio da učini. Došao je izvršiti volju Očevu, i sada na kraju kaže: "Dovršeno je, Oče, sve sam izvršio." Jednom će doći kraj momu i tvomu životnom putovanju, kad ćemo reći: gotovo je, svršeno je. A hoću li i tada spokojno

moći reći: Dopršio sam, izvršio sam, Bože, volju tvoju ili bar trudio sam se u životu vršiti, Bože, volju tvoju?

7. Kad je Isus izvršio sve što je bila volja Očeva, glasno je zavapio: **“Oče, u ruke tvoje predajem Duh svoj”**. I sada nakon muke, trpljenja, križa i smrti ulazi u slavu koju je imao kod Oca od početka. Ovaj uzdah Gospodinov mi svećenici, redovnici i redovnice ponavljamo svaki dan u časoslovu kod povečerja: “In manus tuas... U ruke tvoje, Gospodine...” Ponavljajmo svi ovaj vapaj Isusov svake večeri da ga zaslužimo svim srcem izreći u predvečerje svoga života.

Nakon molitvenoga dijela koji sada slijedi bit će potresno otkrivanje i ljubljenje križa, a zatim i stvarno sjedinjenje po Svetoj pričesti s raspetim i uskrslim Kristom, koji je zalag naše vječne slave.

Jedan je umjetnik naslikao Kristov križ i uza nj tri anđela. Jedan anđeo neutješno plače, drugi u ruci drži jedan čavao, želi se uvjeriti u stvarnost događaja, a treći se predano moli. Ako ikada, večeras za svakoga od nas vrijedi isti program: plakati, vjerovati i moliti.

Kad pristupimo poljubiti križ, neka nam srce proplače zbog grijeha kojima smo Isusa tako iznakazili i priredili mu muku i smrt na križu.

Kad rukama obujmimo križ, da ga poljubimo, vjeron vjerujemo da je to stvarnost koja nadilazi naše shvaćanje.

A poput trećega anđela koji ponizno moli, recimo Isusu svoju molitvu: Isuse, spasi nas! Isuse, spasi nas! Amen.

MOSTAR: VAZMEMO BDJENJE

Biskupski ceremonijal kaže da je vazmeno bdjenje “najveće i najodličnije” slavlje od svih liturgijskih svetkovanja u godini. I na vanjski simbolični način sve ilustrira tu istinu: ugašena svjetla u crkvi i nastali mrak simbolizira povijesni mrak, mrak grijeha, tišinu groba. Paljenje blagoslovljena ognja označuje iskru Božjega svjetla. Na Svijeću se upisuju početno i završno slovo grčke abecede, početak i svršetak, stvaranje i spasenje po Kristu i s Kristom i u Kristu. Svijeća je simbol Krista Isusa. Paljenje uskrzne svijeće a potom i svih drugih svijeća u crkvi upućuje na svjetlo Kristovo. A onda veličanstveni hvalospjev uskrsoj svijeći, koja simbolizira Krista, Svjetlo od Svjetla. Hvalospjev koji je i teološki i poetski i pijevno vrhunac višestoljetnoga crkvenoga genija.

U tome bdjenju čitanja Staroga Zavjeta obuhvaćaju neizostavne odlomke: Stvaranje svijeta, Abrahamovu žrtva, Izlazak iz Egipta i prelazak preko Crvenoga mora, Izajino tumačenje: “misli vaše nisu moje misli, puti moji nisu vaši puti” i onda čitanja iz Novoga Zavjeta, osobito iz Pavla i iz Evanđelja, već prema ciklusu.

Obrede u mostarskoj katedrali 11.-12. travnja 2009. predvodio je mjesni biskup Ratko a s njim su slavili svećenici s Ordinarijata i iz katedralne župe. Propovijed je održao don Božo Goluža, urednik “Crkve na kamenu”.

Na kraju sv. Mise posebnom je molitvom biskup blagoslovio jela koja su vjernici donijeli da im sve bude na dobro osobno i obiteljsko. Župnik don Luka izrazio je čestitku, a biskup je uzvratio i čestitkom i zahvalom svemu svećeničkom i redovničkom osoblju

koje je ovoga Velikoga tjedna bilo u službi i na raspolaganju svim vjernicima.

Don Božina homilija

Koliko je Isus za vrijeme ovozemaljskoga života značio ljudima koji su išli za njim, pokazuju nam dvije Marije iz večerašnjega evanđelja (Mk 16,1-8). Učitelj je umro, ubijen je, završio je svoj život sramotnom smrću na križu. Ali Učitelj im je učinio toliko dobra u životu, izliječio im je dušu, vratio im životnu sreću, pa se ta ljubav ne može zaboraviti. Nakon njegove smrti smišljaju način kako mu još jednom zahvaliti za sve učinjeno. Dobro su znale ove dvije žene da su protiv njihova Učitelja bili najmoćniji ljudi u tadašnjem društvu, koji su obmanuli narod pa je i on u presudnom času ustao protiv Isusa i zajedno sa svojim vođama uzvikivao: Raspni ga! Upravo zbog toga, strah je obuzeo srca ovih žena, pa ljubav prema svomu Učitelju žele iskazati “veoma rano, o izlasku sunčevu”, tj. da ih tko ne bi vidio pa i njih optužio da su i one išle za onim kojega su glavari i narodni vođe razapeli. S jedne strane velika ljubav prema Isusu, a s druge strane strah od vlastodržaca i razjarene mase. U tom miješanju emocija, došle su na grob.

Ove dvije žene nekako su slika nas kršćana. Odlučili smo se za Isusa, idemo za njim, i to je neupitno. Međutim, teško nam se osloboditi svih obzira, svih strahova, svoga osobnoga komoditeta i svega onoga što nas udaljava od našega Učitelja. Ali usprkos tomu, mi i dalje ne odustajemo od iskazivanja ljubavi svomu Bogu. Najbolji dokaz za ovu tvrdnju jest i naš večera-

šnji dolazak u ovaj Božji dom, gdje smo došli iskazati ljubav našem Spasitelju.

I naš je život prepun manjih ili većih problema, pa se često pitamo tko će nam "otkotrliati kamen", kako prebroditi ovu ili onu poteškoću, kako doći do cilja, kako uspjeti u životu? Žarka vjera i pouzdanje u Boga čini čuda. Ove žene nisu još ni izgovorile svoj problem, bacivši pogled na mjesto Isusova ukopa, ugledaju otkotrljan kamen. Sveto Pismo veli: Kamen "bijaše veoma velik". Taj veliki kamen ovim Marijama bijaše i veliki problem. Često se i mi u životu nađemo pred zidom, pred velikim kamenom; veliki problem pritisnuo je naša ramena, pa razmišljamo što sada učiniti? Kao vjernicima trebalo bi nam biti jasno: One koji ga slijede, Bog nikada ne ostavlja, nikada ne zaboravlja, uvijek im nudi rješenje. Ako budete imali vjere koliko je zrno gorušičino, brda ćete premješati, govori Gospodin (Mt 17,20), a ne samo veliki kamen i ne samo veliki teret koji vam pritišće ramena.

Nije lako ući u grob, nije lako osjetiti grobnu tišinu, jer grob je simbol smrti, simbol uništenja, znak propadanja. Ali tek tu, u grobnoj tišini, Marijama se javlja anđeo koji im rasvjetljava činjenično stanje. Ništa vrijedno u životu ne možemo steći bez žrtve. Najljepša

i najdraža nam je svjetlost koju ugledamo iz mraka. Tek u tišini groba počinjemo otkrivati ljepotu života. Iz groba ječi gromoglasni anđelov glas: "Ne plašite se! Isusa tražite, Nazarećanina, Raspetoga? Uskrsnu! Nije ovdje!" Prve riječi koje je anđeo uputio ženama bile su: "Ne bojte se!" Poruka nam je jasna. Strah čovjeka spustava, vuče ga natrag, ne dopušta mu ispuniti njegovo poslanje. Nema puno rasprave, nema puno priče, nego oslobodite se straha, idite i javite njegovim učenicima: "Doista, uskrsnu Gospodin! Ide pred vama u Galileju! Ondje ćete ga vidjeti." Glasonoše Radosne vijesti anđeo šalje u Galileju, jer tu će vidjeti Gospodina.

Gdje je naša Galileja? Ovdje u Mostaru! Ovdje, u ovom Božjem hramu! Ovo je naša Galileja! Davno prije nas došao je Gospodin u ovaj grad i već stoljećima ovdje se pokazuje, ovdje govori i djeluje. I nama anđeo u ime uskrsloga Gospodina večeras kliče: Ne bojte se, ja sam s vama u mojoj i vašoj Galileji, u mom i vašem Mostaru. Svima jasno recite: Večeras našoj radosti nema kraja, večeras je nestao svaki ljudski strah, jer mi se jedino Boga bojimo, jer ga beskrajno ljubimo, zato iz svega srca radosno kličemo: Uskrsnuo je doista naš Gospodin! Amen! Aleluja!

MOSTAR: SVETKOVINA USKRSA

Mostarska katedrala Marije Majke Crkve, iako je još uvijek u svom arhitektonskom i dekorativnom izgledu nedovršena, sjala je ovoga Tjedna liturgijskim funkcijama, napose uskrsnom svjetlošću. Polifoni zvukovi svih šest katedralnih zvona s obližnjega tornja pozivali su na Misu uskrsnicu, 12. travnja 2009. Narod je punio katedralu na svih pet prijepodnevnih Misa. Svečano euharistijsko slavlje u 11,00 predvodio je, u konceleciji s više svećenika, mjesni biskup Ratko, podijelivši na kraju apostolski blagoslov s potpunim oprostom uz uobičajene uvjete. Pjevao je katedralni zbor.

Za Božićnu svetkovinu radujemo se malomu Isusu, Božiću, koji će napredovati u milosti i krjeposti i pred Bogom i pred ljudima, poslušan svojoj Majci i sv. Josipu. A za Uskrsnu svetkovinu radujemo se dovršenomu i savršenomu Isusu, preobraženu u novost života, kako je svemogućí Otac od vječnosti planirao sa Sinom svojim, u vremenu utjelovljenim.

Biskup je u propovijedi istaknuo misao da riječ **uskrsnuće** ima svoj korelativ, suodnosan pojam, a to je **smrt**.

Ovih smo se dana sastajali u crkvama na Mise, na sakramente, ispovijedi i pričesti, na Humu za Križni

put, slušali Sveto Pismo, propovijedi. Koja je riječ najčešća, najudarnija, ključna? Možda smrt. Kulminacija svega doživljaja Isusove muke jest njegova smrt na križu na Kalvariji. Pa i u našem životu sigurno je glavna misao i riječ smrt, makar i ne mislili svaki dan na nju. Ali da ti liječnik ozbiljno kaže: "Ova je tvoja bolest tako uznapredovala da zasigurno umireš za 23 dana, ja bih te pitao kako bi se osjećao!"

Medicina kaže da je smrt prestanak disanja i krvotoka. Otkazivanje mozgovnih i srčanih funkcija. Gašenje svih životnih funkcija.

A svećenik s oltara kaže da je smrt odjeljenje duše od tijela, rastava duševnih sposobnosti od tjelesnih organa. Tjelesni se organi raspadaju, a duševne sposobnosti nastavljaju na neki način živjeti, u obliku duše ili duševne moći. Zašto je smrt tako bolna, strahovita?

Jer su s njom povezane tri stvari, koje u ljudima bude uzbuđenje, nemir, pitanje, nepoznicu:

Prva je riječ **sloboda**: Bog je prvim ljudima ulio mjeru slobode. Oni nisu imali ljudskoga razvoja od začeca do preminuća, nego ih je Bog stvorio gotove, savršene, u razumu i u slobodnoj volji, u inteligenci-

ji kakvu nitko od nas ljudi nije imao. I u slobodi kakvu nitko od nas nije nikada imao. Bili su u milosti, u prijateljstvu s Bogom. A kad su došli na ispit pameti i poštenja, jer su morali doći na taj test, prvi su ljudi tu pamet i slobodu zloupotrijebili. Kako? Eto tako da su rekli da oni žele biti "bogovi", da se ne žele podvrgnuti Božjemu zakonu i Božjoj ljubavi, da žele na njegovo božansko prijestolje sjesti. Bog to nije dopustio, nego ih je sveo na mjeru da uče sve od početka, od rođenja: i hodati, i čitati, i pisati, i patiti, i starjeti, i spoznavati do smrti.

Druga je riječ **strah**. Čim su sagriješili, prvi su ljudi pobjegli u zaklon, sakrili se, jer su goli, jer od stida nisu mogli izdržati Božji pogled. Strah prati čovjeka od rođenja do smrti. Strah u najrazličitijim formama. Osobito strah od prestanka života. Strah od ispita ako ga netko pozove na svoj sud kako je radio s dušom svojom i s tijelom svojim.

Treća je riječ upravo taj **sud**, tj. mišljenje ili gledište o nekom pitanju, poteškoći, prijeporu. Zahtjev je naravi ljudske, pravde ljudske, da se izađe na objektivni sud i zadobije objektivna presuda, koju samo Bog daje. Ne možemo vjerovati da će se i u vječnosti zvati "velikima" oni koji su u povijesti pobili nedužne milijune da osvoje što više svijeta i zato nazvani "velikima"? Zar

nam Isus nije dao druge kriterije zemaljske malenosti i nebeske veličine?

Božji je Sin postao čovjekom, po izvornom planu Božjem, rastao od začeca preko rođenja, patnje, muke do smrti, do uskrsnuća. Savršen, preobražen čovjek. Bog je gledao Lice svoga Sina, uskrsloga, i po njemu stvorio čovjeka, na njegovu sliku i priliku, stara je patristička teza. Zato su njegovi sljedbenici pozvani kroz ovaj život suobličavati se slici Sina njegova, da uzmognu biti njemu slični cijelu vječnost. To što je Isus već doživio, treći dan nakon smrti, to što je Isus omogućio samo svojoj presvetoj Majci, da je dušom i preobraženim tijelom u nebeskoj slavi, to isto danas jamči uskrsnuće Isusovo, i poručuje da će se i s nama dogoditi o Sudnjem danu: da će se duša, suđena nakon tjelesne smrti, sastaviti s uskrslim tijelom u trajnu osobu. I koji budu odražavali sliku Krista uskrsloga, bit će "blagoslovljeni" Oca njegova, a koji budu izobličavali sliku njegovu, u sebi i u svome životu, bit će osuđeni na uskrsnuće nepravednosti.

Na kraju sv. Mise župnik don Luka Pavlović pozdravio je delegaciju Zahumsko-hercegovačke eparhije, koju je predvodio žitomislčki iguman o. Danilo Pavlović i zaželio pravoslavcima sretan Uskrs, koji se slavi sljedeće nedjelje.

DRAČEVO/ČELJEVO: ZAJEDNIČKA KRIZMA

U nedjelju 26. travnja 2009. u župi **Dračevo**, Trebinjska biskupija, podijeljen je sakrament sv. krizme učenicima osmoga razreda iz dviju susjednih župa: Dračeva i Čeljeva, što se, dogovorom dotičnih župnika, svakoga proljeća prakticira od 1999. godine. Ove je godine bio red na gostoprimstvu kod župnika u Dračevu don Ivice Borasa, koji je imao 51 pripravnika za potvrdu. A don Blaž Ivanda iz Čeljeva pripremio je 56 dječaka i djevojčica. Ovo su sigurno za obje župe najplodnije krizmaničke godine po broju kandidata. Po desetero više nego prošle godine.

U dračevskoj župnoj crkvi Velike Gospe biskup je u propovijedi mladima govorio o susretu između Šimuna Petra i Šimuna maga. Iako je Šimun mag pristupio Šimunu Petru da mu podijeli sakrament Duha Svetoga, imao je posve drukčije namjere od sakramentalnih. Mislio je da se radi o čarolijama koje može kupovati i s kojima može novcem trgovati i samoga sebe pred drugima predstavljati. Na to ga je Petar najoštrije ukorio, prokleo, i njega i njegov novac. Magični se Ši-

mun osvijestio i zamolio Petra da ga ništa od tih prokletstava ne udari.

Apostoli i njihovi nasljednici zaduženi su prenositi sakrament Duha Svetoga onima koji su raspoloženi da ga prime. Ne može se pristupiti ni s krivim nakanama, ni s lažnom pripremom, ni s novčanim svotama, zanemarujući crkveni red i zakon. Duh daje svoj dar, dapače, sedam darova: mudrost i razbor, znanje i savjet, jakost, pobožnost i strah Božji. Krizmanici su pozvani da kroz život surađuju s tim darovima.

Župnik je Boras u svome izvještaju za prošlu godinu iznio da u župi Dračevo ima oko 2.100 katolika. Uglavnom svi učenici pohađaju vjeronauk u školi i u župi. Župnik je formirao više skupina: liturgijsku koja broji 56 članova, ministrantsku s 88 članova, dječji pjevački zbor sa 75 članova i mješovitu pjevačku skupinu mladih s 15 članova. Vjeronauk za mlade održava se u Došašću i Korizmi. Svete Mise slave se svake nedjelje u matici, u filijalama Sjekosama i Doljanima. Župa aktivno sudjeluje u karitativnim akcijama i za Biskupijski

caritas i za Starački dom u Ljubuškom i za Svećenički dom u Mostaru.

Pred Božić obnovljena je župna dvorana koja ima višenamjensku uporabu.

Čeljevo broji 2.672 katolika od 3.120 stanovnika na području župe.

Nakon sv. krizme biskup je sa svojim pastoralnim vikarom don Ivanom prosljedio na Bunu gdje su oko 12,00 čekali ovogodišnji krizmanici.

BUNA: SAKRAMENTALNA SVEČANOST

Na poziv župnika don Ive Šutala mjesni je biskup Ratko u nedjelju 26. travnja 2009. podijelio sakrament sv. krizme u nedovršenoj novoj župnoj crkvi na Buni. Bilo je 40 krizmanika, koje je pripremao don Mile Viđić, župni vikar.

Krizmanici su sa svojim kumovima pošli iz oratorija blaženoga kardinala Alojzija Stepinca i u procesiji oko crkvenoga dvorišta ušli u novu crkvu. Jedna je krizmanica biskupa pozdravila, druga predala cvijeće, a treća uručila sliku svetoga Pavla - u ovoj "Godini sv. Pavla" - koju je ona naslikala zamišljajući Apostola naroda kako stoji pred novom crkvom na Buni. Župnik se raduje da su se ove godine svi krizmanici, složno i bez iznimke, s područja župe prijavili, pohađali vjeronauk i pristupili svetoj krizmi u ovom zajedničkom sakramentalnom činu.

Biskup je u svojoj propovijedi krizmanicima, njihovim kumovima i roditeljima govorio o tom sakramentu koji je ustanovio Gospodin Isus šaljući, zajedno s Ocem nebeskim, Duha Svetoga nad Apostole, koji onda opunomoćeni prenose Duhove darove na one koji mu se pokoravaju. S obzirom na poneki neumjesni prigovor koji se može čuti, čak i pročitati na pojedinim portalima, o naplaćivanju toga sakramen-

ta od strane župnika i djelatelja sv. potvrde, biskup je zamolio vjernike da ne podliježu takvu zaključivanju. Treba ozbiljno upozoriti i roditelje i kumove da tom prigodom nerazborito ne rasipaju i ne troše, dižući čak i kredite, da sakrament krizme ne izgubi svoje značenje pred užurbanim i nervoznim pripremanjima, pozivima, ručkovima, večerama, kreditima, darovima... A pravi vjernici ne bi smjeli prigovarati svomu župniku i onomu koji je mjesecima pripremao njihovu djecu, kao ni djelatelju krizme na onom milodaru, upravo zato što i sv. Pavao poručuje da svećenik koji služi oltaru treba od oltara i živjeti! Uostalom, biskup je preporučio župnicima da imaju u vidu obiteljsku situaciju krizmanika.

Župnik je pozvao i krizmanike i prvopričesnike da redovito dolaze na svibanjske pobožnosti, za koje je kapelan don Mile priredio album od 31 slike, za svaki dan po jednu. I kako tko bude dolazio i krunicu molio ili predmolio, tako će staviti sličicu u album. A, razumije se, da se svim obiteljima preporučuje da svake večeri izmole Gospinu krunicu, koju će u kući predvoditi prvopričesnici ili krizmanici, gdje ih ima, ne samo u svibnju i listopadu, nego kroz cijelu godinu.

DOMANOVIĆI: DVA CRKVENA SLAVLJA

Patron. Na poziv don Ivana Pavlovića, župnika na Domanovićima, svetu je Misu u župnoj crkvi 1. svibnja 2009. na župnu svetkovinu svetoga Josipa Radnika predvodio biskup Ratko, u koncelecijaciji s desetak svećenika stolačkoga dekanata i iz drugih župa. Pod Misom je pjevao Veliki župni zbor.

Krizma. Tom se svetkovinskom prigodom biskup sa svojim pastoralnim vikarom don Ivanom, prije samoga dolaska u crkvu, svratio u jednu obitelj te, po želji i vjeri roditelja, krizmao petnaestogodišnjega Ivana, koji je pogođen poteškoćama u razvoju. A u crkvi je podijelio sakrament svete krizme kandidatima, kojih

je bilo svega 45. Biskup je zahvalio na krizmeničkom pozdravu i na župničkoj dobrodošlici.

Iz propovijedi. Imajući u vidu svetkovinu sv. Josipa Radnika, u svojoj je homiliji predvoditelj misnoga slavlja govorio na temu prvoga misnog čitanja, uzeta s prve stranice Biblije, gdje se govori o Božjem djelu stvaranja svijeta i čovjeka. Bog je stvorio čovjeka s darovima, sposobnostima i organima za ljudski rad, razvoj i usavršavanje. Sve što je Bog stvorio za rad, predvidio je i odmor. Dan za rad, noć za odmor. Radni tjedan za rad, a sedmi dan za odmor. Ne za izležavanje, nego za zamjenu ritma teškoga rada zdravom ra-

zonodom, korisnom šetnjom, pohodom bolesnicima, prijateljima, starim roditeljima na selu, a osobito posjetom crkvi i slavljenjem svete službe Božje ili Mise, koja traje u vrh glave jedan sat. Ako u tjednu imaš na raspolaganju 168 sati, daruj i žrtvuj jedan sat Bogu u molitvi i sv. Misi. Nedjelja je da se ne-djeluje, nego da se Boga štuje! Kao ljudi ispadamo veliki nezahvalnici ako ne ćemo ili ne znamo reći Bogu slavu i hvalu na njegovu velikome daru.

Sveti Josip bio je Božji djelatnik, prva radnička klasa, stručnjak zlatnih ruku, ali radnik koji je znao za odmor, pogotovo za svoje vjerske obveze prema Bogu, prema Hramu, osobito prema Obitelji, koju je po anđelovu naređenju branio, hranio i štitio do svoje smrti.

Malo statistike. Župnik je početkom ove godine, prigodom 40. obljetnice osnutka župe, izvijestio Ordinarijat da je u župi Domanovići u 2008. godini bilo 680 obitelji. Prošle godine kršteno je 34 djece, krizmana 32 pripravnika, vjenčano 11 kršćanskih parova, a umrlo 35 čeljadi. Župnik sa svojim suradnikom don Barišom Čarapinom slavi nedjeljnu sv. Misu, osim u matici, također i na filijalama: u Šuškovu naselju i na Počitelj brdu. Djeca dolaze redovito na župnu katehezu. U crkvenom dvorištu podiže se nova župna dvorana koja iziskuje dosta truda i sredstava. Župnik se uzda u zagovor sv. Josipa Radnika, zaštitnika, ali očekuje pomoć i od svojih župljana i dobročinitelja sa strane.

U čast svetomu Josipu i na slavu svevišnjemu Bogu!

GRLJEVIĆI: VIŠESTRUKO SVEČANO

Župno jedinstvo. Župnik don Tomislav Majić u Grljevicima uspješno objedinjuje filijalna sela župe Grljevići u jednu župnu zajednicu. To se jedinstvo osobito očituje prigodom godišnje svetkovine svetoga Josipa Radnika, zaštitnika grljevičke župe od 1919. kada je župa osnovana. Tom prigodom župnik upriličuje već više godina - otkako je došao u Grljeviće, 1998. godine - svečanost Prve svete pričesti učenicima trećega osnovne i podjelu sv. krizme pripravicima osmoga razreda. Ove je godine 1. svibnja ovih prvih bilo desetero, a ovih drugih osmero: sve skupa devet muških, devet ženskih.

Procesija s malim i mladim svečarima pošla je ispred nove župne kuće s pjevanjem litanija sv. Josipu, koje je predvodio susjedni župnik iz Rasna, fra Ante Kurtović. U koncelebraciji je 12 svećenika, a posebno je pozdravljen nekadašnji župnik don Pavao Filipović, koji je sagradio župnu crkvu prije 40 godina.

Deklamacije. Najprije su prvopričesnici izišli na oltarske stepenice te vedro i radosno, okrenuti prema puku, izgovorili Isusu, svaki pojedinačno, srdačnu molitvu prije svečanoga čina primanja svete pričesti prvi put u životu. Mikrofon samo ide od ruke do ruke, trećaši mole napamet, bez zapinjanja i bez treme. Ugodno ih poslušati! A Isus će ih dragi uslišati!

Spomendani. Nakon krizmeničkog pozdrava, župnik je svima u svojoj dobrodošlici na ovo trostruko crkveno slavlje - prve pričesti, sv. krizme i župnoga patrona sv. Josipa Radnika - priključio spomen 90. obljetnice života i rada župe i 40. obljetnice izgradnje župne crkve.

Zahvaljujući na pozdravima biskup je čestitao župnu svetkovinu sv. Josipa župniku i župljanima, i sve

potaknuo na čin skrušenosti pred Bogom da budemo dostojni ovih svetih sakramenata i slavlja.

U svojoj propovijedi predvoditelj je slavlja uzeo misli iz prigodnoga evanđeoskog odlomka blagdana sv. Josipa Radnika, koji se spominje kao drvodjelja u Matejevu evanđelju, a Isus kao "drvodjeljin sin", kako se u puku smatralo. Isus je u svojoj 30. godini napustio kuću, a s njim je pošla i njegova majka Marija. Tijekom tri godine javnoga propovijedanja Isus se nekom zgodom svratio i u zavičajni Nazaret. Nastupio je u sinagogi. Više je izazvao sablazan nego divljenje, jer su ga Nazarećani procjenjivali po poznavanju njegove majke, drvodjelje Josipa, "braće" i "sestara" njegovih, a ne po onome što je on govorio i činio. Isus u Nazaretu nije učinio puno čudesa zbog nevjere njihove, a svoj je posjet završio posvuda neoborivim načelom: "Nije prorok bez časti doli u svom zavičaju i u svom domu" (Mt 13,57). I nije se više vraćao u Nazaret. Barem Evanđelja o tome šute.

Prije 40 godina. Župnik ja na kraju u zahvali prenio riječi nekadašnjega župnika don Pave iz 1969. na otvorenju crkve: "Posebice je značenje ove crkve u tome što je ona vaša. I svi ste vi u nju ponešto od svoga života ugradili. Jedni su godinama na nju mislili i za nju molili, drugi su o njoj govorili, treći su na njoj radili, četvrti novac u gradnju ulagali. I, evo, ona je plod vaše vjere i nade, vaših tjeskoba i briga, znoja i molitve, govora i šutnje. Svatko od vas danas s ponosom može reći: to je naša crkva! Ako je vaša, onda se ne smijete stidjeti u nju dolaziti kao u vlastitu kuću. Neka ona bude svako-nedjeljno vaše okupljalište u kojem ćete živjeti i jačati međusobnu povezanost i jedinstvo čitave župe".

Župnik je u svome izvješću Ordinarijatu za prošlu godinu istaknuo: obitelji - 202; vjernika - 930; krštenih - 10; krizmanih - 12; vjenčanih - 9; umrlih - 17; obitelji odselile - 3. Župni vjeronauk stopostotan, nedjeljno pohađanje sv. Mise oko 50%; školaraca od osnovaca do apsolvenata iz župe - 159; katolički tisak: *Crkva na kamenu* - 50; *Naša ognjišta* - 20 itd. *Župni list* ulazi u svaku kuću.

Duhovna zvanja: don Tomislav Radišić u Đakovu, don Stipe Kordić u Mokošici, o. Josip Šimić, dominikanac, u Rijeci; fra Augustin Kordić, konventualac, u Vinkovcima; don Ivan Kordić u Gabeli; s. Marina i s. Irena u Mostaru, s. Dobrila u Međugorju, s. Rozalija u

Kruševu, s. Nedjeljka u Ljubuškom i s. Lidija u Splitu. **Crkve:** u Grljevićima u zadovoljavajućem stanju; u Borajni u sporoj izgradnji; u Lipnu temeljito obnovljena s novim zvonom.

Monografija. Prof. Tomislav Ćorić objavio je monografiju sela Lipna na 210 stranica obuhvaćajući povijest od početka do danas: "dragocjen prilog pisane riječi za selo Lipno i župu Grljevići".

Zbor. Pod misnim i krizmenim slavljem pjevao je djevojački župni zbor, za koji župnik reče da se, prošlogodišnjom udajom sedam pjevačica i sviračica i njihovim odlaskom iz župe, uvelike umanjio.

ČERIN: KRIZMENO SLAVLJE

Dr. fra **Iko Skoko**, župnik na Čerinu, zajedno sa svojim pomoćnicima, dr. fra Ivanom Ivandom i fra Ivanom Landekom, mlađim, i vjeroučiteljem Perom Petrušićem, organizirao je slavlje sv. krizme u subotu 2. svibnja 2009. u župnoj crkvi sv. Stjepana, prvomučenika. Stotinu trideset i tri pripravnika iz osmoga osnovne i iz raznih srednjih škola. Pozdrav biskupu Ratku od krizmanika u početku sv. Mise i dobrodošlića župnikova. Misna čitanja od dotičnoga dana pripremljena i razgovijetno pročitana. A i mikrofon bistar i razglasan, mogli su sve pratiti i oni misari koji nisu mogli stati u crkvu. Pod Misom je pjevao župni zbor.

Biskupova homilija iznesena u tri točke:

Prvo: Darovi Duha Svetoga naviješteni po proroku Izaiji 700 godina prije Pedesetnice: od mudrosti do straha Božjega, o svakome pojedinačno i bitno.

Drugo: Sv. Petar ozdravlja Eneja; ne Petar, nego: "Eneja, Isus te ozdravlja!" Sv. Petar uskrisuje Tabitu ili Dorku. Ne Petar, nego: "Dorka, Isus te uskrisuje!" Tako Petar govori i tako čini u službi Isusa Ozdravite-lja i Uskrisitelja.

Treće: Isus u Kafarnaumu navješćuje euharistijski kruh, tj. svoje tijelo i svoju krv, učenicima i sljedbenicima svojim. Mnogi na te riječi odstupaju od njega jer su im uši bile tvrde, a srca još tvrđa. Isus pita apostole: "Hoćete li me i vi napustiti?" Opet Petar: "Kamo ćemo, Gospodine, kada ti imaš riječi života vječnoga!" Pa ipak ima jedan koji ne vjeruje, koji ne prihvaća volju Božju, nego misli da se sam po sebi može spasiti. Mi ponavljamo s Petrom: Od tebe, Gospodine, ne idemo! Želimo ostati tvoji! Ova krizma nije oproštaj od Crkve, nego obećanje da ćemo još više surađivati s Duhom Božjim!

Nova knjiga. Prije završnoga blagoslova kratka krizmanička zahvala i biskupu knjiga:

Vrijeme pisanja: od 6. rujna 2008., otkada se prijavilo 133 kandidata za ovogodišnju sv. krizmu.

Naslov: "Molitve, običaji i priče moga zavičaja".

Inicijativa: očito župnikova; koji je napisao i kratak Predgovor u kojem je istaknuo jedno krizmaničko dobro djelo: akciju čišćenja uz prometnice u župi, 20 km dužine, kao i jedan njihov vjernički čin: klanjanje četvrtkom u župnoj crkvi, barem jednom.

Autori: 133 krizmanika. Čak se svi i vlastoručno potpisali na prve dvije stranice.

Sadržaj: točno ono što je rečeno u naslovu.

Nakladnici: Župni ured Čerin i Matica hrvatska Čitluk.

Lektorica: dr. Mirna Brkić; ona je napisala i Uvod (str. 7-10) u kojem je navela nekoliko misli o usmenoj književnosti, o temama u naslovu i, između ostalog, ovo: "U novije vrijeme vrijedno narodno blago je ugroženo i potisnuto pred naletom novog vremena, vremena globalizacije, žurbe i otuđenja. Ovo je jedan kraći pregled usmene književnosti i običaja župe sv. Stjepana".

Biskup je obavio i kanonsku vizitaciju. Župa Čerin osnovana je prije 145 godina (1864.). Danas broji 4.125 vjernika u 996 obitelji. U prošloj godini: vjenčanih - 18 parova, krštenih - 40, pokopanih - 49. Oko 50% obitelji prima poneki katolički list. Župnik izdaje dvotjedni "Glasnik sv. Stjepana". Župa obuhvaća 10 sela. Nedjeljom se Misa slavi na 5 mjesta. Duhovna zvanja, navodimo samo ona među živima: 9 otaca franjevac a i 1 klerik; 2 franjevca konventualca, 2 salezijanca, 2 dijecezanska svećenika i 6 časnih sestara. Tri sestre franjevke djeluju u župi.

ŠIROKI BRIJEG: NEDJELJA DOBROGA PASTIRA

Na Širokom Brijegu skupi se povelik godišnji broj krizmanika. Samo ih je u Mostaru (dvostruko) više na Duhove pred katedralom Majke Crkve, gdje se svake godine skupe kandidati iz svih šest gradskih župa. Na Širokom obično bude oko trista krizmanika. Ove godine četvero više od trista. Krizma se redovito priređuje na prostranu crkvenom dvorištu, ali ove nedjelje Dobroga Pastira, 3. svibnja 2009., kiša rominjala cijelo jutro.

Brate sunce, blagoslivljaj Gospodina! Sestro kišo, blagoslivljaj Gospodina! parafrazirao je biskup Ratko riječi sv. Franje u početku sv. Mise u župnoj crkvi Velike Gospe. Zahvalimo Bogu i na suncu i na kiši!

Pozdrav krizmanički, pa župnički. Kratak i srdačan, i jedan i drugi. Biskup je uzvratio pozdravom koncelebrantima, krizmanicima, njihovim roditeljima i kumovima, napose župniku fra Stipi Biški, zahvaljujući mu što je prije mjesec dana prihvatio novu odgovornu službu na Širokom Brijegu, dolazeći iz zapadnih zemalja, gdje je dušobrižnički djelovao više od dva desetljeća. Biskup ga je ujedno proglasio dekanom širokobriješkoga dekanata, koji obuhvaća jedanaest župa.

U svojoj se homiliji biskup zaustavio na trima mislima vezanima uz Ivanovo nedjeljno evanđelje Dobroga Pastira, kada molimo za duhovna zvanja u cijeloj Crkvi Božjoj:

Dobri pastir i zli pastiri. Razlika između dobroga pastira i zlih pastira sastoji se u tome što dobar pastir

zove, djeluje, radi, hrani, brani milom, rado i s ljubavlju. A zli pastiri rade silom, oboružani nasiljem i okruženi razbojništvom. Sve što se radi i izvodi nasiljem, ne vrijedi!

Božji slobodni izbor, ljudski slobodni odgovor. Isus se svu noć Bogu Ocu molio. A kada se razdani- lo, pozva one koje htjede da budu s njim i da ih šalje propovijedati. Pozvao je Dvanaesticu da njih spasi i da s pomoću njih druge spašava. Jedan mu se oteo. Nije poslušao kako je Isus želio, sve je radio i konačno završio na svoju ruku.

Božja inicijativa, ljudsko očitovanje i Crkvin izbor. U duhovnom zvanju - svećeničkom i redovničkom - glavna je Božja inicijativa. Bog prvi zove i bira. A naše je da pokažemo pouzdanje i povjerenje u Božju inicijativu, kako je Papa naslovio ovogodišnju svoju Poslanicu o molitvi za duhovna zvanja. Koji se osjećaju pozvanim za svećeništvo ili redovništvo, javljaju se crkvenim poglavarima koji ih provjeravaju, poučavaju, odgajaju i konačno pripuštaju sakramentu ređenja ili redovničkim zavjetima. Tri su, dakle, faktora: Bog koji bira, mladić i djevojka koji se odazivaju, Crkva koja ih provjerava, prikladne odobrava i uključuje u svoje poslanje.

Biskup je zamolio svoga pastoralnoga vikara don Ivana da mu pomogne dijeliti sakrament sv. potvrde. Cijelo slavlje trajalo je oko dva sata, u ugodnoj i sabranoj atmosferi, uz pjesmu župnoga zbora u crkvi.

KRUŠEVO: OBNAVLJA SE CRKVA, U DVORANI KRIZMA

Župa Kruševo s crkvom sv. Ilije proroka iz 1938. - prije 70 godina - obnavlja župnu crkvu: župnik don Ljubo Planinić dao obiti suhu i žbuku i iznutra i izvana. Sada je malo stalo. Čeka se riječ stručnih ljudi. I župnik kaže čim se bude odlučilo, valja odmah nastaviti, pogotovo što je župa primila i određenu pomoć. Don Ljubo je upriličio dijeljenje sakramenta sv. krizme u nedjelju 4. svibnja 2009. popodne u velikoj župnoj dvorani u koju može stati više stotina vjernika, u glavni prostor i na "tribine".

Krizmanik Sandro pozdravio je biskupa podsjećanjem da je krizmatelj za biskupa zaređen kad je krizmanička generacija rođena, njih 25. "Tih godina kada smo mi tjelesno rođeni - govorio je krizmanik - Vi ste u svetom redu ređeni za biskupa. Skupa smo odrastali. Sve uz Božju pomoć. Naučili smo na Vas i postali ste

dio našega odrastanja. Postali ste nam domaći. I danas se domaći osjećajte kod nas. Dobro došli i u dobru ostali!" Kruševo je, Bogu hvala, rodna župa duhovnim zvanjima. Župnik spomenu 21 svećenika u prošlosti, među njima i mostarskoga biskupa dr. Petra Čulu, koji je rođen prije 110 godina, 1898. Sada su trojica živih svećenika: don Marijan, don Drago i don Slaven. S. Korona, provincijalka sestara milosrdnica, vodi zajednicu u BiH. Sjemeništarc Josip završava gimnaziju u Splitu...

Biskup je u propovijedi govorio o darovima Duha Svetoga i udarima duha zloga. Posebno se zadržao na prvom i na posljednjem daru: na mudrosti i na bogobožnosti koje Duh Sveti daje, a krizmanicima i na sakramentalan način, te na oholosti i lijenosti na koje nas đavao tenta.

GORICA-STRUGE/ČAPLJINA: ZAJEDNIČKE KRIZME I VIZITE

Već gotovo jedno desetljeće - prvi put 2001. godine - u Gorici-Strugama krizmanici iz Čapljinice, zajedno s domaćim kandidatima, primaju sakrament sv. krizme u crkvi sv. Petra i Pavla u goričkoj župi. Istina, Čapljinica bude dvostruko i čak trostruko više, ali atmosfera je doista ugodno bratska i kršćanska, između tih dviju susjednih i sestrinskih župa.

Don Drago Bevanda, koji vodi župu Goricu-Struge od 2000. godine, najprije je surađivao s don Ivicom Borasom, čapljinjskim upraviteljem, a od prošle godine s don Ivanom Turudićem. Dogovore se župnici s obzirom na cio krizmeni program, tako da se svakoj strani dadne ponešto: početni pozdrav, predaja dara ili cvijeća, misna čitanja, molitve vjernika, zahvala na svršetku sv. Mise.

Tako je bilo i u subotu 9. svibnja u 11,30. Čapljinaca je bilo 43, a Goričana 14. U pozdravu su sudjelovali i jedni i drugi. Na koru je pjevao čapljinjski župni zbor. Crkva puna i pred crkvom malo manje nego unutra. Nakon don Dragine dobrodošlice i molbe, biskup je Ratko najprije blagoslovio novi kip sv. Pavla s lijeve strane oltara. Kip svetoga Petra, s desne strane, davno je nabavljen i blagoslovio ga je biskup Pavao Žanić prije dvadesetak godina, kada je župa osnovana i crkva sagrađena. A Pavao je čekao na svoju Jubilarnu godinu! Pa i onaj živi Pavao znao je čekati.

U homiliji je propovjednik podsjetio na čudesno Savlovo obraćenje pred damašćanskim vratima, gdje ga je, u pratnji njegovih sudrugova koji su pošli "u lov na kršćane", zasula Kristova svjetlost s nebesa tako da je ostao slijep puna tri dana. Svoje je sljepilo Savao iskoristio tako da se žarko Bogu molio da progleda! Treći ga je dan krstio Isusov učenik Ananija, upravo onaj kojega je Savao bio naumio uhititi i privesti u

Jeruzalem na smrtnu kaznu. A evo dočekao je da je Ananija njega "uhitio" i izgovorio veličanstvene riječi: "Savle, brate, progledaj!" Progledaj i fizički i duhovno! Potom se Savao otisnuo u Arabijsku pustinju gdje je, ne tri dana, nego tri godine razmišljao o svome susretu s uskrslim Gospodinom i smišljao kako bi mu se najbolje mogao odužiti i staviti u službu. Došao je u Jeruzalem i želio se pridružiti Isusovim učenicima, apostolima, ali svatko ga se bojavao kao gorskoga vuka, jer nisu puno vjerovali u njegovo obraćenje. Znali su da "vuk mijenja dlake stare, ali čudi nikadare!" Ali učenik Barnaba uzeo ga na stranu, s njime porazgovorio i uvjerio se u autentičnost njegova susreta s Kristom. Predveo ga je prvaku Petru, s kojim je Savao ostao dva tjedna u razmjeni bogatih iskustava koja su obojica imala s Gospodinom, smrtnim i besmrtno-uskrslim. Konačno, po svoj prilici na preporuku samoga apostola Petra, obraćenik se Savao sklonio od nabrušenih židova, te je otišao u svoj rodni Tarz, gdje je ostao nekoliko godina, dok ga opet Barnaba nije pozvao u misije. Savao je znao čekati, strpljiv biti, oslušivati Božji glas i Božji poziv, koji nije izostao.

Biskup je upozorio na primjer Savlova/Pavlova čekanja i pozvao čapljinjske župljane da budu strpljivi u svome kršćanskom čekanju kako bi jednoga dana doživjeli redovitost pohađanja sv. Mise i slavljenja sv. krizme u svojoj vlastitoj župi, a ne u "prognaničkoj". Bog će takvu strpljivost nagraditi.

Poslije bratskoga susreta i svećeničkoga razgovora, biskup je pregledao matične knjige i druge službene spise jedne i druge župe i potaknuo obojicu župnika da ustraju u dobru, jer "kroz mnoge nam je nevolje...", kako su Pavao i Barnaba napisali na svojim misijskim sličicama (Dj 14,22).

ČITLUK: TRI ŽIVOTNE SVIJEĆE

Fra Miljenko-Mika Stojić, župnik u Čitluku, zajedno s dr. fra Robertom Jolićem, župnim vikarom, pripremio je kandidate za sv. krizmu u župnoj crkvi Krista Kralja, 9. svibnja 2009. Župni zbor pjevao je pod sv. Misom, a neke misne dijelove i na latinskom jeziku.

Nakon krizmaničkog pozdrava biskup je Ratko zahvalio na dobrodošlici, pozdravio župnika i ostale koncelebrante, među kojima bijahu dr. fra Tomislav Pervan i dr. fra Božo Lujić, prof. u Zagrebu, zatim krizmanike s roditeljima i kumovima i ostalim župljani-

ma koji su ispunili crkvu a brojni su morali ostate pred crkvom.

Gledajući tri svijeće na oltaru, i četvrtu uskrсну, biskup je u svojoj propovijedi mladima uputio riječi upravo o tim trima značajnim svijećama ili sakramentalnim svjetlima koja im pomažu da vide svoj životni smisao i cilj.

- **Prvu su svijeću** držali vaši roditelji i kumovi na vašem krštenju. I odgovarali na upite Crkve da na temelju svoje vjere, Božjega dara, traže krštenje za vas,

svoju djecu. Tada ste primili vanjski znak - polijevanje krsnom vodom, i unutarnji dar - milost posvetnu. I odricali su se vaši roditelji vraga i njegova "sjaja", a iskazivali vjeru u Boga Oca, Sina, Duha Svetoga i Crkvu Katoličku. I preuzeli obvezu da će vas odgajati u kršćanskoj vjeri i ljubavi.

- **Danas je, krizmanici, vaša druga svijeća.** Uzrasli ste toliko - svi ste prvi razred srednje - da vi, osobno, odgovarate umjesto roditelja, osobno potvrđujete svoje obveze primljene na krštenju - to je sv. potvrda! - i daje vam se nova svjetlost Duha Svetoga s njegovih sedam božanskih darova, u bogatu paketu: četiri dara odnose se na razum - mudrost, razbor, znanje i savjet, a tri se odnose na srce - jakost, pobožnost i strah Božji. I preuzimate obvezu držati daleko od sebe vraški utjecaj i njegovo zavodjenje, a svjedočiti vjeru u Krista raspjetoga i uskrsloga. Neka vam ta svijeća bude upaljena kroz cio život! Pokazat ćete pravu mudrost, prvi Duhov dar, ako tako planirate svoj život da na smrtnom času ustanovite da niste zastranjivali u svome životu nego da ste opsluživali Božje zapovijedi!

- **Treće vam je svjetlo** vaša fizička i moralna zrelost, kada budete stali pred oltar na dan vjenčanja i preuzmete nove životne obveze za novu obitelj, u kojoj ćete se odricati vraškoga grijeha, a živjeti po Božjim zapovijedima, u službi novih stvorenja koja vam Bog dadne na odgoj i razvoj. Crkva vam želi pomoći, pratiti vas tim svjetlom, zazivajući Božji blagoslov na vaš životni put. Razumije se, tko osjeti da ga Bog zove u svećenički ili redovnički život, odazvat će se Božjemu glasu! Vrata su vam naših sjemeništa i samostana otvorena!

Bilo je 69 krizmanika, nešto manje nego prijašnjih godina.

Propovjednik je potaknuo mlade školarce, osobito studente kojih iz župe ima 150 na Sveučilištu u Mostaru, da prionu uz knjigu i dobro polažu svoje ispite, a ne zanose se beskorisnim štrajkovima i idejama da se bez muke može doći do nauke!

Na kraju misnoga i krizmenoga slavlja jedna je krizmanica uručila biskupu umjetnički križ koji je otac jednoga krizmanika izradio iz domaćega drveta. Bog ga blagoslovio!

HUMAC: REZANJE RADI VIŠE RODA

Otkako je uvedena praksa da se na sv. krizmu pripuštaju kandidati osmoga razreda osnovne škole i na više, neke župe, brojnije svojim kandidatima, imaju svake godine slavlje toga sakramenta. Takva je župa i Humac. Ove godine, 10. svibnja, bilo je 265 krizmanika. Za njih je potrebno 7-8 vjeroučitelja da ih propisno pripreme u znanju potrebnu za primanje sv. potvrde. A don Ivan, pastoralni vikar, mora naći cijelu ekipu ispitivača, dva-tri tjedna prije krizme, radi provjere vjeroučeničkog znanja.

U početku sv. Mise dvoje se krizmanika pojavilo sa strane oltara u novoj župnoj crkvi i pozdravilo biskupa Ratka. Biskup im je zahvalio i rekao kako im želi da cijeloga života ostanu, poput darovna cvijeća, svježi u srcu i u glavi, mirisavi u vjeri i u moralnu vladanju! Pozdravio je župnika fra Mladena Sesara, koji je bio izrazio dobrodošlicu, kao i sve koncelebrante. Biskupu je asistirao novi đakon fra Nikola Rosančić.

Vežući se uz nedjeljni odlomak Ivanova Evanđelja o "Trsu i lozama" (15,1-8), biskup je izrekao propovijed u tri točke:

- **Isus je sigurno** u više navrata izlagao ovu prekrasnu sliku, alegoriju, i u Galileji, i u Samariji, i u Judeji, gdje je god primijetio vinograd i vidio oko sebe mnoštvo naroda koje ga je željelo čuti. Polazio je od

konkretne zbilje koju svatko razumije i u kojoj svatko sudjeluje svojim radom i prinosom.

- **Svaki vinogradar** kroz godinu posvećuje prilično vremena obradbi svoga vinograda: valja zemlju iskrčiti, trsove posaditi, onaj prut, loznicu, nakalamiti pitomim prutom, stalno vinograd čistiti, plijeviti, zalijevati, sumporati, osobito obrezivati, da trs ne zaraste u pruće bez imalo roda, tj. grožđa, nego da donese obilan urod.

- **Vječni je vinogradar**, Otac nebeski, ogradio parcelu za svoj vinograd, Crkvu, postavio Trs, iz kojega niču sve loze. Samo onaj tko je nakalamljen na Trs - Sina Božjega, na njegov božanski život, taj donosi mnogo roda. "Bez mene ne možete učiniti ništa", veli Gospodin. Otac - vinogradar s pomoću svojih suradnika, naših roditelja i svećenika, uređuje, čisti i obrezuje loze, koje su nakalamljene na Trsu, da donesu više roda. I da se tako proslavi Otac.

I onda napomena krizmanicima, koje uvijek treba strpljivo podsjećati da se čuju prigodom primanja sakramenta:

Primi pečat dara Duha Svetoga! - Amen!

Mir tebi! - I s duhom tvojim!

Da svojim pristojnim držanjem prigodom misnoga čitanja, molitve vjernika, primanja sv. pričesti pokažu

da imaju dar pobožnosti; da u trenutku pristupanja sakramentu sabrano drže sklopljene ruke u znak posebna poštovanja prema Duhu Svetomu.

Jedna je krizmanica na kraju sv. Mise izrazila obećanje, u ime svih krizmanika, da će se držati ovoga što su na krizmi primili, čuli i doživjeli. I dar: "Maj-

ka. Zbirka umjetnina Franjevačkog samostana Humac Ljubuški", tiskana u Zagrebu, 2008.

Nakon sv. Mise i druženja u samostanskom refektoriju, biskup je sa svojim suradnikom, župnikom i gvardijanom razmijenio pozdrave sa sestrama franjevkama, koje djeluju u župi.

LEDINAC: KATEHEZA SVIM UZRASTIMA

Na Ledincu, župi Mostarsko-duvanjske biskupije, vedro i svečano u nedjelju, 17. svibnja 2009. Župnik don Jozo Ančić pripremio je tri razreda: osmi osnovne i prva dva srednjih škola iz župe za primanje sakramenta sv. potvrde. U svemu: 64 kandidata. Desetero više nego prošli put, 2006. Bilo ih je nekoliko, podrijetlom s ledinačke župe, koji žive na području župe Grude. Pod sv. Misom pjevao je župni zbor "Nebeske ruže". Na poziv zvona pošla je procesija krizmanika, kumova, svećenika s biskupom Ratkom ispred župne kuće u prostranu crkvu sv. Male Terezije.

U početku sv. Mise pozdrav jednoga mladića iz drugoga srednje i župnikova dobrodošlica. Nije izostao i pozdrav nekoliko predškolske dječice. Oba su misna čitanja, molitve vjernika i prinošenje darova u režiji krizmanika. Uredno i skladno.

Biskup je u homiliji govorio o satniku Korneliju iz Cezareje Primorske, rimskom poganskom časniku, koji je bio zadužen za čuvanje rimskoga upravitelja u Palestini. Djela ga apostolska kvalificiraju s dva prekrasna svojstva: "pravedan i bogobožan". Pravedan je, prema izreci Gospodina Isusa, onaj tko "daje Bogu Božje, a caru carevo". Odnosno onaj koji daje "svakomu njegovo", kako je to, prije Krista, definirao rimski pravnik i govornik Marko Tulije Ciceron. A bogobožan je onaj koji Boga tako štuje da sve zapovijedi Gospodnje opslužuje. A obdržavati Božje zapovijedi jest "sav čovjek", rekao bi starozavjetni Propovjednik. Bog je vidio Kornelijeva dobra djela pravednosti i bogostrahopoštovanja i želio ga je dovesti do punine spasenja. Dok je Kornelije na jednoj strani imao nebesko

viđenje u kojem mu je sugerirano da zovne Petra apostola u svoju kuću, na drugom je dijelu pokrajine u Jopi Petar gledao slično viđenje, gdje mu je sugerirano da ne treba više razlučivati čiste od nečistih životinja: kolji, peci i jedi sve po redu! Što je Bog stvorio, neka čovjek ne naziva nečistim. Petar se odazvao Kornelijevoj delegaciji, došao je sa svojom pratnjom u njegovu kuću, krstio njega i njegovu obitelj i tako obratio prvoga poganina na kršćanstvo. Biskupov poziv mladima: budite pravedni prema svojim roditeljima, učiteljima i odgojiteljima, a prema Bogu puni sinovskoga čašćenja, stahopoštovanja! Ne će nedostajati radosti i spasenja.

Krizma je tekla u miru i sabranosti, samo se čuo župnikov glas krizmanikova imena, a onda biskupov davanje pečata i potvrđenikov pristanak i odgovor. Utihnula pjesma da se istakne svaki detalj dijeljenja sv. krizme. Don Ivan diskretno podsjeća potvrđenika na pobožan pristup svetomu sakramentu!

Župa Ledinac ima oko 1.190 vjernika u 315 domova. Đaka osnovne ima 147, a srednje škole 83. Župnu katehezu pohađa oko 200 učenika svih uzrasta. Župnik dostiže ne samo održati tjedne kateheze raznim razredima nego i napisati tjedni članak za "Katolički Tjednik". Od posljednje sv. krizme, prije tri godine, umrlo je 49, a kršteno 54 čeljadi. Ledinac se ne da, napreduje. Okolni župnici don Pavao Filipović iz Buhova, fra Ante Kurtović iz Rasna, zajedno sa širokobriješkim župnikom i dekanom fra Stipom Biškom počastili su svoga kolegu na Ledincu sudioništvom u crkvi i u bratskom razgovoru za stolom u župnoj dvorani.

IZBIČNO: SVETKOVINA S KRIZMOM

U dogovoru sa župnikom Izbična, fra Franjom Mabićem, mjesni biskup Ratko, sa svojim pastoralnim vikarom don Ivanom, došao je na svetkovinu Uzašašća Gospodnjega, 21. svibnja, oko 16,30 pred župnu crkvu sv. Josipa Radnika. Župnikov bratski pozdrav i ugo-

dan zvuk župnoga zvona. Najprije je biskup u sakristiji provjerio vjeronaučno znanje 13-ero krizmanika iz 8. osnovne i 1. srednje škole i našao da su dostatno poučeni. Župnik se dogovorio s krizmanicima: "Ja vama jamčim da ćete biti krizmani, ali vi meni zajamčite da

ćete se spremite!" Dogovor obostrano poštovan. Slavlju krizme pridružilo se i slavlje Prve sv. Pričesti desetero kandidata 3. i 4. razreda osnovne škole.

Pred sam početak sv. Mise dvojica su prvopričesnika pozdravila biskupa starom vjersko-rodoljubnom pjesmom: Dobro nam došao... Župnik također kratko i srdačno. Čitaju dva čitanja i psalam probrani krizmanici. Evanđelje navješćuje fra Stipe Biško, širokobriješki župnik i dekan.

Biskup u propovijedi, osobito mladima, razrađuje Isusovu poruku i oporuku pred Spasiteljev odlazak u nebo na dan prozvan Spasovo: "Bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji, i sve do kraja zemlje" (Dj 1,8).

U **Jeruzalemu**, znači u vlastitoj kući, obitelji, školi, ulici i okolišu. Krizmanici, to za vas znači: Slušajte roditelje u svemu što je Božja zapovijed. Saslušajte ih i kad vam govore o izboru zvanja i životnoga druga, ali ih kao odrasle i punoljetne osobe niste dužni poslušati ako se miješaju u vašu životnu sudbonosnu odluku. Imaš pravo izabrati duhovno zvanje, makar ti se mati s time ne slagala, kao ona koja je bogohulila: "Voljela bih da mi kći skoči u Neretvu nego da ode u samostan!"

U **Judeji**, znači u široj okolici, u narodu i jeziku gdje živiš i radiš. Posvjedoči životom da pripadaš Kristu i na gradilištu i u uredu, i na televiziji i u svakoj profesiji.

U **Samariji**, znači u protivničkom ambijentu. Na muci se gledaju junaci. Lako ti je biti katolik na Širokom Brijegu, pokaži se takav u dušmanskom kraju!

Do kraja zemlje, kamo te već put i sudbina odnese, do Australije, gdje ćeš očuvati svoj vjernički i jezični identitet.

Župa Izbično, osnovana 1917. godine, najprije pod zaštitom sv. Josipa općenito a tijekom vremena sv. Josipa Radnika, s crkvom građenom 1964.-66., vidjela je svoju najopširnije opisanu povijest u djelima fra Franje Mabića, njezina župnika od 2005. godine: "Župa Izbično danas", 2006., 336 stranica; i "Izbično: povijest, monografija i kronika župe", 2008., 311 stranica. Župnik je napisao desetak knjiga s temama propovijedi (6), bilja i kulinarstva. U župnoj se kući čuva glasoviti Britvički križ iz srednjega vijeka, s naptisima bosanicom. Župa danas broji 470 žitelja u 149 obitelji.

VITINA: O STOŽERNIM KRJEPOSTIMA

Vitina je uobičajila svake godine slavljenje sv. krizme. U dogovoru sa župnikom fra Velimirom Mandićem mjesni je biskup Ratko u subotu, 23. svibnja 2009., potvrdio 48 pripremljenih učenika i učenica osmoga razreda vitinske osnovne škole. Obred sv. potvrde otvoren je procesijom ispred župne crkve sv. Paškala Bajlonskoga, nastavljen pozdravima krizmanika i dobrodošlicom župnikovom, i protekao "pobožno, pozorno i dostojno" u pjesmi i molitvi svih sudionika slavlja, s dnevnim čitanjima koja su odjekivala glasom samih krizmanika. Koncelebriranu sv. Misu predvoditelj je prikazao u slavu Duha Svetoga i u zahvalu za njegovih sedam darova krizmanicima, a svete obrede pratio je svojom uvježbanom pjesmom župni zbor.

Sama se krizma odvijala dijaloški između potvrditelja i potvrđenika: Jure, primi pečat dara Duha Svetoga - Amen! Mir tebi - I s duhom tvojim, odjekivao je na mikrofon krizmanički glas, a ponekada tiha pjesma Duhu Svetomu župnoga zbora davala je ugodan ton samomu slavlju.

U propovijedi poruka mladima, napose krizmanicima, raspoređena prema četiri moralne stožerne krjeposti koje se stječu u napornu kršćanskom životu. Po njima se vidi koliko smo i ljudi i kršćani.

Razboritost - po njoj postavljamo konačan cilj i "razabiremo" prikladna sredstava za postizanje cilja. Hoćeš li u konačnici maturalnu svjedodžbu ili fakultetsku diplomu, prioni za školu: pohađaj sate, prati profesora, odgovaraj na pitanja i polaži ispite, vladaj se razumno idući u školu i iz škole. Ne će izostati nagrada rada! Jednako i u vožnji. Želiš li stići u Split, drži se svih cestovnih pravila, ne razvijaj brzinu i ne dolijevaj benzin u mozak, jer će ti pamet brzo ishlapiti. Ako želiš najveću brzinu, ne ćeš pregaziti samo pile i štene, nego i dijete i ženu s djetetom. Vidiš li dokle dopireš s razboritošću, a kako juriš u grob ili u zatvor s nerazboritošću!

Pravednost - po kojoj se svakomu daje ono što mu pripada: Bogu Božje, caru carevo, ocu očevo, majci majčino, djetetu djetetovo, ravnomojerno, pravedno. Onaj marljivi učenik Marko sa sela došao i našao stan u gradu kod neke obitelji. Dogovorio se Markov otac i mesar u gradu da razmjenjuju sir i kobasice: kilogram sira za kilogram kobasice. Marko ponedjeljkom nosi u torbi sira, a petkom će iz grada kobasicu. Jednom mesar prigovori Marku kako njegov otac vara, daje manje sira. Kako? Evo izvagat ćemo, veli mesar. I stvarno izađe manje od 2 kilograma. Ali Marko veli da njegov

otac tako ne radi, nego pravedno: kada i koliko dobije kobasice, stavi je na jednu stranu vage, a sir na drugu. Kad se na vagi težina izravna, zapakira sir i pošalje u grad. Bez prijevare i nepravde. Budi pošten i pravedan, kao onaj Markov čača!

Jakost - po kojoj se odupiremo napasti, izazovima ovoga svijeta, čuvamo svoju vjeru, branimo Crkvu. Primjer jakosti najočitije vidimo u nadbiskupu Stepincu, koji je 3. listopada 1946. održao hrabri govor pred komunističkim sudom, pred komunističkom partijom i državom, pred komunističkim istokom braneci prava Katoličke Crkve i pravo hrvatskoga naroda na slobodu i državu. Na sve komunističke laži i optužbe odgovarao je da mu je savjest čista i da će budućnost pokazati pravu istinu. Jak do smrti. I budućnost je pokazala: 3. listopada 1998. papa Ivan Pavao II. u Mariji Bistrici u ime Božje i na diku Katoličke Crkve pred svim svijetom proglasio je nadbiskupa kardinala Stepinca blaže-

nim. To je, uz Božju pomoć, ostvarila njegova razboritost, pravednost, jakost, koju opet Bog daje.

Umjerenost - po kojoj držimo mjeru u zboru i tvoru, u jelu i piću, u radu i odmoru. Mjeru! Onaj vozač pao s ceste u njivu na krov auta. Nijedne psovke, nije pogrde, samo: "A-ha!" Kontrolira sebe i svoje strasti. Evo, mladiću i djevojko, pokaži se razumnim i hrabrim, pravednim i umjerenim. Ako ti nedostaje jedna vrlina, onda si kao auto koje nema četvrtoga kotača. Kako ćeš na cestu?

Vitina je brojem župljana premašila brojku od 3.0-00. Prošle 2008. godine kršteno je 45 djece, prvi put pričešćeno 49 trećoškolaca, krizmano 36 osmoškolaca, vjenčano 18 bračnih parova, a umrlo 38 čeljadi. Sve u svemu jači natalitet od mortaliteta. A kad bi se uvijek prakticirale i one moralne stožerne krjeposti, život bi bio puno, puno jači od smrti.

DRINOVCI: NEKAD ZLATNI RUDNIK DUHOVNIH ZVANJA

Novi župnik u Drinovcima, i grudski dekan, fra Ivan Boras, u subotu 23. svibnja 2009. zakazao je sv. krizmu za 102 krizmanika iz osmoga osnovne i prva dva razreda srednje škole. Tri godišta. Sestra ih je Ana Marija Biško, franjevka, vjeronaučno pripremala za ovaj sakrament. Fra Stanko Mabić, kapelan, uvježbavao je župni zbor i u svemu bio pri ruci fra Ivanu. Župnik je priredio pregledan i ukusan vodič s imenima krizmanika, s rasporedom krizme, s opisom Duhovih darova i molitvama Duhu Svetomu, s pozdravima i zahvalama. Samo je vrućina - 30 Celzijusovih - nepredviđeno uranila pretpostavljajući da je srpanj.

Biskup je Ratko zahvalio ocima franjevcima, župniku i župnom vikaru, kao i sestrama franjevkama na svemu njihovu zalaganju za dobro svake duše i cijele župe. U propovijedi govorio je mladima, u prvome redu krizmanicima, o četirima čudorednim vrlinama koje ne padaju same od sebe u krilo, nego se za njih valja podobro oznojiti i izboriti.

Razborit se ne postaje jednim činom, nego trajnim poslušom, iskustvom i naukom. **Pravedan** se ne biva u jednome hipu, nego nakon što se pokupe sve činjenice, može se donijeti pravedan i pošten sud. **Jak** se ne izgrađuje u jednome danu, nego trajnom vježbom, kao u športu. **Umjeren** se pokazuje ustrajnim treniranjem svoje volje i svojevolumnim udaljavanjem od strasti i napasti koje čovjeka vode u propast. Mi se divimo razboritoj djevojci koja je daleko od one koja ide ko muha bez glave; čestitamo pravednu profesoru,

koji uravnoteženo dijeli ocjene; radujemo se mladiću, umjerenu u iću i piću, i da se u bolesti ne poništi i u zdravlju ne ponesse; hvalimo jakost učenika koji ostavi igru i igrače a prihvati se učenja radi ispita.

Redanje i prozivanje krizmanika, dijeljenje sakramenta u redu i dijalogu s biskupom, njihov pobožan pristup, sve je to omogućilo besprijekornu protočnost obreda.

Nakon sv. Mise biskup je s fra Stankom pošao na Drinovačko brdo podijeliti sv. krizmu komatonoj Angeli. Njezin otac i mati radosni i puni vjere i pouzdanja u Duha Svetoga koji ne će uskratiti svoju božansku pomoć i dar strpljenja svima u kući.

Drinovci su nekada bili pravi rudnik duhovnih zvanja: svećenika i raznih vrsta redovnika i redovnica. Na primjer, u fra Žarkovoj monografiji "Hercegovina u Crkvi", 1974. godine, Drinovci su imali tada 83 duhovna zvanja, među njima najviše biskupijskih svećenika (21). I sada bi ih se moglo u Drinovcima nabrojiti među živima barem 64: svećenika 28, od toga polovica biskupijskih, i redovnica 36. Svake godine u srpnju na "Susretu duhovnih zvanja" okupi ih se oko 40 u drinovačkoj crkvi. Ali što se pomladka tiče - sada samo jedna ili dvije kandidatkinje! "Željeli bi imati mlade i aktivne svećenike i sestre, a malo rade na tome da ih bude više", napisao je župnik fra Stjepan početkom ove godine u izvješću Ordinarijatu. K tomu gle ovoga paradoksa: mladi su otvoreni pomoći u bilo čemu u župi, pohađaju vjeronauk u školi i u župi, sudjeluju

u raznim sekcijama, ali ne pokazuju osobita interesa kad je posrijedi odaziv u duhovni stalež. Ipak, sve bi se drukčije doživljavalo kad bi bilo više požrtvornosti i ljubavi prema životu, više razboritosti i odlučnosti u poštovanju prirodnoga zova u brak, koji je Bog u samome početku stvaranja uspostavio, i više hrabrosti i jakosti u primanju dara rađanja i odgoja djece. Neko reče, ne samo o Drinovcima, nego i inače: sve je

manje ženidaba i udaja, pa odatle sve manje rađanja djece, a odatle sve manje majčinih molitava za svećenike i redovnike, i odatle sve manje duhovnih zvanja. I tako unaokolo, u začaranu krugu. Krizma bi trebala biti prava provala Duhovih darova u župu kada vjernici žarko mole Gospodara žetve da pošalje žeteoce i žetelice u svoju ekonomiju spasenja

GORICA-SOVIĆI: O OTPADNIKU I IZABRANIKU

Župa Gorica, ponekad zvana i Gorica-Sovići, proslavila je u nedjelju, 24. svibnja 2009., blagdan sv. krizme u svojih devedeset i troje kandidata koje je pripremao župnik fra Željko Grubišić i vikar fra Ignacije Alerić. Dva razreda: osmi osnovne i prvi srednje. Skladan i razgovijetan krizmanički predstavnički pozdrav i župnikova uvodna riječ u početku svetoga obreda.

Biskup je zahvalio na srdačnim riječima i pozvao sve u crkvi, i u župi, na molitvu Duhu Svetomu za ove mlade duše da surađuju s Božjim darovima kroza sav život. U propovijedi je govorio na temu nedjeljnoga odlomka iz *Djela apostolskih*: o velikom otpadu Isusova apostola Jude i o apostolskom izboru Matije namjesto odmetnoga apostola. Otpad se nije dogodio u jednome hipu, nego se danima i godinama pripremao. Najprije je Juda u Kafarnaumu odbio vjerovati u Isusovu istinu da će kruh čudesno pretvoriti u svoje tijelo, a vino u krv svoju radi našega vječnoga života. Već ga je tu Isus nazvao nevjernikom, "đavlom". A onda se takvim pokazao i u Jeruzalemu u Velikom tjednu kada je u hramskoj riznici, samoinicijativno, izdajnički ponu-

dio Isusa za 30 srebrnjaka. S Posljednje je večere otišao "u noć", u izdaju. Isus je za svoga izdajnika rekao da bi tomu čovjeku bilo bolje da se ni rodio nije. Juda je izdajnički novac vratio i završio samoubojstvom. Tragična je izdaja u tome što se nije htio pokajati i zamoliti od Isusa oprostjenje. Apostoli, na čelu s Petrom, na svome prvom sastanku, u razmaku između Uzašašća i Pedesetnice ili Duhova, odlučili su, nakon molitve, namjesto Jude izdajnika staviti na izbornu kocku dvojicu kandidata koji su bili od početka s njima i svjedoci uskrsnuća: Barsabu i Matiju. Matija je izabran. Matijin blagdan mučeništva slavimo 14. svibnja.

U **kanonskoj vizitaciji** biskup je pregledao i potpisao uredno vođene crkvene matice i knjige. Gorička župa prošle je 2008. godine imala vjenčanja 21, krštenja 33, sprovoda 43, prvopričesnika 49. Biskup je zaželio Božji blagoslov po zagovoru sv. Petra i Pavla, kojima je posvećena filijalna crkva u Sovićima, i sv. Stjepana, đakona i prvomučenika, kojemu je posvećena župna crkva i župa u Gorici.

DUVNO: POBOŽNO, POZORNO, DOSTOJNO

Svečanost sv. krizme ili potvrde u duvanjskoj župnoj crkvi sv. Mihovila okupila je u subotu, uočnicu Duhova, 30. svibnja, 104 kandidata, koji pohađaju prvi razred srednje škole, s njihovim kumovima i roditeljima i drugim župljanima i uzvanicima.

U početku je s biskupom Ratkom izišlo pred oltar više svećenika koncelebranata. Najprije je nastupilo 12 krizmanika s recitacijom izgovorenom razgovijetno i napamet naučenom, a sedmero je od njih držalo male uljanice moleći za darove Duha Svetoga, od mudrosti do strahopoštovanja. Dirljiva molitva i simbolika. Župnikova srdačna dobrodošlica i početak sakramentalnih obreda.

Hvala na cvijeću - rekao je biskup krizmanicima - cvijeću koje je simbol mladosti, tj. nježne svježine, ugodna mirisa, prekrasnih boja, ali - kratkotrajno. Uvene. Mi vama mladima želimo da zadržite i svježinu bića i rumenu boju, ali to ćete postići samo s pomoću Duha. Ako u tijelu nema duha, onoga Božjega, ono se raspada i postaje hrana crvima: sve gotovo u pet-šest dana. Čemu onda tolika i takva zaokupljenost za tijelo koje propade, a tako malo zaokupljenosti za dušu koja ode na sud Božji?

Krizmanici su čitali biblijske odlomke pod Misom. A župni zbor, pod ravnanjem vjeroučitelja Ivana Sušilovića, pratio je cijelu Misu svojom melodioznom pje-

smom, u dobroj mjeri posvećenom Duhu Svetomu, a ponekad i latinski.

U svojim porukama biskup se obratio u prvome redu krizmanicima: dok ih s jedne strane svijet i život nagone da rade, jure, da budu agresivni, da se laktaju, s druge strane neka ne zaborave druge životne glagole kojima se izgrađuje ovozemni život i postiže sretna vječnost.

Tko umije čekati, taj vlada svojim mozgom, umom.

Tko umije slušati, taj vlada svojim srcem.

A tko umije trpjeti, taj vlada svojim životom.

To nam je na osobit način pokazao Gospodin Isus koji je u svome životu čekao svoj čas ne samo u Egiptu više godina, nego i u Nazaretu do svoje 30. godine. On je slušao sv. Josipa u svemu, svojoj majci Mariji bio je

posve pokoran, a pogotovo Ocu nebeskomu: poslušan do smrti, smrti na križu...

Obred sakramenta sv. krizme protekao je u redu, sabranosti, pobožnosti, djelomično praćen pjesmom Duhu Svetomu s crkvenoga kora. Biskup bi se ponegdje zaustavio i krizmanika priupitao kako je pratio poruke koje su upućene potvrđenicima.

Pod kanonom biskupov spomen svih pokojnih, preminulih od prošlogodišnje sv. potvrde, a među njima i pokojnoga fra Ive Bagarića, člana duvanjskoga samostana, koji je umro 23. travnja prošloga.

U završnom blagoslovu biskup je posebno svratio pozornost krizmanika na riječi: neka se ne stide ispovijedati Krista rassetoga i ljubavlju svjedočiti za njegovo Evanđelje. A na vama je, krizmanici, da svojom suradnjom pokažete kako su se darovi Duha primili u srcima vašim!

KATEDRALA: SVETKOVINA MARIJE MAJKE CRKVE

Sutradan po svetkovini Duhova, ove 2009. godine 1. lipnja, liturgijski je spomendan "Marije Majke Crkve" u općoj Crkvi, a u mostarskoj katedrali svetkovina prvoga reda. Blagopokojni biskup Petar Čule želio je novoizgrađenu katedralu (1980.) posvetiti u čast novoga Gospina naslova, koji je 21. studenoga 1965. proglasio koncilski papa Pavao VI. Za ovu katedralnu svečanost župnik msgr. Luka Pavlović dovršio je preuređenje svetišta. Svete Mise od 7 sati ujutro svakoga sata do podne. I svaki put veliko mnoštvo sudionika. A brojni su vjernici došli iz grada i na sakrament pomirenja kao u glavno proštenišće. Svećenici su bili cijelo vrijeme na raspolaganju za sv. ispovijed.

Misno slavlje u 11,00 predvodio je mjesni biskup Ratko. Pod Misom je bio uočljiv zbor od preko 100 dječaka i djevojčica iz Dječjega vrtića sv. Josipa s voditeljicom s. Florijanom i drugim odgojiteljicama. Mali sudionici bili su posve mirni, a osobito glasni pod molitvom Očenaša! Svi sklopljenih ruku i u jedan glas! Pustite k meni malene! U propovijedi biskup je govorio o Gospi kao jedincatoj iznimki ljudskoga roda. Po Božjem promislu: iznimka u vlastitom začecu, bez ljaže iskonskoga grijeha; iznimka u djevičanskom začecu Isusa, Sina Božjega; iznimka u majčinstvu - odnosno u bogomaterinstvu; iznimka u neraspadanju vlastita ti-

jela, odnosno u uznesenju dušom i tijelom u nebesku slavu. Zmijin dah ne okuži ti grud! Na kraju sv. Mise biskup je podijelio apostolski blagoslov s potpunim oprostom.

Glavnu svečanu koncelebriranu sv. Misu, u katedrali punoj vjernika unatoč proljetnoj kiši, predslavio je uvečer u 18,00 sati biskup hvarsko-bračko-viški, msgr. Slobodan Štambuk, a s njim, osim mjesnoga ordinarija, msgr. dr. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski, i trideset svećenika, biskupijskih i franjevačkih, među kojima i dr. fra Miljenko Šteko, provincijalni vikar Hercegovačke franjevačke provincije. I o. Pero Mijić, isusovac, glavni ekonom u rimskom zavodu Germanicum, gdje studira i desetak hrvatskih bogoslova, među kojima i Davor iz Mostara. Katedralnim zborom ravnao je maestro don Dragan Filipović.

Biskup je Slobodan svoju propovijed stilizirao na četiri temeljna pojma materinstva: majka kao ljubav koja nas je donijela na ovaj svijet; majka domovina koja nas je primila; majka Crkva u koju smo ušli krštenjem i gdje duhovno živimo po ostalim sakramentima i majka - Blažena Djevica Marija kojoj nas je predao Isus na križu u liku učenika Ivana i koja nas zagovara za naše vječno spasenje. Svaka je majka najradosnija kada čuje glas da se njezina djeca vole!

GABELA POLJE: SLAVLJE PRESVETOGA TROJSTVA

Župa Gabela Polje, od svoga osnutka 1977. godine, za trojice svojih župnika: don Damjana Raguža, don Srećka Majića i sadašnjega don Marka Kutleše, svake godine slavi na najsvečaniji način svetkovinu Presvetoga Trojstva kao svoga Naslovnika. Obično ne kažemo za Boga da je patron neke župe, jer smo taj pojam naviknuli pridavati svecima, nego u ovom slučaju radije uzimamo izraz Titular ili Naslovnik. Uostalom svaka je crkva i župa namijenjena, podignuta ili posvećena u slavu Presvete Tri Osobe: Oca, Sina i Duha Svetoga. A kako već više godina župa na svoju glavnu svetkovinu slavi i svečanost sv. krizme, tako je bilo i ove godine: 7. lipnja. Don Marko je vjeronaučno pripremio 30 kandidata (15 djevojčica i 15 dječaka osmoga razreda), koji pohađaju školu u Metkoviću.

Procesija je s krizmanicima i ministrantima pošla ispred sakristije, dvorištem oko crkve, na glavna vrata. Krizmanici su se sa svojim kumovima rasporedili u označene klupe. Potvrđenik je Ivan izrekao deklamaciju u obliku pjesmice koju je sastavio potvrđenik Josip. Župnik je pozdravio biskupa Ratka i svećenike iz novoga čapljinškog dekanata s gabeoskim župnikom don Ivanom Kordićem, dekanom, na čelu. Biskupov pozdrav i uvod u pokajnički čin u ime Presvetoga Trojstva. Čitanja i molitve vjernika imaju krizmanici. Sestre karmelićanke vode zbor i pjevanje, a neke dijele pjeva sav puk Božji.

Propovijed o tri rečenice iz Isusovih posljednjih poruka prije Uzašašća:

Učinite sve narode mojim učenicima. Učenik je onaj koji sluša učitelja, pamti njegove riječi, uredno odgovara na pitanja i ispituje i osposobljen je nastaviti učiteljevo djelo poučavanja.

Krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga: Nije Isus odredio u kojoj dobi primiti krštenje, a Crkva je uobičajila to činiti odmah po djetetovu rođenju, na temelju vjere roditelja i kumova. I tijekom vremena treba razvijati u djetetu milost posvetnu molitvama i dobrim vladanjem, osobito dobrim primjerom starijih.

Da čuvaju sve zapovijedi: Čuvati zapovijedi znači čuvati - kao djecu u vrtiću, da ih se poštuje, da ih se prati, da im se zlo ne dogodi. Znači paziti na svaku zapovijed da se izvrši. Vi ćete, krizmanici, paziti na zapovijed da sudjelujete u sv. Misi zapovijedanim blagdanima; da budete poslušni svojim roditeljima; da čuvate svoje srce, pamet i jezik od bludnih misli, riječi i djela; da uvijek istinu govorite, da tuđu imovinu poštuju. Eto to i tako.

Krizma je tekla uredno sa svom pobožnošću: jedan svećenik čita imena, drugi drži sveto ulje, treći poziva u red i potiče na pobožan pristup sakramentu. Na mikrofona se čuje glas krizmanika. Pričest, po običaju, krizmanicima dijeli dekan. Poslije blagoslova snimak s krizmanicima za spomen na ovaj jedinstveni dan i sakrament.

Okolni župnici, koji zbog svojih nedjeljnih obveza nisu mogli sudjelovati u dvostrukom sakramentalnom slavlju u crkvi, pridružili su se vanjskom bratskom susretu u župnoj dvorani: u svemu 16 svećenika.

Biskup je obavio **kanonsku vizitaciju**. Potpisao uredno vođene župne knjige i porazgovorio sa župnikom o životu u župi. Evo nekih točaka: don Ivo je održao jednodnevnu duhovnu obnovu krizmanicima, don Drago je govorio mladima o "Opus Dei", don Ivan o karitativnom djelovanju, dr. Cvitanović o "drogi i drugim ovisnostima, prevenciji i liječenju". Brojni muškarci redovito pohađaju nedjeljnu Misu. Sestre karmelićanke Božanskoga Srca - ima ih pet, s. Matija upravo je iz Gabele Polja - vode vrtić s oko 30 djece; a da ima prostora, mogle bi ih primiti još toliko. Izvođeni su neki radovi u crkvi - bojenje i elektrifikacija, i oko crkve - trg i parkiralište, kao i u filijalnoj crkvi u Crnićima. Proradilo je novo igralište za mladež: župa darovala zemljište, a općina ostalo. Inače mladi su hodočastili u Zagreb i Varaždin. Župa je prošle godine imala 363 obitelji s 1.400 vjernika, 12 vjenčanja, 16 sprovoda, 18 krštenja, 21 prvopričesnika, 30 krizmanika. Katolički tisak: 54 *Crkve na kamenu*, 20 *Naša ognjišta* itd. Župnik misli da bi sve moglo biti još bolje.

BLAGAJ-BUNA: PROSLAVA PRESVETOGA TROJSTVA

Župna svetkovina Presvetoga Trojstva u Blagaju i na Buni proslavljena je liturgijskom trodnevnicom i svečanom nedjeljnom Euharistijom. Ovogodišnja proslava Presvetoga Trojstva tekla je pod trojstvenim

geslom "Po Isusu u Duhu Svetom k Ocu nebeskom", a tri večeri, posvećene Ocu, Sinu i Duhu Svetomu, imale su zasebne teme uzete iz teoloških poslanica sv. Pavla, u čijoj se 2000. obljetnici rođenja upravo nalazimo.

Prva večer trodnevnice u Blagaju: *Neka bude hvaležen Bog Otac!* (Ef 1,3). Večernjom Misom u 19 sati počela je trodnevica u slavu župnoga Naslovnika - Presvetoga Trojstva. Predvodnik je misnoga slavija don Ljubo Planinić, župnik iz mostarskoga Kruševa. U crkvi je oko 80 vjernika, koji su barem na trenutak vratili ambijentu onaj nekadašnji blistavi sjaj tradicije! Na sv. Misi pjevao je bunski dječji zbor "Mir".

Don Ljubo se u propovijedi osvrnuo na Oca nebeskoga doživljenog iz perspektive sv. Pavla. Nepokolebljiva vjera u Oca, koji je tu, uvijek i u sve vijeke, srž je svih Pavlovih Poslanica. On ga predstavlja kao bliskoga, nježnoga Oca, puna razumijevanja prema nama ljudima. Otac je nebeski kao "kapetan" koji upravlja našim "životnim brodom", u svim bitkama i olujama - istaknuo je propovjednik.

Druga večer trodnevnice: *Propovijedajte Krista raspetoga!* (1 Kor 1,23). Stotinjak biciklista pošlo je ispred nove crkve na Buni prema staroj crkvi Presvetoga Trojstva u Blagaju. Don Ivo Pavlović, voditelj večernjega slavija, blagoslovio je bicikliste i zaželio sretan put, bez utrke. Don Mile, kapelan, dao je osnovne upute za vožnju, a policija je pošla u pratnji. Kolonom biciklista vijorile su se tri zastave: Papina, Herceg-Bosne i zastava Hrvatske katoličke mladeži "Bl. Alojzije Stepinac" s Bune. Najmlađi biciklist bila je mala Nikol Selmanić kojoj su samo 4 godine. Izdržala do kraja!

Don Ivo Pavlović govorio je o Kristu raspetome i uskrsnome, kojega je propovijedao i doživljavao sv. Pavao. Oko 150 vjernika, dvostruko više nego prethodne večeri, zajedno s mladima i djecom, pozorno je pratilo svetu Misu i don Ivanove riječi. Zbor mladih "Mir" za ulaz je pjevao "Slavimo te, Oče", a svojim melodioznim pjevanjem popratio je cijelu Misu. Kako je bio i prvi petak, značajan se broj djece i vjernika ispovjedio i pričestio.

Nakon sv. Mise biciklisti su se ponovno poredali i u koloni se vratili k crkvi na Buni. Svi su ponijeli ugodno duhovno osvježanje i u srcima i na licima, a negdje u dubini duše odjekivao je himan koji se pjevao na sv. Misi: "Oče, mi ti se klanjamo; Sine, mi ti se klanjamo; Duše, mi ti se klanjamo..."

Treća večer trodnevnice: *Duh Božji prebiva u vama* (1 Kor 3,16). Bila je to uočnica svetkovine Presvetoga Trojstva. Svetu Misu u 19.00 sati na Buni predvodio je don Luka Pavlović, katedralni župnik. Propovjednik je

istaknuo važnost Duha Svetoga u životu svakoga vjernika, njegovih sedam svetih darova i našu otvorenost kojom ih trebamo iz dana u dan proživljavati kako bi Duh Božji uvijek prebivao u nama. Skladnim pjevanjem euharistijsko su slavje pratili domaći zborovi *Mir* i *Put ljubavi*.

Župnik don Ivo Šutalo pozdravio je sve nazočne hrvatske kulturne udruge i društva (HKUD), koji su prisustvovali sv. Euharistiji.

Posebnost večeri bila je i nazočnost Bunjevačkih Hrvata iz Mađarske, njih oko 100, na čelu s Mišom Heppom, predsjednikom Hrvatske Državne Samouprave u Mađarskoj, i Angelom Šokac, zastupnikom u istoj Samoupravi. Oni su, naime, postavili spomen-ploču na vanjski zid nove crkve na Buni, koju je odmah nakon sv. Mise u svečanoj ceremoniji otkrio predsjednik Hepp.

Ove se godine, po prvi put, u ovoj svečanoj zgodi, u župi Blagaj-Buna održao i Susret folkloru pod nazivom *Neka pjesma Bunom teče*.

Župni vikar don Mile Vidić bio je koordinator u organizacije te večeri.

Proslava Presvetoga Trojstva u Blagaju. Svečana sv. Misa u slavu Presvetoga Trojstva, naslovnika župe, slavljena je u staroj župnoj crkvi u Blagaju na samu svetkovinu u 11.00 sati. Uz predvoditelja misnoga slavija, don Vinka Raguža, koncelebrirali su župnik don Ivo Šutalo i župni vikar don Mile Vidić. Stara je crkva bila pretijesna da primi velik broj vjernika: djece, mladih i starih, koji su došli iskazati svoj čin klanjanje Bogu Ocu, Sinu i Duhu Svetomu i zatražiti pomoć i blagoslov. Uz domaće zborove "Mir" i "Put ljubavi" pjevali su i članovi HKUD-a "Tomislav" iz Cerne kod Vinkovaca.

Propovjednik je naglasio kako se ljudskim mozgom ne može dokučiti tajna Presvetoga Trojstva, ali se može Presveto Trojstvo ljubiti i štovati tako da s njime započinjemo svaki svoj dan, molitvu i djelo. Samo ćemo tako moći ćemo jednoga dana sudjelovati u nebeskoj radosti Presvete Trojice, zajedno s anđelima i svetima.

Dok se pučko veselje s tamburicama i pjesmom stalo širiti u Adi ispod župne crkve, na obalama Bune, blagoslov se Presvetoga Trojstva obilno izlijevao na cijelu župu i sve njezine vjernike i stanovnike! Slava budi Presvetomu Trojstvu!

ALADINIĆI/PRENJ: POSLUŠNI U GOSPODINU!

Župnici Aladinića i Prenja, don Vinko Raguž i don Anđelko Planinić, ustrajno i bratski organiziraju zajedničko slavlje sv. krizme jedne godine u jednoj, a druge godine u drugoj župi. Ove je godine red bio na župniku don Vinku da, u dogovoru s biskupom Ratkom, apostolskim administratorom trebinjskim, priredi svečanost u župnoj crkvi Svih Svetih na aladinskom brdu, na svetkovinu Tijelova, 11. lipnja 2009. Prenjska župa: 6, a aladinska: 64 krizmanika, ovima su se posljednjima priključili neki iz Čapljinje s preporukom njihova župnog upravitelja don Ivana Turudića. Kandidate je vjeronaučno pripremao don Milenko Krešić, župni vikar na Aladinićima.

Skladan i sadržajan pozdrav jednoga krizmanika u ime svih, i rukovet cvijeća jedne krizmanice, predstavnice. Župnik upućuje dobrodošlicu i podsjeća krizmanike na svu ozbiljnost trenutka i potrebu otvorenosti Duhu Božjemu. Biskup zahvaljuje i krizmanicima i župniku.

U propovijedi krizmatelj govori samo o jednoj riječi za krizmanike najvažnijoj: Poslušnost! U onom zrakoplovu neki dan iznad Atlantika otkazao, kažu, aparat za brzinu i sunovratio se u ocean: 228 putnika poginulo. U onoj obitelji otkazao sin posluš ocu i ne uči u školi niti pohađa nastavu - propalica; ili kći otkazala posluš majci - upisala se u drogerašice! U Crkvi onaj nadbiskup otkazao posluš Papi i zaredio četiri nova biskupa, povukao za sobom 400 svećeni-

ka i 500.000 vjernika. Stvorio suvremeni raskol. U našoj mjesnoj Crkvi skupina redovnika otkazala posluš Papi, svomu redovničkom generalu, provincijalu, mjesnomu biskupu: otpušteni iz Reda, suspendirani od crkvene i svećeničke službe, ali oni nastavljaju svoj raskol: eno ih nevaljano krizmavaju, nevaljano vjenčavaju, nevaljano ispovijedaju! Ravnaju se po bezakonju svoga neposluha i zavode narod. A vi, krizmanici, ako želite sreću sebi, obitelji, društvu, Crkvi, onda budite poslušni svojim roditeljima "u Gospodinu", tj. prema Božjim zapovijedima! Kako preporučuje sv. Pavao Efežanima (6,1).

Biskup je u uredu pregledao matične i druge župne knjige. Samo da navedemo malo statistike: u prošloj 2008. godini u župi je bilo 845 obitelji s 3.125 katolika. Župnik je u popisu prigodom blagoslova kuća donio ove podatke - 104 kuće: 1 član, 116: 2 člana, 121: 3 člana, 187: 4; 153: 5 članova, 75: 6; 35: 7, 8: 8 članova, i po 4 obitelji s 9 i 10 članova. Broj se obitelji povećava dijeljenjem, a ne doseljenjem. Sklopljenih brakova: 29, krštenika: 37, krizmanika: 41, ukopnika: 45, prvopričesnika: 48. U župi se dijeli 120 primjeraka "Crkve na kamenu" drugih listova znatno manje. Župna je kuća iznutra uređena. Dovršen je zvonik u Bobanovu selu. Župnik s vikarom, a na raspolaganju im je i četa volontera, posjećuju godišnje brojne stare, nemoćne, bolesne.

SUTINA: SEDAMDESET GODINA ŽUPE

Don Stjepan Ravlić, župnik u Sutini od 1998., obično pripremi sv. krizmu za župnu svetkovinu sv. Ante Padovanskoga, 13. lipnja. Tako i ove godine. Imao je deset kandidata: dvije učenice i osam učenika osmoga osnovne i prvoga srednje škole. Biskup ih je Ratko prije sv. Mise provjeravao raznim pitanjima iz vjeronauka. Dvoje od njih pozdravilo je biskupa u početku misnoga slavlja, a nastavio je župnik svojom dobrodošlicom i osvrtnom na 70 godina župe.

Prve četiri godine, nakon osnutka župe, od 1. svibnja 1939. nije bilo župnika zbog ratnih djelovanja, kao ni od 1944. do 1962. godine. U župi se u plodno vrijeme izmijenilo 9 župnika: fra Berto Dragičević (1943.-44.), don Tadija Pavlović (1962.-64.), don Jozo Radišić (1964.-70., umro 2000.), don Jozo Ančić (1970.-72.), don Luka Mamić (1972.-80.), don Ljubo Majić (1980.-

91., umro 2001.), don Pero Marić (1991.-92.), don Antun Pavlović (1992.-98.) i sadašnji don Stjepan.

Biskup je u propovijedi govorio o župnom zaštitniku sv. Anti, crkvenom učitelju, koji je živio svega 36 godina (1195.-1231.) u vrijeme sv. Franje Asižanina. Bio je najprije svećenik augustinijanac, pod jurisdikcijom mjesnoga biskupa, a kasnije je prešao u franjevce. Jednom zgodom, kada su dovežena tijela petorice mrtvih misionara, iznakaženih u Africi, fra Ante je osjetio zvanje i javio se u afričke misije. Poglavari su mu dopustili poći u Afriku, ali zakratko. Neka teška bolest prinudila ga je da se vrati kući. U povratku: lađa zalutala, umjesto u Portugal, okrenula u Italiju. Baš dobro. Otišao u Asiz vidjeti svoga utemeljitelja Franju. Kad tamo, generalna skupština Reda. Ante je bio pokorni sin Franjevačkoga reda: propovjednik u Južnoj

Francuskoj među katarima i albigenzima, profesor na teološkom učilištu u Bolonji, istaknuti propovjednik u Padovi, gdje je preminuo u utorak, 13. lipnja. Još za života Bog je po njegovu zagovoru učinio brojna čudesna, a pogotovo nakon njegove smrti do dana današnjega. Zbog svoga evanđeoskoga nauka, utjecaja na tolike propovjednike, Crkva ga je proglasila 1946. godine naučiteljem Crkve.

U **kanonskoj vizitaciji** iz župnih knjiga i iz razgovora sa župnikom biskup je mogao steći puni uvid u stanje župe. Kad je župa osnovana bilo je 13 sela. Danas upola manje. Župna crkva podignuta sedamdesetih godina posve je obnovljena iznutra i izvana. Prošle godine u 184 obitelji bilo je 657 vjernika raseljenih u sedam sela: Blaškići, Vlašani, Topići, Gradina, Perci, Korita Zaušlje, Dolac Dabio; krštenih 7, umrlih 17, vjenčanih 4, posjećeno bolesnika 26, krizmanih

(2007.) 17. Najesen na Zaušlju nema prvoga razreda četverogodišnje, a u Sutini bit će upisano samo dvoje u prvi razred. Veći mortalitet od nataliteta, a mlađe obitelji sele prema Posušju i Širokom Brijegu. U župi je svakoga četvrtka klanjanje Presvetomu. Ima u župi pet grobalja koje župnik posjećuje i slavi Misu za pokojne. *Crkve na kamenu*: 31, *MAK*-a 32. Župnik godišnje izdaje *Župni list*. Poziva sve župljane da svojim priložima sudjeluju u obnovi župne kuće, sagrađene 1937./38. godine. Župnik piše na 2. stranici Lista: "Kamo sreće da svi dadnu svoj doprinos, koji mogu dati ili su dužni dugi niz godina, a oni koji ne mogu dati od njih se i ne traži, onda bismo sigurno ovu našu župnu kuću mogli kompletno dovršiti i da ne dobijemo nikakvu donaciju sa strane". A ovako trebat će, čini se, i sa strane.

RASNO: TRI RAZREDA ZAJEDNO

Mladi župni upravitelj Rasna, župe sv. Franje Asiškoga u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji, fra Ante Kurtović, ima tri razreda ovogodišnjih krizmanika: osmi osnovne i prva dva srednje škole. U svemu 49 krizmanika. Krizma je u nedjelju, 14. lipnja 2009. od početka do kraja protekla skladno i dostojanstveno: i pozdravi i zahvale, i čitanja i molitve, i nošnja i ponašanje.

Propovijed o sjemenu gorušičinu kako ga je prikazao Isus u svojoj prisposobi, odnosno prenio sv. Marko u nedjeljnom evanđeoskom odlomku. Najsitnije zrno, možda je sitnije samo makovo, bačeno u zemlju 10-15 centimetara, počinje klijati: korijen dolje, stabljika gore. Nježna vlat probija suhu zemlju. Stabljika izlazi iz zemlje, razrasta se, razgrana se da se ptice mogu gnijezditi na granama njezinim. Ili hajdemo ovako: onaj žir ili želud u sebi nosi sav potencijal velikoga kitnjastoga hrasta. Baš je po hrastu Rasno i dobilo svoje ime, a hrast dosegne visinu i do 40 metara, uzgaja se do dobi od 120 godina, a zna dosegnuti i 1.000 godina starosti. Ali takvih nema ni u Rasnu ni u Hrasnu. Sve biljke rastu i stoje na mjestu. A životinje isto nastaju iz sjemena, ali čim se izlegu, haj ih stigni, osim puža i kornjače! A i čovjek počinje od najmanje sitnice i stanice i razvije se u biće od milijardi stanica. Pa i darovi i plodovi Duha razvijaju se u dječaku, u

čovjeku, suradnjom, molitvom, do punine. Mudrost, razbor, znanje, savjet i druga tri dara ne funkcioniraju, koliko se god sakramentalno upečatili, ako nema povoljnih uvjeta, molitvenog raspoloženja, plodna srca, budna razuma, marljive ruke. Evo, krizmanici, pokažite koliko možete u sebi razviti darove Duha!

Kanonska vizitacija. Fra Ante vodi matične knjige - kaligrafijom! U prošloj godini u 305 obitelji u župi bio je 1181 vjernik. Brakova 6, prvopričesnika 15, krštenih 18, pokopanih 28. Od katoličkoga tiska: *Naša ognjišta* 65, *MAK* 45 itd. Župnik je lani radio na obje crkve i u matičnom Rasnu i u filijalnim Dužicama. U Rasnu je prošireno dvorište iza crkve, gdje je moguće bilo, nasuta je zemlja, poravnano i potravnano. Rasvjeta oko župne crkve i kuće. Na Dužicama u crkvi sv. Ivana Krstitelja dovršena vanjska fasada, izrađena unutrašnjost, uređen kameni oltar, ambon i križ s tabernakulom, nove klupe, klizna vrata, uredski namještaj, zvučnici. Nabavljena tri kipa: Gospin, sv. Ivana Krstitelja i sv. Ante. Crkvu je blagoslovio generalni vikar msgr. Srećko Majić na Ivanjdan, 2008.

Više okolnih svećenika, s dekanom fra Stipom Biškom sa Širokoga Brijega na čelu, posjetilo je toga dana Rasno koje svake treće godine doživi ovakvu svečanost.

STUDENCI: PROSLAVA PRESVETOGA SRCA ISUSOVA

U pet hercegovačkih župa - Čeljevu, Kongori, Potocima, Studencima i Šipovači-Vojnićima - (šestu župu Crnač nasilno drži otpušteni i suspendirani bivši franjevac) svetkovina Presvetoga Srca Isusova proslavljena je na najsvečaniji način kao župni Naslov. U Šipovači je župnik don Antun Pavlović pripremio i svetu krizmu koju je, po biskupovu ovlaštenju, podijelio katedralni župnik iz Mostara msgr. Luka Pavlović.

U Studencima, biskupijskom svetištu Srca Isusova proslavio je u 11,00 sati svoju zlatnu misu domaći sin don Tadija Pavlović, umirovljeni prezbiter u Svećeničkom domu u Mostaru. U koncelebraciji su sudjelovala trideseti i četiri svećenika, a za uzvaničkim stolom bilo je preko četrdeset svećenika, biskupijskih i redovničkih. Za godišnju Svetkovinu župnik don Damjan Raguž svake godine, od 1997., priprema župljane i hodočasnike sustavnom deveticom - ispovijedanjem, sv. Misom, koju predvode svećenici, dijecezanski i franjevački. Svake je večeri crkva-svetište ove godine bila vrlo posjećena, a liturgijska je proslava završila večernjom sv. Misom na samu svetkovinu Božanskoga Srca, kada je u Rimu Sveti Otac otvorio "Svećeničku godinu".

Jubilarnu don Tadijinu proslavu kroz liturgiju vodio je don Ivica Boras, župnik u Dračevu. A cijelu svečanost pratio je liturgijskim pjevanjem župni zbor. U početku euharistijskoga slavlja sve je sudionike u slavlju pozdravio župnik i voditelj Svetišta don Damjan. Kratak je životopis zlatomisnikov iznio dr. don Tomo Vukšić, sudski vikar u Mostaru i profesor u Sarajevu, također Studenčanin. Prigodnu je propovijed u slavu Srca Isusova, sa zlatomisničkim spomenom, održao mjesni biskup Ratko. Na kraju sv. Mise jubilarac je izraze svoje zahvalnosti uputio Bogu i svima koji su ga pratili na njegovu pripravnikom i misničkom putu. Pod procesijom, s kipom Srca Isusova, pjevale su se Litanije Božanskomu Srcu. Nakon Posvetne molitve bio je svečani blagoslov i nabožnih predmeta i pobožnih sudionika slavlja.

Iz studenačke župe, u stotinu godina od njezina osnutka, ostvarilo se oko 40 duhovnih zvanja: svećeničkih, te redovničkih-muških i ženskih. Prije deset godina svoju je zlatnu misu proslavio don Mate Šimović (+2003.), a prošle godine fra Rade Dragičević. Župa ima tri sjemeništarca u travničkoj gimnaziji.

PRISOJE: ČETIRI ŽUPE NA KRIZMI

Na spomendan Bezgrješnoga Srca Marijina, 20. lipnja, priređena je svečanost sv. krizme za učenike osmoga razreda iz četiriju župa Buškoga jezera: iz samoga Prisoja 7, iz Grabovice 2, iz Rašeljaka 4 i iz Vinice 5 kandidata. Svega 18 krizmanika. Iz spomenutih župa pripravnici se krizmaju svake godine u jednoj župi, koja to priredi, prateći redoslijed. Tako je ove godine organizacija pripala vlč. don Miji Zrni, prisojačkom župniku, koji je odmah u početku u svome pozdravu jasno upozorio na pozitivne trendove mladeži, ali i na one negativne, kojima se gledamo suprotstaviti na razne načine. Sveta je krizma jedan od tih uspješnih načina, ali tako da krizmanici surađuju s primljenim darovima. Krizmanike je u odsutnosti župnikovoj iz zdravstvenih razloga, poučavao don Zdravko Ivanković, ravnatelj Svećeničkoga doma u Mostaru.

Crkva Velike Gospe u Prisoju bila je puna vjernika. Zbor je skladno pjevao misne dijelove i druge crkvene pjesme. Krizmanici su pripremljeno pozdravili i biblijske odlomke čitali pod svetom Misom koju je predvodio biskup Ratko u koncelebraciji s pastoral-

nim vikarom don Ivanom Štironjom, sa župnicima don Markom Lukačem iz Grabovice, don Mijom Klarićem iz Rašeljaka, don Ilijom Drmićem iz Vinice, don Antom Kutlešom, ravnateljem hrvatske inozemne pastve, duvanjskim dekanom fra Mirkom Bagarićem, p. Zlatkom Pletikosićem, karmelićaninom, a kasnije je pristiglo na čestitke i više svećenika iz susjedne Dalmacije.

Biskup je u propovijedi istaknuo da su dva srca na ovome svijetu bez ljage i grijeha: Presveto Srce Isusovo, koje je jučer proslavljeno, i Prečisto Srce Marijino, koje se slavi danas u subotu. U tjelesnom Srcu Isusovu počiva sva punina božanstva. Ne štuje se ono zasebno, nego u liku Isusa Krista. Što je u ljudskome srcu, najbolje pokažu kušnje i žrtve. Tu čovjek očituje koliko je kadar odreći se i drugomu dati, darovati, za drugoga patiti i raditi. Krizmanici, imate prigodu odreći se sedam glavnih grijeha a prionuti uza sedam darova Duha Svetoga.

U **kanonskoj vizitaciji** biskup je u župnom uredu pregledao matične i druge crkvene knjige. U župi je

prošle godine bilo: brakova 2, krštenih 6, prvopričesnika 9, ukopnika 14, krizmanih 15. U prostorijama, koje su namijenjene biblioteci, već se prikupljaju knjige. U Muzeju su skupljene sve vrste oruđa, alatki,

instrumenata seljačkoga života. Vrijedan i dragocjen posao. Ovako bogat repertoar traži pregledan katalog sa svim korisnim podacima.

NEVESINJE-SELJANI: SV. IVAN KRSTITELJ

Redoviti godišnju susret vjernika župe nevesinjske, uglavnom s područja Seljana, bio je 21. lipnja 2009. u nedjelju pred Ivanjdan, kada se u kapelici na mjesnom groblju slavi sv. Misa s "blagoslovom polja" u čast mjesnoga zaštitnika, sv. Ivana Krstitelja.

Ovogodišnji predvoditelj misnoga slavlja na Seljanima bio je msgr. dr. don Ante Brajko, a koncelebrirali su don Ante Luburić, župni upravitelj nevesinjski, i vlč. don Mile Vidić, župni vikar župe Blagaj-Buna. Iako je vrijeme bilo podobro nepogodno, i ove je godine bio

neočekivan broj vjernika koji je u misnom slavlju dao hvalu Bogu, te pohodio svoje porušene domove i imanja u kojima se živjelo i koje opet, uz pomoć Božju, treba oživljavati.

Uobičajeni pozdrav don Ante je prisutnim svećenicima i okupljenim vjernicima uputio na kraju sv. Mise i ujedno sve izvijestio što se na području župe nevesinjske dogodilo od prošlogodišnjega susreta i misnoga slavlja na Seljanima.

STJEPAN KRST: IVANDAN

Ovogodišnji Ivandan na Stjepan Krstu, 24. lipnja, ostat će duboko urezan u srcima, mislima i pamćenju vjernika koji se okupiše na misno slavlje i blagoslov temeljnoga kamena i početka radova izgradnje ratom uništene župske crkve na Stjepan Krstu. Višednevno nevrijeme, koje se spustilo ovih dana i na Hercegovinu, na Ivandan se pretvorilo u lijepo vrijeme, što je sam dan i blagdan posebno uzveličalo.

Planirani radovi za postavljanje temeljnoga kamena, kako bi se na župnu svetkovinu obavio i blagoslov temeljnoga kamena i tako službeno označili početak ponovne izgradnje crkve, izvedeni su kako je i planirano.

Uz dubrovačkog biskupa Želimira Puljića i brojne svećenike: one rodom iz te župe, kao i susjednih župa, njih 12, okupilo se više stotina vjernika - raseljenih župljana, njihove rodbine i prijatelja iz bliza i daleka.

Misno slavlje i obrede svojim pjevanjem pratio je zbor pjevača župe Rotimlja, predvođeni i uvježbani od svoga župnika don Gordana, koji je na početku misnoga slavlja, kao domaćin, pozdravio biskupa Želimira, sve svećenike i okupljene vjernike.

Biskup Želimir održao je prigodnu, poučnu i poticajnu propovijed, a potom obavljen blagoslov temeljnoga kamena, u koji je položen dokument sljedećega sadržaja:

Na slavu Presvetoga Trojstva
na čast sv. Ivana Krstitelja
Spasiteljeva Preteče,
zaštitnika župe Stjepan Krst
za pontifikata pape Benedikta XVI.
u znak oživljenja uništene župe
sretna povratka prognanika
i porasta katoličke vjere
za župnog upravitelja don Gordana Božića
uz brojne hercegovačke misnike
i mnoštvo vjernoga puka
zahvaljujući ruci dobrotvora
temeljni kamen župne crkve
po ovlaštenju biskupa Ratka Perića,
apostolskog upravitelja trebinjsko-mrkanskoga
svečano blagoslovi
mons. Želimir Puljić
biskup dubrovački
na svetkovinu Rođenja sv. Ivana Krstitelja.
Stjepan Krst, 24. lipnja 2009.

Ovaj dokument, ispisan na pergameni, koji se u kopiji čuva i u Arhivu Biskupije u Mostaru, potpisali su mons. Želimir Puljić, biskup dubrovački mons. Srećko Majić, generalni vikar don Rajko Marković, dekan stolački don Gordan Božić, župni upravitelj

Za temeljni kamen uzet je preživjeli betonski križ koji je krasio prvu - porušenu - crkvu, a uzidan je u istočni bočni zid crkve. Na križ je ugrađena spomen ploča, na kojoj stoji napisano:

Na slavu Božju
na čast sv. Ivana Krstitelja
zaštitnika župe Stjepan Krst
za župnog upravitelja
don Gordana Božića
uz mnoštvo okupljena puka
temelje župne crkve ratom porušene
blagoslovi mons. Želimir Puljić
biskup dubrovački.
Stjepan Krst, 24. VI. 2009.

Prije završnoga misnog biskupskog blagoslova okupljenima se obratio i don Ante Luburić:

Gospodine biskupe Želimire, velečasni don Srećko, generalni vikaru, velečasni don Gordane, upravitelju ove župe, braćo svećenici, dragi vjernici, svima vama, okupljenima na ovo misno slavlje, moj svećenički pozdrav.

U prvome redu Vama, biskupe Želimire, kao ocu i pastiru Crkve dubrovačke, kojoj predsjedate u ljubavi, i Vašoj pratnji. Vi, posebno ovih proljetnih pouskršno-duhovskih dana, krstarite svojom biskupijom i svijetom - uzduž i poprijeko - izvršavajući apostolsku zadaću koja Vam je povjerena. Putujući tako svojom biskupijom i svijetom doživljavate različite prizore i događaje: ugodne i neugodne; radosne i žalosne!

Danas ste s razine žala jadranskih izašli na uzvisinu župe Stjepan Krst - gotovo 1.000 metara nad morem, da se sa svojom braćom i sestrama u vjeri, ali i svojim poznanicima, prijateljima i znancima u svom rodnom kraju podijelite veliku radost oživljenja uništene župe, sretna povratka prognanika - kako napisasmo u blagoslovnoj povelji koju ugradismo u preostali križ koji je krasio prvu crkvu, a koji će biti temeljni kamen crkve koju ponovno počinjemo graditi. Čitav ovaj današnji događaj ujedinjen je u ovom slavlju nekrvne žrtve Sina Božjega Isusa Krista, našega Spasitelja i Otkupitelja - koju prikazaste za sve nas i naše spasenje. Hvala Vam, oče Biskupe, za Vaš dolazak, molitve i blagoslov. Neka dobri Bog, po zagovoru našega nebeskog zaštitnika usliši Vaše molitve te nas obdari potrebnom snagom da započeto djelo po Njegovoj volji i dovršimo!

Oče Biskupe, braćo svećenici, dragi narode Božji!

Potkraj 2007. godine, nakon dugog oklijevanja i promišljanja, ukazala se mogućnost da se prihvatimo posla, barem oko raščišćavanja srušene župne crkve sv. Ivana Krstitelja na ovome mjestu. Biskup Ratko, svojim dekretom od 4. veljače 2008., ostavljajući svu župničku obvezu župnom upravitelju don Gordanu Božiću, zadužio me da se ovaj posao organizira i obavi, te da ujedno preuzmem "brigu za dobivanje potrebnih dozvola od mjerodavnih institucija kako bi se stvorili uvjeti za daljnje graditeljske i pastoralne korake ... kontaktirajući s mjerodavnim vlastima" i u župi Stjepan Krst.

Neka mi bude dopušteno u ovom trenutku ukratko dozvati u svijest uspomene na događaje vezane uz ovu župu (slijedio je povijesni pregled župe od njezina osnutka do tada).

Nastojmo - koliko možemo - da sve ovo što se radi - bude naše zajedničko djelo - Bogu na slavu! A žrtvom, ljubavlju i doprinosom neka se svatko uključi u ponovni rast ovoga zrna koje je ubačeno u zemlju da ponovno iskljija i izraste u veliko i rodno stablo!

U prvom redu pozivam sve vas, župljane ove župe, i prisutne i odsutne, da ovo naše zajedničko djelo, kao veliku nakanu uključite i uvijek imate u svojim molitvama, imajući pred očima riječi psalmista: *Ako Gospodin kuće ne gradi uzalud se muče graditelji, ako Gospodin grada ne čuva, uzalud stražar bdi...*

Danas smo na temeljnoj ploči novoga budućeg zdanja. Hvala izvođačima dosadašnjih poslova: gosp. Peri Šariću i njegovim radnicima na ispunjenju zadatka da se do jučer sve pripremi za današnje slavlje. Ideja i želja da to bude do danas potekla je od predstavnika sela ove župe. Predloženo je prihvaćeno i izvršeno!

A gradit će se na istom mjestu, ali drugačijega stila i oblika. Pristigla idejna rješenja predstavljena su predstavnicima sela, koji su odabrali jedno od idejnih rješenja, a koje je ujedno bilo prihvaćeno i od uprave Biskupije u Mostaru. Glavnu fasadu prihvaćenoga rješenja dali smo otiskati na prigodnu razglednicu koju možete dobiti u crkvenom dvorištu.

Molimo Boga da ostanemo vjerni u svim kušnjama života i pod svim križevima koje nam daje, i da mu uvijek i u žalostima i u radostima zahvaljujemo.

POSUŠKI GRADAC: DOSTOJNI STOTNIK

Fra Mladen Vukšić, župnik župe sv. Franje Asiškoga u Posuškom Gracu, pripremio je 27. lipnja 2009. godine 58 kandidata za sv. krizmu, polaznika osmoga osnovne i prvoga srednje škole. Krizma bi bila u prekrasnom crkvenom dvorištu, kao i svaki put do sada, da nisu "zaigrali kolo oblaci", kako bi pjesnički rekao Kranjčević u svome "Mojsiju". Što je sigurno, sigurno. Iako nije mogao sav narod stati u crkvu, jesu krizmanici, njihovi kumovi, roditelji i najbliži. Oko oltara desetak svećenika iz dekanata i okolice. Krizmanički pozdrav pa župnikova dobrodošlica biskupu Ratku.

Propovijed o rimskoj upravi u Palestini u Isusovo vrijeme, o rimskome stotniku, koji je "volio" židovski narod do te mjere da im je sagradio i sinagogu; koji je "volio" svoga bolesnoga slugu do te mjere da je pozvao čak i Isusa da ga izliječi; koji se do te mjere proglasio nedostojnim da primi Isusa u kuću i izrazio vjeru da Isus može izliječiti i njegova slugu i izdaleka, da je zadivio Isusa koji je pohvalio njegovu vjeru i, razumije se, njegovu ljubav prema židovskom puku i vlastitoj službi. Zadivio je i cijelu Crkvu do te mjere da tu stotnikovu riječ svi mi katolici ponavljamo, evo, već

dvije tisuće godina u svečanu trenutku prije sv. pričesti.

U **kanonskoj vizitaciji** biskup je u župnom uredu potpisao matične i druge knjige. Župnik vodi sve tri crkve: matičnu u samom Gracu i dvije filijalne, u Gornjem i Donjem Broćancu. Nekadašnje razjedinjenosti nestalo je tako da je jedne nedjelje sv. misa u jednom, a drugi put u drugom Broćancu. Župnik ima u početku korizme i došašća "duhovne vježbe" svima, nastoji kroz tri večeri po molitvi i predavanjima približiti i sveto vrijeme i kršćanske istine dušama. U došašću tjedno klanjanje. Dosta se pozornosti poklanja mladima: hodočašćem, sviranjem, igrokazima, animiranjem liturgije, svibanjskim i listopadskim pobožnostima, križnim putem i svakovrskom pomoći župi.

Prošle godine u župi je bilo oko 1.800 vjernika u 409 obitelji. Sklopljenih brakova - 7, krštenih - 27, pokopanih - 27, prvopričešćenih - 37 (ove godine - 35); od katoličkoga tiska: *Naših ognjišta* - 222, *Crkve na kamenu* - 14 itd.

Na Posuškom Gracu, odnosno u Stupima, ima obnovljen "Biskupov grob". Ne zna se ni ime biskupa ni godina njegove pogibije iz turskih vremena.

ROTIMLJA: SVRŠETAK "GODINE SV. PAVLA"

Dvostrukim svečanim slavljem, euharistijskim i krizmenim, te podjeljivanjem potpunoga oprosta vjernicima biskup je Ratko 29. lipnja zaključio "Godinu sv. Pavla" u Rotimlji, župi i crkvi posvećenoj apostolskim prvacima sv. Petru i sv. Pavlu (1925.). Na tome je mjestu prošle godine na istu ovu svetkovinu i otvorena Jubilarna godina. Don Gordan Božić, župnik, pripremio je petnaest kandidata-osmoškolaca za sv. krizmu koja se odvijala na prostoru između župne crkve i novoga pastoralnog centra u hladovini "morskih drača". S biskupom je koncelebriralo desetak svećenika, a neki su bili na raspolaganju i za sv. ispovijed.

Biskup je na početku misnoga slavlja zahvalio krizmanicima na njihovu pozdravu i daru, kao i župniku, koji je zdušno nastojao kroz ovu Pavlovsku godinu provesti u petro-pavlovskoj župi što više jubilarnoga programa koji je lanjske godine u ovo doba predložen svim župnicima u hercegovačkim biskupijama. A među ostvarenim pastoralnim pothvatima bile su i pučke misije koje su vodili oci isusovci ovoga proljeća.

U propovijedi se biskup zadržao na nekim istaknutijim životnim momentima Apostolskih prvaka. Za sv. Petra naveo je da mu je bilo veoma žao što je zaniijekao Isusa u Kajfinu dvorištu, ali moglo mu je biti još teže što nije bio na Kalvariji kada je Isus bio raspet i umirao. A bilo mu je veoma drago, i ponosan je bio na to, što ga je Isus našao dostojnim da položi život svoj za Boga na križu u Rimu, poput samoga Isusa na Golgoti. Za sv. Pavla rekao je da mu je bilo veoma žao, ne toliko što je oslijepio pred Damaskom, što je kamenovan u Listri, što je doživio tolike brodolome i druge nevolje, nego što mu se zajednica u Korintu rascijepila u četiri suprotne stranke: petrovce, pavlovce, apolonovce i kristovce. A isto tako iz dna je duše patio što se njegov židovski narod ne obraća Kristu, pa je izrekao rečenicu da bi on sam bio spreman biti "proklet", "odvojen od Krista" samo da spasi braću svoju, sunarodnjake po tijelu! (Rim 9,3). A najdraži mu je dan bio kada je mogao dati svoj život za Krista na poljani izvan rimskih zidina, gdje mu je odrubljena glava na mjestu današnje

“Tre Fontane”. Tijelo mu je, podalje od toga, pokopano na mjestu gdje je u 4. stoljeću car Konstantin podigao baziliku. Tu su njegovi posmrtni ostatci očuvani u mramornu sanduku ili sarkofagu do danas.

Upravo je Sveti Otac ovih dana, na završetku Jubilarne godine, u toj bazilici sv. Pavla objavio svijetu kako je i “pozorna znanstvena analiza” potvrdila autentičnost mramornoga sarkofaga iz 4. stoljeća, koji se nalazi ispod današnjega glavnog oltara sv. Pavla. Pokraj toga sanduka davno je pronađena mramorna

pločica na kojoj stoji napisano i jedva čitljivo: *Paulo Apostolo Mart* = Pavlu apostolu mučeniku. Sarkofag, koji je izložen ispod glavnoga oltara, posljednjih je godina pomno proučavan i može se sa sigurnošću reći da se u njemu nalaze kosti čovjeka iz prvoga stoljeća. I sve navodi na to da se radi upravo o sv. Pavlu.

Liturgijsko je slavlje na Rotimlji završilo zahvalom Bogu, svečanim blagoslovom i povlasticom potpuna oprosta pod uobičajenim uvjetima.

GRADNIĆI: TRI NAPASTI - TRI KRJEPOSTI

U nedjelju 4. srpnja bila je broćanska svečanost sv. krizme u srcu Brotnja, u Gradničima. To je najstarija župa onoga kraja, broćanskoga dekanata, izvorna matrica. Kaže Draganovićev Šematizam: “Župa vrlo stara”, ne zna joj čak ni stoljeća. Od nje su nastajale okolne župe. Od župnika je koncelebrirao, uz mjesnoga župnika fra Marinka Šakotu i don Ivana, pastoralnoga vikara, i don Đuro Bender s Gradine.

Bilo je 36 krizmanika iz osmoga osnovne i iz prvoga srednje škole. Uredno obučeni, za razliku od nekih krizmanica na drugim mjestima, kojima kume i majke žele istaknuti više tijelo negoli duh! I svi su krizmanici imali prave kumove, a krizmanice prave kume, kako je i crkveno najnormalnije i ljudski najnaravnije, a ne izmiješano da se ne zna ni muško ni žensko, opet sve prema nametnutim zapadnim modama, ne poštujući Božju narav muška i ženska. Biskup im je Ratko, najprije zahvalio na pozdravima, kao i župniku, a u propovijedi im je, kao i svima drugima u punoj župnoj crkvi sv. Blaža, govorio o trima požudama ovoga svijeta protiv kojih se diže Evanđelje s trima vrlinama:

Protiv požude tijela - svjesna kontrola vlastite čistoće u mislima, riječima i djelima.

Protiv požude očiju - svjesni nadzor svojih apetita za osvajanjem i posjedovanjem.

Protiv oholosti života - svjesno obuzdavanje svoga “ja”, zauzimanje stava poniznosti pred svom Božjom stvarnošću, duhovnom i materijalnom.

Za vrijeme samoga dijeljenja svetoga sakramenta župni zbor pustio je krizmanicima da na mikrofon njihov odjekuje glas: Marko, Vedrana - Primi pečat dara Duha Svetoga: AMEN. Mir tebi - I S DUHOM TVOJIM. Tako, neka se čuju te glavne riječi opečaćenja, zajedništva, jednom u životu. I neka roditelji, kada čuju ime svoga djeteta, mole da živi po Sedam darova Duha Svetoga - mudrosti, razumu, znanju, savjetu, jakosti, pobožnosti i strahu Božjemu, a ne po Sedam glavnih grijeha: oholosti, škrtosti, bludnosti, zavisti, neumjerenosti u jelu i pilu, srditosti, lijenosti!

U molitvi vjernika donijeli su darove kruha i vina, Bibliju i križ.

Na kraju sv. Mise i sv. potvrde krizmanici su darovali biskupu “Godišnjak župe sv. Blaža sa sjedištem u Gradničima”, svih šest dosadašnjih brojeva; knjigu “Fra Didak Buntić, prosvjetitelj hercegovačkog puka”, koju je uredio župnik fra Marinko, i “Glasilo Danâ fra Didaka Buntića”, do sada izišla dva broja.

NEVESINJE-ULOG: SV. ANA I SV. JOAKIM

Svetu Anu i njezina muža sv. Joakima, roditelje Blažene Djevice Marije, katolički puk u Hercegovini štuje radosna srca i pun nade. Tradicionalno veliki skupovi bili su u Popovu kod crkvice sv. Ane, župa Trebinja, i u Ulogu, 40 km od Nevesinja prema Kalinoviku, župa Nevesinje. Ima i jedna župna crkva posvećena ovom svetom bračnom paru, ona u Ljutom Docu.

Župni upravitelj u Nevesinju, don Ante Luburić, ove je godine animirao hodočašće, čak i pozivnicama, i odazvalo se više svijeta nego prošlih godina. Pero, redoviti hodočasnik, kaže: ako ih je prošle godine bilo trista, ove ih je godine bilo šest stotina. Pa i najskromnije oko procijenilo bi na 500 hodočasnika u ogradi pred crkvicom sv. Ane. Mnoštvo osobnih automobila,

poneki minibus, čak i jedan autobus iz župe Čeljevo. Crkva je podignuta 1937., a u vrijeme Drugoga svjetskog rata srušena, a 1973. tadašnji župnik fra Grga Martić dao ju je obnoviti. U ovom je posljednjem ratu ostala neoštećena.

Nakon uvodnih pozdravnih riječi župnoga upravitelja Misu je predvodio biskup Ratko Perić sa spomenutim don Antom, don Vinkom Ragužom, župnikom iz Aladinića, don Jozom Milanovićem, benediktincem, opatom iz Tkona kod Zadra, don Tihomirom Šutalom, salezijancem, profesorom iz Školskoga centra u Žepču. Ova posljednja trojica svećenika rodom su iz stolačke župe.

Biskup je u propovijedi spomenuo da o Gospinim roditeljima nema nijedne riječi u Svetom Pismu. Ima u nekim spisima iz 2. stoljeća, na primjer "Protoevanđelju sv. Jakova" u prvih osam poglavlja, ali ti spisi nisu ušli u kanonske knjige, jer se u njima istina miješa s maštanjima. Obiteljski podatci s imenima mogli bi biti dio usmene tradicije, pa su vjerojatno imena i ušla u crkveni kalendar, najprije na istoku od 5. stoljeća i na zapadu od 10. stoljeća nadalje. Prema tim podacima bilo je ovako:

Tri sestre udane za tri mladića: Ana za Joakima, Soba za nekog Betlehemćanina, Marija za drugog Betlehemćanina. Od njih su rođene tri kćeri: od Ane Marija, Gospa, od Sobe Elizabeta i od Marije Saloma. Od ovih rodica rođena su tri sina: od Marije Gospe Isus Krist, od Elizabete s mužem Zaharijom Ivan Krstitelj i od Salome sa Zabeđem Ivan i Jakov, apostoli. U Evanđeljima postoje dvije stvari koje se mogu čitati u povezanosti sa spomenutim podacima. Sveti Luka

kaže da je Djevici Mariji arkandeo Gabrijel rekao da je njezina "rođakinja Elizabeta" zanjela, i već joj je to "šesti mjesec" blagoslovljena stanja (Lk 1,36). Rođakinja znači da bi Gospa i Elizabeta mogle biti od dvije sestre, od Ane i Sobe. A evanđelisti opisuju da je na Kalvariji bila Saloma Zebedejeva (Mt 27,56 i Mk 15-40), majka Ivana evanđelista, koji opisuju da je Isus njemu predao svoju Majku za majku (Iv 19,26).

Ana i Joakim, prema spomenutoj nebiblijskoj priči, bili su dugo vremena u braku bez djeteta. Molili se Bogu i postili proseći od Boga dijete, muško ili žensko, svejedno. I Bog im se smilovao. Dao im najveći dar koji je mogao dati jednoj obitelji, Mariju, najveću i najblagoslovljeniju među svim ženama. Napomenimo da je sv. Luka opisao Marijinu "rođakinja Elizabetu" da je tek u "poodmaklim godinama" sa svojim mužem Zaharijom, nakon uslišanih molitava (Lk 1,13), rodila Ivana, Krstitelja.

Biskup je jučerašnje i sadašnje stanje nevesinjske župe Uznesenja Blažene Djevice Marije, kamo se već javilo 12 obitelji prognaničkih za povratkom, oko 65 čeljadi, usporedio s nerodništvom, potom rodništvom Aninim i Joakimovim: Bog i od kamena "može podići djecu Abrahamovu" (Mt 3,9), kamoli ne će od naizgled nerodne nevesinjske Ane ili Elizabete podići brojno duhovno potomstvo Kristovo! Ta je li prije Drugoga svjetskog rata nevesinjska župa dosegla brojku od 1.647 katolika! Kao što je Bog šest dana stvarao uvjete na zemlji, ukrašavao je suncem i mjesecom, biljem i žiljem, vodom i zrakom, tako smo i mi dužni učiniti što je do nas, a Bog nikomu nije ostao dužan! Niti će!

STUDENCI-ZVIROVIĆI: CRKVA U ČAST GOSPINIM RODITELJIMA

Na poticaj župnika i upravitelja Svetišta Presveta Srca Isusova u Studencima, don Damjana Raguža, u filijali Zvirovićima podignuta je crkva u čast sv. Joakima i sv. Ane, roditelja Blažene Djevice Marija, a u nedjelju 26. srpnja 2009. svečano blagoslovljena i otvorena za liturgijsku uporabu. Župnik s kapelanom don Marijom Pavlovićem slavi u njoj kroz tri nedjelje u mjesecu sv. Misu, a jedne je nedjelje za sve župljane misno slavlje u župnoj crkvi-matici.

Blagoslov je obavio mjesni biskup Ratko u misnoj koncelebraciji s više od dvadeset svećenika i punom crkvom župljana te dva puta toliko vjernika i hodočasnika pred crkvom. Župnik je priredio i spomen sličice s natpisom: "Izabrao sam i posvetio ovaj dom,

govori Gospodin, da ovdje bude Ime moje zauvijek" (2 Ljet 7,16).

Uz ovu liturgijsku ceremoniju, koju je tumačio don Ivan Štironja, pastoralni vikar, odvijala se i još jedna, svečano euharistijsko slavlje koje je predvodio domaći župljanin don Tadija Pavlović, koji je točno prije pedeset godina, na spomendan sv. Ane i sv. Joakima slavio svoju Mladu Misu u Studencima. Kad je prije dva mjeseca, na svetkovinu Srca Isusova, Naslovnika studenačke župe, don Tadija proslavio svoju Zlatnu Misu, Biskup je zaželio da zlatomisnik predvodi svoju jubilarnu Misu i u novoj crkvi, na samu svetkovinu sv. Ane i sv. Joakima u Zvirovićima, na dan blagoslova.

Biskup je u propovijedi govorio o zemaljskom zvanju koje Bog upućuje svakomu od svojih vjernika i stvorova. Tako su i bračni supružnici, **Ana i Joakim**, imali svoje bračno zvanje. Željeli su dijete, a nije ga bilo za dugo vremena, kako hoće neka pobožna tradicija. Molili su i postili, i Bog im se konačno smilovao: darovao im je više nego što su i mislili i molili. Rodila im se kći Marija.

Marijino je zvanje iznad zvanja svih žena i svih ljudi na ovom svijetu.

Bezgrješna. Imala je od Boga povlasticu, u vidu začeca i rođenja Spasitelja svijeta, da bude jedino Bezgrješno začeto dijete u povijesti čovječanstva - Isus je, razumije se, bezgrješno začeto, jer je on, ne samo savršen čovjek, nego i savršen Bog, Sin Božji! Marija nije samo bezgrješno začeta, nego je i bezgrješno živjela!

Djevica. Marijino je zvanje da je Djevicom čudesno ostala prije poroda, u porodu i poslije poroda.

Bogorodica. Marijino je zvanje da je od Boga zadržala povlasticu da bude Bogorodica, Majka Božja.

Uznesena. Marijino je konačno zvanje da je, završivši ovozemni tijekom, po posebnu privilegiju Božjem, dušom i tijelom uznesena u nebesku slavu. Jedina koja je - uz uskrsloga Isusa - na taj način proslavljena prije Sudnjega dana!

ISUSOVO ZVANJE: Mesija, Otkupitelj i Spasitelj čovječanstva, Vječni svećenik koji je kraljevstvo Božje naviještao i žrtvovao svoj zemaljski život za pomirenje

ljudi s Bogom u krvnoj Žrtvi na Kalvariji - mučen, raspet, umro, pokopan, uskrsnuo, uzašao na nebo!

Apostolsko zvanje. Gospodin je Isus zaredio svoje apostole na Posljednjoj večeri i naredio im da tu njegovu Žrtvu - Misu, na nekrvan način, sveudilj prikazuju na zemlji. Od njegove su punine Apostoli primili te njihovi nasljednici biskupi i njihovi suradnici svećenici nastavljaju primati od Krista svećeničko dostojanstvo, koje vrše u zajedništvu s Rimskim Papom.

Svećeničko zvanje. Evo tako dospjesmo i do današnjega zlatomisnika, don Tadije, koji je prije 50 godina primio od Krista svećeništvo po rukama zagrebačkoga nadbiskupa Franje Šepera, a na blagdan sv. Ane i sv. Joakima 1959. godine obilježio je u Studencima pred 5.000 vjernika i svoju vanjsku mladomisničku svečanost.

Radujemo se - zaključio je propovjednik - da iz ove župe studenačke, već stotinu i više godina, nikada nije ponestalo duhovnih, napose svećeničkih, zvanja, među kojima više živih svećenika, redovnica i nekoliko sjemeništaraca.

Gospodin Isus kaže da duhovno zvanje treba izmoliti od Oca nebeskoga, od "Gospodara žetve" (Mt 9,38). Ne znamo od koga su, ali znamo da jesu izmolljena sva naša svećenička i redovnička zvanja: od babe Ane, od majke Marije, od sestre Elizabete, od tolikih svećenika, redovnika, molitelja, svjedoka vjere i duhovnih poziv

GRADAC: UOČNICA VELIKE GOSPE

U petak, 14. kolovoza 2009. u Gracu kod Neuma biskup Ratko, apostolski upravitelj trebinjski, u koncelebraciji s više svećenika, predvodio je sv. Misu u slavu Presvetomu Trojstvu a u čast Blaženoj Djevici Mariji, na nebo uznesenoj, zaštitnici župe Gradac. Osim svećenika koncelebranata, bilo ih više u ispovjedaonicama za župljane i hodočasnike. Crkva, uključujući i kor, puna vjernika. Pozdrav župnika don Ante Đereka, koji je posebno naglasio 420. obljetnicu župe koja ima svoje župnike u kontinuitetu od anonimnoga dubrovačkog svećenika od 1589. godine do danas. Pjevanje župnoga zbora.

U propovijedi voditelj slavlja govorio je o štovanju Majke Božje u Trebinjskoj biskupiji. Više od polovice župa posvećeno je Gospi i njezinim istinama u vezi s Kristom Spasiteljem, Božjim Sinom i njezinim fizičkim sinom. **Hrasno** - Bezgrješno začeca i kao svećenište Kraljica Mira; **Trebinje i Ravno** - Rođenje Blažene Djevice Marije ili Mala Gospa; **Neum** - Gospa

od zdravlja; **Gradac, Dračevo i Trebinja** - Uznesenje B. D. Marije ili Velika Gospa; ova se Gospa slavi kao suzaštitnica i u **Prenju; Aladinići** - Svi Sveti, i tu je Gospa na čelu kolone Svetaca Božjih. I u **Nevesinju** - koje od 1892. pripada Mostarsko-duvanjskoj biskupiji, također je velika slava Velike Gospe. I ostale župe i župne crkve posvećene su biblijskim Svecima: u Prenju sv. Mihovilu, u Stocu sv. Iliji, na Domanovićima sv. Josipu, na Stjepana Krstu sv. Ivanu Krstitelju, i u Rotimlji sv. Petru i Pavlu. I kao kruna dvije župe samomu Kristu Spasitelju: u Čeljevu Srcu Isusovu i u Hutovu Kristu Kralju. Katolički narod, tlačen i gažen stoljećima na ovim prostorima, uvijek se sa svojim svećentvom i biskupom obraćao najmoćnijima vapijući za spasenjem i opstankom.

Gospa je Svetica drukčija od svih drugih ljudi i Svetaca po povlastici Božjoj. Svi mi umiremo, tj. rastavlja nam se duša od tijela; duša na sud Božji, a tijelo na raspadanje u grob. Nakon ovozemnoga tijeka života,

Gospino se tijelo nije raspalo, nego je bilo preobraženo i uzdignuto u nebesku slavu, kamo ćemo i mi, po svoje kajanju i milosrđu Božjem, prispijeti svojim tijelom oduhovljenim našom dušom tek o Sudnjem danu. To je Gospina istina koju danas propovijedamo i slavimo: proslava duše i tijela naše nebeske Majke Marije u nebu, što u slavnim otajstvu izražavamo riječima: Koji je tebe, Djevice, na nebo uzeo! Njoj zahvaljujemo i za

ovih 420 godina trajnoga djelovanja u ovoj župi gdje je djelovalo preko 50 svećenika, a rodom je iz župe preko 30 svećenika; i gdje se narod rađao, rastao i živio, na svome vječnom spasenju radio i umirao za nebo.

Nakon svete Mise upriličeno je u crkvi predstavljanje zbornika "ŽUPA GRADAC", koji se ovih dana objavio iz tiska.

POSUŠJE: SLAVLJE VELIKE GOSPE

Župa Posušje u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji slavi svoju zaštitnicu Djevicu Mariju Bezgrješno Začetu, početak Novoga Zavjeta kojemu je središte Krist Gospodin, Sin Marijin. Ali župa na osobit način slavi i svršetak Marijina života na ovome svijetu, njezino Uznesenje u nebesku slavu. Župnik fra Milan Lončar, zajedno sa svojim suradnicima, priredio je devetnicu u čast Blaženoj Djevici Mariji, ali i sa spomenom "Godine Svetoga Pavla" (lipanj 2008.- lipanj 2009.), kojemu su posvećena prva tri dana; "Franjevačke Godine" (listopad 2008.- listopad 2009.), kojoj su posvećena druga tri dana, a treća tri dana devetnice posvećena su Velikoj Gospi.

Procesija je pošla ispred stare crkve s kipom Bezgrješne Djevice, župne zaštitnice, i litanijama njoj u čast, uza svečanu zvonjavu šest novih zvona na novoj crkvi i sedmoga na staroj crkvi. U početku misnoga slavlja župnik je pozdravio sve nazočne i prikazao pripremu za ovu veliku svečanost.

Svečanu Misu u crkvenom dvorištu, između stare i nove crkve, predvodio je mjesni biskup Ratko Perić u koncelecijaciji s više svećenika, franjevačkih i dijecezanskih, a isto tako više je svećenika bilo na raspolaganju za sv. ispovijedi. Euharistijsko je slavlje pratio misnom pjesmom i pjesmama u čast Blaženoj Gospi veliki Župni zbor pod ravnanjem s. Irene.

U propovijedi je predvoditelj slavlja govorio o zemaljskim hodočašćima i zaslugama Blažene Djevice Marije: stalno je prolazila kroz otajstva radosna i žalosna. Sve se jednom obraduje, i još dok radost traje, upada neopisiva žalost:

Radost navještenja - Žalost zbog Josipovih dilema.
Radost zbog sretna dolaska u Betlehem - Žalost zbog nikakva smještaja.

Radost zbog sretno rođena Djeteta - Žalost zbog pokolja betlehemske djece.

Radost zbog spašavanja Djeteta - Žalost zbog bježanja u daleki Egipat.

Radost zbog povratka u Nazaret - Žalost zbog nestanka Dvanaestogodišnjaka.

Radost zbog čuda u Kani Galilejskoj - Žalost zbog Josipove smrti.

Radost zbog mnoštva Isusovih čudesa - Žalost zbog procesa i osude.

Radost zbog Isusovih riječi na križu - Žalost zbog njegove smrti.

Radost zbog Isusova uskrsnuća - Žalost zbog rastavljenosti od Sina.

I završna slava na nebesima, dušom i tijelom zauvijek, sa Sinom svojim, kao prethodnica svima nama o Sudnjem danu. Slavna otajstva. Možeš pitati: a kako je to na nebesima? Svima nam je sv. Pavao odgovorio: Što ljudsko oko nije vidjelo, što ljudsko uho nije čulo, što ljudsko srce nije osjetilo, to je Bog priredio onima koji ga ljube (1 Kor 2,9). Marija se u toj ljubavi na osobit i savršen način istaknula i kao Djevica i kao Majka. Neka nas njezin zagovor prati i blagoslov njezina Sina trajno obogaćuje!

Na kraju sv. Mise župnik je zahvalio svim dobrotvorima, i koncelebranti su se s ministrantima vratili *processionaliter* istim putem u staru crkvu.

DRINOVCI: 25. DUHOVNI SUSRET

Kao i uvijek do sada, već 25 godina, druga srijeda u srpnju ustaljeni je dan za susret duhovnih osoba rođenih u župi Drinovci. Ove 2009. godine to je bio 8.

srpnja. U 9 sati ujutro svećenici, obučeni u liturgijsko ruho, stavili su se na raspolaganje za sv. ispovijed vjernicima kojih je bilo oko 200. Kroz to vrijeme molila se

zajednički krunica uz pjesmu i kratku meditaciju uz pojedina otajstva. U 9,30 započela je sv. Misa koju je ove godine predvodio don Vlado Tomas proslavljajući 65. obljetnicu svoga svećeničkog ređenja. Na početku misnoga slavlja sve je prisutne svećenike, časne sestre i vjerni puk biranim riječima pozdravio mjesni župnik fra Ivan Boras. Svaki je susret bio molitva i sjećanje na pokojne svećenike, molitva za žive da ustraju u radu za Kraljevstvo Božje i posebno je naglašena molitva za nova duhovna zvanja.

U svom je pozdravu župnik istaknuo da je Bog preobilno odgovorio na molitve svojih vjernih. Nastavio je: "Možemo slobodno reći da je ova župa Crkva u malom. Ima nas različitih redova (osim dijecezanaca, franjevci, franjevci konventualci, franjevci trećoredci, isusovci i salezijanci) te sestre: Školske sestre, Službenice milosrđa, Služavke Maloga Isusa, Franjevke misionarke, Sestre Bezgrješnoga začeca - Dančanke, Milosrdnice sv. Vinka, Sestre sv. Križa, Služavke Kristove, Kćeri Milosrđa. Ima nas i impozantan broj živih svećenika - 28, a časnih sestara 36, ukupno: 64."

Župnik je čestitao slavljenicima: don Vladi Tomasu 65. godišnjicu misništva, don Tomislavu Majiću 45. obljetnicu i don Krešimiru Pandžiću 40. godišnjicu

ređenja. Časnim sestrama: s. M. Zdenki Tomas, M. Agneti Majić i M. Gracijeli Šimić 40. obljetnicu redovništva, a s. Mariji Leventić, s. M. Mili Majić i s. M. Dragi Majić 30. obljetnicu redovničkoga života.

U molitvi vjernika pročitana su imena umrlih svećenika njih 42 i 2 časna brata. Uvijek je najdojmljivije kad se čitaju imena onih koji su umoreni u vohoru i neposredno nakon Drugoga svjetskog rata. Tih je dvanaest: jedan 1942. godine, jedan 1943. i desetorica 1945. godine. Isto tako pročitana su imena deset pokojnih časnih sestara.

Prije sv. Mise don Vlado je ukratko opisao svoj svećenički trnoviti put i život. Prisutni su pozorno slušali i omakla se pokoja suza.

Skupu je nazočio i najstariji svećenik iz Drinovaca dr. fra Bazilije Pandžić, rođen 1918., ređen 1941., i najmlađi fra Ignacije Alerić, mladomisnik od 2002.

Nakon sv. Mise i kraćega zadržavanja sudionici su otišli na groblje "Bartulušu", pohodili grobove svojih pokojnih i pred spomen-križem svim poginulim u ratu zajednički obavili Službu Riječi, pomolili se i zapjevali prigodnu pjesmu. Druženje se nastavilo kod zajedničkoga objeda koji je velikodušno počastio slavljem don Vlado.

Popis svećenika iz Drinovaca

Dijecezanci

		Rođenje	Ređenje
1. Don Vlado Tomas	Zg	20.06.1921.	29.06.1944. (65 g.)
2. Do Srećko Čulina	Mo-Du	11.01.1928.	29.06.1955.
3. Don Tomislav Majić	Mo-Du	19.03.1937.	29.06.1964. (45 g.)
4. Don Srećko Majić	Mo-Du	15.09.1939.	29.06.1965.
5. Don Krešimir Pandžić	Mo-Du	08.02.1943.	29.06.1969. (40 g.)
6. Don Ivan Barišić	Mo-Du	10.08.1950.	29.06.1976
7. Don Milenko Majić	Mo-Du	01.01.1962..	29.06.1988.
8. Don Željko Majić	Mo-Du	28.03.1963.	29.08.1988.
9. Don Slavko Grubišić	Du	22.05.1938.	29.06.1963.
10. Don Ivan Šimić	Du	08.02.1947.	29.06.1971
11. Don Slavko Majić	(Du) Mün.	13.09.1939.	27.06.1965.
12. Don Srećko Majić	Ko	15.04.1945.	22.06.1970.
13. Don Nikola Majić	Ko	19.08.1947.	29.06.1972.

Franjevci:

1. Fra Bazilije Pandžić	18.09.1918.	29.06.1941.
2. Fra Viktor Nuić	18.09.1936.	19.08.1962.
3. Fra Stjepan Pandžić	29.05.1948.	31.03.1974.
4. Fra Ljubo Kurtović	07.01.1969.	13.07.1996.
5. Fra Ante Kurtović	22.01.1972.	27.06.1998.
6. Fra Ignacije Alerić	19.09.1972.	21.05.2003.
7. Fra Ivica Majstorović	24.10.1974.	07.05.2000.

<i>Franjevci konventualci:</i>	Rođenje	Ređenje
1. Fra Damjan Glavaš	18.10.1937.	02.12.1962.
2. Fra Teofil Majić	03.06.1938.	29.06.1965.
3. Fra Vitomir Glavaš	20.11.1972.	29.06.1998.

<i>Franjevac trećoredac:</i>	Rođenje	Ređenje
1. Fra Vice Blekić	30.08.1943.	29.06.1968.

<i>Isusovci:</i>	Rođenje	Ređenje
1. P. Dragan Majić	21.02.1941.	26.07.1971.
2. P. Jerko Šimić	20.02.1942.	24.06.1973.

<i>Salezijanac:</i>	Rođenje	Ređenje
1. Don Petar Šimić	28.06.1938.	29.06.1965.

Časne sestre iz Drinovaca

<i>Školske sestre:</i>	Rođenje	Vječni zavjeti
1. Josipa (Željka) Šimić	24.06.1936.	08.10.1961.
2. Majda (Dragica) Ravlić	05.05.1945.	13.08.1970.
3. Ema (Anica) Pandžić	24.03.1946.	02.08.1971.
4. Tihoslava (Mila) Kurtović	28.11.1948.	22.08.1967.
5. Lidija Glavaš	16.08.1953.	12.08.1973.
6. Nera Glavaš	08.01.1960.	02.10.1982.
7. Jasminka Pandžić	07.05.1963.	04.10.1983.

<i>Službenice milosrđa:</i>	Rođenje	Vječni zavjeti
1. Ana (Kata) Majić	30.08.1928.	28.04.1963.
2. Marcelina (Bojka) Majić	11.06.1934.	05.10.1964.
3. Josipa (Rajka) Majić	09.04.1939.	05.10.1966.
4. Ernesta (Zora) Majić	09.11.1939.	05.10.1966.
5. Julijana (Anđa) Majić	07.07.1940.	05.10.1966.
6. Alojzija (Lenka) Majić	21.02.1941.	29.08.1967.
7. Karmelita (Zora) Šimić	25.05.1941.	29.08.1967.
8. Silvija (Veselka) Majić	01.07.1945.	29.08.1972.
9. Marija (Ljubica) Leventić	23.02.1950.	29.08.1979. (30 g.)
10. Mila Majić	12.09.1952.	29.08.1979. (30 g.)
11. Draga Majić	03.12.1952.	29.08.1979. (30 g.)

<i>Služavke Malog Isusa:</i>	Rođenje	Vječni zavjeti
1. Belarmina (Vinka) Dedić	30.05.1940.	15.08.1968.
2. Zdenka (Jadranka) Tomas	01.01.1942.	15.08.1969. (40 g.)
3. Agneta (Nada) Majić	17.04.1944.	15.08.1969. (40 g.)
4. Loreta (Kata) Leventić	02.01.1945.	15.08.1972.
5. Fidelis (Ljuba) Leventić	19.01.1946.	15.08.1972.
6. Leona (Iva) Leventić	02.10.1947.	
7. Tihomila (Zdravka) Leventić	15.02.1949.	
8. Mirjam (Nada) Dedić	23.11.1947.	
9. Veronika (Zora) Majić	09.03.1948.	
10. Mariangela Majić	03.03.1953.	06.01.1973.

	Rođenje	Vječni zavjeti
<i>Franjevka misionarka:</i>		
1. Ana-Marija Majić	28.06.1948.	
<i>Sestre BZ- Dančanke:</i>		
1. Terezija (Anđa) Sabljčić	26.04.1943.	13.05.1967.
2. Andrijana Vekić (kandidatica)	27.05.1992.	
<i>Milosrdnice sv. Vinka:</i>		
1. Gracija (Milenka) Akmadžić	28.09.1941.	22.08.1966.
2. Kleofina (Mira) Majić	05.01.1947.	22.08.1970.
<i>Sestre sv. Križa:</i>		
1. Danijela (Vinka) Majstorović	08.07.1950.	
<i>Službenice Kristove:</i>		
1. Gracijela (Anđa) Šimić	30.05.1944.	15.08.1969. (40 g.)
<i>Kćeri Milosrđa:</i>		
1. Snježana Pandžić		
Svećenika živih	28	
Časnih sestara	36	
Ukupno	64	

Pokojni svećenici i braća iz Drinovaca

1. Fra Stjepan Grubišić (Blaževići)?	+1759.
2. Don Petar Džambić (Glagoljaš)	*1741. +1811.
3. Paškal Buconjić, biskup	*1835. +1910.
4. Fra Anđeo Nuić	*1850. +1916.
5. Fra Anzelmo Čulina	*1864. +1894.
6. Fra Danijel Majić	*1863. +1890.
7. Fra Radoslav Glavaš	*1867. +1913.
8. Fra Vale Glavaš	*1873. +1906.
9. Fra Leo Pandžić	*1874. +1908.
10. Don Anđelko Glavaš	*1877. ?
11. Fra Viktor Nuić	*1890. +1953.
12. Don Andrija Majić, st.	*1892. +1978.
13. Fra Krešimir Pandžić	*1892. +1945.
14. Fra Placid Pandžić	*1895. +1965.
15. Fra Arkandeo Nuić	*1996. +1945.
16. Don Ilija Tomas	*1901. +1942.
17. Br. Ivan Šimić, DI	+1943.
18. O. Andrija Glavaš, DI	*1901. +1987.
19. Don Jure Vrdoljak	*1906. +1969.
20. Don Petar Leventić, st.	*1906. +1961.
21. Fra Anđelko Nuić	*1908. +1945.
22. Don Ante Buconjić	*1909. +1945.
23. Fra Radoslav Glavaš	*1909. +1945.
24. Don Mate Nuić	*1909. +1987.
25. Fra Pio Nuić	*1910. +1988.

26. Fra Vinko Nuić	*1910. +1981.
27. Fra Borislav Glavaš	*1910. +1945.
28. Don Andrija Majić, ml.	*1910. +1945.
29. Don Ivan Tomas	*1911. +1992.
30. Don Cvitan (Floro) Čulina	*1911. +1996.
31. Fra Kruno Pandžić	*1912. +1965.
32. Fra Emil Stipić	*1912. +1945.
33. Don Cvitan (fra Kornelije) Ravlić	*1913. +
34. Fra Krsto Ravlić	*1914. +1993.
35. Don Jerko Nuić	*1915. +1945.
36. Fra Žarko Leventić	*1919. +1945.
37. Fra Nikola Pandžić, brat	*1921. +2004.
38. O. Zvonimir Majić	*1922. +1993.
39. Don Vinko Majić	*1937. +2008.
40. Don Milan Majić	*1938. +2002.
41. Don Miljenko Majić	*1940. +1988.
42. Don Slavko Majić, ml.	*1944. +2007.
43. Don Vlado Pandžić	*1946. +2003.
44. Don Ljubo Majić	*1948. +2001.
45. Don Petar Leventić	*1941. +2009.

Preminule redovnice iz Drinovaca

1. s. Celina Radić (Šk. sestra III. reda sv. Franje)	*1909. +1931.
2. s. Iva Čulina (Uršulinka)	*1926. +1995.
3. s. Bernardica (Darinka) Leventić	*1926. +2003.
4. s. Antonija Pandžić (Klarisa)	*1928. +2006.
5. s. Nazarena (Zanka) Majić (Službenica Milosrđa)	*1940. +2009.
6. s. Anastazija (Ankica) Majić (Službenica Milosrđa)	*1943. +1996.
7. s. Rahela (Matija) Ravlić (Milosrdnica - sv. Vinka)	*1944. +1992.
8. s. Serafina (Matija)Majić (Služavka Maloga Isusa)	*1945. +1991.
9. s. Ladislava (Ljuba) Majić (Službenica Milosrđa)	*1950. +1993.
10. s. Livija (Smiljka) Pandžić (Služavka Maloga Isusa)	*1950. +2007.

Pokojnih svećenika	42
Braće	2
Pokojnih sestara	10
Ukupno	54
Umrlih svećenika.....	42
Braće laika	2
franjevca	22
dijecezanaca	19
isusovaca	3

Živih svećenika	28
dijecezanaca	14
franjevaca	7
konventualca	3
trećoredac	1
isusovca	2
salezijanca	3

Svećenika živih	28
Časnih sestara	36
Ukupno	64
Sveukupno živih i mrtvih	118
- Don Petar Leventić, mlađi, preminuo 10. kolovoza 2009.	

(Priredio don Srećko Majić)

BISKUPOVE HOMILIJE, NAGOVORI, PREDAVANJA

Bleiburg, 16. svibnja 2009.

IN MEMORIAM RATNIM I PORATNIM ŽRTVAMA

Brisanje spomena. U doba Rimskoga Carstva postojao je zakon Senata, a odnosio se na delikte protiv imperatora i Imperija. Tako, dok su neki carevi zbog svojih zasluga posmrtno proglašivani božanstvima, drugi su zbog svoje tiranije osuđivani na izbacivanje iz prirode i društva. Taj se kazneni zakon nazivao *damnatio memoriae* - osuda na zaborav! A sankcija se provodila u službenim ispravama i na spomenicima, podignutima dotičnoj osobi u čast. Tako je *abolitio nominis* - brisanje imena - pogodila careve: Nerona (54.-68.), Domicijana (81.-96.), Maksencija (306.-312.) i neke druge zbog njihova veleizdajničkog zlotvorstva. Tako nekad bilo.

Sudbina hrvatskoga naroda. U povodu 13 stoljeća kršćanstva među Hrvatima (641.-1941.) spremao se crkveni i narodni jubilej, koji je u izvedbi svojoj bio ometen ratnim metežom. Trebao je obuhvatiti ne samo ulazak hrvatskoga naroda u zvjezdani krug kulturnih naroda Europe, i njegov milenijski razvoj, nego i svih onih 13 stajališta kroz 13 stoljeća povijesnoga Križnog puta, glavne životne dionice svakoga vjernika i puka:

- to jest od ulaska, po krštenju, u Kristovu otajstvenu sudbinu, putem suđenja pred sinedrijima i tribunalima ovoga svijeta - preko višestoljetne nacionalne razjedinjenosti pod raznim državnim vrhovništvima - da se tim narodom što jače zagospodari kako mu ne bi pala na pamet vlastita državna samostalnost; i kao da je nad njim stalno visjela ako ne osuda na zaborav, a ono barem područno svodenje na ostatke ostataka!

- Pa onda križnim padovima na Petrovu Gvozdu (1097.), na Krbavskom polju (1493.), masovnim iseljenjem iz Bosne (1699.), ali i stalnim nacionalnim osvješćenjem i neizgubivom voljom za odlučnim hodom prema zemlji obećanja.

- Napokon krvavim stajalištima bičevanja, zatvaranja, zamjene za zločinca, krunjenja trnovinom, sve do čina samoga raspinjanja. A te su križne postaje u

muci i smrti uvijek nosile i zalag nade, poput onoga izvornoga Kristova križnog puta, nade da "i naš uskrs jednom mora svanuti!"

Vrhunac Kalvarije. Hrvatski je narod u Drugom svjetskom ratu u četiri godine doživio, kao cjelina ili u dobru svom dijelu, tri "izručenja".

- Najprije je izručen pod "svežanj" fašizma i "svastiku" nacizma, 1941.

- Zatim je, u onim nepreglednim mnoštvima koja su se povlačila i uzdala u zapadnu demokratsku zaštitu, veći dio ostao na terenu Slovenije, a manji dio prešao na austrijsko područje saveznicima, koji su iz svojih motiva ignorirali Ženevsku konvenciju, iz 1929., o zarobljenicima, kad su bili u pitanju vojnici i građani Hrvatske države, koja je također pristupila potpisnicama Ženevske konvencije, 1943.

- I konačno kad su mnogi hrvatski i drugi građani pomislili da su dospjeli u luku spasa, nakon svršetka rata, 15. Svibnja 1945., Britanci su s bleiburškoga i ostalih austrijskih područja izručili pod partizansku zvijezdu ubijanja i robijanja na desetke tisuća vojnika i civila, dok je glavninu u Sloveniji zarobila jugoslavenska vojska. I svaki put kod tih izručenja moglo se ponoviti poznato načelo: "Veći grijeh ima onaj koji me predao tebi" (Iv 19,11), jer se u praksi svi ti novi "gospodari" nisu odviše razlikovali u nepoštovanju dostojanstva ljudske osobe i cijeloga naroda.

Pobjedom novih vlastodržaca 1945. Godine, skupljenih u ateističku partiju vodilju, otpočela je golgot-ska odnosno "Bleiburška tragedija" hrvatskoga naroda, dotadašnji vrhunac Križnoga puta, proživljavan potom u kolonama smrti, bacanjem u rijeke, jazovke i jame bezimenke, u groblja za strance, u zloglasne logore. Sudovi bez svjedoka, presude bez pravde, pokopi bez časti, grobovi bez natpisa, tako da se uvrijeđenima i poniženima bez traga svaki spomen zatre. Ta je tragedija potresna u svome užasnu porazu po sav narod, jer je malo koja obitelj ostala neuciviljena. A taj holokaust,

viden od zlikovačkih izvršitelja kao trijumf odmazde i rješenja "hrvatskoga pitanja", neizrecivo je bolan i po tome što se do danas, više od 60 godina od toga zatora, ne zna ni približan broj ratnih i poratnih žrtava.

A i kako bi se mogao ustanoviti točan broj žrtava ako je od 1945. Kroz 45 godina trajala *damnatio memoriae* - prokletstvo spomena! Naime, nakon te nacionalne katastrofe u kojoj je nestao cvijet hrvatske mladeži, uvedeno je korjenito zatiranje pamćenja, odnosno stalno osuđivanje u školi, u vojsci, u medijima. A za provedbu toga zatora može biti odgovoran samo partizansko-komunistički vrh: odgovoran u pripremi i izvršenju, odgovoran u nekažnjavanju zlodjela i u kažnjavanju spomena. Za Rimskoga Carstva bila je osuđena na zaborav jedna osoba, a ovdje su zatirane bezbrojne osobe, zarobljenici, skupine, pa čak i ljudske kosti i grobovi! Hoćeš li dokaze?

Brisanje s popisa žrtava. Koliko je ta *rasura memoriae* - brisanje sjećanja - bila temeljita, vidi se i po tome što je prigodom službenih popisa ratnih žrtava, godine 1950. U uputama dotičnim komisijama objašnjeno kako "svi oni koji su u toku Narodnooslobodilačke borbe izgubili život na strani okupatora ili domaćih izdajica bilo na koji način (kao borci, pomagači, simpatizeri) ne smatraju se žrtvama rata".¹ A koji su to "simpatizeri", odredit će komunistička komisija!

Štoviše, pod taj diskriminatorni zakon potpada i paradoksalna činjenica da je 1964. Proveden popis žrtava rata s gotovo isključivom svrhom kako bi se od SR Njemačke naplatila odšteta za te žrtve. Iako je, dakle, s obzirom na materijalnu korist novoj državi odgovarao što veći broj ratnih žrtava, tj. Sve žrtve na kojoj god strani bile i pale, država se odrekla među ratne žrtve uvrstiti "borce, pomagače i simpatizere" na suprotnoj strani.² Možda se taj broj žrtava nije mogao točno ustanoviti ni zbog već uništenih ili skrivenih tolikih dokumenata, brisanja imena, prikrivanja grobova, a ni zbog zločinačke savjesti s kojom je novi vlastodržac trebao stati pred međunarodni sud pravde.

Ako ovo o čemu govorimo nije bio genocid, tj. Pokušaj istrjebljenja dijela narodne zajednice: uništenjem, ubijanjem, oštećenjem, sprječavanjem ili prividnim suđenjem - što je to onda genocid? Na ljudskom sudu pravde u ovih 60 i više godina nije se pojavio nijedan zločinac za ovaj genocid, kojim su pokrivena grobišta od Bleiburga do Dubrovnika, od Stoca do Vukovara, i još dalje.

Moderni imperator sa svojom kom-partijom, koji je represivnim mjerama zbio narode u umjetnu drža-

vnu tvorevinu, gušeći osobito dva neugušiva ljudska osjećaja i neotuđiva prava: narodno i vjersko, nakan u nacionalnom pogledu sve "jugoslavenizirati", a u religijskom "ateizirati", upustio se u zatiranje imena i religioznog spomena jednoga 13-stoljetnoga katoličkoga naroda. Umišljen, poput ostalih trijumfalnih zanese-njaka ovoga svijeta, da njegovo carstvo ne će vidjeti svršetka, a nemoćan predvidjeti što mu vrijeme iza brda valja, dogodilo se da mu se, 10-ak godina nakon smrti, umjetna državna tvorevina stala rastvarati na svoje naravne sastojke.

Tako, nakon 45 godina sustavna brisanja memorije - raspukoše grobovi uskrsnuća: prokljia zemlja istinom i vikom, vapajem u nebo za pravdom, molitvom i hodočašćem. Napose ovom svibanjskom bleiburškom komemoracijom u počast izručenima, poginulima, poklanima. I nikakvo čudo što i državotvorac i njegova tvorevina doživljavaju od svega pravdoljubiva svijeta *damnatio memoriae* koju je on primjenjivao na druge. Ne doživljava osudu samo od onih koji mu podižu memorijalne ploče, dokazujući se njegovim ideološkim sumišljenicima.

Komisija Hrvatskoga državnog sabora za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava, osnovana 1991. I sastavljena od 60-ak članova, željela se voditi načelom: "U ratne žrtve se ubrajaju vojnici ubijeni u borbi, pogubljeni vojnici, poginuli, odnosno ubijeni pripadnici paravojnih formacija policija, financi, oružnici, poginuli građani, vojni službenici i svi ostali poginuli građani", ističući da "svaka žrtva ima svoje ime i prezime".³ Komisija je prestala s radom 2000. U novim političkim promjenama i formalno ukinuta 2003. Prema njezinim podacima, do mjeseca rujna 1999. Na području Republike Hrvatske popisano je preko 1.000 grobišta. Njezinim dokidanjem onemogućeno je, na toj razini, daljnje prikupljanje podataka o ratnim i poratnim žrtvama.

Skupština Europskoga parlamenta, 60 godina *post factum*, 25. Siječnja 2006. Priznaje da se međunarodna zajednica nije držala načela pravednosti u odnosu na zlodjela nacizma i komunizma: "Pad totalitarističkih komunističkih režima u Srednjoj i Istočnoj Europi nije bio u svim slučajevima popraćen međunarodnom istragom zločina koje su ti režimi počinili. Dapače, počinitelji tih zločina nisu izvedeni pred sud međunarodne zajednice, kao što je bio slučaj sa stravičnim zločinima koje je počinio Nacional-socializam" (br. 5). Sve je potom prepušteno nacionalnim sudovima, tj. Zaboravu!

¹ Upute objavljene u tadašnjim dnevnicima, vidi *Vjesnik*, 14. I. 1950.

² J. JURČEVIĆ, *Bleiburg. Jugoslavenski poratni zločini nad Hrvatima*, Zagreb, 2005., str. 8.

³ *Vjesnik*, 15. X. 1999.

Na to se mogu navesti riječi velikoga Augustina, crkvenoga naučitelja iz 4./5. stoljeća: "Odmakne li se pravda, što su kraljevstva ako ne velike razbojničke družine!"⁴ Otkako su zemaljski suci - Kajfe, Herodi i Pilati - pokazali svoje sudačke metode i presude nad Isusom Kristom, Sinom Božjim, Istinom i Pravdom, nas kršćane ništa ne iznenađuje. Stoga se ne zanosimo naivnim povjerenjem u ljudske tribunale, ni domaće ni međunarodne, pogotovo ne u političke relikte totalitarističkih ideologija! Mi vjerujemo u Boga pravde koji će na svome vječnom nepristranom sudu "naplatiti svakomu po djelima njegovim" (Mt 16,27).

Ali jest nam na ovome svijetu stalo do prave znanstveno-povijesne istine o svakoj osobi, žrtvi i životu, koja se može istražiti i objaviti. Jer zlikovcima je povijesna ISTINA najveći međunarodni tribunal! Zar je to malo?! Istina nam je potrebna da vidimo snagu nevinosti jednih i dubinske razmjere krivičnosti drugih. Da se vidi koliki je zločin koji treba priznati ili koji treba oprostiti! Sustavne su nam se laži na sve načine nametale, a nositelji bezočne neistine zasjeli na prijestolje vlasti, odakle su desetljećima donosili zakone i presude ne po istini i po pravdi, nego nerijetko obrazloženjem "oca laži" i "čovjekoubojice od početka" (Iv 8,44).

Osim toga, zločincima se genocid i zator spomena nije ni isplatio. Jer kad neke ljude i narode Bog svojom prati zaštitom, onda se događa ovo: što ih drugi srpom više žanju ili čekićem tuku, oni se sve to bolje množe, rađaju i rastu! Kad Bog promiče život, onda mu ništa ne može nikakav genocid, ni genocidni faraon, ni njegov rasistički zakon (usp. Izl 1,22), ni *damnatio memoriae!*

Oživotvorenje. A ono što u ovoj suznoj dolini i na ovoj Bleiburškoj poljani, simbolu hrvatskih stratišta, možemo učiniti jest ovaj izraz religioznoga pijeteta i molitvenoga spomena na ratne i poratne žrtve preporučujući njihove duše Božanskomu milosrđu i izražavajući svoju vjeru u Duha, Gospodina i Životvorca.

Ne možemo se, dakle, danas ne sjetiti Ezekielove proročke slike o sasušanim kostima (37,1-14) iz prvo-ga čitanja, opisane ne prije 60 nego prije 2.600 godina. Prorok bijaše s drugim prognanicima dospio u Babilon. Bog ga je prenio u duhu "usred doline pune kostiju", na neki tadašnji Bleiburg. U viđenju mu pokazao nepregledne hrpe ljudskih kostiju, razbacane bez veze i reda. Kao da je neka vojna pukovnija poskapala od gladi ili pobijena nakon predaje. Dok prorok zaprepašteno u viđenju motri te ljudske sablasne kosture, čuje Božji upit:

- "Sine čovječji, mogu li ove kosti oživjeti?"

- "Jahve Gospode, to samo ti znaš," odgovara ponižni sluga Božji. I Bog mu naredi da se obrati tim suhim kostima, da ih iz mrtvila budi i riječju povezuje. I misliš da će kosti ostati samo kosti? Dok im on prorokuje, najednom među njima otpoče pomicanje i sraštanje. Kost se kožom presvukoše i mišićima učvrstiše. Svaki kostur u svoj oblik. Digoše se trupla krupna. Vratiliše se čitavi tjelesni sustavi, ali nema još onoga bitnoga. Nema krvi i životnog daha. Za prodisajno funkcioniranje hoće se drugi intervent, kao u stvaranju. I eto drugoga zova Božjega:

- "Prorokuj duhu, sine čovječji, prorokuj i reci: Od sva četiri vjetra dođi, duše, i dahni u ova trupla da ožive!"

- I stade Ezekiel Božje proricati riječi i poče Duha Božjega zazivati da zapuhne s istoka i zapada, sa sjevera i juga. I uđe Duh i obuze ona tjelesa i, gle, čuda neviđena: srca prokucaše, mozgovi promisliše, lica se zarumeniše, ljudi prohodaše - vojska veoma velika. Još svježija nego prije tragična boja. Nije to više slika, nego stvarnost: To je sav dom Izraelov, sine čovječji!

Tu, u toj dolini osušenih kostiju, gdje maloprije vladaše sablasna smrt, sada proključa bujni život; prije kostur suh, sada živi Duh.

I međunarodnu i domaću dolinu suhих kostiju samo je Duh Božji kadar oživiti, obući i na noge podići. Onaj koji je čovjeka i narod iz majčine utrobe izveo, kako ga ne bi mogao po milosti s novim srcem preporoditi i s novim duhom uskrisiti u Dan onaj?

A ti, lijepa naša europska zajednico, ne vidjela više nikada zločina bleiburških dubina! Ni izdajničkih čina iz 1945., počinjenih od opijenih pobjednika!

Ne doživjela više nikada zlodjela nacizma i fašizma protiv čovječnosti! Ni zlodjela antifašizma i komunizma protiv ljudskoga dostojanstva, ljudskih prava i narodnih sloboda!

Kolijevko uljudbe naše kršćanske i europske:
u tvome se školstvu umne moći razvijale;
u tvome se sudstvu istinite i pravedne presude izri-
cale;

u tvome zakonodavstvu blistao razum i poštenje;
u tvome liječništvu zdravlje nalazili bolesni i ne-
moćni;

u tvome krilu ljudi i narodi očuvali svoju ulogu i snagu: nikada im nitko ne mogao uništiti njihova identiteta!

Europski dome naš, ne disao samo s pomoću dvaju plućnih krila, istoka i zapada, nego i s pomoću dviju ploča božanskoga Dekaloga: u tebi se zapovijedi Božje opsluživale, od prve do posljednje!

⁴ Sv. AUGUSTIN, *O Božjoj Državi*, 4,4.

- Boga se priznavalo i štovalo na slavu Božju i na čovjekovo dobro!
- Nedjelja se slavila i vrjednovala, i u zaslužan odmor pretvarala!
- Roditelji se u odgovornu očinstvu i majčinstvu častili.
- Štitio se život od naravnoga začetka do naravnoga svršetka.
- U urednu braku rasle zdrave i odgovorne obitelji.
- Društvo se množilo i ne znalo za pobačaje i ostala umorstva; daleko od prijevare i pljačke! Ne bilo mjesta antidekaloškim i antihumanim zakonima, kojima se djeca i mladež kvare! Naravni se zakon poštovao!

Zdrava se sloboda u tebi razvijala! Na istini pravda rasla! Na pravdi nam mir mirisao! A u miru dobra djela cvala!

Hodočasniče! Neka se po tvojoj današnjoj molitvi i ovoj uzvišenoj Kristovoj žrtvi “obraduju kosti satrvene” (Ps 51,10), kosti naših prognanih, izmučenih i izručenih! A ti s ovoga polja ponesi ne samo neizbrisivo pamćenje svojih religioznih i nacionalnih vlastitosti, nego i velikodušnu ljubav i praštanje, poput Krista golgotskoga, prema onima koji ne znaju što čine. Naš je danas vapaj iz drugoga misnoga kanona: “Molimo te”, Gospodine, “smiluj se svima nama”, jer nam svima treba tvoje neizmjereno milosrđe. Amen.

Mostar, Duhovi, 31. svibnja 2009.

ZNATI ČEKATI, SLUŠATI I TRPJETI

Pri kraju smo “Godine sv. Pavla”, Apostola narodâ. Na današnju svetkovinu Duhova sveti nam Pavao može biti blistav primjer poslušna Duhu Božjemu. Pa ćemo o njemu i njegovim životnim poučcima nekoliko riječi, napose vama pripravnicima sakramenta sv. potvrde.

Pavlov se život odvijao u dvije faze: do Damaska i od Damaska. U oba je vremenska razmaka Pavao bio misionar, poslanik, veleposlanik.

Do Damaska poslan kao izvrstan rabin, šef tajne službe židovskoga Sinedrija ili Velikoga vijeća da okuje sve koji prizivlju Ime Isusovo i dovede ih u Jeruzalem na suđenje i kamenovanje. Kojom metodom? - “Pustošio” (Dj 8,3; Gal 1,13): ognjem i mačem.

A od Damaska poslan je od Isusa Krista i njegove Crkve da poganske narode privodi u Kraljevstvo Božje. Kojom metodom? - Mudroču križa i vjerom u Krista Spasitelja.

Što se dogodilo pred Damaskom, između 34. i 37. godine? Nitko živ ne zna. Prema svjedočanstvu samoga Pavla, on je u po bijela dana iznenada ugledao uskrsloga Gospodina, i oslijepio. Razaznao je božanski glas prijekora zbog svoga nesmiljena progona Imena Isusova. Razumio je poruku da je on od sada, milošću Božjom, oruđe izabrano kako bi riječju i patnjom proslavio Otkupitelja. On je Isusa doživio uskrsloga, živoga. “Zahvaćen od Krista” (Fil 3,12) za sve vrijeme i za svu vječnost! Taj neopisivi događaj okrenuo je Pavlov put za 180 stupnjeva, i na to se Apostol stalno vraćao u propovijedima i poslanicama. Tri nam se značajke čine bitne u Pavlovoj apostolskoj praksi, a koje mogu biti korisne i nama, osobito vama mladima.

1 - Pavao je znao mudro čekati. Najprije je mislio da može misionariti kako on hoće, pa i progonom. Zauzavljen je u svojoj zahuktalosti. Uvidio je da Isusa razapinje, a ne navješćuje. S njim je Bog naumio nešto drugo: on je posuda izabrana; on će pronijeti Ime Isusovo pred kraljeve i careve... do kraja svijeta. Po Božjem nadahnuću ostavio je propovijedanje u Damasku i otišao u Arabiju, gdje je ostao tri godine. Što je radio? Proučavao Sveto Pismo, molio i psalmirao. Razmišljao o Bogu i o čovjeku, o svom obraćenju i životu. Čekao. Nakon povratka u Jeruzalem susreo se s prvakom Petrom, po čijem se savjetu povukao u rodni Tarz, na 5-6 godina, možda i više. Mogao se čuditi toj svojoj samoći, povučenosti. Nije uopće razumio čemu toliko čekanje: odoše mu godine. Bio je kadar mnoštvu propovijedati i obraćati, a on mora u bezimenost, vježbati se u strpljivosti, u šutnji. I Bog šuti. A Bog bi ga mogao pozvati u misije tako mlada i zdrava, a ne kad oslabi i ostari. Pavao u povučenosti i očekivanju iskorištava vrijeme čitajući Božji rukopis na stranicama svoga krivudava života. On je naučio biti strpljiv. Navikao živjeti u samoći, provoditi dane u molitvi, razmišljanju i radu i čekanju. On se u miru pripremao za velika djela, poput Isusa koji je proveo nekoliko godina u Egiptu i onda do svoje 30. godine u Nazaretu. Čekao je kada će kucnuti Božji čas!

Krizmanici! Ne budite u svojim mladim danima nestrpljivi i nasrtljivi, živčani! Znajte ići u životu redovitim putem, prelazeći iz razreda u razred. Prelazeći, a ne propadajući. Znajte čekati Božji glas, koji ne će izostati. Molite se pojedinačno, zasebno, ali i zajedno u obitelji. Pohađajte vjeronauk i župni i školski. Bog

svakoga od vas voli i svojim ga posebnim putem vodi. Svatko je od vas original s vlastitim Božjim potpisom. Niste ničija kopija. Dajte se od Boga voditi kroz ovo mladenačko doba. Bog i vas zove na posebne zadatke, možda neke na svećeništvo ili redovništvo. Spremno odgovori Božjemu zovu!

2 - Pavao je znao mudro slušati. Obračćenik Pavao sluša u Damasku **Ananiju** kojega je došao uhititi, okovati i u Jeruzalem odvesti. A Ananiju Isus šalje k Pavlu, isti onaj Isus koji se ukazao i Pavlu. Ananija je sada postao Pavlov prosvjetitelj, krstitelj, ozdravitelj: "Savle, brate, progledaj!" (Dj 22,13). Obračćenik se ponizno pokorava. Pavao sluša u Jeruzalemu **Barnabu**, koji ga dovodi k **Petru - Kefi**. Obračća se na pravu adresu. Petar i Pavao zajedno su "petnaest dana" (Gal 1,18). Razmjenjuju duhovna iskustva. S Petrom se posavjetovao što poduzeti dalje. Najprije je počeo smjelo navješćivati Krista uskrsloga u Jeruzalemu, ali kad su mu Židovi zaprijetili smrću, Petar mu savjetuje da pođe u Cezareju pa u Tarz. Sluša Petra. Duh se Isusov ukazuje i Petru i Pavlu, sve nadahnjuje na svoj tajanstven i stvaran način. Bog daje svoga Duha onima koji mu se pokoravaju, koji njegov slušaju glas i prihvaćaju njegova nadahnuća. S Petrom se opet vidio nakon 14 godina. Po objavi Božjoj. Da usporedi svoje učenje s Petrovim. Da ne trči po svijetu uzalud. Pružili mu stupovi Crkve "desnice zajedništva" (Gal 2,9): oni će Židovima, a on će poganima. Sluša.

Krizmanici! Oslušajte glas svoje savjesti; ona u vama još nije do kraja razvijena, ali to je izvorni Božji glas, kojemu pomažu izgradnju i vaši roditelji i Crkva. A taj vas glas zove da opslužujete svih 10 Božjih zapovijedi, da dobro učite i završite školu, da ne mahitate u strastima i drogama, da ne gledate što ćete vi steći i namaknuti za sebe od društva, ni koliko ćete se u životu domoći položaja i novca, nego koliko ćete vi dati svoga dara i talenta drugima, ovomu gradu Mostaru, Hercegovini i svomu narodu, kao pošteni građani, radnici, političari, liječnici, profesori. Slušajte glas nemoćnih, bolesnih, ugroženih, obespravljenih! Pa ćete biti na glasu!

3 - Pavao je znao mudro trpjeti. Apostol je vičan patiti. Od prvoga glasa: "Ja ću mu pokazati koliko mu je za ime moje trpjeti" (Dj 9,16) do glavosjeka u Rimu izvan Zidina. Od početka se sućelio sa svim vrstama pogibli: na kopnu i na moru; od braće i naroda, od elementarnih nepogoda i ljudskih faktora; brojna bičevanja, kamenovanja, brodolomi. On će sažeto reći: izvana borbe, iznutra strepnje (2 Kor 7,5). Gdje bi god došao, a ne bi našao nevolja i patnja, borba i strepnja, odmah bi zaključio: Ljudi, ovdje nema Duha Božjega! Bježimo odavde, iz ove lagode i močvare! Ne zamećem borbu, ali ako se ukaže, ne uzmičem, idem do pobjede!

U Listri kamenovan. Svi mislili da je mrtav. Srećom nije. Kad se osvijestio, samo se pita: Što mi je ovo lijepa Bog pripremio? Kad tamo: Timotej! Mladić isklesan vjerom bake Loide i mame Eunike, usavršen milošću Božjom. Bio je s Pavlom savršeno "srodne duše" (Fil 2,20). "Nisam ni blizu propatio kakva mi je vrijedna suradnika i srodnika Bog podario!" - mogao je Pavao ponavljati svega svog života.

Apostol se nekom povlaštenom zgodom uspeo "do trećeg neba" (2 Kor 12,2) i molio Boga da ga oslobodi "trna u tijelu" (r. 7). Ne! Odgovara Bog: moja se milost u tvojoj trnovini očituje, otkriva, usavršuje! Nije se Pavao s time samo pomirio, nego s oduševljenjem prihvatio, u Kristovu ključu, vlastiti križ kao sredstvo spasenja.

Trpio je kad su ga napuštali suradnici: **Marko**, koji se opet vratio; **Dema**, koji se nije više vratio; **Figel i Hermogen**, koji su nestali u bezimenoj masi efeškoj; **Filet i Himenej**, koji su zastranili od pravila vjere.

Krizmanici! U dobru je lako dobar biti, na mukama valja izdržati. Svima nam je kroz mnoge nevolje dok ne stanemo "pred sudište Božje" (Rim 14,10). Nitko nije iznimka. A patnju dobro podnesenu Duh Božji obilato nagrađuje. Znajte trpjeti i Bogu prikazati svoju patnju, a Bog nikomu ne će ostati dužan: on zna rasporediti svoje nagrade!

Duvno, Tavelićevo, 12. srpnja 2009.

REĐENJA I JUBILEJI

Braćo i sestre!

Više je providnosnih okolnosti: sakramentalno ređenje, đakonsko i prezbitersko; crkvena svetkovina sv. Nikole Tavelića i spomen triju visokih svetačkih obljetnica, koje su se sve skupile u jedno slavlje i okupile nas na ovo sveto mjesto. Volio bih za svaku tu sretnu okolnost iznijeti barem koju poruku, osobito našim novoređenima.

Prvo, podjelba sakramenta svetoga reda trojici kandidata Hercegovačke franjevačke provincije: fra Vini Ledušiću stupanj đakonata te đakonima fra Dražanu Borasu i fra Nikoli Rosančiću stupanj prezbitera-ta ili svećeništva.

Vi ste, poštovani novoređenici, prema svjedočanstvu ili otpusnim pismima svoga Provincijala, fra Ivana Sesara, u svome dosadašnjem redovničkom i studijskom hodu ispunili sve one kanonske uvjete koji su potrebni za današnje ređenje. Pripremali ste se istodobno da budete redovnici, odgovorni članovi Franjevačkoga reda, i ujedno svećenici u pastoralnoj službi Crkve Katoličke, bilo ovdje u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji bilo u inozemstvu gdje ima hrvatskih katolika kojima dušobrižnički služe članovi ove Provincije. Imali ste prilike godinama provjeravati svoju ljudsku slobodu i prihvatiti ovaj put s najboljom vjerom i namjerom. Ali može biti dug put pred vama. I imat ćete kušnje sletjeti s ovoga puta, imat ćete napasti skrenuti u krivovjerje i raskol, kao što vidimo da toga ima i ovih naših dana i u ovoj našoj Hercegovini! Daleko to bilo od vas, od vašega redovništva i svećeništva! Dok se zbog vaše odluke da budete autentični redovnici-franjevci i svećenici istinski radujemo, ujedno molimo Duha Svetoga da upravi korake vaše putem istine, ljubavi i mira. "Okruženi tolikim oblakom svjedoka" (Heb 12,1), i iz svoga Reda i iz cijele Crkve, odložite sve što vas sapinje i pođite u borbu koja vas čeka, borbu oko spasa ljudskih i besmrtnih duša!

Drugo, jedan je od tih velikih svjedoka, do izljeva vlastite krvi, sveti Nikola Tavelić, kojemu danas odajemo posebno liturgijsko čašćenje u ovoj duvanjskoj župi i hercegovačkoj Crkvi. Prije gotovo 40 ljeta, 1970. godine, papa Pavao VI. proglasio je svecem blaženoga Nikolu, franjevca mučenika u Jeruzalemu s kraja 14. stoljeća - bijaše to prvi kanonizirani svetac u narodu Hrvata. Ova duvanjska župa i crkva uzela je sebi ovoga Sveca da ga svečano liturgijski slavi u drugu nedjelju

mjeseca srpnja. Neka je cijeloj župi i svim hodočasnima blagoslovljen ovaj blagdan sv. Nikole Tavelića i svima donio obilje izmoljene milosti u duševnom i tjelesnom, u osobnom, obiteljskom i svakom drugom pogledu!

Novoređenici: Nije fra Nikoli mučeniku mučenička kruna pala u krilo nepredviđeno i bez životne pripreme. On je živio i u Šibeniku i u Bosni i u Jeruzalemu tako da je mučenička slava, po Božjoj Providnosti, bila normalna milosna posljedica njegova redovničkog usavršavanja i svećeničkoga života. Preuzmite od njega baklju ljubavi prema Kristu Gospodinu i vjernosti izabranu zvanju unatoč svim vanjskim prijetnjama i unutarnjim nevoljama. Pratio vas njegov moćni zagovor na vašem svećeničkom i redovničkom putu u zajedništvu sa svima onima kojima budete dodijeljeni na službu!

Treće, Svećenička godina. Prije gotovo mjesec dana papa Benedikt XVI., slavno vladajući, poticajnim "Pismom svećenicima", 16. lipnja, najavio je "Svećeničku godinu", koja je počela svetkovinom Presvetoga Srca Isusova ove godine i završava svetkovinom Srca Isusova dogodine, a u povodu 150. obljetnice smrti sv. Ivana Marije Vianney-a (1786.-1859.), župnika u Arsu u Francuskoj, i zaštitnika svih župnika na svijetu. Papa poziva napose nas svećenike da svratimo pogled na jednoga seoskog župnika, koji je imao dosta problema sa školom, ali nije nikada imao poteškoća sa zvanjem i vjerom; koji je toliko i tako znao Božju riječ navješćivati da su ljudi s njegove propovijedi letjeli na ispovijed. A on se odlikovao još više i ispovijedanjem vjernika. Eto tako da mu je 1858., godinu dana prije smrti, kroz župu prošlo 80.000 hodočasnika. I uglavnom su se željeli ispovjediti pred njim.

Novoređenici! Nerijetko vidimo da nije Bog uzeo genije ovoga svijeta da s pomoću njih odgovori mudrostima ovoga svijeta, nego je uzeo baš one skromne, jednostavne, ponizne, da prenose Mudrost Božju i Silu Božju! Budite prijatelji Isusovi! I ne zaboravite: Bog čudesno uzvisuje prijatelja svoga! (Ps 4,4).

Cetvrto, Franjevačka godina. Prošloga listopada započela je a ovoga sljedećega listopada završit će Godina Franjevačkoga pokreta, spomena prve Regule ili Pravila koje je utemeljitelj Franjevačkoga reda sv. Franjo Asiški, nosio papi Inocentu III. na odobrenje 1209. godine. Tada nije primio formalno odobrenje, ali jest ohrabrenje na započetu putu. Eto taj put traje već 800

godina. Iako svaki Red u Crkvi, pa tako i franjevački, ima za temeljno pravilo Isusovo Evanđelje, opće je priznata činjenica da je sv. Franjo prihvatio i ostvario Evanđelje na radikalni način, čak dotle da su se i Isusove rane primile u njegovu životu, ne kao religiozni ukras, nego kao patnja i križ, sredstvo spasenja. Isus je upravo sa svoga križa, u nekom viđenju, povjerio Franji zadaću da pomogne popravljati Crkvu koja je bila ranjena, oštećena, nakrivo, samo što se nije oborila. Da je popravlja, poslušno, pod budnim okom Svetoga Oca, u zajedništvu s biskupima, u bratskoj ljubavi i razumijevanju sa svojom braćom i bližnjima, eto tako da svojim djelovanjem, propovijedanjem, svjedočenjem može najviše djelovati na same crkvene voditelje. Tako će svi biti u skladu s evanđeoskim pravilima, koja danas čusmo u Evanđelju:

Tko hoće za mnom, neka se odrekne samoga sebe (Mt 16,24) - evo zavjeta poslušnosti crkvenim poglavari- ma - suprot "oholosti života" (1 Iv 2,16).

Što koristi čovjeku ako čitav svijet stekne, a životu svomu naudi (Mt 16,26) - evo zavjeta siromaštva do razvlašćenja - suprot "požudi očiju" (1 Iv 2,16).

Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga, a tko izgubi život svoj poradi mene, naći će ga (Mt 16,25) - evo čistoće srca u mislima, riječima i djelima - suprot "požudi tijela" (1 Iv 2,16).

Hvala Bogu na njegovu daru, Bogu koji je pozvao i poslao Crkvi svojoj osobu sv. Franje i tolike Božje ugodnike Franjevačkoga reda, i tolike redovnike svećenike koji su djelovali po svijetu kao i u našem hrvatskom narodu kroz stoljeća duga.

Peto, Pavlovska godina. Prije desetak dana, na svetkovinu sv. Petra i sv. Pavla, završila je jubilara Godina sv. Pavla, koju je Sveti Otac zakazao prošle godine na istu svetkovinu, u povodu 2000. obljetnice rođenja velikoga obraćenika Savla u Pavla. Sve nas

je pozvao da razmatramo uzvišena Kristova otajstva koja je Apostol po nadahnuću Duha Svetoga opisao u svojim poslanicama za naše vječno spasenje. Nismo samo razmatrali, nego o tome cijelu godinu u crkvama propovijedali, predavanja držali, članke i knjige objavljivali, na svećeničkim koronama misli razmjenjivali i gledali se u najvećem stupnju svime time okoristiti. A svećani vrhunac Godine bio je, zacijelo, u otkriću i Papinu proglašenju autentičnosti groba sv. Pavla ispod oltara Svečeve bazilike Izvan zidina u Rimu. Iako se uvijek smatralo, i kroz povijest štovalo i grobu hodočastilo, sada se moglo, nakon višegodišnjega znanstvenog istraživanja, znanstveno potvrditi da se radi o sarkofagu ili sanduku iz 4. stoljeća, prve Pavlove bazilike, a o kostima iz prvoga stoljeća. Hvala Svetom Ocu koji nam je ne samo omogućio nego nas i obvezao da svratimo svoj duhovni pogled na veliki Pavlov duh, a svojim je pavlovskim katehezama unio svježinu u naše poznavanje osobe i misijskoga djela Pavlova.

Novoređenici, pred vama je veliko polje rada. Primijenite misli i metode svetoga Pavla:

"Znam komu sam povjerovao!" (2 Tim 1,12). I razum i vjera!

Ničim se ne ponositi "osim križem Gospodina našega Isusa Krista po kojem je meni svijet rasset a ja svijetu" (Gal 6,14). Izvan križa spasa nema!

"Ničega sebi nisam svjestan, no time nisam opravan: moj je sudac Gospodin" (1 Kor 4,4). Neka vam redovnička i svećenička savjest bude usklađena sa savješću Crkve i sa zapovijedima Božjim!

"Meni je živjeti Krist, a umrijeti dobitak" (Fil 1,21). Ako je Krist u dilemi, onda nema dileme: Krist pobjeđuje!

"Dobar sam boj bojevao, trku završio, vjeru saču- vao" (2 Tim 4,7). A onda ne će izostati vijenac pravednosti vječnoga Oca i Suca. Amen.

DEKRET ROMANIS PONTIFICIBUS

KRIZMA PODIJELJENA U KRŠĆANSKOJ INICIJACIJI - NEVALJANA, BEZ BISKUPOVA ODOBRENJA

Dana 22. rujna 2008., prot. 1338/2008., mjesni se biskup, msgr. Ratko Perić, obratio Kongregaciji za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, iznoseći sljedeći slučaj:

1 - Mladića P. V., rođena u Mostaru 1983. Godine / današnja župa Svetoga Mateja/, a od 1993. s boravkom u inozemstvu, krstio je u postupku kršćanske inicijacije, 1. kolovoza 2007. suspendirani svećenik u župi Čapljina, Luka Marić.

2 - Spomenuti svećenik, istjeran iz Reda Manje braće, podijelio je spomenutomu mladiću sakramente inicijacije: krštenje, krizmu i sv. Euharistiju, ignorirajući namjerno mjesnoga biskupa i sve biskupijske odredbe i opće zakone Crkve koje se odnose na taj kršćanski postupak. Krštenje nije obavljeno u Mostaru, nego u Čapljini, gdje operiraju druga trojica svećenika otpuštenih iz Franjevačkoga reda.

3 - Kršćanska je inicijacija ubilježena u matice krštenih župe Čapljina, koju su od 1997. uzurpirali suspendirani svećenici.

4 - Uzao je došao na češalj kada je mladić P. V. pristupio zarukama u jednoj mostarskoj župi, gdje se trebao vjenčati 19. srpnja 2008. A kada je na Ordinarijatu trebalo ozakoniti dokumente nezakonitih svećenika, iskrsnuo je i problem nevaljane krizme primljene u postupku kršćanske inicijacije.

Budući da se cio "hercegovački slučaj" rješava na najvišoj crkvenoj razini, biskupu je usmeno odgovoreno da je krštenje P. V. valjano, iako nedopušteno podi-

jeljeno, a s obzirom na krizmu, odgovor je negativan, jer se radi o sakramentu koji je podijeljen izvan smrtnog pogibelji (usp. kan. 883, br. 3).

Biskup je 15. srpnja 2009. poslao odgovor mladiću P. V., obavijestivši ga da mu je krštenje valjano, a krizma nevaljana. Stoga ako on želi u zemlji svoga boravka zamoliti kojega biskupa ili od biskupa ovlaštena svećenika da mu podijeli sakrament sv. krizme, posve je slobodan. "U nas je u biskupiji redovita praksa da su mladenci primili sakrament sv. krizme, pa i zato da sutra mogu biti redoviti kumovi na krštenju ili na krizmi drugima koji ih pozovu", napisao mu je biskup.

Stoga se ovom obaviješću o rješenju navedenoga slučaja ujedno daje na znanje svim svećenicima mjerodavan odgovor s obzirom na nevaljanost sv. krizme primljene u postupku kršćanske inicijacije, bez izričite Biskupove dozvole.

Osim spomenutoga kanona mogu se pogledati i drugi crkveni dokumenti:

Red pristupa odraslih u kršćanstvo, Prethodne napomene, br. 44: "Zadaća je biskupa da sam ili preko opunomoćenika ustanovi pastoralnu pripremu katekumena, da nad njom bdije i da je promiče te pripravnicima **odobrava** pristup izboru i sakramentima."

Vidi također Odgovor mjerodavnoga ureda Svete Stolice u: *Acta Apostolicae Sedis*, 1980., str. 105; *Enchiridion Vaticanum*, Supplementum I., br. 700.

Don Ante Luburić, kancelar

POZIV VJERNICIMA DA NE SUDJELUJU U NEVALJANOJ KRIZMI

Mostar, 19. ožujka 2009.;
Prot.: 285/2009.

Župnicima Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije

Obaviješteni smo da svećenici istjerani iz Franjevačkog reda i suspendirani *a divinis* najavljuju obred “krizme” u Čapljini u nedjelju, 19. travnja ove godine. Vjernike, koji ne znaju a stalo im je do Božjega zakona i valjanosti sakramenata u Crkvi, pozivamo neka ne sudjeluju u tom obredu, koji je ne samo nevaljan nego i svetogrdan. U tom vidu, evo, i kratka obrazloženja.

I. - Katolički nauk. Samo su Apostoli podjeljivali sakrament Duha Svetoga (Dj 8,15-17; 19,5-6). Ta je vlast prešla na njihove nasljednike, biskupe.

Stalna je praksa, temeljem katoličkoga nauka, da vjernike, ako su ih “krizmali” svećenici bez povjerbe ili dopuštenja Papina¹, treba krizmati biskup.

Takav je nauk ušao i u *Zakonik kanonskoga prava* 1917. godine gdje je stajalo kako je redoviti služitelj krizme samo biskup; “Izvanredni služitelj jest svećenik, kojemu je općim pravom ili posebnom povlasticom Apostolske Stolice udijeljena ta ovlast” (kan. 782, 1).

Budući da se u našoj biskupiji zbio težak slučaj zloporabe kad je jedan franjevac 1974. godine podijelio obred “krizme”, mostarsko-duvanjski biskup msgr. Petar Čule upitao je Svetu Stolicu o valjanosti tog obreda i primio odgovor: “Ova Sveta Kongregacija za disciplinu sakramenata prihvatila se marljiva proučavanja te stvari... te je izrekla sljedeći sud: ‘Sakrament potvrde u spomenutom slučaju nevaljano je podijelio o. Jakov Rafael Romić O.F.M. i, dosljedno, oni koji su taj obred potvrde primili, trebaju se po sebi ponovno krizmati.’”²

Kako nekima nije bilo jasno “može li svećenik odraslomu koji je u Katoličkoj Crkvi primio krštenje, a kasnije, bez svoje krivnje, nije prakticirao vjeru, po-

dijeliti sakrament potvrde u trenutku kad se takav pripušta punoj praksi?”, Papinska komisija za tumačenje dekreta Drugoga vatikanskoga koncila odgovorila je, 21. prosinca 1979., “negative”, ne može!³ Svećenik, dakle, ne može valjano krizmati odrasloga krštenika bez izričita ovlaštenja mjerodavne crkvene vlasti.

Takav je nauk ušao i u novi *Zakonik kanonskoga prava* iz 1983. godine: “Redoviti je služitelj potvrde biskup; valjano podjeljuje ovaj sakrament i prezbiter ovlašten snagom općega prava ili posebnog dopuštenja mjerodavne vlasti” (kan. 882).

Ako, dakle, ni zakoniti svećenici ne mogu bez biskupove ovlasti valjano krizmati, to pogotovo ne mogu činiti oni nezakoniti koje je Franjevački red zbog njihova teškog neposluha istjerao iz zajednice, a Sveta Stolica to potvrdila, te su proglašeni suspendiranima od bogoslužja. Ovdje donosimo datume kada je Generalni ministar pojedine neposlušnike isključio iz Franjevačkoga reda, a u zagradi donosimo kada je to Apostolska Stolica potvrdila:

Petar /bivši fra Bonifacije/ Barbarić i Bože Radoš: 28. II. (23. III.) 1998.

Mile Vlašić: 7. IV. (23. IV.) 1999.

Luka Marić: 6. X. (24. XI.) 1999.

Leonard Hrkać, Stanko Pavlović i Martin Planinić: 30. V. (23. VI.) 2001.

Žarko /bivši fra Bernard/ Marić i Ante Šaravanja: 28. I. (10. II.) 2003.

Posljednja trojica - Planinić, Marić i Šaravanja - podnijeli su utok Vrhovnomu sudu Apostolske Signature Svete Stolice, koji je 3. siječnja 2007. potvrdio prethodne crkvene odluke.⁴

¹ Zbirka sažetaka vjerovanja, Đakovo, 2002., str. 1070, br. 1071 (H. DENZINGER - P. HÜNERMANN, br. 1071).

² KONGREGACIJA ZA SAKRAMENTE, Nr. 547/1975., od 21. lipnja 1975.; *Službeni vjesnik biskupije*, III./1976., str. 98-99.

³ AAS 72 (1980), str. 105; *Enchiridion Vaticanum*, Supplementum I., br. 700; *Vrhbosna*, 1/2001., str. 81.

⁴ *Službeni vjesnik Biskupija Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske*, 2/2007., str. 47-53.

II. - Svetogrdna i nevaljana krizmena praksa nekih franjevaca i bivših franjevaca:

- Prvi slučaj nevaljane krizme zbio se u župi Grude, 28. srpnja 1974., kada je spomenuti franjevac, tada profesor na "Antonianumu" u Rimu, na svoju ruku, nevaljano i svetogrdno, "krizmao" stotine djece. Krizmu je Sveta Stolica proglasila nevaljanom, kako smo gore naveli.⁵ Kada netko u takvoj sakramentalnoj stvari brani mišljenje suprotno učenju Svete Stolice, onda je posrijedi zabluda, hereza, krivovjerje.

- Iako je znao za to crkveno učenje, nezakoniti svećenik u Grudama, fra Bernard Marić, sam je, na svoju ruku, svetogrdno i nevaljano, podijelio obred "krizme" 26. srpnja 1981.⁶

- Isti je franjevac ponovio svetogrdni i nevaljani čin "krizme" i 23. srpnja 1988.⁷

- Na poziv neposlušnih i nezakonitih čapljinskih svećenika, tadašnji župnik u Ljutom Docu, fra Stanko Pavlović, podijelio je u Čapljini 5. listopada 1997. svetogrdno i nevaljano obred "krizme" skrivajući se lažno pod biskupsku mitru i pod bezimena "biskupa" koji je došao iz "daleke ali lijepe zemlje", udaljene "više od tisuću milja" od Hercegovine.⁸ Sve lažno i nevaljano!

- Na poziv neposlušnih i kažnjenih svećenika u Hercegovini starokatolički đakon S. Novak, predstavljajući će se čak "nadbiskupom", podijelio je svetogrdno i nevaljano obred "krizme" u Grudama: 13. svibnja 2001., u Čapljini: 20. svibnja 2001., u župi Ploče-Tepčići: 27. svibnja 2001.⁹

- I sami zatečeni skandalom koji su priredili i svoje sljedbenike na krivi put zaveli, bivši franjevci nisu više pozivali nekatoličkog đakona - lažnoga "nadbiskupa", nego su se sami odlučili na bogohulno i nevaljano podjeljivanje obreda "krizme". Tako su svetogrdno i nevaljano dijelili taj obred suspendirani i iz Franjevačkoga reda isključeni:

- Stanko Pavlović u Grudama, 29. svibnja 2004.¹⁰

- Petar /ex-fra Bonifacije/ Barbarić u Čapljini, 1. svibnja 2005.¹¹

- Ante /ex-fra Ante/ Šaravanja u Pločama-Tepčićima, 15. svibnja 2005.¹²

- Žarko /ex-fra Bernard/ Marić u Grudama, 12. svibnja 2007.¹³

Ovim ponovno upozoravamo katoličke vjernike da je dijeljenje sakramenata suspendiranih svećenika svetogrdno, a kada se usuđuju dijeliti krizmu, odrješivati u redovitoj ispovijedi i asistirati vjenčanju, sakramenti su nevaljani.

Ovaj Ordinarijat izražava duboko žaljenje zbog svih tih teških zloporaba, svetogrđa i nevaljanosti crkvenih obreda koje obavljaju kažnjeni svećenici:

- jer su time bivši franjevci otkazali svaku vrstu poslušnosti koja se duguje crkvenim poglavarima, uključujući i Svetog Oca Papu;

- jer zavode župljane, radeći protiv same naravi darova Duha Svetoga, Duha Istine, i priređuju dijeljenje lažne i nevaljane "krizme" u župama koje su nasilno uzurpirali;

- jer zabludnički postupaju sa sv. krizmom protiv crkvenoga naučavanja i prakse;

- jer i ove godine najavljuju puku "krizmu", nevaljanu, u Čapljini, uključujući uzraste šestoga i sedmog razreda, a u našim je biskupijama ustaljena i bezimna praksa da se sv. potvrda podjeljuje učenicima samo od osmog razreda naviše.

Za čapljinske pripravnike zakazana je sv. krizma za 9. svibnja 2009. Prijavilo se i pohađa neposrednu pripremu 53 učenika osmoga i viših razreda. Neka ih Duh Sveti hrabri i krijepi!

Usrdno pozivamo katolike u Hercegovini da ne slijede put neposlušnih i kažnjenih svećenika koji odvođe od katoličkoga jedinstva i od zajedništva s Papom, s apostolskim nasljednicima i s ostalim vjernicima u ovim biskupijama i u Crkvi Katoličkoj.

Ratko Perić, biskup

⁵ MARKO PERIĆ, *Hercegovska afera*, Mostar, 2001., str. 184; *Vjesnik* (Zagreb), 4. i 8. kolovoza 1997.

⁶ Sam je ilegalni fratar u Grudama 22. VII. 1981. najavio biskupu Pavlu Žaniću taj obred.

⁷ T. VUKIĆ, "Još jednom nevaljana krizma", u: *Glas Koncila*, br. 33/1988., od 14. kolovoza 1988., str. 10.

⁸ Čapljinska "krizma" i međugorska "karizma", u: *Vrhbosna*, 4/1997., str. 454-456; *Crkva na kamenu*, 11/1997., str. 2; *Vrhbosna*, 1/2001., str. 80-82; *Ogledalo Pravde*, Mostar, 2001., str. 260.

⁹ Izjave Biskupskog ordinarijata u Mostaru, u: *Vrhbosna*, 2/2001., str. 192-197.

¹⁰ Ordinarijat je izdao "Priopćenje o nevaljanosti krizmi u Grudama", u: *Vrhbosna*, 2/2004., str. 182-183.

¹¹ Pismo biskupovo vlč. Barbariću, u: *Vrhbosna*, 1/2005., str. 80-82; "O nevaljanosti krizmi u Čapljini", u: *Cnak*, 6/2005., str. 16.

¹² Podatak ovdje sada unesen, na temelju dopisa don Tomislava Ljubana, kojim je isti župnik 26. travnja 2005., br. 22/2005., upozorio krizmanike na nevaljanost krizme najavljene za Duhove, 15. svibnja 2005. Nevaljani je obred suspendirani Šaravanja ipak održao.

¹³ Ordinarijat je izdao priopćenje "Bivši fratri nastavljaju s nevaljanom krizmama", u: *Službeni vjesnik*, 2/2007., str. 52-53.

MEĐUGORSKI FENOMEN

TOMISLAV VLAŠIĆ OTPUŠTEN IZ REDOVNIŠTVA I SVEĆENIŠTVA

Svjetski tisak, i domaći i inozemni, ovoga je ljeta objavio vijest da je Sveti Otac vlč. fra Tomislava Vlašića ne samo otpustio iz Franjevačkoga reda, nego ga je, na njegov zahtjev, razriješio i svećeničke službe, oslobodio ga svih redovničkih i svećeničkih obveza, zaprijetivši mu i izopćenjem ako se ne bude pridržavao naloženih mu zapovijedi. Odluke Svete Stolice priopćio je generalni ministar Reda Manje braće J. R. Carballo provincijalnim ministrima u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Italiji, 10. ožujka 2009., s obvezom da poruku prosljede svim gvardijanima u svojim provincijama. Donosimo preslik Generalova pisma, kako se pojavio u tisku, i naš prijevod na hrvatskom jeziku. A sve objavljujemo jer se tiče Vlašićeve veze s “međugorskim fenomenom”.

ORDO FRATRUM MINORUM
MINISTER GENERALIS

Curia Generale dei Frati Minori (OFM), Via S. Maria Mediatrice 25, 00165 Roma - Italia. Tel. +39.06.684919
Fax. +39.06.632247 - eMail: mingen@ofm.org

Prot. N° 098714

Ai Ministri Provinciali di Bosnia- Erzegovina,
Croazia e Italia.
Loro sedi.

C O P I A
CONFORME ALL'ORIGINALE

f. Edward K. Siskind
Segr. Gen.

Carissimo Fratello Ministro,

Il Santo Padre, accogliendo la richiesta di fr. Tomislav VLASIC, OFM, membro della minoritica Provincia di S. Bernardino da Siena (L'Aquila), responsabile di condotte lesive della comunione ecclesiale sia in ambito dottrinale che disciplinare ed incorso nella censura dell'interdetto, gli ha concesso la grazia della riduzione allo stato laicale (*amissio status clericalis*) e la dimissione dall'Ordine.

Inoltre, il Santo Padre ha concesso all'oratore, *motu proprio*, la remissione della censura incorsa, nonché la grazia della dispensa dai voti religiosi e da tutti gli oneri connessi con la sacra ordinazione, incluso il celibato.

Come salutare precetto penale - sotto pena di scomunica da dichiararsi dalla S. Sede, ed in caso di necessità anche senza previa ammonizione canonica - al Sig. Tomislav Vlasic vengono imposti i precetti sotto elencati:

- Interdizione assoluta di esercitare qualsiasi forma di apostolato (per es.: promozione del culto pubblico o privato, insegnamento della dottrina cristiana, direzione spirituale, partecipazione ad associazioni di fedeli, ecc.), nonché di acquistare ed amministrare beni destinati ad opere pie;
- Divieto assoluto di rilasciare dichiarazioni in materia religiosa, specialmente riguardo ai "fenomeni di Medjugorje"
- Proibizione assoluta di abitare nelle case dell'Ordine dei Frati Minori.

Circa l'esecuzione delle gravi disposizioni prese dalla S. Sede nei confronti del Sig. Tomislav Vlasic, la stessa Sede Apostolica chiama direttamente in causa i Superiori dell'Ordine.

Pertanto, mi rivolgo a te, perché vigili, ed avverta opportunamente i Guardiani e i responsabili delle case filiali, sul pieno rispetto, da parte di Tomislav Vlasic, delle disposizioni pontificie che lo riguardano, in modo particolare di quella relativa alla proibizione di abitare nelle case comunque appartenenti all'Ordine dei Frati Minori, *sotto pena di rimozione dall'ufficio*.

Confidando nella tua piena comprensione e pronta collaborazione,
ti saluto fraternamente.

Roma, 10 marzo 2009

f. José R. Carballo
Fr. José Rodríguez Carballo, O.F.M.
Ministro Generale

Provincijalnim ministrima
Bosne i Hercegovine
Hrvatske i Italije
Njihova sjedišta

Predragi brate Ministre,

Sveti Otac, prihvaćajući zahtjev fra Tomislava VLAŠIĆA, OFM, člana malobraćanske Provincije sv. Bernardina Sijenskoga (L'Aquila), odgovornoga za ponašanja škodljiva po crkveno zajedništvo i na doktrinarnom i na disciplinskom području, i koji je upao u cenzuru zabrane bogoslužja, udijelio mu je oprost svođenja na laički stalež (*amissio status clericalis*) i otpust iz Reda.

Osim toga, Sveti je Otac, na vlastitu pobudu, molitelju udijelio oprost od cenzure u koju je upao, i milost oprosta od redovničkih zavjeta i od svih obveza povezanih sa svetim redom, uključivši celibat.

Kao kazneno spasonosna zapovijed - pod kaznom izopćenja koje ima proglasiti Sveta Stolica, a ako ustreba i bez predhodne kanonske opomene - gosp. Tomislavu Vlašiću:

a) Apsolutno se zabranjuje vršenje bilo kakva oblika apostolata (na pr. određene su niženabrojene zapovijedi: promicanje javnoga ili privatnoga kulta, poučavanje kršćanskoga nauka, duhovno vodstvo, sudjelovanje u udrugama vjernika, itd.) i stjecanje i upravljanje dobrima koja su namijenjena u pobožne svrhe;

b) Apsolutno mu se zabranjuje davanje izjava u vjerskim pitanjima, posebno s obzirom na "*fenomene Međugorja*".

c) Apsolutno mu se zabranjuje boravak u kućama Reda Manje braće.

S obzirom na izvršenje ozbiljnih rasporedbi koje je Sveta Stolica poduzela prema gosp. Tomislavu Vlašiću, ista Apostolska Stolica izravno poziva na odgovornost Poglavar Reda.

Stoga, obraćam se tebi da bdiješ, i prikladno obavijestiš gvardijane i odgovorne u filijalnim kućama, o potpunu poštovanju, od strane Tomislava Vlašića, papinskih rasporedbi koje se na njega odnose, posebno one koja se tiče zabrane boravka u kućama koje na bilo koji način pripadaju Redu Manje braće, *pod kaznom uklanjanja sa službe*.

Uzdajući se u tvoje puno razumijevanje i spremnu suradnju, bratski te pozdravljam.

Fr. José Rodríguez Carballo,
generalni ministar

Rim, 10. ožujka 2009.

BISKUPOV OSVRT

Vlašićeva upletenost u “međugorski fenomen”

Kao i prošle godine, kada je Sveta Stolica kaznila vlč. Vlašića zabranom bogoslužja, zaprijetivši mu još strožim kaznama ako ne poslušna, tako su se i ove godine pojavili brojni komentari u sredstvima priopćavanja ističući nepovezanost “međugorskoga fenomena” i “slučaja Vlašić”. Ako se u oba pisma i u obje najteže kazne izričito spominje “međugorski fenomen”¹ u koji je upleten Tomislav Vlašić, kako onda nema povezanosti jedno s drugim? Željeli bismo podsjetiti upravo na tu neosporivu vezu, od samih početaka.

Tomislav Vlašić, rođen u Sovićima, 16. I. 1942., kao član Hercegovačke franjevačke provincije, zaređen je za svećenika 26. VII. 1969. u Frohnleiten u Austriji.² Nakon ređenja neko je vrijeme djelovao kao duhovni pomoćnik na Humcu,³ a od 1973. godine kao predsjednik rezidencije u franjevačkoj kući na Jablanovcu u Zagrebu.⁴ Na prijedlog starješinstva Provincije, 1977. godine kanonski je imenovan duhovnim pomoćnikom u župi Čapljina,⁵ gdje je na službi ostao do 17. kolovoza 1981., kada je prešao u Međugorje na svoju ruku, bez potrebna obavještenja i biskupova odobrenja.⁶

Međutim, prema vlč. R. Laurentinu, gotovo službenom historiografu “međugorskih ukazanja”, Provincijalat je dao o. Vlašiću dozvolu za boravak u Međugorju, sve bez biskupova znanja. Ovako abbé Laurentin: “Doznajući za pritvor /fra Joze Zovke/, onoga istoga

dana, 17. kolovoza /1981./, Tomislav Vlašić, župnik u Čapljini, odlazi u Međugorje da se informira i upozna sa stanjem. Odatle odmah ide k provincijalu u Mostar da ga izvijesti o teškoj situaciji i prijetnjama koje vise nad župom bez voditelja. Provincijal njegove primjedbe ocjenjuje razboritima, a njegov posjet providnosnim. Odmah ga imenuje zamjenikom zatvorenoga župnika. Sutradan, dakle, fra Tomislav se nastanjuje u župnom uredu u Međugorju. Po drugi se put stavlja u kontakt s vidiocima, koje je na brzinu ispitao 29. lipnja. Postaje im ‘duhovni vođa’ i taj će naslov zadržati kasnije u župi...”⁷ Tomislav je dakle već šestoga dana “ukazanja” u Međugorju, a nakon uhićenja fra Joze Zovke, 17. kolovoza, posve prelazi u međugorsku župu, gdje ga provincijalat “imenuje” župnim vikarom. Razumije se da provincijalat ne može imenovati župnim vikarom, nego samo predložiti, jer biskup kanonski imenuje župnika ili kapelana, ali i takva “imenovanja” dio su tragična “hercegovačkog slučaja” i “međugorskoga fenomena”.

Provincijalat je tek godinu dana kasnije, 19. srpnja 1982., zakonito predložio o. Vlašića za “duh. pomoćnika u Međugorju”, iako je mogao i morao znati za njegov bolni “zagrebački slučaj”, koji se trebao rješavati na drugi način. Biskup Žanić, ne poznavajući Vlašićev čudoredni život i upletenost u “zagrebačku aferu”,

¹ Cio slučaj obrađen u *Službenom vjesniku* hercegovačkih biskupija, 2/2008., str. 79-81.

² Ž. ILIĆ, *Hercegovina u Crkvi*, Duvno, 1974., str. 82-83.

³ *Opći šematizam Katoličke Crkve u Jugoslaviji*, Zagreb, 1975., str. 398.

⁴ *Kršćanski puk i franjevci u Hercegovini*, Mostar, 1977., str. 202.

⁵ *Dopis Biskupskoga ordinarijata*, br. 638/1977., od 19. kolovoza 1977.

⁶ *Službeni vjesnik Biskupija Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske*, 2/2008., str. 80.

⁷ R. LAURENTIN, *Racconto e messaggio delle apparizioni di Medjugorje*, Brescia, 1987., str. 90: “Venendo a sapere dell’arresto, quello stesso giorno, 17 agosto, Tomislav Vlašić, parroco di Čapljina, si reca a Medjugorje per informarsi e rendersi conto della situazione. Da lì va subito dal provinciale, a Mostar, per riferirgli della grave situazione e delle minacce che pesano sulla parrocchia rimasta senza guida. Il provinciale trova le sue ossevizioni giudiziose e la sua visita providenziale. Lo nomina subito sostituto del parroco imprigionato. - Fin dal giorno dopo quindi, Fra Tomislav si stabilisce nella canonica di Medjugorje. Per la seconda volta si mette in contatto con i veggenti, che aveva rapidamente interrogati il 29 giugno. Ne diventa il ‘direttore spirituale’ e sarà questo il titolo che manterrà più tardi nella parrocchia, dove Zrinko Čuvalo, il vicario, verrà nominato sostituto nel gennaio 1982.

izdao je dekret, 27. srpnja iste godine, o njegovu premještanju i djelovanju u Međugorju.⁸

Od samih početaka "ukazanja" 1981. godine otac se Vlašić upleo u međugorska zbivanja, pratio "vidioce" te je nerazdvojivo povezan s "međugorskim fenomenom" i njegovim početcima i nastavcima. Čak i prije toga početka stvarao se na neki način "međugorski fenomen". Još u svibnju 1981., više od mjesec dana prije početka "ukazanja", "otac Tomislav Vlašić pošao je u Rim na međunarodni kongres predstavnika Karizmatškoga pokreta. Za vrijeme Kongresa tražio je od nekih nazočnih da mole s njime za ozdravljenje Crkve u Jugoslaviji. Redovnica, s. Brieghe McKenna, koja se ujedinila u molitvi, imala je viđenje: vidjela je o. Vlašića kako sjedi okružen velikim mnoštvom ljudi, oko njega, na mjestu gdje je sjedio izvirale su rijeke vode. Jedan drugi redovnik, Emile Tardiff, O. P., izreče proročanstvo: 'Ne bojte se, ja ću vam poslati svoju Majku.' Nakon nekoliko tjedana, Gospa se stala ukazivati u Međugorju.'⁹ A pogotovo je uključen u "međugorski fenomen" nakon što je u srpnju 1982. od svojih poglavara predložen i od biskupa odobren i imenovan kapelanom u Međugorju. Evo pisanih dokaza, crno na bijelu.

Fra Tomislav Vlašić i fra Slavko Barbarić kazuju djeci što treba pričati svijetu. U *Kronici ukazanja*, koju je tada vodio fra Tomislav Vlašić, čitamo: "21. VIII. 1982. (Subota). Prije podne su fra Tomislav i fra Slavko razgovarali s vidiocima. Razgovor je išao u pravcu izgrađivanja njihove osobnosti i ukazivanja na njihovu ulogu u sklopu ovih događaja, posebno na njihov autoritet, koji ne smiju proigrati dajući odgovore na sva pitanja, nego upućujući ljude na put obraćenja i iščekivanja obećanja Božjih".

- *Dva franjevcu idu u smjeru ukazivanja na ulogu "vidjelaca", koji ne smiju proigrati auktoritet dajući odgovore na sva pitanja, nego neka govore o "obraćenju" i o "iščekivanju obećanja Božjih", jer tu ne će pogriješiti, barem je to kompatibilno s pravom Gospom!*

"Vidioci ne smiju davati izjave bez našeg znanja". U *Kronici* od 12. travnja 1984. Vlašić je zapisao: "Danas sam razgovarao sa svim vidiocima. Skrenio sam im pažnju da ne daju izjave nikome bez našeg znanja".

- *Znači on mora prokontrolirati, provjeriti, odobriti i proglasiti što je pravo, a što krivo u "Gospinim porukama". Cenzor "Gospa međugorske"! Kakva je to upletenost u "međugorski fenomen"?!*

Teška teološka zabluda. Pa ipak mu se omaknula notorna teološka hereza koju je on osobno zapisao u *Kroniku*, još kao ilegalni, 6. svibnja 1982. kako ju je čuo od "vidjelaca": "Večeras su djeca postavila jedno teološko pitanje i na nj dobila odgovor: Da li su osobe u nebu samo dušom prisutne, ili dušom i tijelom? - pitali su. Prisutne su i dušom i tijelom - odgovoreno im je".

- *Mi svi katoličkom vjerom vjerujemo da će uskrsnuće tijela, resurrectio mortuorum, biti o Sudnjem danu, a o. Vlašić bilježi međugorske dječje priče kako su - ne samo Isus i Gospa kako katolički vjerujemo - nego i sve druge spašene osobe u nebu "dušom i tijelom"! I on to propušta u službenu *Kroniku*, bez ikakve primjedbe! Znači ni njemu ta katolička dogma nije jasna, i to nakon 13 godina propovijedanja Nicejskoga Vjerovanja po Humcu, Jablanovcu, Čapljini i Međugorju! Kakvo onda čudo da mu je u pismu prošle godine Kongregacija naredila da mora pohađati osnovni tečaj teologije i polagati vjeroispovijest uz prethodno odobrenje Svete Stolice!*

Međugorska "pojava" hvali Vlašićevo djelo. U Vickinu vlastoručno vođenu *Dnevniku*, od 28. veljače 1982. navodna je pojava uvelike hvalila Vlašićevo djelo u vodstvu "vidjelaca". Doslovan Vickin tekst: "*Bili ja i Jakiša Gospa došla u 6.3 minute dobro nas pogledana. Onda je Gospa rekla za Tomislava prvo ga pogledala onda rekla možete mnogo zahvaliti Tomislavu što vas onako ljepo vodi*".¹⁰

- *On u Međugorju ilegalno, a sve tako "lijepo" vodi i - zavodi. I to sve "međugorska Gospa" hvali i odobrava!*

"Pojava" preporučuje Vlašića kao duhovnoga učitelja. On sam piše u *Kronici ukazanja*, 5. ožujka 1984., govoreći o Ivanu Dragičeviću: "Gospa je izrazila želju i preporučila mu nakon njegova pitanja za savjet, da završi srednju školu pa da će mu onda pokazati put. Također mu je rekla da se povjeri fr. Tomislavu Vlašić da ga duhovno upućuje".¹¹

⁸ Dopis Ordinarijata kojim se potvrđuje predložena *Tabula*, br. 711/82., od 27. srpnja 1981. U popratnim napomenama biskup Žanić piše, s obzirom na novoga župnog vikara u Međugorju, tj. T. Vlašića: "Treba budno paziti na daljni razvoj događaja u župi Međugorje. Vi ste iznijeli nadu da će novi vikar župe Međugorje poraditi oko toga da se stvari razjasne, razbistre i 'prizemlje'. Njegov rad u tom pravcu treba svakako podržati i pratiti".

⁹ *Službeni vjesnik* 2/2008., str. 80, navedeno iz: ROONEY - R. FARICY, *Maria regina della pace*, Milano, 1984., str. 34. Vidi također P. ŽANIĆ, *Posizione attuale (non ufficiale) della Curia Vescovile di Mostar nei confronti degli eventi di Medjugorje*, Mostar, 30. X. 1984., str. 6-7.

¹⁰ V. IVANKOVIĆ, tzv. *Treći dnevnik*, vlastiti njezin rukopis. Kopija na Biskupskom ordinarijatu u Mostaru.

¹¹ T. VLAŠIĆ (rukopis), *Kronika ukazanja*, str. 747. Kopija na Ordinarijatu.

- Što je on inače i jedan i drugi činio i bez obzira na "poruku" međugorske "pojave"! Fra Tomislav Ivanu "vidiocu", Ivan fra Tomislavu, i onda sve pripisano Blaženoj Gospi!

Vlašić po "božanskom providenju" vodi vidiocce. U pismu od 13. travnja 1984. predstavlja se Papi kao onaj koji "po božanskoj providnosti vodi međugorske vidiocce". Informira ga da "Gospa nastavlja pričati svoj životopis vidiocima" i obavještava Svetog Oca: "nalazim se u Rimu od 29. 04. do 10. 05. radi jednoga međunarodnog sastanka. Znam da ste vrlo zauzeti, ali ako me možete primiti koju minutu, rekao bih Vam jake točke ukazanja".¹²

- Papa ga nije primio.

Barbarić o Vlašiću

O Vlašićevoj ulozi i vezi s "međugorskim fenomenom" od samoga početka, kako je "kanalizirao" ukazanja i zbivanja, najbolje nam je kroničarski napismeno posvjedočio jedan drugi međugorski neposlušnik, propagator "ukazanja" i mistifikator događaja, fra Slavko Barbarić.

Biskupovo imenovanje pa ubrzo zahtjev da fra Slavko ide iz Međugorja. Provincijalna uprava dopisom od 16. kolovoza 1984. predložila je vlč. Barbarića za župnoga pomoćnika u Međugorju. Biskup je Žanić istoga dana potvrdio *Tabulu* i Barbarićev premještaj.¹³ Ali biskup već 3. siječnja 1985. piše Provincijalatu: "Molim da o. fra Slavka Brabarića premjestite iz Međugorja na neku drugu dužnost. On u Međugorju, u veoma važnim pitanjima oko navodnih 'ukazanja' Gospinih vrši propagandu na način potpuno protivan mojim uputama danim više puta usmeno i pismeno".¹⁴

"Gospina" želja da fra Slavko ostane u Međugorju. Međutim ukazivačka "pojava" intervenira, izražava "želju" da fra Slavko ostane u Međugorju, da vodi stvar i skuplja vijesti kako bi, nakon prestanka njezinih "ukazanja" ostala "pregledna slika" onoga što se dogodilo. U *Kronici ukazanja* fra Slavko je osobno napisao ovu

"poruku" upućenu njemu samomu: "3. veljače 1985. (Nedjelja). Viđenje je bilo kao i obično. Večeras nešto kraće nego ovih dana. Samo dvije minute. Prisutni su Marija, Ivan i Jakov. Bila je poruka za fra Slavka, kako je obećano jučer u viđenju. Izrečena je preko Ivana. Glasi kako slijedi: 'Ja bih željela da Slavko ostane ovdje, da vodi sve pojedinosti i bilješke da na kraju moga dolaska imadnemo jednu preglednu sliku o svemu. Ja ću moliti ovo vrijeme za Slavka napose i za sve koji rade u ovoj župi'.¹⁵

- Poznato da je ta "jedna pregledna slika" bila obična međugorska, fra Slavkova, maštovitvorina, jer je fra Slavko preminuo 25. studenoga 2000., a "pojava" se i dalje ne prestaje ukazivati, evo već devet daljnjih godina nakon njegove smrti, i, kako stvari teku, međugorskim ukazanjima ne vidi se kraja! Upravo nepregledna, a ne - pregledna - slika!

Vlašićevo "kanaliziranje" "ukazanja". Evo Barbarićeva rukopisna teksta iz *Kronike ukazanja*, iz 1984. godine,¹⁶ koji valja čitati pod vidom svega onoga što je Sveta Stolica poduzela prema Vlašiću u 2008.-2009. godini. Nakon Vlašićeva odlaska iz Međugorja, fra Slavko Barbarić piše za sebe da ostaje u Međugorju, u nadi da je i on "po Božjoj providnosti izabran" da nastavi voditi ono što je ovdje postala "tradicija". "2. IX. 1984. (Nedjelja). Ne mogu a da se ne osvrnem na ono što se danas dogodilo. Fra Tomislav Vlašić je premješten u Vitinu. Oprostio se danas na pučkoj misi. Sva je crkva bila dirnuta i u suzama. I s pravom. Tomislav ostaje u povijesti ovih ukazanja svijetli lik. Zaista je bilo proročki i junački doći nakon zatvaranja fra Joze Zovke i nastaviti posao. Koliko je utrošio truda i muke, koliko pastoralne razboritosti i molitve, to nikada nitko neće moći pravo ocijeniti. Milost ga je Božja izabrala i poslala. On je odgovorio i djelovao. Svojim pastoralnim i duhovnim iskustvom kanalizirao je onaj veliki izvor koji je provreo na dan ukazanja. Jednako mudro pun Duha Božjega vodio je vidiocce, župu i hodočasnike. Uza sve pozitivno djelovanje svaki se dan morao boriti s napadima i opasnostima koje su htjele uništiti ovo što se događa u Međugorju. Znao je proročki predvidjeti događaje, pročitati situaciju i ići dalje. Svjedok

¹² Pismo T. VLAŠIĆA Svetom Ocu, 13. travnja 1984. na talijanskom. Vidi *Ogledalo Pravde*, str. 56, s fotokopijom dijela toga pisma.

¹³ Dopis Ordinarijata Provincijalatu, br. 857/84., od 16. kolovoza 1984.

¹⁴ Dopis Ordinarijata Provincijalatu, br. 1/85., od 3. siječnja 1985.

¹⁵ S. BARBARIĆ (rukopis), *Kronika ukazanja*, III. svezak, str. 247. Laurentin je tu "poruku" te "ukaze" promijenio s obzirom na vodstvo župe: "Io desidero che padre Slavko resti qui, che guidi la parrocchia e raccolga le notizie affinché quando io non verrò più rimanga un'immagine completa di tutto ciò che è successo. In questo momento prego specialmente per padre Slavko e per tutti coloro che lavorano in questa parrocchia"- "Ja želim da otac Slavko ostane ovdje, da vodi župu i skuplja vijesti kako bi, kad ja više ne budem dolazila, ostala potpuna slika svega onoga što se dogodilo. U ovom trenutku molim posebno za oca Slavka i za sve one koji rade u ovoj župi." R. LAURENTIN, *Dernières Nouvelles*, 3 (1985) francuski: str. 25-26; talijanski: str. 29-30; *Ogledalo Pravde*, str. 59.

¹⁶ S. BARBARIĆ (rukopis), *Kronika ukazanja*, III. svezak, str. 3-6.

sam kao nitko drugi, jer sam s njim punih 13 mjeseci bio zajedno u sobi. Iz njega je govorila mudrost i predanost. I u najtežim momentima ostajao je miran. I na najteže napade odgovarao je dostojanstveno, pa dolazili oni iznutra ili izvana. Uvijek je bio spreman i podnijeti najteže žrtve, samo da Božja stvar ide dalje.

Samo kad se sjetim svih napada sa strane Ordinarijata, onda imam dovoljno razloga kazati: I Tomislavovo ponašanje i odgovori i postavljanje prema biskupu, molitve i postovi unatoč svim ocrnjivanjima su jedan od dokaza da je ovdje - Kraljica Mira.

Znao je često ponoviti: Ako smetam ovdje nekome spreman sam se ukloniti, samo neka to bude na slavu Božju. Kada je saznao za promjenu reagirao je mirno: Spreman sam u poniznosti prihvatiti svaku odluku i svaki dekret. Mi svi ostali u kući smo reagirali sa više patosa i afekta.

A znao je Tomislav kao što i mi svi znamo da ga naše starješinstvo mijenja na zahtjev biskupov. Teško je reći koliko je taj zahtjev nepravedan: sigurno je jedno - ovim se željelo Tomislava kazniti, a možda i sve zaustaviti što se ovdje događa.

On je sada u Vitini. Nadamo se da će moći dolaziti i nastaviti raditi u izvanrednom planu Božjem i surađivati s našom dragom Gospom, koja polako ali sigurno očituje svoj plan ovdje.

Duboko sam uvjeren a to je i moja molitva: Da će mu Gospa, koja mu je u tolikim porukama dala do znanja da računa s njime, isprositi milost ljubavi i još dubljeg mira!

S pravom je rekao p. Laurentin: fra Tomislav je kao marljivi vrtlar obrađivao i vodio novi narod Božji.

Ostajem ovdje, nadam se Božjom providnošću izabran, da nastavim voditi ono što je ovdje postala tradicija. Da nisam siguran da Bog vodi ove događaje bio bih večeras u strahu i trepetu pred velikom odgovornošću. Nastavit ću raditi s grupama hodočasnika i s pojedincima informirajući ih o poruci i razvoju događaja ovdje u Međugorju. Znam da sam bio puno sigurniji dok je ovdje Tomislav bio stalno. Ali nek se vrši Božja volja! Nek se ostvaruju Gospini planovi! A da ne ide bez naše žrtve, molitve i posta, to je sasvim jasno.

Naučio sam od svog dragog brata Tomislava i iskustvo konkretno što znači dati se voditi i spreman sam

dalje raditi do Božje volje. Znam da su to isto spremni i ostali fratri ovdje kao i časne sestre.

Danas je stigao fra Petar Ljubičić. On voli Međugorje, voli Gospu, a to je dosta.

Amen! Neka bude tako!"

- Iz ovoga Barbaričeva opisa i susljednih događaja proizlaze neke nedvosmisleno jasne činjenice:

Prvo, fra Tomislav Vlašić ne ostaje "u povijesti ovih ukazanja svijetli lik", nego mračni lik, "mistifikator i karizmatični mag", kako ga je nazvao biskup Žanić,¹⁷ a u konačnici ga Sveta Stolica izbacila iz redovništva i svela na laički stalež, zaprijetivši mu izopćenjem ako ne poslušna dosadašnje zapovijedi. Najteže moguće sankcije za jednoga svećenika.

Drugo, on je duhovno i pastoralno sva ta "ukazanja" "kanalizirao", kako nadahnuto i adekvatno kaže kolega mu fra Slavko, tj. kontrolirao, mistificirao, fantazirao, sam sebe glorificirao, čak se i krivo kleo pred Biskupom.

Treće, Biskupovi "napadi" bili su činjenično utemeljeni i kanonski opravdani. A "ocrnjivanja" o kojima fra Slavko, lako su dokazive žalosne činjenice po T. Vlašića zbog njegova dvostrukoga života.¹⁸ Sve su te bolne istine bile poznate i poglavarima i samomu fra Slavku Barbariću, i opet govori o "ocrnjivanjima"!

Četvrto, misao R. Laurentina, gotovo službenoga historiografa međugorskih "pojava" od 1983. do 1997. godine, da je Vlašić kao "marljivi vrtlar obrađivao novi Božji narod" pokazala se posve deplasiranom pred svim onima izjavama Svete Stolice o Vlašiću koji je bio optužen zbog "širenja sumnjivih nauka, manipulacije savjestima, sumnjiva misticizma, neposluha zakonito izdanim naredbama te zbog okrivljivanja contra sextum". Razumije se da se to ne odnosi samo na njegov boravak u Italiji, jer je on redovito i sustavno dolazio u Međugorje, u svoju veliku kuću, kojoj su mu oci franjevci - po međugorskom župniku - odobrili izgradnju 1994. godine, i gdje je vodio duhovne vježbe u kojima je ne samo "manipulirao savjestima" nego i zazivao zloduhe! Dokazi na Ordinarijatu dostavljeni iz njegove zajednice.¹⁹

Peto, fra Slavko želi nastaviti fra Tomislavovo djelo, "kanalizirati" po svom vlastitom naumu. I njega će "međugorska pojava" hvaliti, kao i Vlašića. I on je uvjeren da ga je Božja providnost za to izabrala! I sada: kako ćeš ti takvim fanaticima dokazati da su "lažni proroci"!?

¹⁷ P. ŽANIĆ, *La posizione (non ufficiale)*..., 30. X. 1984., str. 22.

¹⁸ Dosta je pogledati samo Vlašićevu "korespondenciju", koja je više puta objavljena u raznim knjigama i publikacijama, a kopije se nalaze i na Ordinarijatu: Iz Zagreba, 7. XII. 1976.; iz Zagreba, 9. I. 1977.; iz Međugorja, 15. XII. 1981.; iz Krapnja, 15. V. 1982.; iz Dubrovnika, 15. V. 1983.

¹⁹ *Službeni vjesnik*, 2/2008., str. 81.

Vlašićeve maštarije o "Gospinu rođendanu"

Katolička Crkva, prema knjizi *Liber Pontificalis*, slavi Rođenje Blažene Djevice Marije ili Malu Gospu još od stoljeća sedmog, za pape Sergija I. (687-701.). Na Istoku, u Carigradu, koje desetljeće i prije toga.

Prema *Kronici ukazanja župe Međugorje* u "viđenjima" - tako ih Vlašić redovito naziva - navodna pojava navodno kazuje da je Gospin 2000. rođendan bio 5. kolovoza 1984. godine. Tu je izmišljotinu napismeno prenio i Papi u Rim i biskupu Žaniću u Mostar tadašnji kapelan u Međugorju fra Tomislav Vlašić. Evo što o tome čitamo u *Kronici*, koju je osobno vodio isti Vlašić. Ali vratimo se tri godine unatrag da vidimo kako su se slavili rođendani i kako je došlo do promjene datuma:

Čestitke za rođendan na Malu Gospu, 8. rujna 1981. Dva su službena i različita izvješća: Vlašićevo i Laurentinovo. Vlašić u *Kronici* piše: "Viđenja - Djeca su imala susret s Gospom. Mali Jakov čestitao joj je rođendan. Ona je bila sva razdragana i rekla je da joj je ovo jedan od sretnijih dana. Potakla je djecu na ustrajnost u vjeri i molitvi."

O istom događaju posve drukčije R. Laurentin, "historiograf" međugorskih fenomena: "Gospin rođendan. 8. rujna, na blagdan Male Gospe, Djevice se ukazuje s djetetom Isusom. Bilo je to upravo u kući Jakovljevoj. Tu je i Vicka: 'Draga Gospo, čestitam ti sretan rođendan - kaže joj familijarno pružajući joj ruku. Gospa uzima njezinu ruku, ali se Vicka ne usuđuje učiniti to isto, te je Jakov, smeten zbog njezine odvažnosti, moli da o tome ne priča'."

- *A ona sve to Laurentinu, a on u svoju knjigu!*²⁰

Čestitke za rođendan na Malu Gospu. "8. IX. 1982. (Srijeda). Od vidjelaca nedostajale su Mirjana i Ivica. Ostali su bili na okupu. Imali su viđenje. Gospa je posebno bila svečana. Djeca su joj čestitala rođendan. Posebnih poruka nije bilo".

- *Dakle 8. rujna i 1981. i 1982. godine "međugorska Gospa" redovito slavi svoj rođendan, kao što joj cijela Katolička Crkva toga dana slavi blagdanom Rođenje na ovaj svijet. Čak je i na vanjski način bila "posebno svečana". Pa i iduće godine, to će slavlje za rođendan zadržati sjaj svečanosti i razdraganosti. Pogledaj:*

Gospin rođendan i na Malu Gospu "8. IX. 1983. (Četvrtak). Četvero vidjelaca imalo je viđenje. Kažu da je Gospa bila posebno svečana i sretna. Posebnih poruka nije rekla".

- *Gospa je i na Malu Gospu 1983. zadržala svečane rođendanske haljine od prošlih godina, ali nije bilo nikakvih čestitki od "vidjelaca". Očito se nešto iza brda valja i od strane "međugorske pojave" i od strane "međugorskih vidjelaca" i od strane "mistifikatora" Tomislava Vlašića. Pogledaj što piše isti Vlašić:*

Gospin rođendan nije na Malu Gospu nego 5. kolovoza, na "Gospu Snježnu". Piše fra Tomislav: "28. V. 1984. (Ponedjeljak). Danas sam posjetio o. biskupa Pavla Žanića. Donio sam mu posljednji dio *Dnevnika* Jelene i Marijane Vasilj. Također sam mu donio Gospinu poruku datu Jeleni za njega, za sv. Oca i za kršćansku javnost da je Gospin 2.000 rođendan 5. 08. 1984. (O tome vidi u dokumentu poslanom o. biskupu - *Odmah napominjemo da u tome dokumentu od istoga dana stoji i ovo: "Rekla je: 'Oni koji osjećaju imalo ljubavi prema meni neka taj dan ne idu ni u školu, ni na svoj posao, ninašto. Neke samo uzmu krunicu i neka mole'. Inače je taj dan bila - nedjelja, pa nije ni trebalo ići u školu!*).

O. Biskup od prve odbija poruku tj. u nju ne vjeruje. Meni zabranjuje usmeno da o tome govorim, a reče da će mi i pismeno zabraniti. Poruku će s ostalim materijalom dostaviti Kongregaciji.

Kad sam ga zamolio da shvati nas pastoralce kako ne možemo biti indiferentni prema porukama koje traže od nas da ljude obraćamo, a on je otprilike ovo rekao: "Tu nema Gospe. Ja preuzimam odgovornost na se... Nitko nije dužan vjerovati u privatna ukazanja..."

O. Biskup imao je tisuću razloga da ne vjeruje. I nijedan razlog ga ne pokreće na vjerovanje. Tako se držao.

Zamolio sam ga da netko od Komisije ispita i proüči fenomen Jelene (Jelena već 1,5 god. doživljava Gospu a da ni o. Biskup ni ijedan član s njom nisu porazgovarali!) On je odmahnio rukom govoreći da takvih vidjelica ima na stotine.

Također sam ga zamolio da porazgovori sa svim viđiocima, jer oni daju naslutiti uskoro velike događaje. Odgovorio je da on s njima nema što više razgovarati".

²⁰ R. LAURENTIN, *Racconto e messaggio delle apparizioni di Medjugorje*, Brescia, 1987., str. 94: "Compleanno della Gospa. L'8 settembre, nella festa della Natività, la Vergine appare con il bambino Gesù. È proprio in casa di Jakov. C'è anche Vicka: - Cara Gospa, ti auguro buon compleanno - le dice familiarmente tendendole la mano. La Madonna prende la sua mano tesa, ma Vicka non osa fare altrettanto, e Jakov confuso per la sua audacia le chiede di non parlarne".

- Eto svečane najave Gospina rođendana, za 5. kolovoza 1984. Ako je dakle Gospin međugorski 2000. rođendan bio te 1984. godine, to znači da je ona rođena 16 godina prije početka Nove ere, tj. prije Krista. Bilo bi joj, prema tomu, 16 godina kada je rodila Isusa Krista. A kako se, prema dosadašnjim povijesnim dokumentima, Isusovo rođenje smješta u 7. ili 6. godinu "prije Krista", to znači da tih 6-7 godina treba oduzeti od tih Gospinih godina. Po toj bi međugorskoj mašti, Gospa rodila Isusa u svojoj 9. ili 10. godini života. Ali međugorski fanatici spremni su vjerovati i u najnevjerovatnije izmišljotine!

Ne možemo ne istaknuti vrlo jasan i odlučan stav mjesnoga biskupa Pavla Žanića, koji apsolutno ne vjeruje u "ukazanja", koji je spreman preuzeti odgovornost na sebe za to što tvrdi, koji ima "tisuću razloga" da ne vjeruje, a nema "nijedan razlog" koji ga potiče na vjerovanje u međugorske priče "vidjelaca" i njihovih mistifikatora. Biskupski hrabro!²¹

Samo što nije u tome Vlašićevu pismu točka, nego dvotočka:

Čeka se da Gospin rođendan Crkva odobri ili da se za to Nebo pobrine. "14. VI. 1984. (Četvrtak). 6 - Izjavu-poruku o 2.000 rođendanu Gospinu za sad nećemo govoriti dok crkvena vlast to ne odobri, ili se nebo samo pobrine da taj dan bude evidentno pripravljen".

- Međutim, crkvena vlast to nije odobrila ni tada ni sada. Ali je ipak Vlašićeva "pojava" uskoro zatražila da se Gospin 2000. rođendan posebno proslavi.

Posebna priprema za rođendan - "27. VII. 1984. (Petak). Vidioci su imali viđenje zajedno. Posebnih poruka nije bilo. Ivan je i večeras imao viđenje na mjestu ukazanja. Viđenje je bilo u 22,30. Gospa mu je rekla ovo: "Ja i dalje želim ostati sa svojim izabranicima u crkvi, da tu preko njih širim Radosnu vijest..." (Gospina želja odnosi se na htijenje biskupa Žanića da se vidiocima odmakne iz crkve). "Budite u ovo vrijeme smireni i nemojte se uzbuđivati jer moj Sin Isus u ovo vrijeme snažno djeluje u ovoj župi i narodu koji dolazi ovamo..." Također, Ivan kaže, da je Gospa rekla da se za njezin 2.000 rođendan, tj. 5. VIII. 1984. pripremi posebno. Tražila je da se kroz ove dane moli i odriče, da se u nedjelju primi pričest čista srca, kako bi Isus u osobama mogao djelovati. Ivan je rekao da je Gospa rekla da će biti obraćenja i znakova na ljudima".

- "Međugorska Gospa" ide izravno protiv Biskupovih odredaba: i da se djeca odmaknu od crkve sa svojim "ukazanjima", i da se ne širi fantazija o promjeni Gospina liturgijskog rođendanu. Međutim, nakon Biskupove intervencije, tjedan dana prije navodnoga rođendana, nije bilo oglašavanja rođendana s oltara. Piše kroničar Vlašić:

Ipak bez najave. "29. VII. 1984. (Nedjelja). Mi nismo najavljivali Gospin rođendan (2.000) za 5. VIII. jer nam je biskup zabranio. Samo smo potakli ljude da taj dan, prva nedjelja - nedjelja pomirenja, zaista bude dan pomirenja".

- I Vlašićeva je "pojava" poslušala Biskupovu odredbu, ali samo taktički. Rekla je da "se s oltara ne govori radi biskupa", da ga se, biva, ne ljuti. Ali...

Ne govoriti s oltara. "30. VII. 1984. (Ponedjeljak). Ivan je imao ponovno viđenje na mjestu ukazanja u 22h. S njim je bila molitvena grupa, nekoliko sestara, svijeta i ja" - piše Vlašić - "Ukazanje je trajalo 15 minuta. U jednom trenutku Ivan je rekao da je Gospa rekla da svatko u tišini iznese svoje probleme i želje. Svi smo tiho molili. Nakon ukazanja Ivan mi je rekao da je Gospa rekla da se o njezinom 2.000 rođendanu s oltara ne govori radi biskupa, ali da se svijet potiče na obraćenje i molitvu. Kaže da je posebno tražila od župne mladeži povećanu molitvu. Također je rekla da će njezin Sin Isus sam ljude ovdje privući".

- Ali će i međugorska "pojava" i njezin mistifikator Vlašić, mimo crkvenih odredaba, "privatno" ipak proslaviti "rođendan" navodne Gospe koja je bila "neobično sretna", dapače zbog privatnih čestitki "cvjetala od sreće".

Prva proslava neliturgijskoga "rođendana" - 2000. "5. VIII. 1984. (Nedjelja). Svih petero vidjelaca imalo je zajedničko viđenje. Svi kažu da je Gospa bila neobično sretna, kao rijetko kad. Pojednim vidiocima rekla je posebne riječi.

Marija: 'Molite! Otvorite mi svoje srce i tražite. Ja ću moliti svoga Sina Isusa da vam udijeli milosti. Molite s vjerom.' Čestitali smo joj rođendan. Ona je cvjetala od sreće".

- Očito je i Vlašić, promotor, propagator i mistifikator međugorskih fenomena, svoju "pojavu" u viđenjima vidjelaca oblikovao prema svojoj tvrdoglavosti, dvolichnosti, mistifikaciji. Javno ne, privatno da!

²¹ Nakon što je biskup Žanić 25. srpnja 1987. izgovorio famoznu propovijed u Međugorju, u rujnu iste godine pozdravih kardinala Ratzingera, prefekta Kongregacije za nauk vjere, na aerodromu u Rimu - išli smo na Mariološko-marijanski kongres u Kevelaer, i nakon što se predstavili, Kardinal mi reče: "Lei ha un Vescovo coraggioso!" - Imate hrabra Biskupa!

Pripreme za neliturgijsku "rođendansku" feštu. Fra Slavko Barbarić piše: "30. VII. 1985. (Utorak). Večeras je bilo viđenje na brdu. Bili su prisutni Marija, Ivan i Vicka. Marija veli da je Gospa tražila što više molitve do rođendana."

- *Očito do novoga izmišljenog rođendana, 5. kolovoza.*

Nastaviti - po svaku cijenu! Nastavlja fra Slavko: "1. VIII. 1985. (Četvrtak). Mnogi me pitaju što je sa mojim premještajem. Pravoga odgovora nema još nitko od nas. Svi osjećamo da treba nešto činiti, ali što i kako. U svakom slučaju treba posao u Međugorju biti nastavljen i to pod svaku cijenu. Ne smije se izdati."

- *Pa i po cijenu crkvenoga neposluha. Fra Slavko je to osobno dokazao, jer nije htio ići iz Međugorja, pa i po cijenu gubljenja ovlasti ispovijedanja. U toj je tvrdokornoj neposlušnosti i preminuo.*

"Rođendan" se ipak slavi. Otac Barbarić bilježi u *Kroniku*: "2. VIII. 1985. (Petak). Po hodočanicima se osjeća blizina Gospinih blagdana. Lanjske godine je najavljen Gospin rođendan. Proslavljen je u molitvi i postu. Ovaj put nije se ništa govorilo. Vjernici stižu."

- *Nije se ništa govorilo s oltara. Ali se privatno govorilo, širilo, propagiralo. Odakle inače "vjernici stižu"?*

Svijet nije zaboravio! "4. VIII. 1985. (Nedjelja). Danas je ovoliko svijeta i hodočasnika zato što je prošle godine preko Jelene rekla Gospa da je to njezin 2000-ti rođendan. Prošla je godina dana, o tome nismo smjeli reći ni riječi i svijet nije zaboravio. Voli Majku i to je dirljivo!"

- *To su dirljive riječi fra Slavka Barbarića! Nisu smjeli reći ni riječi, odnosi se na riječi "s oltara"! A drugi su svi ostali kanali.*

Druga proslava "rođendana". Piše o. Barbarić: "5. VIII. 1985. (Ponedjeljak) - 2001 ROĐENDAN. Viđenje je bilo u mojoj sobi. Prisutni su Marija, Ivan i Vicka. Trajalo je oko 4 minute. Poruka nije bilo posebnih. Opisali su ukazanje vrlo svečano. Pozivala je na radost i veselje i blagoslivala svečano.

Jednu činjenicu želim naglasiti: ROĐENDAN je Gospin. Mi nismo ništa rekli s oltara. Drugi su za vrijeme drugih misa govorili. Ovo sve iz poslušnosti prema Biskupu. Nisam siguran da će nas jednoga dana povijest međugorskih ukazanja zbog toga pohvaliti. Ali, eto, pravdamo se poslušnošću da ne bismo izazvali gore posljedice i napade kojih svakako ne manjka. Žalosna je to činjenica, ali što se može. Ipak je narod Božji odgovorio na svoj način. Stotine i tisuće su došli jučer i danas i satima molili, ispovijedali se i pjevali.

Sve samo zato da čestitaju Majci rođendan. To je utješna činjenica. Bez najava, bez reklama i propagande, čuje narod i vidi, osjeća i odgovara na poziv. Kakva je to šansa za Crkvu. Ali, eto, u ovom momentu smo još slijepi. Na koncu mise su troje vidjelaca molili "Veliča" a svi smo odgovarali sa "Aleluja". Marijo hvala Ti što jesi za nas!"

- *"Pojava" se "ukazala" u fra Slavkovoju sobi: svečano ukazanje, svečana radost, svečani blagoslov! Oba puta on je napisao ROĐENDAN velikim slovima. Fra Slavko sluša biskupa! On ne govori s oltara, a drugi mogu govoriti i s oltara! Pravda se "poslušnošću" da ne bi izazvao gore posljedice! "Žalosna činjenica!" Ali narod Božji zna odgovor! Stotine i tisuće jučer i danas "čestitaju Majci rođendan". "Utješna činjenica!" Fra Slavko se raduje kao dijete što uvodi antiliturgijski rođendan "Gospa međugorske", što igra dvostruku igru, što "pojavom" manipulira savjestima ljudskim! I to nam je sve napismeno ostavio.*

Nema spomena o proslavi liturgijskoga rođendana, 1985. "8. IX. 1985. (Nedjelja) - Mala Gospa. Viđenje je bilo u dvorani podrumskoj. Prisutni su Marija i Jakov. Bilo je vrlo kratko ni punu minutu. Ipak su rezultati neki dobiveni" piše fr Slavko.

- *Ne spominje da je Gospa svečana za svoj liturgijski Gospin rođendan, kao 1981., kao 1982., kao 1983. Međugorska "pojava" dokinula Gospin rođendan i to s pomoću dječjih priča vidjelaca i fra Tomislavovih i fra Slavkovih fantazija!*

Kako je za Malu Gospu 1986.? "8. IX. 1986. (Ponedjeljak). Ukazanje je bilo u našoj sobi. Prisutni su bili Marija Pavlović i Jakov Čolo. Večeras je ukazanje snimala televizijska ekipa od BBC. Prisutan je bio vođa karizmatičke obnove u njemačkoj protestantskoj crkvi."

- *Ne spominje se ni Mala Gospa ni proslava liturgijskoga Gospina rođendana, ali se spominje nazočni protestantski vođa karizmatičke obnove. Baš simptomatično!*

Treća proslava "rođendana" - "Gospa" želi da se s njom "čeka rođendan njezin". "3. VIII. 1987. (Ponedjeljak). Hodočasnika je mnogo, posebno Talijana. Stižu zbog rođendana Gospina."

A sutradan? - "4. VIII. 1987. Za ukazanje su bili Marija i Ivan. Trajalo je oko 4 minute. Rekli su da je Gospa zaželjela da se s njom čeka rođendan njezin. Stoga je mnogo svijeta bilo na Brdu ukazanja cijelu noć."

A na sam dan? - "5. VIII. 1987. Točno u ponoć između 4. i 5. kolovoza bilo je ukazanje na Brdu uka-

zanja. Bilo je mnoštvo svijeta. Vidioci su prenijeli da je Gospa bila vrlo radosna zbog mnoštva svijeta i opet pozvala na svetost i življenje poruka.”

- *Ipak je krenulo. Uvodi se paraliturgijski rođendan, svijet se sve više okuplja, sve će pomalo prerasti u festival mladih koji će se odazivati za 5. kolovoza - čestitati "Majci rođendan". O tome kasnije.*

Kako je onda s Bezgrješnim začecem? pitao se još 1984. biskup Žanić.²² Evo što o tome fra Tomislav Vlašić: “8. XII. 1983. (Četvrtak). Petero vidjelaca imalo je zajedničko viđenje. Gospa je bila svečano obučena, kao i za sve velike svetkovine.”

- *Ako međugorska "pojava" mijenja rođendan pravog Gospi, koji se crkveno slavi 8. rujna, onda bi joj ta "pojava" morala promijeniti i datum Bezgrješnoga začeca, pa s 8. prosinca prenijeti na 5. studenoga, da se koliko-toliko uskladi s nadnevkom liturgijskoga rođendana. Jer, ako je rođena navodno 5. kolovoza, 16. godina prije Krista, to znači da joj je bilo manje od 8 mjeseci kada je rođena.*

- *Crkva nije ništa prihvatila od međugorskih pojava, poruka, rođendana, životopisa, tajni, velikih znakova, osim što je službeno proglasila da se na temelju svih kanonskih komisijskih istraživanja ne može ustvrditi da se radi o "nadnaravnim ukazanjima ili objavama". Crkva u svojim izjavama čak ni ne spominje "Gospina ukazanja".*

- *Vrijedno je navesti da se u kontekstu toga izmišljenog "rođendana", 5. kolovoza, počeo organizirati Mladifest, festival mladih u Međugorju početkom istoga mjeseca. Dolaze mladi iz svijeta čestitati Gospi rođendan! Evo kako se to razvijalo, prema Kronici ukazanja.*

Festival mladih u čast izmišljena "Gospina rođendana"

“Mladifest” ili “Festival mladih” organizira se od svoga početka, ima već dvadeset godina, bez znanja i odobrenja mjesnoga biskupa. Očito se stao organizirati najprije u okviru maštovitosti oko navodnoga Gospi rođendana 5. kolovoza, zatim oko navodne “Gospine poruke” o “godini mladih” (1988.-1989.) i onda kao spomen na taj međugorski “Gospin rođendan”,²³ o čemu izričito piše - kao što smo vidjeli i kao što ćemo niže vidjeti - fra Slavko Barbarić.

Podimo od “poruka” “Gospine međugorske”. O tome fra Slavko kao župni vikar na Humcu, a kao kroničar u Međugorju:

Prvi skup mladih “5. VIII. 1989. (Subota). U 18 sati je počelo u kapelici u groblju na Kovačici vječno klanjanje organizirano od mladih. Sutra počinje devetnica Gospi sa mnogo mladih, jer završava godina mladih, koju je Gospa tražila na blagdan Uznesenja 1988, na koncu Marijanske godine”.

- *Kakva je to liturgijska zloporaba da se u kapelici na groblju na Kovačici organizira "vječno klanjanje"? Komu je to palo na pamet i s čijom crkvenom dozvolom i odobrenjem?*

- *Iz teksta proizlazi da je to "klanjanje organizirano od mladih", da je bilo "mnogo mladih" i da je to bilo na svršetku "godine mladih", koju je još prošle godine, na kraju "Marijanske godine" (1987.-1988.) međugorska "pojava" izričito "tražila" da se zakaže "godina mladih", koja je, prema Kronici, trajala od Velike Gospe 1988. do Velike Gospe 1989.*

Drugi skup mladih, 1990. “Fra Tomislav Vlašić vodi cijeli tjedan”, čitamo pod datumom 30. srpnja 1990. A na kraju “festivala”, pod datumom 6. kolovoza stoji upisano: “U 14 sati su se organizatori sastali sa fr. Tomislavom Vlašić i Slavkom. Odlučili smo uzeti isti tjedan /sljedeće godine/. Predložene su različite teme. Koncem godine smo odlučili objaviti točan program. Osjećamo potrebu da nastavimo s ovim susretima, jer su važni. Ponudit će se seminari prije festivala za organizatore.”

- *Odatle slijedi da je fra Tomislav, koji nije u Hercegovini od 1987. godine i dolazi iz Italije, ne samo direktno upleten u "međugorski fenomen" još i te 1990. godine, nego je toliko familijaran i povezan s međugorskom franjevačkom zajednicom da on čak vodi cijeli tjedan i "festival mladih".*

Treći skup mladih, 1991. godine. U Kronici ukazanja, koju 1991. godine vodi o. Barbarić, inače kapelan na Humcu, ostalo je prazno, bez ikakva bilježenja, od 25. srpnja do 5. kolovoza. Pod datumom 6. kolovoza 1991. u Kronici je zabilježeno ovo: “Mnogi su mladi ostali cijelu noć i pričekali sv. misu. U 5,15 smo počeli pjevati litanije, te ‘Došli smo ti, majko draga’. Sv. misu je predvodio fra Tomislav Vlašić. Govorio je pobudno o križu i miru, i o preobraženju. Koncelebrirao je 21 svećenik. Našega svijeta je bilo dosta, a sve skupa oko 1500-2000. Fra Leonardo je uputio opet riječ svim mladima - da žive mir i da ga drugima nose. A onda smo svi zajedno izmolili vjerovanje i 7 Očenaša. Podijeli smo i tri velika kruha, znak zajedništva.”

²² *La Posizione attuale (non ufficiale) della Curia vescovile di Mostar nei confronti degli eventi di Medjugorje*, 30. X. 1984., str. 19.

²³ A. LUBURIĆ, “Fra Tomislav Vlašić u kontekstu međugorskog fenomena”, u: *Službeni vjesnik*, 2/2008., str. 81.

- I te 1991. godine fra Tomislav Vlašić sudionik je međugorskih zbivanja, predvodi završnu misu i vodi glavnu riječ na rastanku.

Četvrti skup mladih, 1992. Piše fra Slavko Barbarić: "5. VIII. 1992. (Srijeda) - Gospin rođendan. U 21,30 je počeo **festival u čast Gospina rođendana** / n.b./. Crkva je bila puna. Išlo je sve u najboljem redu. Sudjelovali su pojedinci i skupine. Pjevali su mladi iz Međugorja, te Elvirina zajednica, Pero i Mile, koji su vodili pjevanje za vrijeme festivala, otpjevali su sa mladima također dvije pjesme. Njemačka skupina je također nastupila. Pojedinci su bili Mirko sa Čitluka, Gino iz Italije, Dajan iz Amerike, Cristina iz Argentine. Časne sestre su otpjevale također jednu pjesmu. Sve su to bile pjesme Gospi. Dvojica redovnika, Francuz i Talijan, članovi zajednice "Blaženstva" pjevali su na hebrejskom, te skupina mladih iz Irske. Na koncu je sve oduševila mostarska klapa. Otpjevali su tri pjesme: Gospi, dalmatinsku i U boj... Oduševili su sve. Nakon ovog programa podijelili smo svima cvijeće i u procesiji pjevajući stavljali pred kip Gospin. Bilo je vrlo dirljivo, doživljeno. Oko 11,30 smo završili. Mnogi su mladi iz crkve krenuli na Križevac.

- Iz ovoga je pisanog dokaza vidljivo da su međugorski franjevci, barem neki od njih, čvrsto odlučili slaviti Gospodin "rođendan" 5. kolovoza, mimo svega pravovjernog katoličkog svijeta, po "ukazivanjima" crkveno nepriznate "pojave", organizirati i dovesti mlade iz svijeta da priređuju "festival u čast Gospina rođendana", da čestitaju "Majci rođendan" nudeći im usputno i druge sadržaje...

Zaključak

Prvo, nakon što je Vlašićev tragični slučaj osvojio svjetski tisak, prošle godine, kada je Vlašić kažnjen peterostrukom kaznom, uz oduzimanje ovlasti ispovijedanja, iz Provincijalne je kurije iz Mostara izišla izjava da fra Tomislav nije kažnjen "zbog međugorskog fenomena, niti zbog svoga osobnog stava o tom fenomenu".²⁴ A ove godine kada je kažnjen završnom dvostrukom kaznom, otpuštanjem iz Reda i iz svećeništva, iz Generalne je kurije u Rimu izišla izjava da Vlašić "nije priznao optužbe koje su mu upućene i stoga nije

niti prihvatio sankcije. S toga je razloga tražio oprost od vršenja svećeničke službe i od svoga redovničkog staleža".²⁵ Pokazao se, dakle, tvrdokorno neposlušan, ne samo mjesnomu biskupu toliko puta, nego i Svetoj Stolici u konačnici, vjerujući više "međugorskoj pojavi" koja je hvalila njegovu duhovnost, njegovo vodstvo i njegovo upućivanje u život. U oba slučaja, i lani i ove godine, jasno je rečeno, **prvo**, da se njegov slučaj proučavao u "kontekstu međugorskog fenomena", i, **drugo**, da mu se apsolutno zabranjuje davati izjave osobito u odnosu na "međugorske fenomene". Neka razboriti čitatelji donesu razborit zaključak, i na osnovi svega izloženoga, o njegovoj izravnoj povezanosti, trajnoj upletenosti i utjecajnosti u "međugorski fenomen".

Drugo, često se navodi izjava kardinala Tarcisija Bertonea, Državnoga tajnika, pa i u spomenutom priopćenju Franjevačke kurije u Rimu iz srpnja ove godine: "U knjizi koju je objavio kardinal Tarcisio Bertone, Državni tajnik Benedikta XVI. i bivši Tajnik ove vatikanske Kongregacije, 'Posljednja fatimska vidjelica' (izd. Rai-Rizzoli, 2007, str. 103-14), čita se da izjave mostarskoga biskupa odražavaju osobno mišljenje, nisu definitivan i služben sud Crkve. Sve se upućuje na Zadarsku izjavu Biskupa Jugoslavije, od 10. travnja 1991., koja ostavlja otvorena vrata budućim istraživanjima. Provjeravanje se, stoga, treba nastaviti. U međuvremenu dopuštena su hodočašća s pastoralnom pratnjom vjernika. Na kraju, svi katolički hodočasnici mogu ići u Međugorje, mjesto marijanskog štovanja, gdje se moguće izraziti sa svim oblicima pobožnosti".

U vezi s "hodočašćima", vrijedno je podsjetiti puna izjava, napisana na istome mjestu te iste knjige, uzoritoga gospodina kardinala Tarcisija Bertonea, bivšega Tajnika Kongregacije za nauk vjere, i to neposredno prije ovoga što smo gore naveli, a glasi: "Konačno, što se tiče hodočašća u Međugorje koja se odvijaju na privatna način, ova Kongregacija smatra da su dopuštena pod uvjetom da se ne smatraju ovjerovljenjem događaja u tijeku i koji traže još ispitivanje od strane Crkve".²⁶ Rečeno drukčije, a isto: hodočašća u Međugorje nisu dopuštena ako pretpostavljaju, i ovjerovljuju i drže autentičnim "događaje u tijeku".

A do sada ni mjesni biskupi, ni Biskupske konferencije, ni Sveta Stolica nisu ništa priznali ni proglasili autentičnim u "međugorskom fenomenu"!

²⁴ Iz intervjuja provincijala dr. fra Ivana Sesara *Večernjem listu*, 28. rujna 2008.

²⁵ Izjava o. Francesca Bravija *Zenitu*, 29. srpnja 2009.

²⁶ *Ogledalo Pravde*, Mostar, 2001., str. 278.

Crkva nije priznala “međugorska ukazanja”

Međugorje - Biskupova homilija, 6. lipnja 2009.

Braćo svećenici, dragi krizmanici, roditelji i kumovi, i svi sudionici ovoga dvostrukoga sakramentalnog slavlja!

Nalazimo se pri svršetku Jubilarne 2000. godine rođenja sv. Pavla apostola. Zato bismo danas govorili o onoj velikoj objavi uskrsloga Isusa Nazarećanina Savlu Taržaninu pred damašćanskim vratima. Kada se Savao, kasnije prozvan Pavao (Dj 13,13), u svojim govorima u *Djelima apostolskim* i u svojim *Poslanicama* navraća na taj milosni susret, koji je temeljito promijenio njegov život, ne govori u smislu “viđenja”, nego u stilu starozavjetnih i novozavjetnih “apokalipsa” ili “otkrivenja” ističe da tomu događaju “svjetlost” i “glas” daju poseban pečat i izgled.

Sv. Pavao, prema istim *Djelima*, tri se puta osvrće na taj doživljaj i nezaboravne riječi koje je čuo od Gospodina. Navodimo barem nešto od toga:

Isus: “Savle, Savle, zašto me progoniš?” (Dj 9,4). “Teško ti se protiv ostana praćakati” (26,14), čuje Savao pitanje i tvrdnju. Naučit će se novi učenik podvrgnuti Božjemu ostanu i božanskomu Oraču. Savle, Savle, ne će ti srce imati smiraja dok se ne smiri u Onomu koga progoniš!

Savao: “Tko si ti, Gospodine?” (Dj 9,5), uzvratiti s pitanjem junak, oslijepjen i prostrt po zemlji.

Isus: “Ja sam Isus Nazarećanin koga ti progoniš” (Dj 22,8), odgovara Gospodinov glas.

Savao: “Što mi je činiti, Gospodine?” (Dj 22,10), zastade i upita ranjenik u oba oka. Od sjaja one svjetlosti nestao mu vid “u pol bijela dana” (Dj 26,13). Zabljesnulo ga svjetlo od Damaska. Pita, spreman prijeći na stranu Pobjednika, “zahvaćen od Krista Isusa” (Fil 3,12).

Isus: “Ustani, pođi u Damask, i ondje će ti se reći što ti je određeno učiniti” (Dj 22,10).

Suradnici, koji su pratili Savla u progon kršćana, ostali su iznenađeni; čuli su doduše neki ton, ali nikoga nisu vidjeli. I sam Savao “otvorenih očiju nije ništa vidio pa ga povedu za ruku i uvedu u Damask. Tri dana nije vidio, nije jeo ni pio” (Dj 9,8-9).

Pavlovo je srce pogođeno božanskom zrakom. Mozak je obasjan Božjom svjetlošću. Oči su ranjene neopisivim sjajem. I navješćuje mu se buduće poslanje iz Božjih usta: “Zato ti se ukazah da te postavim za poslužitelja i svjedoka onoga što si vidio i što ću ti pokazati. Izbavit ću te od naroda i pogana kojima te šaljem da im otvoriš oči pa da se obrate od tame na svjetlost, od vlasti sotone k Bogu, te po vjeri u mene prime oprostjenje grijeha i baštinu među posvećenima” (Dj 26,16-18), zadaje Gospodin Savlu veličanstveni program. To ukazanje, ravno objavi, nije ni identično ni usporedivo s “viđenjima”, uglavnom noćnima, koja je Pavao, opet prema *Djelima apostolskim*, imao samo u četiri navrata, i koja su njemu svaki put bila od velike duhovne koristi, opredjeljenja, ohrabrenja i posvjedočenja. I o tome ćemo malo s konkretnim poukama:

1 - U maloazijskoj Troadi. Dj 16,9: “Noću je Pavao imao viđenje: Makedonac neki stajaše i zaklinjaše ga: ‘Prijeđi u Makedoniju i pomози nam!’ Nakon viđenja nastojasmo odmah otputovati u Makedoniju, uvjereni da nas Bog zove navješćivati im Evanđelje.”

- Prije toga htio je Pavao, i oni oko njega, u maloazijsku Frigiju i galacijski kraj, ali ga Duh Sveti spriječi propovijedati riječ u Aziji. Zatim su naumili u Bitiniju, ali im ne dopusti Duh Isusov. Pavao sluša savjet Duha Božjega koji mu na jednoj strani prijeći put kamo je on naumio, a na drugoj otvara mu vrata naviještanja Evanđelja gdje je Božja volja.

Krizmanici! Vi ćete se često naći na životnim raskrižjima, gdje se trebate opredijeliti. Molite Duha Svetoga za **savjet** da ne radite po svojoj samovolji, nego po Božjoj volji, koja vam se redovito ukazuje ne samo u kršćanski odgojenoj savjesti nego osobito u Božjim i crkvenim zapovijedima!

2 - U grčkom Korintu. Dj 18,9: “Jedne noći reče Gospodin Pavlu u viđenju: ‘Ne boj se, nego govori i ne daj se ušutkati! Ta ja sam s tobom, i nitko se neće usuditi da ti naudi. Jer, mnogo je naroda mojega u ovom gradu.’”

- Pavao je u Korintu doživio trenutke razočaranja, progona, oštih reakcija. Ali je znao: ako mu je Bog

dao zadaću, dat će mu razbor i pomoć. I upravo je jedne noći doživio da ga Bog ohrabruje da ne uzmiče, nego neka mudro, hrabro i s ljubavlju propovijeda u tom poganskom gradu, gdje ima "mnogo" Božjega naroda! Pavao je poslušao Božji glas i ostao još godinu i pol dana u Korintu.

Krizmanici! I vas će spopadati razne sumnje i nevolje u životu. Nisu nevolje da vas slome, nego da ih vi svladavate. Ne klonite duhom i umom, nego zazivajte Duha Svetoga da vam uvijek budu učinkoviti današnji darovi **mudrosti i razbora** kako biste ispravno odgovorili i u najvećim dilemama života.

3 - U palestinskom Jeruzalemu. Dj 23,11: "Iduće noći pristupi mu Gospodin i reče: 'Hrabro samo! Jer kao što si za me svjedočio u Jeruzalemu, tako treba da i u Rimu posvjedočiš!'"

- Pavao je, "okovan Duhom", došao u Jeruzalem, ne znajući što ga čeka, "osim što mi Duh Sveti u svakom gradu jamči da me čekaju okovi i nevolje" (Dj 20,22-23). Da nije bilo rimskoga tisućnika Lizije, Židovi bi ga živa rastrgali u gradu. Ne zna Pavao svršetak burnih događaja u Jeruzalemu, ali je bio spreman "ne samo biti svezan nego i umrijeti" za Ime Gospodina Isusa (Dj 21,13). Pogotovo ne zna svoje budućnosti. Gospodin mu pritječe u pomoć, ohrabruje ga i navješćuje mu da će tako svjedočiti i u carskome Rimu! Pavao je radostan i zahvalan Duhu Svetomu koji ga prati i snaži. Smjelo prihvaća Isusov poticaj i proroštvo.

Krizmanici! Nitko od nas ne zna što nas čeka u životu. Samo Bog zna. Ali vi danas primete dar Duha Božjega koji se zove znanje, koje nam je potrebno za spasenje. Molite i surađujte s Bogom da uvijek imate razvijen ne samo Duhov dar **znanja**, nego i **pobožnosti**, kojima ćete poduzimati akcije svjedočeći za Isusa u svakom vremenu i mjestu kamo vas Providnost dovede.

4 - Negdje na Sredozemlju. Dj 27,23: "Noćas mi se ukaza anđeo Boga čiji sam i komu služim te reče: 'Ne boj se, Pavle! Pred cara ti je stati, i evo Bog ti daruje sve koji plove s tobom.'"

- Pavao je na morskoj pučini već 14. dan gdje mu lađu, s 276 mornara i putnika, valovi bacaju "po Jadranu" (Dj 27,27), tamo-amo. Pavao, pod stražom, utječe se Bogu moleći pomoć za posadu i putnike. Bog mu šalje anđela koji mu izaziva bogobožnost i hrabri ga da ne klone, jer mu je pred cara stati. Apostol preuzima kormilo i navješćuje spas svim putnicima, samo ako ga poslušaju. Kao što, uostalom, i on sluša Duha Božjega.

Krizmanici! Sve naše zadaće prate i razne nedaće. U ovoj suznoj dolini ne možemo živjeti bez nevolja i kušnja. Na njima se provjerava naša pamet i naše poštenje. Kad vam se učini da se zbiva pravi brodo-

lom, ne uzmičete, nego se sa svim **strahopoštovanjem** Bogu preporučite da po Duhovu daru **jakosti** uzmožete izdržati sve bure i oluje i biti prokušani za Dan suda. Molimo za vas.

Vraćamo se na početak Pavlova prosvjetljenja. U onom doživljaju pred Damaskom očitovale se Pavlovo poslanje, povjereno mu ne od nekoga čovjeka, nego izravno od Krista Isusa. Time je Pavao postavljen za "apostola" (1 Kor 9,1), makar i ne bio pridružen Dvanaestorici. I kao što je Petar od Krista uskrsloga - daleko u okviru uskrsnog otajstva - primio poslanje da u ljubavi prema Bogu vodi vjerno stado Kristovo, tako je i Pavao od Krista uskrsloga primio poslanje da izgradi Crkvu Božju. Tako Petar i Pavao, apostolski prvaci, idu zajedno i po primljenu poslanju, i po svome mučeništvu u Rimu, i po svojoj crkvenoj svetkovini. A to Isusovo prosvjetljenje i ukazanje Pavao kao da vremenski smješta prije samog Uzašašća, prenoseći nam najstariju predaju o ukazanjima uskrsloga Gospodina: najprije Kefi, zatim Dvanaestorici, pa braći kojih je bilo preko pet stotina, Jakovu, svim apostolima i "najposlije meni" - Pavlu (1 Kor 15,5-8). Ta ga je Kristova objava i poruka držala čvrstim od prvoga trenutka i za svega njegova apostolata.

Na kraju riječ-dvije o našoj domaćoj situaciji. U tjednu od 17. do 24. siječnja ove godine bio sam u Rimu. Osim što sam, u prvome redu, pozdravio Svetog Oca na općoj audijenciji i zamolio njegov apostolski blagoslov za svu Crkvu u Hercegovini, pohodio sam i najodgovornije na Kongregaciji za nauk vjere. Napose sam zahvalio što je biskupima talijanske pokrajine Toskane, koji su u svom službenom "pohodu ad limina" pitali Kongregaciju što treba misliti o međugorskom fenomenu, tadašnji Tajnik, nadbiskup Angelo Amato, preporučio neka svećenicima i vjernicima prenesu homiliju izgovorenu ovdje u Međugorju na krizmi na Tijelovo 2006., što su i učinili. Kardinal William Levada, sadašnji pročelnik Kongregacije, na to mi reče: "Mi to kažemo svakomu tko nas o Međugorju upita". Vidio sam da i mjerodavna Kongregacija i Državno Tajništvo Svetoga Oca pažljivo prate što se događa u našoj Hercegovini. I zahvalni smo na svojoj brizi i ljubavi pape Benedikta XVI. i Apostolske Stolice.

Stojim, dakle, u svemu kod onoga što sam prije tri godine s ovoga mjesta izrekao i odgovorno zatražio i od pastoralnih djelatnika otaca franjevacu u ovoj župi, i od župljana i drugih vjernika, i od navodnih vidjelaca i vidjelica, tj. navodna svakodnevna ukazanja, poznata kao "međugorski fenomen", Crkva nije proglasila vjerodostojnima, ni nakon više komisijskih ispitivanja, a ni, evo, nakon 28 godina medijskih razglasaivanja. I nemojmo se, braćo i sestre, vladati kao da su ta "ukazanja" priznata i vjerodostojna. Ako kao katolici,

odani sinovi i kćeri Crkve, želimo živjeti po crkvenim normama i učenju, slaveći Presveto Trojstvo, časteći Blaženu Mariju vazda Djevicu, Bezgrješnu, Bogorodicu i na nebo Uznesenu, i ispovijedati sve što Crkva u Vjeronju određuje, nemojmo se utjecati nekim alternativnim "ukazanjima" i "porukama" kojima ta ista Crkva nije priznala karakter nadnaravnosti!

Vas krizmanike usrdno molim: držite se u životu darova Duha Svetoga koje danas sakramentalno primete, kao što se sv. Pavao držao darova i nadahnuća

Duha Svetoga u svome naviještanju Evanđelja i u svjedočenju za Krista Gospodina. Neka vas u tome pomognu vaši roditelji, vaši kumovi i cijela župna zajednica!

A da sami sebe provjerimo koliko imamo Duha Božjega, najbolje će nam pomoći crkveni otac i učitelj sv. Augustin koji reče: "Onoliko netko ima Duha Svetoga koliko ljubi Crkvu Kristovu" (PL, 35, 646).

Ne dajmo se natkriliti u toj ljubavi prema Kristu i Crkvi, "Tijelu Kristovu" (Ef 4,12).

Biskupovo pismo fra Petru Vlašiću, župniku u Međugorju

Mostar, 12. lipnja 2009.;
Prot.: 648/2009.

Velečasni župniče fra Petre!

Obavivši kanonski pohod župi Međugorje, u srijedu 10. lipnja, gdje s Vama dušobrižnički djeluje, s dekretima ovog Ordinarijata, još devet otaca franjevac, osvrnuo bih se na neke točke i ovim putem.

Kao župniku, koji u tome svojstvu tu djeluje od rujna 2007. godine, iskreno zahvaljujem za pregledno vođenje matičnih i drugih knjiga. Za župnika - kao i za biskupa - doista je bitno da dobro obavlja ne samo povjereni mu *munus docendi et sanctificandi* nego i *munus gubernandi*.

Munus docendi:

- I dalje vrijedi pravilo da u međugorskoj župi ne mogu voditi duhovne obnove, duhovne vježbe, držati predavanja svećenici koji dolaze iz inozemstva, bez odobrenja ovog Ordinarijata (*Okružnica* od 23. kolovoza 2001., prot. 1290/2001.).

- Isto tako ni inozemni ni domaći svećenici ne mogu u toj crkvi i crkvenim prostorima propagirati takozvane "poruke" i "ukazanja", koja nisu proglašena autentičnima.

Munus sanctificandi:

- Pohvalno je da od svakoga svećenika, koji se pojavu u Međugorju da slavi sv. Misu, tražite *celebret* njegova crkvenog poglavara. I da u posebnu knjigu upisujete koncelebrante od početka ove godine.

- Također ste mi rekli da su Vas iz "Oaze mira" izvijestili da, nakon interventa ovog Ordinarijata, od 15. prosinca 2008., privatno ne drže PRESVETO u svojoj kapelici i ne obavljaju klanjanje, što su do sada sve na svoju ruku činili. Oni kao religiozna udruga nemaju dopuštenja niti boraviti na području ove biskupije.

Munus gubernandi:

- Izvijestili ste me da je crkva u Bijakovićima, koju je neki vjernik iz svijeta kao svoj zavjet svojedobno podigao, bez pitanja i dozvole mjerodavnih crkvenih vlasti, za sada zatvorena i da se u njoj ne obavljaju nikakvi obredi.

- U kronici ste nastojali provesti, i terminološki, sve ono što pripada župi kao pastoralnoj jedinici ove biskupije, bez obzira na sve priče o "vidiocima", "ukazanjima" i "porukama", vezanima uz tu župu.

"Međugorski fenomen":

- "Svetište." Međugorska se župa ne može nazivati svetištem, ni privatno ni javno, ni službeno, jer kao takvo nije priznato ni na jednoj mjerodavnoj crkvenoj razini. I taj izraz ne može figurirati na portalu "Međugorje - mjesto molitve i pomirenja", gdje se na više mjesta sada nalazi. U jednoj obavijesti na tome portalu - nigdje nije napisano tko je za to odgovoran - stoji ovakva napomena:

"Da bi se izbjegla svaka zabuna, Svetište nikomu nije dalo poslanje da nastupa u ime Međugorja. Svetište nijednoj zajednici niti osobi, ni u Međugorju ni izvan Međugorja, nije dalo nikakvo poslanje za širenje i tumačenje Gospinih poruka. Sve su to privatne i spontane inicijative vjernika i zajednica."

Iz ovoga proizlazi kao da taj portal sam sebe proglašava "Svetištem". I onda kao takvo jedino i mjerodavno daje upute svijetu. Kao mjesni Ordinarij ovim izjavljujem da ni to samozvano "svetište" nema nikakva poslanja deklarirati se Svetištem. Od Vas i od svih otaca franjevac koji dušobrižnički djeluju u Međugorju službeno zahtijevam da se ne rabi naziv "svetište", da se ne prezentira s tim naslovom, jer nema crkve-

noga poslanja nastupati u ime Međugorja niti širiti i tumačiti međugorska “ukazanja” i “poruke”.

- *Komentari “poruka”*. Razgovarao sam pred Vama, i jednim drugim vikarom, s fra Dankom Perutinom, koji piše i objavljuje komentare “poruka” iz “ukazanja” od 25. dana u mjesecu. Rečeno je da on prima “poruke” od “vidjelice” Marije iz Italije ili iz Međugorja kada se ona nalazi u tome mjestu i onda ih prezentira, komentira i propagira. To se protivi odluci i traženju Ordinarija, napose nakon izjave od 10. lipnja 2006., što sam ponovio u župnoj crkvi, 6. lipnja 2009. (propovijedi u prilogu).

- *Cenacolo*. Nakon našega interventa, pred Božić prošle godine, u dvorištu *Cenacula* nema više privatnih “ukazanja” navodnoj vidjelici Mirjani Dragičević, udanoj Soldo, 2. dana u mjesecu.

- *Udruga “Kraljice mira...”*. Informiran sam u sretu da u “udruzi” utemeljitelja Tomislava Vlašića u Međugorju, koja također nema dopuštenje boraviti na području ove biskupije, ima nekoliko članova, muških i ženskih, koji nose civilno odijelo.

- *Broj molitava*. Prigodom uvođenja u župničku službu, u rujnu 2007. godine, spomenuo sam Vam da takozvani “vidioci” i “vidjelice” ne mogu nastupati u crkvi ni u kakvoj prigodi propagirajući svoja privatna

“ukazanja” i “poruke”, pa ni predmoleći, ni oni niti itko drugi umjesto njih, određeni broj molitava, koje su navodno primili u nekom “ukazanju”. Nemojmo s pomoću evanđeoskih i službenih crkvenih molitava uvoditi “poruke” i “brojke” iz privatnih “ukazanja”!

- *Nakane u krunici*. Jednako tako nije dopušteno da se za vrijeme Gospine krunice u crkvi unose nakane primljene u nekom “ukazanju” ili “poruci”. Imamo dostatno službenih crkvenih nakana (papinskih, biskupskih, misijskih...) i ne treba se samovoljno utjecati navodnim privatnim “ukazanjima” i “porukama” i miješati ih s javnim crkvenim molitvama.

- *Obljetnice*. Nije dopušteno da se u bilo koje doba, pogotovo u povodu međugorskih “ukazanja”, pozivaju “vidioci” ili “vidjelice” i nastupaju u župnoj crkvi ili u bilo kojem crkvenom prostoru da propagiraju svoje privatne “poruke” i “viđenja”. Ne miješajmo nepriznato s priznatim, privatno sa službenim, neliturgijsko s liturgijskim.

Zahvalan za sve što Vi, zajedno s ostalom braćom u toj župi, poduzimate za dobro duša, i što jasno razdvajate dušobrižničko djelovanje od privatnih “ukazanja” i poruka”

s poštovanjem Vas pozdravljam.

Biskupovo pismo fra Danku Perutini, župnom vikaru u Međugorju

Mostar, 12. lipnja 2009.;

Prot.: 649/2009.

Velečasni fra Danko!

Nakon Vašega svećeničkog ređenja, 1999. godine, i završetka studija, imenovao sam Vas, na prijedlog Vaših redovničkih poglavara, 2000. godine, župnim vikarom na Humcu, potom, na prijedlog Vaše uprave, 2001. godine, vikarom u Međugorju, pa 2005. ponovno na Humcu i 2007. ponovno u Međugorju. U međuvremenu, od 2002. do 2005., studirali ste i postigli gradus iz mariologije u Rimu.

Pišem Vam u vezi s Vašim komentarima takozvanih "poruka" iz "ukazanja" od 25. dana u mjesecu. U službenoj vizitaciji u Međugorju, 10. lipnja ove godine, razgovarao sam s Vama o tome u društvu sa župnikom fra Petrom Vlašićem i još jednim od vikara.

U razgovoru se ispostavilo da Marija Pavlović, udana Lunetti, svakodnevna "vidjelica", koja živi u Italiji, a povremeno boravi i u Međugorju, tomu Župnom uredu ili nekome od vas pastoralnih djelatnika u međugorskoj župi šalje svoju "poruku" od 25. dana u mjesecu, koja se onda plasira na međugorski portal i u druge medije. A Vi redovito komentirate tu mjesečnu "poruku", i to se prenosi na raznim jezicima.

Kada sam postavio pitanje: kako to da se prenosi samo ta "poruka" od 25. dana u mjesecu, a ne i druge "poruke", kao da su "privatne", nisam čuo jasan i uvjerljiv odgovor. Ne znam tko je Vas postavio i ovlastio da to komentirate i prenosite preko portala. Tko uopće sebi prisvaja pravo da odlučuje da se neke "poruke" ignoriraju a druge prenose, i to preko Župnog ureda ili portala vezana sa župom Međugorje?

Postupno smo iz župne crkve i iz crkvenih prostora nastojali udaljiti crkveno nepriznata "ukazanja" i "poruke", i nastupe "vidjelaca" i "vidjelica" u okviru, neposredno prije ili poslije sv. Misa. U razgovoru sam spomenuo da sam u Međugorju zatražio i 2006. i ove 2009. godine s oltara potvrdio: "Nijedan svećenik koji kanonski djeluje u ovoj župi Međugorju ili je u prolazu nije ovlašten iznositi privatno mišljenje, suprotno službenomu crkvenom stajalištu, o takozvanim 'ukazanjima' i 'porukama', ni prigodom sakramentalnih slavlja, ni za uobičajenih pobožnosti, ni u katoličkim medijima" (propovijedi u prilogu).

Da bismo uklonili bilo kakav nesporazum, ovim izjavljujem da mojim pastoralnim dekretom niste ovlaštteni ni u ime Župnog ureda ni kao župni vikar preko međugorskih portala prenositi i komentirati "poruke" od 25. i bilo kojega drugog dana u mjesecu. To su privatne "poruke" od privatnih osoba za privatne uporabe. I ne možemo dopustiti da se to formalizira kao poruka Župnog ureda, župnika ili bilo kojega župnog vikara ili čak "Svetišta" koje kao takvo nije priznato ni na kojoj mjerodavnoj razini: ni biskupijskoj, ni Biskupske konferencije, ni Svete Stolice.

Pouzdamo dakle očekujem, bez daljnjih upozorenja, da ne ćete više iznositi svoje komentare, ni u ime Župnoga ureda, ni pod vlastitim imenom, ni pod pseudonimom, ni nakon 25. datuma ovoga mjeseca i nikada dok ovako stvari stoje.

S poštovanjem Vas pozdravljam.

USNUŠE U NADI USKRSNUĆA

FRA IVO BAGARIĆ

U četvrtak, 23. travnja 2009. preminuo je u duvanjskom samostanu dr. fra Ivo Bagarić. Rođen je 25. veljače 1919. u Bukovici, od oca Ivana i majke Ruže, r. Pokrajčić. U obitelji je bilo jedanaestero djece. Na krštenju je dobio ime: Ante. Godine 1938. ušao je u Franjevački red, a zaređen je za svećenika 2. srpnja 1944. u Mostaru. Zaredio ga je biskup Petar Čule. Teologiju je započeo na Franjevačkoj bogosloviji u Mostaru, a završio na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, 1946., gdje je doktorirao iz teologije 1960. godine. Bio je sudionik Križnoga puta.

Službe su mu bile: kapelan i župnik u pastoralu, gvardijan i vršitelj dužnosti provincijalnoga upravitelja u Provinciji.

Sprovod pokojnikov bio je sutradan u Duvnu, na groblju Karaula. Sudjelovao je msgr. Srećko Majić, generalni vikar hercegovačkih biskupija i Biskupov delegat.

Fra Ivo je uredio i objavio više djela: Kumran ili Belehem, Duvno-Zagreb, 1975.; Šematizam Hercegovačke franjevačke provincije, Mostar, 1977.; Bukovica uz stotu obljetnicu župe, Duvno, 1980.; Deset minuta, Duvno, 1982.; Duvno - povijest župa duvanjskog samostana, Duvno, 1989.; Kumranski rukopisi i Novi zavjet, Duvno, 1996.; Fra Mijo Čuić - spomenica, Duvno, 2000., Zrno riječi Božje, Duvno 2002.

Fra Ivo je imao brata don Jakova, svećenika Mostarsko-duvanjske biskupije (1925.-2000.).

DON PETAR LEVENTIĆ

Petar je rođen je u Drinovcima, 4. ožujka 1941. kao najstarije dijete oca Stjepana i majke Anđe r. Majstorić. U obitelji je bilo još sedmero djece: tri brata Jerko, Ljubo i Ante, i četiri sestre: Matija, Iva - redovnica Družbe Maloga Isusa s. Leona - Ljubica i Vinka koja je umrla kao dijete (1951.).

Petar je kršten istoga dana kada i rođen, u Drinovcima. Sakrament sv. potvrde podijelio mu je 1951. godine msgr. don Andrija Majić, biskupov delegat.

Osnovnu je školu Petar pohađao u Drinovcima i Sovićima: 1949.-1957.

U dubrovačkom sjemeništu gimnaziju: 1957.-1961., gdje je i maturirao.

Vojnu je obvezu služio u Vranju i Nišu: 1961.-1963.

Filozofsko-teološki studij pohađao je i završio u Splitu od 1963. do 1969.

U "Otpusnom pismu" za ređenje biskup Petar Čule piše Petru kandidatu (25. V. 1968.): "Budući da sam o Tebi i o Tvome vladanju uvijek imao dobro svjedočanstvo, ovim Ti vrlo rado udjeljujem ovlaštenje da možeš biti promaknut na sv. red prezbiterata". Ujedno je ovlastio biskupa Franića ili njegova pomoćnoga biskupa Gugića. Za svećenika mostarsko-duvanjske biskupije

zaredio ga je na Petrovdan, 29. lipnja 1968. msgr. Ivo Gugić, pomoćni biskup splitsko-makarski.

Petar je službovao kao kapelan:

u župi **Prenj Dubrave**: 1969.-1970.

A kao župnik u hercegovačkim župama:

Ravno: 1970.-1978., gdje je obnovio ravanjsku kapelicu u groblju i župni stan.

Vir: 1978.-1991., gdje je obnovio župni stan. Proširio grobljansku kapelicu u Podbiloj.

Raskrižje, 1991.-2009. U toj je župi, u ovoj drugoj polovici svoga dušobrižničkoga djelovanja osjećao muku "hercegovačkoga slučaja".

Bio je član Prezbiterskoga vijeća kao svećenik Grudskoga dekanata od 2007. godine.

Već više godina tužio se na zdravlje, koje je pomalo slabilo, dok nije preminuo 10. kolovoza ove godine.

Don Petar Leventić ravnih četrdeset godina djeluje u ovoj našoj Hercegovini. Pastorizirao je dvije župe u Trebinjskoj i dvije u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji.

Hvala mu za njegova svećeničko djelovanje. I hvala svima vama koji ste došli isprtititi na zemni počinak njegovo tijelo a ovom sv. Misom preporučiti njegovu dušu Božjoj ljubavi.

Počivao u miru!

Biskupova homilija na sprovodnoj Misi don Petra Leventića

Drinovci, 12. kolovoza 2009.

Bogoslovi su nekada u petoj godini svoga teološkog studija, a danas obično u šestoj, tražili po Svetome Pismu određenu, možda i najdražu, misao za svoju mladomisničku sličicu kao vodilju svoga budućega svećeničkog života. Ako dotični bogoslov nije do tada pročitao svu Bibliju, jest tada i pročitao i pronašao nešto što njemu najviše odgovara.

Kad smo već u Drinovcima, da navedemo lozinke s mladomisničkih sličica samo nekih drinovačkih svećenika, od njih 42 pokojna i 28 živih:

- Ilija Tomas, 1925.: "A sada što je očekivanje moje? Zar ne Gospod"

- Jure Vrdoljak, 1931.: "Čuo sam glas Gospodnji gdje reče: Koga ću poslati? A ja rekoh: Evo mene, pošalji mene"

- Petar Leventić, 1932. i Srećko Čulina, 1955.: "Milošću Božjom jesam što jesam"

- Ante Buconjić i Andrija Majić, mlađi, 1934.: "Rajska Djevo, Kraljice Hrvata, Naša majko, naša zoro zlat!"

- Ivan Tomas, 1937., Srećko Majić, 1965.: "Znam, kome vjerujem"

- Jerko Nuić, 1941.: "Sinko moj, daj mi srce svoje"

- Vlado Tomas, 1944.: "Veliča duša moja Gospodina"

- O. Zvonko Majić, isusovac, 1953: "Služite Gospodinu s veseljem!" i, razumije se, "Sve za Tebe, Presv. Srce Isusovo!"

- Tomislav Majić, 1964.: "Pokaži mi, Gospodine, putove svoje!" Itd.

Naš pokojni don Petar nije izabrao nijednu od spomenutih, nego se opredijelio za jednu drugu biblijsku istinu: "Bog je ljubav", koja se u toj definiciji dva puta spominje u 1. Poslanici sv. Ivana apostola u 4. poglavlju, a koju je misao sadašnji Papa uzeo za naslov svoje enciklike: *Deus caritas est* - "Bog je ljubav". I mi smo uzeli kao prvo misno čitanje tih 15 redaka u kojima se čak 22 puta govori o ljubavi božanskoj i ljudskoj i njihovoj uzajamnoj povezanosti. Zašto je Petar bogoslov uzeo baš ovu rečenicu?

Završavajući svoje filozofsko-teološko naukovanje - a studij mu je dobro išao - mogao je uvidjeti da sve religije na svijetu, svi filozofski sustavi, sve duhovne kulture i sve materijalne civilizacije na ovom zemaljskom planetu traže sveobuhvatan odgovor na temeljno pitanje: odakle ovaj svijet, odakle ovaj čovjek i cijelo

čovječanstvo? I odakle ljudski razum, dobrota i sloboda? I ljudsko se biće pita: postoji li apsolutno dobro, apsolutni razum, apsolutna sloboda? I kako se to naziva? Da. Postoji! Mi to u svojoj katoličko/kršćanskoj vjeri na hrvatskom jeziku zovemo BOGOM. Evanđelistu sv. Ivanu učinilo se da nema jače, razumljivije i pogodnije riječi za Boga doli LJUBAV. Bog jest i sva Inteligencija - Mudrost, i Pravda jedina, i Sloboda savršena i potpuna, i Nepokretni Pokretač - Stvoritelj, i Čisti Čin, ali on je u prvome redu Ljubav, Dobrostitvost, Milosrdnost: Ljubav je razdavanje sebe drugima u nesebičnosti, do požrtvornosti.

Prvo, Bog dokazuje stvaranjem svijeta koliko se razdao svojom inteligencijom, dobrotom i slobodom oblikujući na svoju sliku i priliku čovječanstvo koje mu sa svoje strane treba dati odgovor, udio, pokazati rast i u razumu, i u slobodi, i u dobroti, po projektu Božjem. Čovjek ponekada pita: zašto je Bog stvarao ovakav svijet koji očito ne daje adekvatan odgovor Bogu, i može Boga samo ljutiti zbog svoje idololatrije, bezboštva, nepriznavanja Stvoritelja, naopake sebičnosti, gaženja njegovih pravila života? Ali budući da je Bog ljubav, on je iz te ljubavi stvorio ovaj svijet izvan sebe da čovjek uzmogne dostojno i dostojanstveno uzvratiti svojom ljubavlju na Božju ljubav. Čovjeku je dana mogućnost da bude prijatelj ili neprijatelj ljubavi Božje.

- *Najbliže tu činjenicu vidimo* u primjeru svojih roditelja koji nas iz svoje ljubavi donose na ovaj svijet i za nas se iz ljubavi žrtvuju na najljudskiji pa čak i na nadljudski način. Don Petar je mogao vidjeti u svojoj roditeljskoj kući nesebičnost ljubavi i svoga oca Šćepe i majke Anđe koji su rodili četiri sina i četiri kćeri i kojima su požrtvovno bili u službi života i u zdravlju i u vjeri po uzoru na Božju ljubav. Eto zašto svećenička lozinka: Bog je ljubav!

Drugo, Bog dokazuje svoju nesebičnost, ljubav time što je stvorio bića sa **slobodnom voljom**, i ona nebeska - **anđele**, i ova zemaljska - **ljude**. Neki dan dvije djevojčice - nisu im ni po dvije godine - gledaju se, a u ove jedne lutka malo manja od nje. I ova druga curica zagledala se u ovu prvu, ne u lutku, nego u djevojčicu, gleda, gleda, i najednom joj se primakne i poljubi je iz čista mira. Nije poljubila neživu lutku nego živu curicu. Možda je očekivala da i ona njoj uzvratiti poljubac. Ljudsko biće ima slobodnu volju i iz te volje može voljeti, i biti voljeno, a ne iz plastične lutke.

Bog je čovjeku dao slobodnu volju da ne bude mašina, lutka, automat, biljni i životinjski svijet, nego da bude slobodan čovjek u slobodnu Božjem svijetu, koji iz svoje vlastite odluke i slobode, po svojoj slobodnoj i odgovornoj ljubavi uzvraća živomu Bogu Stvoritelju, svojoj prvotnoj Ljubavi. Da ne bi u toj svojoj slobodi zalutao, izgubio se, Bog mu je dao svojih Deset zapovijedi da ih se drži kako bi došao po ravnu putu ravno k cilju.

Iako je pokojni don Petar od djetinjstva svoga mogao imati u svome stricu don Petru ostvaren poziv na svećeništvo, njegovo je ipak zvanje ne imitacija, nego originalno, slobodno, svjesno svećeničko zvanje. Za nj se morao slobodno zalagati, osobno boriti, i kroz sjemenište, i u vojsci, i kroz bogosloviju. Osjetio je taj božanski dar u sebi, kao izraz ljubavi Očeve, i želio je na taj dar svojim radom, molitvom i žrtvom, uzvratiti svojom ljudskom ljubavlju Kristu koji ga je pozvao: Petre, slijedi me kao radnik u vinogradu Gospodnjem! Eto zašto ta božanska krilatica: "Bog je ljubav!"

Mogao se kao brat samo radovati, kao što se i mi svi radujemo, da je iz te višerodne kuće i jedna kći, Iva, od Boga pozvana i odabrana, da kao redovnica s. Leona u Crkvi služi na nesebičan način Malomu Isusu.

Treće, Bog dokazuje da je sama ljubav time što se svojom **providnošću** brine za nas. Bog se brine za nas kao svoje slobodne stvorove ne samo od našega začeca do rođenja, nego i sav naš život. Roditelji se brinu za svoje dijete ne samo do njegove sedme nego i do

njegove osamnaeste, i dalje kroz život. I svaki čovjek, razuman i slobodan, provida za sebe i za svoju obitelj ne samo za jesen, za sljedeću godinu, nego za dva desetljeća, životno.

Don Petar je mogao vidjeti i u svojoj obitelji kako se očituje prvotna ljubav, roditeljska, bratsko-sestarska, i kako treba misliti i providati i za potrebe drugih. I tu je ljubav mogao prenijeti i prakticirati i u svome svećeništvu, župništvu, ondje gdje je bio postavljen i zadužen. Eto zašto to temeljno načelo i geslo: "Bog je ljubav!"

Četvrto, samo se ljubavlju Božjom može protumačiti i **drugi život**, onaj **vječni**. Bog je u svojoj promisli i ljubavi tako odredio i uredio da nemamo mi samo skriveni život pod majčinim srcem, otvoreni život ovdje na zemlji pod nebeskim suncem, nego imamo i treću fazu jednoga života, onu najvažniju, vjekovječnu, pod okriljem Presvetoga Trojstva, koja se može prihvatiti samo iz slobodne odluke i odgovorne ljubavi. Ali ovdje smo već na području vjere: vjerujem u život vječni, vjerujem u uskrsnuće mrtvih.

Don Petar je upravo u svome ustrajnu svećeništvu, točno četrdeset godina ovdje u Hercegovini propovijedao te kršćanske istine. Mi mu zahvaljujemo i na ustrajnosti, i na vjernosti, i na propovijedanju. I ova sv. Misa **zahvalnica** Bogu za njegovo svećeništvo i župničko djelovanje i **zadušnica** za njegovu dušu da ugleda lice Boga ljubavi vječne. Amen.

FRA BLAGO BRKIĆ

U srijedu, 26. kolovoza 2009., u širokobriješkom samostanu preminuo je fra Blago Brkić, član Hercegovачke franjevačke provincije. Svoju besmrtnu dušu predao je Bogu, svomu Stvoritelju, u 90. godini života, 73. godini redovništva i 67. godini svećeništva. Njegovo mrtvo tijelo bilo je izloženo u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije na Širokom Brijegu, 28. kolovoza u 9 sati. Svetu misu zadušnicu u 16 sati predvodio je biskup mostarsko-duvanjski msgr. Ratko Perić a koncelebrirali su: provincijal hercegovачkih franjevaca fra Ivan Sesar, provincijal Zadarske franjevačke provincije fra Josip Sopta - pokojnikov sestrić, don Tomislav Radišić - njegov drugi sestrić, nacionalni ravnatelj PMD BiH don Tomo Knežević, širokobriješki župnik fra Stipe Biško, gvardijan fra Branimir Musa, dugogodišnji misionar u Kongu fra Stojan Zrno i sedamdesetak drugih svećenika.

U svom uvodnom pozdravu biskup je zahvalio Bogu za pokojnikov plodan redovnički, svećenički i

misionarski život koji je bio protkan vjerom i ljubavlju prema Bogu i Crkvi. Jest ovo Misa zadušnica, za dušu našega subrata fra Blage, ali ovo je i Misa zahvalnica Bogu za ovakva svećenika i franjevca. Nije Evanđelje samo propovijedao i u život ga provodio, nego ga je i preveo na domaći jezik "kiluba" u Kongu. A da ti znaš koliko je njemu bilo stalo da se konačno riješe ovi naši "vječni" problemi i da nastupi trajan mir! Mogao si to čitati i u njegovim suzama!

Provincijal Sesar u svojoj je propovijedi istaknuo fra Blagine svećeničke i redovničke vrline, a to su ponajprije pobožnost protkana molitvom, evanđeoski žar potvrđen misionarskim 25-godišnjim radom u dalekoj Africi, te jednostavnost koju je nastojao proživljavati po uzoru na sv. Franju.

Na kraju sv. Mise od pokojnika su se oprostili župnik rodne mu župe Rasno fra Ante Kurtović, nacionalni ravnatelj PMD vlč. Knežević, fra Josip Sopta u ime rodbine, misionar fra Stojan Zrno te širokobrije-

ški gvardijan fra Branimir Musa a brzojave sućuti pročitaó je ųupnik fra Stipe.

Nakon prigodnih govora u crkvi povorka se uputila prema groblju Mekovcu gdje je sprovodne obrede obavio provincijal Sesar.

Fra Blago je rođen 1. oųujka 1920. u Rasnu od roditelja Ivana i Ive r. Škrobo. Primivši ime Jozo, kršten je 2. oųujka 1920. u ųupnoj crkvi u Rasnu.

Prva četiri razreda osmogodišnje škole pohađao je u Rasnu (1927.-1931.) a na Širokom Brijegu ostala četiri razreda (1931.-1935.) i srednju školu (1935.-1940.). Studij filozofije i teologiju studirao je - za vrijeme rata - na Humcu (1940.-1942.), u Mostaru (1942.-1944.) potom u Veljacima, na Čitluku, Sarajevu i Zagrebu.

Franjevački habit obukao je 11. srpnja 1937. na Humcu gdje je proveo u novicijatu do 12. srpnja 1938. godine. Jednostavne zavjete dao je 12. srpnja 1938. na Humcu pred fra Matom Čuturom, provincijalom, a svećane 12. srpnja 1941. na Humcu, pred fra Krešom Pandžićem, provincijalom.

Sluųbu đakonata primio na Veliku Gospu, 15. kolovoza 1943., a svećenički red 22. kolovoza iste godine u

Mostaru po rukama biskupa dr. Petra Čule. Sluųbu duhovnoga pomoćnika vršio je u Cerniku (1945.-1946.), Drinovcima (1946.), na Čerinu (1948.), u Tomislavgradu (1948.-1950.). Potom je ųupnikovao u Rakitnu (1950.-1954.), Ruųićima (1956.-1964.) te u Grudama (1964.-1966.). Ponovno dolazi za ųupnika u Ruųiće 1966. gdje ostaje do svibnja 1968. godine. Nakon toga, 17. rujna 1968. djeluje kao misionar u Kongu do 1993. godine kada se vraća u rodnu Hercegovinu u samostan na Široki Brijeg, gdje je primio sluųbu duhovnoga pomoćnika (1994.) koju je vršio sve do odlaska na lijećenje u Zagreb 2009. godine.

Kao misionar, uvidjevši potrebe mlade afričke Crkve, okupio je ekipu prevoditelja te zajedno s njima preveo potrebne knjige na kiluba jezik: Sveto Pismo, Sveto Pismo za djecu, Bog naš otac, Krist naš brat, Naša kršćanska obitelj, Rasti u Kristu. Na istom jeziku objavio je Molitvenik i Upute katehistima. Na hrvatskom je izdao Razgovor s Bogom te Od Hercegovine do Konga.

Počivao u miru!

BISKUPOVA KRATKA KRONIKA

16. ožujka 2009. Održana sjednica Ordinarijata.

17. ožujka primio fra Nikolu Rosančića, đakona Hercegovačke franjevačke provincije.

22. ožujka, nedjelja, na poziv župnika don Pere Marića, podijelio sakrament sv. krizma u Hutovu (1). Obavio kanonsku vizitaciju.

23. ožujka održana sjednica Ordinarijata.

29. ožujka, nedjelja, na poziv župnoga upravitelja fra Ferde Bobana podijelio sakrament sv. krizme u Gorancima (8).

1. travnja 2009. primio na razgovor, na njegovo traženje, Guillerma Garciju del Barrio, bojnika španjolske vojske u Mostaru.

4. travnja 2009. u katedralnoj kripti sv. Josipa podijelio sakrament sv. krizme odraslim kandidatima iz raznih župa. Bilo ih desetero.

5. travnja, nedjelja Muke Gospodnje (Cvjetnica) u 10 sati ophod s blagoslovom grančica i sv. Misa.

6. travnja primio fra Dražana Borasa, đakona Hercegovačke franjevačke provincije.

- Održana sjednica Ordinarijata.

8. travnja - Velika srijeda u 11 sati - Misa posvete ulja u katedrali u Trebinju.

9. travnja - Veliki četvrtak u 11 sati - Misa posvete ulja u katedrali u Mostaru.

18,00 sati - Misa Večere Gospodnje s obredom prijenosa Svetoostajstva

10. travnja - Veliki petak Križni put uz Hum. Na kraju obreda održao duhovni nagovor.

- u 19 sati - predvodio službu Muke Gospodnje u katedrali.

11. travnja u 20 sati - predvodio Vazmeno bdjenje.

12. travnja u 11 sati - slavio svečanu pontifikalnu Misa s Papinskim blagoslovom i općim oprostom u Mostarskoj katedrali.

13. travnja u 11,00 predvodio koncelebriranu sv. Misu u kripti sv. Mateja i obavio blagoslov novih zvona. Slavio sv. Misu u kapelici Duha Svetoga na Ordinarijatu i primio u kandidaturu za đakonat i prezbiterat bogoslova Mostarsko-duvanjske biskupije Peru Miličevića.

18. travnja u dogovoru sa župnicima fra Stipanom Šarićem u Veljacima i don Damjanom Ragužom u Studencima, ovlastio biskupa Iliju Janjića iz Kotora da podijeli sakrament sv. krizme pripravnicima.

19. travnja sporazumno sa župnikom don Ivanom Kordićem, ovlastio biskupa Iliju Janjića da podijeli sv. krizmu kandidatima u župi Gabela.

14.-23. travnja boravio u Clevelandu, u hrvatskoj župi sv. Pavla, na poziv župnika don Mirka Hladnoga.

16. travnja prva večer trodnevnice u crkvi o sv. Pavlu.

17. travnja susreo se s don Ivanom Vukšićem i don Ilijom Petkovićem i sestrama Smiljanom i Bernadotom, milosrdnicama, koji su došli u Cleveland.

Druga večer trodnevnice predvodio koncelebraciju i propovijedao o sv. Pavlu.

18. travnja sudjelovao u koncelebraciji koju je predvodio Juraj Jezerinac.

19. travnja s biskupom Jezerincem pratio don Mirka koji je slavio 25. obljetnicu svoga pastoralnoga rada u Clevelandu. I propovijedao pod Misom.

- Delegirao don Antu Luburića da bude nazočan na Uskrsnoj Liturgijskoj službi, koju je predvodio vladika Grigorije u Trebinju.

24. travnja primio dr. fra Ivana Sesara, provincijala Hercegovačke franjevačke provincije. Izrazio mu također sućut u povodu smrti dr. fra Ive Bagarića, člana iste Provincije, koji je preminuo u Duvnu, 23. travnja.

- Poslao msgr. Srećka Majića, generalnoga vikara, kao svoga delegata na sprovodnu Misu za dušu pokojnoga fra Ive Bagarića.

- Održana sjednica Ordinarijata.

25. travnja, subota, na poziv župnika fra Milana Lončara podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima u Posušju (186).

- Uvečer predvodio koncelebriranu sv. Misu u kapelici u Iličima, na svetkovinu sv. Marka evanđelista, zaštitnika župe u Cimu.

26. travnja, nedjelja, na poziv župnika don Ivica Borasa iz Dračeva i don Blaža Ivande iz Čeljeva, u 9,00 predvodio misno slavlje i podijelio sakrament sv. krizme u Dračevu (51) zajedno s Čeljevom (56).

- U dogovoru sa župnikom don Ivom Šutalom predvodio misno slavlje u nedovršenoj župnoj crkvi na buni u 12,00 sati i podijelio sakrament sv. krizme (40).

27. travnja na poziv don Ivana Bebeke, kapelana u katedrali, održao u katedralnoj dvorani predavanje zaručničkim parovima, kojih je bilo 80.

28. travnja sudjelovao na izvanrednom zasjedanju BK BiH u Sarajevu.

29. travnja sudjelovao na 4. godišnjem susretu članova BK BiH i Viših redovničkih poglavara i poglavara u Sarajevu. Koncelebrirao u samostanskoj crkvi sv. Pavla u Neđarićima.

1. svibnja 2009., sv. Josip Radnik, na poziv župnika don Ivana Pavlovića, u 9,00 slavio sv. Misu i podijelio sakrament sv. krizme kandidatima u župnoj crkvi (46) i čestitao župniku i župljanima Zaštitnika župe.

- u 11,30 na poziv župnika don Tomislava Majića slavio sv. Misu u župnoj crkvi u Grljevićima i podijelio prvu svetu pričest (10) i sakrament sv. potvrde kandidatima (8).

2. svibnja na poziv župnika dr. fra Ike Skoke slavio euharistijsko slavlje i podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi u Čerinu kandidatima (133).

3. svibnja na poziv župnika don Stipe Biške predvodio misno slavlje i podijelio sakrament sv. krizme, pridružujući pastoralnoga vikara don Ivana Štironju, kandidatima kojih je bilo 304: iz Širokoga Brijega, Crnča i Mostarskoga Graca.

4. svibnja primio fra Ivana Matijaševića, koji se vratio u Provinciju iz inozemstva.

6. svibnja obavio kanonsku vizitaciju u Domanićima. Zajedno s don Antom Luburićem, kancelarom, pohodio biskupa Želimira Puljića u Dubrovniku. Susreo se sa župnikom don Perom Pavlovićem u Ravnom, pozdravio Dragana Vukića, poslanika iz BiH u Hrvatskom saboru.

8. svibnja izrazio sućut kardinalu Vinku Puljiću u povodu smrti dr. Marka Josipovića, svećenika Vrhbosanske nadbiskupije, kanonika i profesora na teologiji u Sarajevu.

9. svibnja na poziv fra Miljenka-Mike Stojića, župnika, pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme kandidatima u čitlučkoj crkvi Krista Kralja.

- Istoga dana u 11,30, na poziv župnika don Drage Bevande iz Gorice-Struga i don Ivana Turudića, iz Čapljine, pod euharistijskim slavljem podijelio sakrament sv. potvrde učenicima 8. razreda iz njihovih župa u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Gorici.

10. svibnja, nedjelja, na poziv fra Mladena Sesara, župnika, pod misnim slavljem podijelio sakrament sv. potvrde đacima 8. razreda u novoj crkvi na Humcu.

11. svibnja pod jutarnjom misom u kripti sv. Josipa u Mostaru podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima (11) iz više župa.

15. svibnja, zajedno s don Antom Kutlešom, ravnateljem hrvatske inozemne pastve, posjetio haaškoga uznika Darija Kordića u Grazu.

16. svibnja predvodio koncelebrirano misno slavlje u povodu 64. komemoracije poratnih žrtava poznatih pod naslovom "Bleiburška tragedija". I održao govor.

- Susreo se s don Markom Laštrom, svećenikom podrijetlom iz Banjalučke biskupije.

17. svibnja na poziv župnika don Joze Ančića, podijelio kandidatima osmoga, prvoga i drugoga srednje škole sv. krizmu u župnoj crkvi sv. Male Terezije.

18. svibnja održana sjednica Ordinarijata.

19. svibnja primio, na njegov zahtjev, veleposlanika Republike Hrvatske Tončija Staničića.

- Primio prof. Branimira Stankovića.

- Ovlastio don Ivana Štironju da pregovora s predstavnicima udruge Sv. Ante....

21. svibnja, Uzašašće, na poziv župnika fra Franje Mabića podijelio sakrament sv. krizme pod sv. Misom u župnoj crkvi u Izbičnu kandidatima kojih je bilo 13.

22. svibnja podijelio u katedralnoj kripti sakrament sv. krizme Mirjani.

23. svibnja na poziv župnika fra Velimira Mandića podijelio sakrament sv. krizme u Vitini - bilo 48 pripravnika, a fra Ivana Borasa u Drinovcima, gdje je bilo 102 kandidata.

24. svibnja, nedjelja, na poziv župnika fra Željka Grubišića podijelio sakrament sv. krizme u Gorici-Sovićima. Bilo 93 krizmanika. Obavio vizitaciju u župi.

26. svibnja održana sjednica Ordinarijata.

29. svibnja primio Ivana Anđelića, Jakova Pehara, Vladu Šoljića - iz uredništva Hrvatske enciklopedije BiH. Izišao prvi svezak.

30. svibnja, subota, uočnica Duhova, na poziv župnika fra Vinka Kurevije podijelio sakrament sv. krizme u duvanjskoj crkvi. Bilo 104 kandidata.

31. svibnja, Duhovi, zajedno sa svojim vikarima, generalnim don Srećkom i pastoralnim don Ivanom i župnikom katedralnim don Lukom, podijelio sakrament sv. Krizme kandidatima iz šest župa Mostarskih. Bilo 645.

1. lipnja 2009., Marija Majka Crkve, sudjelovao u koncelebraciji koju je predvodio hvarski biskup Slobodan Štambuk.

4. lipnja na poziv fra Ljudevita Laste krizma u Šuici.

- Sudjelovao u predstavljanju knjige dr. Stanaka Lasića i Petra M. Radelja "Pravo na rođenje u učenju Crkve" u Kosači.

5. lipnja primio dr. Ivana Jurića, liječnika u vezi s Terapijskom zajednicom u Rotimlju.

6. lipnja, subota, na poziv župnika fra Petra Vlašića slavio sv. krizmu u Međugorju. Bilo 89 krizmanika.

7. lipnja, Presveto Trojstvo, na poziv don Marka Kutleša slavio sv. krizmu u Gabela Polju (30).

9. lipnja sjednica Ordinarijata.

11. lipnja, Tijelovo, na poziv župnika don Vinca Raguža u Aladinićima i don Anđelka Planinića u Prenju, održao sv. krizmu u Aladinićima prije podne (66+4). I obavio kanonsku vizitaciju.

- Uvečer, u dogovoru s don Rajkom Markovićem, župnikom u Stocu, pod sv. Misom u crkvenom dvorištu podijelio sv. krizmu kandidatima osmoga razreda (47). Vodio tijelovsku procesiju kroz grad. Obavio kanonsku vizitaciju.

13. lipnja, na poziv župnika don Stjepana Ravlića, pod sv. Misom podijelio sakrament sv. Krizme deseterici kandidata u Sutini. Čestitao zaštitnika župe sv. Antu Padovanskoga. Obavio kanonsku vizitaciju.

Uvečer, na poziv župnika fra Vjekoslava Tvrtkovića, slavio sv. Misu u župi sv. Ante u Čukliću, Banjalučka biskupija.

14. lipnja na poziv župnoga upravitelja fra Ante Kurtovića, slavio u Rasnu sv. Misu i podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima (49). Obavio vizitaciju.

19. lipnja, Presveto Srce Isusovo, pod sv. Misom propovijedao prigodom Zlatnoga jubileja don Tadije Pavlovića u Studencima, svetištu Božanskoga Srca. Sudjelovala 34 koncelebranta.

- U dogovoru sa župnikom don Antunom Pavlovićem, delegirao msgr. Luku Pavlovića, katedralnoga župnika, da podijeli sakrament sv. potvrde krizmanicima u Šipovači-Vojnićima.

20. lipnja, Srce Marijino, na poziv četvorice župnika u župama Buškoga jezera: don Marka Lukača iz Grabovice, don Mije Klarića iz Rašeljaka, don Ilije Drmića iz Vinice i don Mije Zrne u Prisoju, pod euharistijskim slavljem podijelio sakrament sv. krizme (2+4+5+7). U Prisoju obavio kanonsku vizitaciju.

- U dogovoru sa župnikom don Josipom Galićem u Potocima kod Mostara pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme (21).

21. lipnja, nedjelja, koncelebrirao u sv. Misi koju je s članovima BK BiH u sarajevskoj katedrali predvodio kardinal Franc Rode, prigodom proslave Presvetoga Srca Isusova, titulara Vrhbosanske nadbiskupije.

- Uvečer, u dogovoru sa župnikom fra Šimunom Romićem, pod euharistijskim slavljem blagoslovio gradilište buduće crkve sv. Ivana Krstitelja u Rodoču, filijali župe sv. Petra i Pavla u Mostaru.

23.-24. lipnja, na poziv župnika don Ivana Bošnjaka predvodio misno slavlje i održao propovijed u Jelahu, vrhbosanskoj nadbiskupiji.

25. lipnja primio Josipa Milasa. I s. Milenu Tomas.

27. lipnja na poziv župnika fra Mladena Vukšića podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima u župnoj crkvi sv. Franje u Gradcu Posuškom. Obavio vizitaciju.

- Poslije podne primio austrijskoga ambasadora, na njegovo traženje.

28. lipnja na poziv župnoga upravitelja fra Marka Jukića, u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja podijelio sakrament sv. krizme u Roškom Polju. Obavio vizitaciju.

- Poslije podne primio Pierrea Mirela, voditelja odjeljenja za "Zapadni Balkan", na njegovo traženje.

29. lipnja na poziv župnog upravitelja don Gordana Božića podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima (15) rotimske župe. Završio apostolskim blagoslovom i potpunim oprostom "Pavlovu godinu".

4. srpnja 2009. sudjelovao u grčkokatoličkoj koncelebraciji i ređenju novoga križevačkoga biskupa mons. Nikole Nine Kekića u Križevcima.

- Ovlastio biskupa kotorskoga msgr. Ilija Janjića da podijeli sakrament sv. krizme u župama Bukovici i Kongori.

5.-8. srpnja predvodio duhovne vježbe svećenicima u Emausu u Bijelom Polju. Tema: "Isusovi sugovornici".

10. srpnja u katedralnoj kripti sv. Josipa podijelio sakrament sv. krizme kandidatima iz raznih župa. Bilo ih šestoro.

11. srpnja, subota, na poziv župnika fra Petra Drmića, u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u Konjicu podijelio sakrament sv. krizme kandidatima kojih je bilo 15.

12. srpnja, nedjelja, na molbu o. dr. fra Ivana Sessara, provincijala hercegovačkih franjevaca, pod sv. Misom zaredio za đakona fra Vinu Ledušića, a za prezbitere zaredio đakone fra Nikolu Rosančića i Dražana Borasa u Duvnu.

- Iste večeri s pastoralnim vikarom don Ivanom Štirnjom otputovao u Banju Luku.

13.-14. srpnja sudjelovao na 46. sjednici Biskupske Konferencije Bosne i Hercegovine u Banjoj Luci.

15. srpnja s ostalim biskupima sudjelovao u svečanostima u katedrali banjalučkoj u povodu njezina zaštitnika sv. Bonaventure.

16.-23. srpnja proveo s bogoslovima na Otoku Gospe od milosti u Boki Kotorskoj, vodeći biblijski seminar o Isusovim sugovornicima u Novom Zavjetu.

17. srpnja čestitao imendan biskupu Iliji Janjiću zajedno s nadbiskupom msgr. Masafrom iz Skadra i

biskupom Cristoforom Palmierijem iz Rrešena iz Albanije.

23. srpnja susreo se na Otoku Gospe od milosti s biskupom dubrovačkim, msgr. dr. Želimirom Puljićem, njegovim bratom fra Ilijom, župnikom u Kanadi, i skupinom svećenika posjetitelja Otoka.

26. srpnja, prije podne, na poziv župnoga upravitelja Nevesinja predvodio koncelebrirano misno slavlje u Ulogu u povodu blagdana sv. Ane i sv. Joakima, zaštitnika mjesta i mjesne crkvice. Svratio se na povratku u Nevesinje i pogledao radove na župnoj crkvi i na kući.

- Uvečer, u 19,00, na poziv studenačkog župnika don Damjana Raguža blagoslovio novoizgrađenu filijalnu crkvu u Zvirovićima, a misno slavlje predvodio don Tadija Pavlović, ovogodišnji zlatomisnik, koji je prije pedeset godina, na današnji dan slavio svoju Mladu Misu. Bilo je oko 25 svećenika.

31. srpnja, spomendan sv. Ignacija Lojolskoga, utemeljitelja Družbe Isusove, predvodio koncelebraciju u crkvi Gospe od milosti na Otoku. Istoga dana pozdravio biskupa Iliju Janjića i desetak svećenika kotorske biskupije koji su došli isusovcima čestitati njihov blagdan na Otoku.

9. kolovoza 2009. slavio sv. Misu u trebinjskoj katedrali.

10. kolovoza na vijest o smrti župnika u Raskrižju, don Petra Leventića, u 13,30 sati, preporučio Pokojnikovu dušu Bogu.

12. kolovoza predvodio koncelebriranu Misu za dušnicu za pokojnoga don Petra Leventića na groblju u Drinovcima.

14. kolovoza susreo se na Ordinarijatu s don Draženom Kutlešom, službenikom Kongregacije za biskupe u Vatikanu.

- Uvečer slavio sv. Misu u župnoj crkvi u Gracu i predstavio zbornik "Župa Gradac".

15. kolovoza na poziv župnika fra Milana Lončara slavio sv. Misu u Posušju.

16. kolovoza vjenčao u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve zaručnike Goranu i Daniela, djelatnike iz Caritasa.

16. kolovoza susreo se na Ordinarijatu s fra Stojanom Zrnem, misionarom u Kongu.

17. kolovoza susreo se na Ordinarijatu s don Marinkom Pervanom, hrvatskim misionarom u Norveškoj.

- Podijelio sakrament sv. krizme u katedralnoj kripti nekim kandidatima iz Gruda (3).

18. kolovoza pozdravio u Emausu dr. don Ivana Tadića, voditelja duhovnih vježbi, i svećenike - sudionike.

24. kolovoza, sv. Bartul, susreo se na Ordinarijatu s msgr. Petrom Rajičem, službenikom u Državnom tajništvu Svete Stolice.

- Pozdravio don Barišu Čarapinu na Domanovići-ima i mjesnoga župnika don Ivana Pavlovića.

27. kolovoza održana sjednica Ordinarijata (125).

28. kolovoza predvodio koncelebriranu Misu za dušnicu u župnoj crkvi na Širokom Brijegu za fra Blagu Brkića, člana Hercegovačke franjevačke provincije, župnoga vikara na Širokom Brijegu.

- Primio Ivana Anđelića, pomoćnoga urednika Hrvatske enciklopedije Bosne i Hercegovine.

30. kolovoza, nedjelja, u povodu svetkovine Gospe od zdravlja, zaštitnice župe Neum, na poziv župnika don Ivica Puljića, podijelio sakrament sv. krizme školarcima 8. razreda (64).

SVEĆENIČKI BISKUPIJSKI KANDIDATI

BOGOSLOVI:

Prva godina, Sarajevo:

1. **Josip Čule**, Kruševo
2. **Marin Skender**, Potoci-Bijelo Polje

Druga godina Sarajevo:

3. **Čarapina Ante**, župa sv. Mateja, Mostar

Split:

4. **Josip Stanković**, Aladinići
5. **Tomislav Zubac**, Čitluk

Treća godina, Sarajevo:

6. **Ivan Bijakšić**, katedralna župa, Mostar
7. **Damir Pažin**, Stolac

Četvrta godina, Rim:

8. **Pero Miličević**, župa sv. Ivana, Mostar

Peta godina, Split:

9. **Ivan Kepić**, Gradina
10. **Ivan Marčić**, Stolac

Zagreb:

11. **Pero Lovrić**, Gradina

Šesta godina, Mostar-Sarajevo:

12. **Davor Berezovski**, župa sv. Mateja, Mostar

SJEMENIŠTARCI - GIMNAZIJALCI:

Svi u Travniku:

IV. razred:

1. **Ilija Petković**, Studenci

III. razred:

2. **Slaven Boban**, župa sv. Ivana, Mostar
3. **Ivan Duspara**, Posuški Gradac
4. **Mario Krešić**, župa sv. Luke, Mostar
5. **Bernard Lauc**, Studenci
6. **Valentini Pandža**, župa sv. Ivana, Mostar
7. **Robert Perić**, Blagaj-Buna

I. razred:

8. **Mario Jurković**, Studenci

POPIS SVIH VJEROUČITELJA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA NA PODRUČJU HERCEGOVAČKIH BISKUPIJA (ŠKOLSKA GODINA 2009.-2010.)

DIJECEZANSKI SVEĆENICI VJEROUČITELJI U ŠKOLAMA (2009.-2010.)

1. don Josip Blažević - Srednja škola Posušje	8. don Rajko Marković - Srednja škola Stolac
2. don Slaven Ćorić - Osnovna škola Rakitno (Sutina)	9. don Antun Pavlović - Osnovna škola Vitina /Šipovača - Vojnići
3. don Ante Đerek - Osnovna škola Neum /Gradac	10. don Marijo Pavlović - Srednja strukovna škola Ljubuški
4. don Pavo Filipović - Prva osnovna škola Široki Brijeg/Buhovo	11. don Pero Pavlović - Osnovna škola Ravno
5. don Tomislav Ljuban - Srednja elektrotehnička škola - Mostar	12. don Ljubo Planinić - Osnovna škola Kruševo
6. don Tomislav Majić - Osnovna škola Vitina/Grljevići	13. don Mile Vidić - Osnovna škola Čitluk/Biletić Polje i Krehin Gradac i Srednja škola Čitluk
7. don Pero Marić - Osnovna škola Neum/Hutovo	14. don Ivan Zovko - Osnovna škola Jablanica

SVEĆENICI FRANJEVCI VJEROUČITELJI U ŠKOLAMA (2009.-2010.)

1. fra Ignacije Alerić - Gorica/Sovići	16. fra Mate Logara - Gimnazija i Srednja strukovna Ljubuški
2. fra Velimir Bagavac - Srednja škola Tomislavgrad	17. fra Franjo Mabić - Druga osnovna škola Široki Brijeg/Izbično
3. fra Stipe Biško, Osnovna i Srednja škola Široki Brijeg	18. fra Stanko Mabić - Osnovna škola Drinovci
4. fra Dražan Boras, Osnovna škola I. B. Mažuranić - Ljubuški	19. fra Velimir Mandić - Osnovna škola Vitina
5. fra Ljubo Čutura - Osnovna škola Kočerina	20. fra Stipe Marković - Gimnazija Mostar
6. fra Dario Dodig - Gimnazija i Srednja strukovna Ljubuški	21. fra Vjekoslav Milićević - Osnovna škola Bijakovići
7. fra Petar Drmić - Osnovna škola Konjic	22. fra Josip Mioč - Osnovna i srednja škola Posušje
8. fra Željko Grubišić - Gorica/Sovići	23. fra Tomislav Puljić - Osnovna i Srednja škola Široki Brijeg
9. fra Mario Knezović - Srednja škola Posušje	24. fra Nikola Rosančić - Prva osnovna škola Široki Brijeg
10. fra Vinko Kurevija - Srednja škola Tomislavgrad	25. fra Mladen Rozić - Srednja škola Tomislavgrad
11. fra Ante Kurtović - Prva osnovna škola Široki Brijeg/Rasno	26. fra Mladen Sesar - Osnovna škola I. B. Mažuranić Ljubuški
12. fra Ivan Landeka, ml. - Osnovna škola Čerin	27. fra Nikola Spužević - Osnovna škola Ružići
13. fra Ivan Landeka, st. - Osnovna škola Kočerina	28. fra Miljenko (Mika) Stojić - Srednja škola Čitluk
14. fra Ante Leko - Osnovna škola Posušje (umirovljen)	29. fra Marinko Šakota - Osnovna i Srednja škola Čitluk
15. fra Marinko Leko - Osnovna škola Rakitno (umirovljen)	

30. fra Miro Šego - Osnovna škola M. Marulića Ljubuški
31. fra Ivan Ševo - Srednja medicinska škola Mostar
32. fra Josip Vlašić - Osnovna i Srednja škola Široki Brijeg

33. fra Drago Vujević - Osnovna i Srednja škola Široki Brijeg
34. fra Valentin Vukoja - Druga osnovna škola Široki Brijeg
35. fra Mladen Vukšić - Osnovna škola Posušje/Posuški Gradac

REDOVNICE VJEROUČITELJI U ŠKOLI (2009. - 2010.)

1. s. Svjetlana Andabak - Treća osnovna škola Mostar
2. s. Marijana Andrić - Osnovna škola Tihaljina
3. s. Irena Azinović - Osnovna škola I. Mažuranića Posušje
4. s. Abela Banožić - Osnovna škola Kočerin
5. s. Robertina Barbarić - Osnovna škola I. B. Mažuranić Ljubuški
6. s. Slavica Barbarić - Osnovna škola S. S. Kranjčevića Mostar
7. s. Ignacija Bebek - Posušje (umirovljena)
8. s. Iva Bešlić - Osnovna škola Čerin i O.Š I. B. Mažuranić Ljubuški
9. s. Ana Marija Biško - Osnovna škola A. B. i S. Šimića Drinovci
10. s. Anica Marija Cvitković - Dječji vrtić - Gabela Polje
11. s. Bibijana Ćurlin - Osnovna škola fra D. Buntića Čitluk
12. s. Tereza Dokić - Osnovna škola kardinala A. Stepinca Neum
13. s. Branka (Ruža) Gabrić - Osnovna škola I. Mažuranića Tomislavgrad/Kongora
14. s. Auksilija Ivanković - Osnovna škola T. Ujevića Vitina/Klobuk
15. s. Marija Jovanović - Osnovna škola T. Ujevića Vitina

16. s. Ljiljana Kovač - Osnovna škola fra S. Vrljića Sovići
17. s. Slavica Kožul - Osnovna škola Bijakovići/Međugorje
18. s. Vitalija Križanac - Osnovna škola Bartola Kašića Mostar
19. s. Anka Kvesić - Osnovna škola I. Mažuranića Tomislavgrad i Bukovica
20. s. Veronika Kvesić - Osnovna škola Čerin
21. s. Mira Landeka - Prva osnovna škola Široki Brijeg
22. s. Benedikta Luburić - Osnovna škola M. Marulića Ljubuški
23. s. Marija Martinović - Osnovna škola I. Mažuranića Tomislavgrad
24. s. Jasminka Pandžić - Prva osnovna škola Široki Brijeg
25. s. Ilijana Radoš - Osnovna škola fra P. Bakule Mostar
26. s. Alojzija Ramljak - Osnovna škola Stolac
27. s. Nada Sušac - Druga osnovna škola Široki Brijeg
28. s. Slavica Šimović - Osnovna škola I.B. Mažuranić Ljubuški
29. s. Zdravka Širić - Prva osnovna škola Široki Brijeg

POPIS VJEROUČITELJA I VJEROUČITELJICA LAIKA (ŠKOLSKA GODINA 2009./2010.)

1. Anđelić Marlena - Osnovna škola Grude
2. Barbarić Milijana - Osnovna škola T. Ujevića Vitina (porodiljno)
3. Beljan Kaja - Osnovna škola S. Radića Prisoje
4. Bevanda Željka - Osnovna škola I. Jakovljevića Mostar
5. Boban Ankica - Srednja škola Grude
6. Bokšić Marijana - Osnovna škola Ilići i Srednja medicinska škola Mostar
7. Bošnjak Stjepana - Osnovna škola fra P. Bakule Mostar

8. Buljan Mirjana - Osnovna škola I. Mažuranića Posušje/Posuški Gradac
9. Buntić Željko - Osnovna škola Lipanjske zore Višići/Domanovići
10. Bušić Željko - Osnovna škola Cim i Osn. škola I. Jakovljevića Mostar - zamjena
11. Crnjac Antonija - Druga osnovna škola Široki Brijeg
12. Čalić Ana - Osnovna škola M. Držića Buna (Mostar)
13. Čalić Stipo - Osnovna škola S. S. Kranjčevića Mostar (Bijeli Brijeg)

14. Čuić Ivana - Osnovna škola fra M. Čuića Bukovica
15. Čule Marija - Osnovna škola I. Gundulića Mostar (Rudnik)
16. Čuljak Dražena - Osnovna škola Cim - Mostar (porodiljno)
17. Doko Ivanka - Osnovna škola fra D. Buntića Čitluk
18. Drmać Antonela - Osnovna škola fra P. Bakule Mostar
19. Dugandžić Andrija - Osnovna škola M. Marulića Ljubuški
20. Džidić Marin - Osnovna škola fra D. Buntića Čitluk
21. Đolo Darija - Osnovna škola Biograci
22. Eljuga Davorka - Druga osnovna škola Široki Brijeg
23. Goluža Anita - Osnovna škola Crnići
24. Grubišić Katarina - Osnovna škola Grude
25. Grubišić Rajko - Osnovna škola i Srednja škola Posušje
26. Gulin Dario - Osnovne škole u Mostaru (Osnovna škola u Rodoču/Jasenice, Treća osnovna škola i Osnovna škola I. Gundulića)
27. Gvozdić Irena - Osnovna škola V. Pavlovića Čapljina
28. Ivanković Kristina - Osnovna škola Lipanjske zore Višići
29. Jarmanović Saša - Osnovna škola M. Držića Buna (Mostar)
30. Jurišić Ljubo - Osnovna škola i Srednja škola Posušje
31. Jurković Mirjana - Osnovna škola Crnići
32. Knezović Irena - Osnovna škola T. Ujevića Vitina (zamjena)
33. Kordić Sanja - Osnovna škola S. S Kranjčevića Mostar
34. Kovač Ivana - Osnovna škola I. Mažuranića Posušje
35. Kožul Tanja - Osnovna škola I. Gundulića Mostar
36. Krišto Lucijana - Osnovna škola Ilići i O. škola A.B. Šimića Mostar
37. Kutleša Branko - Osnovna škola S. Radića Prisoje
38. Lončar Kristina - Osnovna škola I. Mažuranića Tomislavgrad
39. Luburić Marijana - Osnovna škola B. Kašića Mostar (Rodoč)
40. Luburić Željana - Osnovna škola V. Pavlovića Čapljina
41. Ljubić Ksenija - Gimnazija fra Grge Martića Mostar
42. Magdalena Vukoja - Osnovna škola Kočerina
43. Majić Jerko - Osnovna škola Grude
44. Malić Ivana - Osnovna škola I. Mažuranića Tomislavgrad/Kongora
45. Mandžo Katarina - Osnovna škola fra D. Buntića Čitluk (porodiljno)
46. Marić Vesna - Osnovna škola Bijakovići (porodiljno)
47. Markić Vladimir - Osnovna škola Stolac
48. Martinović Jozo - Osnovna škola Biograci (bo-lovanje)
49. Matić Dragan - Osnovna škola Grude
50. Matić Katarina - Osnovna škola kardinala A. Stepinca Neum
51. Matić-Kelava Ivana - Osnovna škola fra M. Čuića Bukovica
52. Matković Sanijela - Osnovna škola Široki Brijeg
53. Menalo Ruža - Osnovna škola V. Pavlovića Čapljina
54. Mihalj Danica - Osnovna škola Rakitno i Osnovna škola Posušje
55. Mikulić Darija - Osnovna škola Lipanjske zore - Višići
56. Mikulić Dragica - Osnovna škola Vir
57. Miloš Zorica - Srednja ekonomska škola Mostar
58. Mioč Maja - Osnovna škola fra M. Čuića Bukovica
59. Naletilić Antonija - Treća osnovna škola Mostar/Polog
60. Nuić Jelena - Osnovna škola M. Marulića Ljubuški
61. Orlović Tomislav - Srednja škola i Osnovna škola I. Mažuranića Tomislavgrad
62. Ostojić Gordana - Osnovna škola Biograci (porodiljno)
63. Parlov Jelena - Osnovna škola I. Mažuranića Tomislavgrad
64. Pejković Anja - Srednja strojarska škola Mostar
65. Petrušić Pero - Osnovna škola Bijakovići
66. Poljak Antonio - Osnovna škola A. B. Šimića Mostar
67. Raguž Daniela - Osnovna škola V. Pavlovića Čapljina
68. Raić Dragana - Osnovna škola fra D. Buntića Čitluk
69. Rajič Stojanka - Osnovna škola Lipanjske zore Višići (Šuško i Bobanovo)
70. Rodin Ivana - Osnovna škola V. Pavlovića Čapljina (porodiljno)
71. Rozić Davorka - Prva osnovna škola Široki Brijeg

72. Rozić Mario - Srednja strukovna škola Široki Brijeg
73. Rozić Stjepan - Osnovna škola Kruševo
74. Rupčić Jure - Osnovna škola I. Brlić Mažuranić Ljubuški
75. Sabljic Martina - Osnovna škola fra M. Čuića Bukovica
76. Savić Ilija - Osnovna škola I. Gundulića Mostar
77. Savić Marjana - Osnovna škola I. Jakovljevića Mostar
78. Soldo Marija - Druga osnovna škola Široki Brijeg
79. Sušilović Ivan - Osnovna škola I. Mažuranića i Srednja škola Tomislavgrad
80. Šakota Real - Srednja škola Čitluk

81. Šimović Irena - Osnovna škola V. Pavlovića Čapljina
82. Šimović Mario - Srednja škola Čapljina
83. Šunjić Iris - Osnovna škola T. Ujevića Vitina
84. Vasilj Stoja - Osnovna škola I. Brlić Mažuranić Ljubuški
85. Vesna Vračević - Osnovna škola A. B. Šimića Mostar
86. Vukšić Ina - Osnovna škola M. Marulića Ljubuški
87. Zekić Zoran - Srednja ugostiteljska škola i Specijalna osnovna škola Mostar
88. Zelenika Nada - Osnovna škola Biograci (zamjena)
89. Zubac Viktor - Srednja prometna škola Mostar

